959/

AGRÁRMINISZTÉRIUM
NEMZETI PARKI ÉS TÁJVÉDELMI FŐOSZTÁLY

Iktatószám: NPTF/408/4/2024

Ügyintéző: L'Auné Ágnes
Telefonszám: 061 896-3426
E-mail: agnes.laune@am.gov.hu

Rónai Kálmánné asszony
igazgató részére

Bükki Nemzeti Park Igazgatóság

Eger
Sánc utca 6.
3304

Tárgy: jóváhagyott 2023. évi szakmai jelentés 1 példányának visszaküldése

Tisztelt Igazgató Asszony!

Tájékoztatom, hogy helyettes államtitkár úr jóváhagyta az Igazgatóság 2023. évi szakmai jelentését, melynek 1 példányát további szíves felhasználás céljából ezúton megküldök.

Budapest, 2024. szeptember „03."

Üdvözlettel:

Agrárminisztérium

Dukát Zsófia
főosztályvezető

JELENTÉS
A BÜKKI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG
2023. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Eger, 2024.06.12.

BÜKKI NEMZETI PARK Igazgatóság PH 5. Eger

.....

Rónai Kálmánné
igazgató

A jelentést elfogadom.

.....

Balczó Bertalan
helyettes államtitkár

Agrárminisztérium helyettes államtitkár

Jelentés a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság 2023. évi tevékenységéről

1. BEVEZETÉS **4**

2. SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY **7**

3. OLTALOM ALATT ÁLLÓ TERMÉSZETI ÉRTÉKEK ÉS TERÜLETEK ADATAI, INFORMÁCIÓI **11**

3.1. ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT, VÉDELEMRE TERVEZETT TERMÉSZETI, NATURA 2000 ÉS EGYÉB TERÜLETEK ÉS EZEK VÁLTOZÁSAI 11

3.1.1. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék) *11*

3.1.3. „Ex lege" védett természeti területek: *16*

3.1.4. „Ex lege" védett természeti értékek *17*

3.1.5. Natura 2000 területek *20*

3.1.6. Nemzetközi jelentőségű területek *24*

3.1.7. Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei *30*

3.2. TERÜLET NÉLKÜL, EGYEDI JOGSZABÁLLYAL VÉDETT ÉS VÉDELEMRE TERVEZETT ÉRTÉKEK (VÉDETT MESTERSÉGES ÜREGEK) 35

3. 2.1. Védett mesterséges üregek *35*

3. 2.2. Védelemre tervezett mesterséges üregek *35*

3.3. EGYÉB SPECIÁLISAN MEGKÜLÖNBÖZTETETT VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ TERÜLETEK 35

3.3.1. Erdőrezervátum *35*

3.3.2. Országos Ökológiai Hálózat *36*

3.4. MAGAS TERMÉSZETI ÉRTÉKŰ TERÜLETEK 36

4. KUTATÁS ÉS MONITOROZÁS **38**

4.1. KUTATÁS 38

4.1.1. Saját kutatás *38*

4.1.2. Más szervezettel végeztetett kutatás *39*

4.2. MONITOROZÁS 39

4.2.1. Saját monitorozási tevékenység *39*

4.2.2. Más szervezettel végeztetett monitorozási tevékenység *43*

4.3. TIR-BE BETÖLTÖTT ÉS BETÖLTÉSRE ELŐKÉSZÍTETT ADATOK 52

4.4. JELENTÉSI KÖTELEZETTSÉG 52

5. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TEVÉKENYSÉG **53**

5.1. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERVEK ÉS NATURA 2000 FENNTARTÁSI TERVEK 53

5.1.1. Természetvédelmi kezelési tervek *53*

5.1.2. Natura 2000 fenntartási tervek és céldokumentumok *55*

5.2. ÉLŐHELY-FENNTARTÁS, KEZELÉS 57

5.2.1. Az élőhelyeket érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások *57*

5.2.2. Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése *59*

5.3. ÉLŐHELY-REHABILITÁCIÓ 63

5.4. FAJMEGŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGEK 65

5.4.1. A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások *65*

5.4.2. Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése *67*

5.4.3. Védett fajokkal kapcsolatos illegális cselekmények észlelése *77*

5.4.4. Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei *82*

5.5. IDEGENHONOS INVÁZIÓS FAJOKKAL KAPCSOLATOS GYAKORLATI TEVÉKENYSÉGEK 84

5.6. TERMÉSZETVÉDELMI MENTŐTEVÉKENYSÉG 84

6. SAJÁT VAGYONKEZELÉSŰ TERÜLETEKEN FOLYÓ TEVÉKENYSÉG **88**

6.1. TERÜLETVÁSÁRLÁSOK, KISAJÁTÍTÁSOK ADATAI 91

6.2. GÉNMEGŐRZÉS 92
6.2.1. Génmegőrzési tevékenységek ismertetése állatok esetében 92
6.2.2. Egyéb állatállomány, kezelésük 95
6.2.3. Génmegőrzési tevékenység ismertetése növények esetében 95
6.3. A NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG SAJÁT VAGYONKEZELÉSÉBEN ÁLLÓ ERDŐTERÜLETEK 97
6.4. VADÁSZTERÜLETEKEN FOLYÓ VADÁLLOMÁNY SZABÁLYOZÁS 103
6.5. HALGAZDÁLKODÁSI VÍZTERÜLETEK 107
6.5.1. Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek 109
6.5.2. Védett természeti területen található halastavak 110

7. TÁJVÉDELEM 112

7.1. EGYEDI TÁJÉRTÉKEK (TELEPÜLÉSENKÉNTI KIMUTATÁS, VÁLTOZÁSOK) 112
7.2. FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓK ÉS EGYÉB TERVEK VÉLEMÉNYEZÉSE, KÖZREMŰKÖDÉS AZ ELKÉSZÍTÉSBEN 115
7.3. TELEPÜLÉS- ÉS TERÜLETRENDEZÉSI TERVEK, VALAMINT TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV ÉS TELEPÜLÉSKÉPI RENDELET VÉLEMÉNYEZÉSE, KÖZREMŰKÖDÉS AZ ELKÉSZÍTÉSBEN, ADATSZOLGÁLTATÁS 115
7.4. TÁJKÉPVÉDELMI ÖVEZETEK MÓDOSÍTÁSA 118
7.5. TÁJVÉDELMI JELENTŐSÉGŰ BEAVATKOZÁSOK 118

8. PROJEKTEK 120

9. JOGI ÉS ÜGYIRATFORGALOMMAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉG 135

9.1. AZ IGAZGATÓSÁG ÜGYIRATFORGALMA 135
9.1.1. Szakvéleményadás/adatközlés a hatóságok számára 136
9.1.2. Nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőterületek 139
9.1.3. Jelentési feladatok a Minisztérium számára 140
9.1.4. Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés 140
9.2. SZABÁLYSÉRTÉS 141
9.3. TERMÉSZETVÉDELMI BÍRSÁG 141
9.4. BÜNTETŐ ÜGYEK 142
9.5. POLGÁRI PEREK 143

10. TERMÉSZETVÉDELMI ŐRSZOLGÁLAT 144

10.1. ALAPADATOK 144
10.1. ALAPADATOK 144
10.1.1.Személyi feltételek 144
10.1.2. Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák 144
10.1.3. Polgári Természetőrök 145
10.2. FELADATELLÁTÁS 145
10.2.1. Hatósági feladatellátás 145
10.2.2. Együttműködés más hatóságokkal 148
10.2.3. Nem hatósági feladatok ellátása 151

11. KÖLTSÉGVETÉS ÉS VAGYON 156

11.1. KIADÁSOK 156
11.2. BEVÉTELEK 160
11.3. VAGYON 164
11.3.1. Befektetett eszközök 165
11.3.2. Forgóeszközök 166
11.4. ÉPÜLETEK 167
11.5. ESZKÖZÖK 168

12. BEMUTATÁS, OKTATÁS, TÁRSADALMI KAPCSOLATOK ... 169

12.1. ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI INFRASTRUKTÚRA ... 170

12.1.1. Látogató-, és oktatóközpontok ... 172

12.1.2. Tanösvények, terepi bemutatóhelyek ... 175

12.1.3. Egyéb bemutatóhelyek ... 193

12.1.4. Természetiskolai minősítésre felterjesztett helyszínek ... 194

12.1.5. Szálláshelyek ... 196

12.1.6. Új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények ... 197

12.2. ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAMOK, SZOLGÁLTATÁSOK ... 197

12.2.1. Szakvezetéses túrák, speciális túrák ... 197

12.2.3. Természetiskolai minősítésre felterjesztett programszolgáltatás ... 200

12.2.4. Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások ... 201

12.2.5. Kiadványok ... 202

12.2.6. Látogatóstatisztika ... 208

12.2.7. Környezeti nevelési statisztika ... 209

12.3. TÁRSADALMI KAPCSOLATOK, KOMMUNIKÁCIÓ ... 210

12.3.1. Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, pályázati eredmények, programok bemutatása ... 210

12.3.2. Natúr-és geoparkokkal való kapcsolat ... 210

12.3.3. Kommunikáció-hírlevelek, honlapok, rendszeres kiadványok ... 210

12.4. TERVEZETT FEJLESZTÉSEK ... 211

12.5. EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁSOK ... 212

12.6. FONTOSABB ESEMÉNYEK ... 214

13. KÖZFOGLALKOZTATÁS ... 216

13.1. ELVÉGZETT FELADATOK, EREDMÉNYEK ... 216

13.2. TAPASZTALATOK ... 217

13.3. JAVASLATOK ... 217

14. BELFÖLDI ÉS KÜLFÖLDI EGYÜTTMŰKÖDÉS ... 218

14.1. BELFÖLDI EGYÜTTMŰKÖDÉS ... 218

14.2 KÜLFÖLDI EGYÜTTMŰKÖDÉS ... 221

15. ELLENŐRZÉS ... 225

15.1. BELSŐ ELLENŐRZÉS ... 225

15.2. KÜLSŐ ELLENŐRZÉS ... 231

16. ÉVES MUNKA LEGFONTOSABB ELEMEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA ... 235

17. FONTOSABB CÉLKITŰZÉSEK A KÖVETKEZŐ ÉVRE ... 241

17.1. ALAPFELADATAINK HOSSZÚ TÁVÚ CÉLKITŰZÉSEINEK MEGFELELŐ ÉVES PROGRAM ... 241

17.2. A HÁBORÚ OKOZTA GAZDASÁGI NEHÉZSÉGEK ÉS A KLÍMAVÁLTOZÁSA NEGATÍV HATÁSAINAK KIEGYENLÍTÉSE ... 242

17.3. ÚJ EURÓPAI UNIÓS FEJLESZTÉSI CIKLUS ELŐKÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGEI ... 243

17.4. AZ IGAZGATÓSÁG SZERVEZETI EGYSÉGEINEK KIEMELT, ÉVES SZÁMSZERŰSÍTHETŐ CÉLKITŰZÉSEI ... 243

18. MELLÉKLETEK ... 250

1. Bevezetés

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság jelentése egy évet tekint át, de a bemutatott tevékenységek olyan folyamat részei, melyek már évtizedekkel ezelőtt elkezdődtek és több mint 45 éve öltöttek intézményi formát. Akkor, amikor a hazai természeti területek magasabb színvonalú védettségi lehetősége a nemzeti park kijelölésével és az igazgatóság létrehozásával az Északi-középhegységre is kiterjedt. Első erdős nemzeti parkként a hegy- és dombvidéki élőhelyek és fajok védelme került előtérbe, mindamellett, hogy a síkvidéki területek is hangsúlyos szerepet kaptak.

Az alapításkor meghatározott célkitűzések mindmáig érvényben vannak. Azóta személyi és tárgyi feltételeink jelentős mértékben bővültek, pénzügyi finanszírozásunk átalakult és módosult az európai közösséghez való csatlakozás által.

De ami nem változott, az a munkatársak elkötelezettsége és alkalmazkodó képessége, amire nagy szükség van, hiszen az emberi beavatkozások egyre intenzívebben használják földünk kincseit, ami viszontválaszokat vált ki a természetből.

A közelmúlt történései, a pandémia, a háborús konfliktus, az energiaválság, a klímaváltozás erőteljes hatásai újabb kihívásokat jelentenek a környezeti, természeti és társadalmi fenntarthatóság biztosítása terén. Mindennapi tevékenységünk az operatív feladatok elvégzése által azon hosszú távú célkitűzéseket hivatott szolgálni, melyek a természeti értékeinket megőrzik, jobb állapotba helyezik konkrét beavatkozások, tevékenységek és szemléletformálás által.

A jelentés pillanatfelvétel a 2023. évről – számszerű adatokkal, statisztikákkal, leírásokkal. Aktualitásainkat kiemelve olvashatunk ökoturisztikai és környezeti nevelési programjainkról, a Szeleta Park Látogatóközpont megnyitásáról, a Bükk-vidék Geopark UNESCO Gobális Geoparkká nevezésének eseményeiről, fajmegőrzési programjainkról, az erdei- vizes- alföldi élőhelyeink kincseiről, az őshonos magyar haszonállat-fajták megőrzését célzó tevékenységünkről, bemutató- és látogatóhelyeink népszerűségéről. Szó esik a természetmegőrzés, a földtan és tájvédelem, az élőhely és fajvédelem, a földhasználat és birtokügy, az őrszolgálat, a szemléletformálás, a környezeti nevelés, az ökoturisztika, a pályázatkezelés és az igazgatási-jogi, pénzügyi, üzemeltetési tevékenység főbb elemeiről. Szólunk térségi szerepvállalásunkról, partnerségeinkről, hazai és nemzetközi együttműködéseinkről, UNESCO kapcsolatainkról.

A háborús veszélyhelyzet folyamatos meghosszabbításával járó szigorú jogszabályi változások, az energiaár robbanás következtében az energiaköltségek a többszörösére ugrottak, az álláshely elvonás, zárolások, egyre szigorúbb tilalom elrendelése és nem utolsó sorban a gazdasági szervezet feladatellátásának bővülése, mind erőteljes kihívásként jelentkeztek. Az Igazgatóság gazdasági szervezete január 1-től új feladattal bővült, az Állami Ménesgazdaság Szilvásvárad tekintetében ellátja a gazdasági feladatait az állományába tartozó munkatársakkal, a munkamegosztás és felelősségvállalás rendjét tartalmazó munkamegosztási megállapodásban meghatározott helyen és módon. Az Igazgatóság és a Ménesgazdaság közötti munkamegosztási megállapodás alapján került ellátásra a feladat. Ennek ellenére a növekvő szakmai feladatainkat kevesebb létszámmal és költséggel, a nehézségek árán is, de megoldottuk. Erre a munkatársak elhivatottsága, erőn felüli teljesítése eredményeként volt lehetőség. Sajnos az elmúlt évhez képest azt tapasztaltuk, hogy még erőteljesebb volt a munkaerő elvándorlás, fokozódott a fluktuáció.

Súlyos problémát jelentett év közben a 16 álláshely elvonása, az, hogy a gazdasági szervezet kibővült feladatellátásához nem kaptunk plusz létszámot, majd a december közepére tervezett Szeleta Park Látogatóközpont üzemeltetéséhez szükséges létszám hiánya. Látogatóközpont üzemeltetéséhez kért létszámot visszamenőleg 2023. december 1-i hatállyal megkaptuk, ezzel biztosítani tudtuk a teljes körű működést. Ezektől függetlenül is, feladataink egy részét külső szervezetek megbízásával, vállalkozói szerződésekkel kellett megoldanunk, azonban az optimális, szakmailag is megalapozott

működéshez alaptevékenységeinket akkor tudjuk megfelelő elkötelezettséggel, színvonalon és módon ellátni, ha nem kényszerülünk az egyébiránt saját munkatársakkal is elláthatóó feladatok kiszervezésére.

Szakmai feladataink teljesítése körében a klímaváltozás kihívásainak kezelése egyre nagyobb figyelmet igényel. Természeti rendszereink átalakulása, fenyegetettségének növekedése egyre hangsúlyosabban nyilvánul meg az inváziós fajok terjedésében, az egyre gyakoribb tűzesetekben és a gyakori aszályok, helytelen gazdálkodási módok következtében az élőhelyek kiszáradásában.

Élő- és élettelen természeti értékeink megőrzése terén folytattuk megkezdett programjainkat az élőhely- és fajmegőrzési, inváziós fajok visszaszorítására vonatkozó tevékenységeinkkel. Az inváziós fajok visszaszorításának tevékenységbe civil résztvevőket is sikerült bevonni.

Az egyes védett területek, fajok rendszeres felügyelete mellett aktuális adatgyűjtéseink és az éveket átívelő elemzések támpontot szolgáltatnak a változások irányára, a beavatkozások tervezésére. Idén is számos adattal bővítettük a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszert (NBmR), továbbá számos, Natura 2000 hálózattal kapcsolatos feladatot láttunk el (pl. céldokumentumok és fenntartási tervek készítése). A tárgyévben egy különleges madárvédelmi területre készítettük el a Natura 2000 fenntartási terveket, így összesen 61 területre rendelkezünk fenntartási tervvel. A különleges természetmegőrzési területek vonatkozásában 4 tervet megújítottunk, jóváhagyásra 2024 elején fogjuk felterjeszteni. A saját vagyonkezelésbe vett a Kácsi ingatlancsoport, a rajtuk lévő források és a falun keresztülfolyó patak érintett részére kidolgoztuk a védettényilvánítást megalapozó dokumentumot a Kárpát-medence legértékesebb vízicsiga-élőhelyének megóvás érdekében.

A településrendezési tervek felülvizsgálatát 215 esetben véleményeztük, három barlangban pedig állagmegóvási, helyreállítási munkát végeztünk.

Védett gyepterületeink egy jelentős részének fenntartását, saját vagyonkezelésben őshonos állatállománnyal (magyar szürke -, magyar tarka -, kárpáti borzderes szarvasmarha és Furioso-North Star ló) biztosítjuk, részt vállalva az állami génmegőrzési feladatok ellátásában.

Az Igazgatóság vagyonkezelésébe tartozó földterületek közel 60 %-át kezelik hasznonbérleti szerződés útján. Idén 8.700 hektár esetében kötöttünk új szerződéseket. A nem igazgatósági vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000-es erdők megóvása érdekében képviseltük a természeti értékek védelmét a Tarnaleleszi és Szécsényi erdőtervezési körzet erdőtervezésében. Folytattuk a régi gyümölcsfajták megőrzését célzó programunkat (élőhely kezelése, oltás-szaporítás, felmérések, védelmi munka tervezése).

Igazgatóságunk 3 területen vadászati jogosultsággal rendelkező területén hivatásos vadászokkal példamutatóan gyakoroljuk a természetvédelmi célokat előtérbe helyező vadászati tevékenységet. Természetvédelmi vadállomány-szabályozási feladatunk keretében kiemelt jelentőségű a vaddisznóállomány alacsony szinten tartása a földön fészkelő madárfajok valamint a magyar szöcskeegér populációinak védelme érdekében.

A kiemelt társadalmi érdeklődésre tekintettel a fokozottan védett nagyragadozók állandó jelenlétét is folyamatosan figyelemmel kísérjük, informáljuk a lakosságot, gazdálkodókat, szükség esetén konkrét segítséget is nyújtunk. A 2023-as év megfigyelései a farkas állományának stagnálását, inkább csökkenését mutatják.

Az élettelen- és élő természeti értékek megőrzése mellett a kulturális örökség tudatosításában és térségfejlesztésben is aktívan részt veszünk. Így a szlovák-magyar Novohrád–Nógrád UNESCO Globális Geoparkkal és annak társintézményeivel karöltve, a Bükk-vidék Geopark munkaszervezeteként pedig a geoparkot közvetlenül képviseljük és működtetjük, nemzetközi téren többek között az UNESCO Globális Geopark cím elnyerésére is törekedve.

Jelentés a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság 2023. évi tevékenységéről

Sokrétű természetvédelmi tevékenységünk színvonalas teljesítése jelentős forrásigénnyel jár. Lendületes előrelépésünk biztosításához szükséges pályázati források bevonása. Sikeresen részt veszünk önálló projektekben és más szervezetekkel közösen kidolgozott programokban élőhely- és fajmegőrzési, környezeti nevelési, ökoturisztikai téren (GINOP, KEHOP, KEHOP Plusz, Interreg, LIFE, HORIZON). 2022. évben több projektünk zárult, legjelentősebb infrastrukturális beruházásunk a hazai forrásból megvalósított Bükki Csillagda asztroturisztikai látogatóközpont és a Tarnaszentmiklós térségében átadott Szürke szállás állattartó telep.

Kommunikációs és örkoturisztikai tevékenységünk egyre nagyobb szerepet kap. Kiemelkedő a Bükki Csillagda megnyitása, mely rekordszámú látogatót vonzott. Folytattuk bemutatóhelyeink fejlesztését, melynek eredménye, hogy közel negyed millió ökoturisztikai szolgáltatást igénybevevőt regisztráltunk, mellyel a látogatószám közel 35 %-kal emelkedett. A környezeti nevelési programjainkon több mint 15 ezer fő vett részt, fejlődésünket mutatja, hogy három egységünk kiérdemelte a Természetiskolai minősítést.

A társadalom érdeklődését fenntartva, szemléletformálási tevékenységünket erősítve jelen vagyunk a közösségi csatornákon, melynek látogatottsága elérte az 1,3 milliót.

A napi munkavégzés technikai feltételeinek javításában is előrelépés történt, teljes körűen bevezettük az elektronikus hiteles Poszeidon EKEIDR Irat- és Dokumentumkezelő Rendszert.

A természet védelmével kapcsolatos tevékenységünket széles körű társadalmi bázis, a számos hazai és külföldi szakmai szervezettel kialakított jó kapcsolat is támogatja.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság erősödő területi jelenléttel, a természetben zajló változások folyamatos figyelemmel kísérésével, tevékenységeinek egyre bővülő tárházával, ennek fenntartására, megismertetésére, bemutatására törekszik egységes szakmaisággal, lelkesedéssel, aktív közreműködéssel.

2. Személyi állomány

Megnevezés		Szakképzettség				
		alapfokú	*középfokú*	*felsőfokú*	*nyelvismeret (fő/nyelvek száma)*	*továbbképzések, 2023-ben szerzett vizsgák, diplomák*
dolgozók (fő)	*Kormánytisztviselő*	-	12	93	53	83
	Munka Törvénykönyv hatálya alá tartozó	2	33	9	5	-
	Szerződéses	-	-	-	-	-
	Közfoglalkoztatási programban foglalkoztatott	1	4	3	-	-
	Összesen	3	49	105	58	83

1. A nemzetipark-igazgatóságok részéről a védett természeti területek és a Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán **nem hazai költségvetési források terhére foglalkoztatottak száma** (fő)	
1.1. Kormánytisztviselők	14
1.2. Szerződéses munkavállalók	-
1.3. MTv munkavállalók	4
2. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán alkalmazott **közfoglalkoztatottak száma** (fő)	8
3. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán az igazgatósággal írásos megállapodás alapján együttműködő **vállalkozások érintett munkavállalóinak becsült száma (fő)**	
3.1 Turisztikai szolgáltatók	100
3.2. Megbízott tervező/kivitelező vállalatok	1.300
3.3. Gazdálkodók, mezőgazdasági, erdészeti vállalkozások	650-700
3.4. Egyéb	450

2023. január 1-én Igazgatóságunkon az engedélyezett álláshelyek száma 167 volt, melyből a szervezeti alaplétszámba 160 fő, a központosított állományba 7 fő tartozott.

A 4119/2022. Korm. határozatban foglaltak szerint 2023. január 1-én 4 új alaplétszámba tartozó álláshelyet kaptunk a szilvásváradi Állami Ménesgazdaság gazdasági feladatainak ellátásához. Ezt követően 2023. augusztus 15. napi hatállyal a 4034/2023. Korm. rendelet alapján 16 álláshely került elvonásra. 2023 decemberben tervezett Szeleta Park Látogatóközpont megnyitásához azonban nem rendelkezett Igazgatóságunk szabad álláshelyekkel, így szükséges volt külön kérelmet benyújtani annak érdekében, hogy zökkenőmentes legyen a működtetés. 2023. december 1-ei hatállyal 15 alaplétszámba tartozó álláshelyet kaptunk.

2023. év végére így 166 főre változott az álláshelyünk száma.

A teljes foglalkoztatotti létszámunk év végén a közfoglalkoztatottakkal együtt 174 fő.

2023. évi átlagos statisztikai létszámunk: 163 fő volt.

Betöltetlen álláshely 2023. december 31-én 17 fő.

A 2022. évi Országos Közfoglalkoztatási Program a 2023-as évben is folytatódott február végéig. 2023. márciustól féléves időszakokra csökkent a további foglalkoztatás 2023. március 1-től 2023. augusztus 31-ig, majd 2023. szeptember 1-től 2024. február 29-ig. A programban 8 fő vett részt. A közfoglalkoztatottak munkájukkal hozzájárultak a védett természeti területek és természeti értékek megőrzésében, továbbá azok fenntartásában nyújtottak segítséget.

A 2022. március 1-től 2023. február 28-ig tartó Országos Közfoglalkoztatási Program zárását követően teljeskörű ellenőrzést végzett a Heves Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Munkaügyi és Munkavédelmi Főosztálya. Az ellenőrzés szabályszerűnek találta a programban való részvételünket.

2023-ban Igazgatóságunkon a megváltozott munkaképességű személyek létszáma 4 fő, 1 fővel emelkedett az előző évihez képest.

2023-ban történt személyi változások:

- 10 fő kormánytisztviselő távozott az Igazgatóságtól, 10 fő álláshelyre új kinevezések kerültek aláírásra, 4 fő álláshely elvonásra került.
- 22 fő Munka Törvénykönyve alapján foglalkoztatott munkavállaló távozott az Igazgatóságtól, 13 fő álláshelyre új munkaszerződések kerültek aláírásra, 12 fő álláshely elvonásra került.
- Kormánytisztviselőink közül 7 fő jogviszonya közös megegyezéssel szűnt meg, 2 fő jogviszonya a 2018. évi CXXV. tv. 104.§ (1) bekezdése alapján álláshely elvonással szűnt meg, 1 fő jogviszonya a Kit. 89. § (6) bekezdése miatt szűnt meg.
- Munkavállalóink közül 12 fő jogviszonya közös megegyezéssel szűnt meg, 1 fő jogviszonya munkavállalói felmondással, 8 fő munkáltatói felmondással álláshely elvonás miatt szűnt meg, 1 fő jogviszonya próbaidő alatt szűnt meg azonnali hatállyal munkáltatói döntés alapján.
- 2 fő kormánytisztviselő és 3 fő munkavállaló gyermek gondozása céljából tartós távolléten tartózkodik.
- 13 fő foglalkoztatott részére történt okirat módosítás a 2022. évben megigényelt és a 4108/2022. kormányhatározattal jóváhagyott álláshely besorolási kategória módosítás miatt.
- Egyszerűsített foglalkoztatás 27 fő esetében 450 napon valósult meg.
- 8 fő közfoglalkoztatott alkalmazására került sor, a létszámuk a program végéig nem változott.
- 3 fő foglalkoztatott jogviszonya módosult év közben.
- 33 fő foglalkoztatott részére történt okiratmódosítás feladataikban bekövetkezett változások miatt.

A kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Kit.) 134. §-a alapján a kormánytisztviselő a kormányzati szolgálati jogviszonya alapján ellátott munkáért illetményre jogosult, ezért a Kormány az illetményen felüli, illetve béren kívüli juttatásokkal kapcsolatos egységes joggyakorlat kialakítása érdekében a következőket rendelte el 2022 évközben, amely rendelkezés 2023-ban is érvényes volt:

- „a kormányzati igazgatási szervnél foglalkoztatott részére a tárgyévben illetményen felüli, illetve béren kívüli juttatás kifizetésére nem kerülhet sor, amely magába foglalja a teljesítmény elismerést, a motivációs elismerést, egyéb elismerést, céljuttatás címén kifizetett összegeket",
- „a foglalkoztatottak legfeljebb bruttó 200.000 Ft cafetéria juttatásra lehetnek jogosultak".

A Kormányzati Személyügyi Döntéstámogató Rendszer (továbbiakban KSZDR) 2022. évi bevezetésének feladatai a 2023. évben is folytatódtak. 2023. februárjában a Belügyminisztérium célfeladat kijelölést kezdeményezett az SZTNYR rendszerben manuálisan felvitt adatok teljeskörűvé tételére. Az SZTNYR élesüzemi működése folyamatában elengedhetetlen, hogy a napi működést minimálisan biztosító adatkörökön túl a forrásrendszerben eredetileg nyilvántartott teljes adattartalom rögzítésre kerüljön. A KSZDR kormányzati személyügyi döntéshozatalt támogató

funkciójához kapcsolódó alapfeltétel, kormányzati érdek. A célfeladat teljesítésére 2 fő személyügyi ügyintéző lett kijelölve, számukra céljuttatás kifizetésére került sor a Belügyminisztérium részéről. A célfeladat elvégzésére 2 hónap állt rendelkezésre, mely alatt 163 fő személyügyi adatainak teljeskörű rögzítésére került sor.

A Kormány 2023. augusztus 30-án a 407/2023. Korm. rendeletben foglaltak szerint a 2023. évi téli igazgatási szünet elrendeléséről döntött. Az igazgatási szünet 2023. december 27. napjától 2024. január 1. napjáig tartott. Ezen időszakra a munkáltatói jogkör gyakorlója köteles volt az igazgatási szünetre eső valamennyi munkanapra szabadságot kiadni a kormányzati igazgatási szervnél foglalkoztatott személyek részére. Az igazgatási szünet időtartama alatt a kormányzati igazgatási szerv feladatait nem láthatta el, és az ügyfélfogadás sem működött, azonban a halaszthatatlan feladatok ellátására a miniszter saját hatáskörű döntést biztosított az igazgatónak.

A Heves Vármegyei Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály Társadalombiztosítási Ellenőrzési és Nyilvántartási Osztálya átfogó ellenőrzést tartott a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság foglalkoztatónál működtetett társadalombiztosítási kifizetőhelyen 2023. november 30-tól. Az ellenőrzés a Magyar Államkincstár Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Illetményszámfejtési Központ által elektronikusan rendelkezésre bocsátott iratanyag alapján került lefolytatásra. A vizsgált időszak: 2018.11.01 - 2023.10.31 volt.

Az ellenőrzés során vizsgálatra került az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásaira és baleseti táppénz ellátásra való jogosultságot megalapozó biztosítási kötelezettség megállapítása, bejelentése, valamint az ehhez kapcsolódó jogszabályban előírt nyilvántartási kötelezettség teljesítése.

Az országos adatbázis szerint 2023. december 14-én 171 nyitott tételszám volt, amely nem egyezett meg a tényleges biztosítási jogviszonyban álló személyek létszámával. A feltárt hibák javításában az Igazgatóság is közreműködött. Az ellenőrzés áthúzódott 2024 évre is. A jogviszonyok rendezését maradéktalanul végrehajtottuk. A kifizetőhely az ellenőrzést követően a véglegessé vált határozatot megküldte a Heves Vármegyei Kormányhivatal részére és az eljárás lezárásra került.

2023. szeptemberben, október hónapban a belső ellenőr által az I. félévi munkábajárás ellenőrzésére került sor. Az aktuális szabályzatot, a kifizetések listáját, a kérelmeket és a havi elszámolási bizonylatokat ellenőrizte. A vizsgálat során a kapcsolódó gazdasági események dokumentumainak vizsgálata szúrópróbaszerű adatbekérésen alapult. A vizsgálat megállapította, hogy a munkábajárások kifizetése, elszámolása a jogszabályi előírásoknak megfelelően történt. A vizsgálattal összefüggésben belső ellenőr intézkedési terv készítését írta elő. Ezt követően 2023. decemberében az SZTNYR rendszer bevezetésével és használatával kapcsolatban indult újabb belső ellenőrzés. Az ellenőrzés lefolytatásához elektronikus úton szolgáltattunk be dokumentumokat az SZTNYR rendszer bevezetésével kapcsolatos levelezésről, a program használatáról, illetve a 2023. év februárban elrendelt célfeladat végrehajtásáról. Intézkedést igénylő megállapítás nem történt.

Igazgatóságunkon a képzettségi szint megfelelő, felsőfokú végzettségű kormánytisztviselőink aránya 88,5 %.

A nyelvismerettel rendelkezők aránya (közfoglalkoztatottak nélkül) 37 %, kiemelt beszélt nyelvek az angol, német.

2023-ban több dolgozónk is részt vett továbbképzésen, illetve vizsgázott az alábbiak szerint:
1 fő sikeresen alapvizsgázott.
83 fő tanfolyamon /képzésen részt vett.

- 8 fő kötelező mérlegképes továbbképzésen részt vett.
- 5 fő Egyetemi tanulmányokat folytat.

Kormánytisztviselőink teljesítették a vállalt és kötelezően meghatározott továbbképzéseket.

A Probono rendszer keretén belül 2023. évben is szerveztünk belső képzéseket. A „Megújuló engergiák hasznosításának táj- és természetvédelmi vonatkozásai" címmel megtartott képzést 12 fő kormánytisztviselő sikeresen elvégezte. A „Gyepkezelések hatása a kezelt területek életközösségeire" címmel megtartott képzésünkön 7 fő, a „Magyarország védett pókjai" címmel megtartott képzésen 4 fő kormánytisztviselő vett részt.

Tárgyévben is sor került a 89/2019 (IV.23.) Korm. rendelet alapján a közszolgálati egyéni teljesítményértékelési rendszer (TÉR) használatára. A teljesítményértékeléseket az értékelő vezetőknek évente egy alkalommal, január 31-ig kell elkészíteniük.

3. Oltalom alatt álló természeti értékek és területek adatai, információi

3.1. Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek és ezek változásai

3.1.1. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék)

Működési terület (ha)	888.736 ha			
	Védett természeti terület		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)
	Száma (db)	*Kiterjedése (ha)*		
Nemzeti park	1	43.169,0000	6.010	0
Tájvédelmi körzet	9	79.817,0000	6.751	0
Természetvédelmi terület	14	1.994,3000	0	0
Természeti emlék	40	70,1376	0	0
Összesen	64	125.050,4376	12.761	0

- Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Bükki Nemzeti Park	138/NP/76	43.169,0	6.010
Borsodi Mezőség TK.	212/TK/89	17.932,2	0
Hevesi Füves Puszták TK.	258/TK/93	15.805,0	0
Hollókői TK.	141/TK/77	149,6	0
Karancs-Medves TK.	211/TK/89	6.619,0	519
Kelet-cserháti TK.	210/TK/89	7.425,0	477
Kesznyéteni TK.	232/TK/90	6.083,9	0
Lázbérci TK.	118/TK/75	4.054,1	805
Mátrai TK.	180/TK/85	12.178,6	2.436
Tarnavidéki TK.	260/TK/93	9.569,8	2.514
Bél-kő TT.	318/TT/08	97,2	0
Erdőtelki arborétum TT.	19/TT/50	7,2	0
Erdőtelki-égerláp TT.	206/TT/89	18,1	0
Gyöngyösi Sár-hegy TT.	114/TT/75	402,6	0
Ipolytarnóci ősmaradványok TT.	54/TT/54	512,0	0
Kerecsendi-erdő TT.	72/TT/60	119,6	0

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Kőlyuktető TT.	268/TT/98	117,5	0
Maconkai-rét TT.	327/TT/12	6,0	0
Márkházapusztai fás legelő TT.	314/TT/07	273,2	0
Siroki Nyírjes-tó TT.	79/TT/61	21,0	0
Sóshartyáni Hencse-hegy TT.	298/TT/04	104.7	0
Szomolyai kaptárkövek TT.	77/TT/60	4,6	0
Szőlőskei-erdő TT.	128/TT/76	27,0	0
Tardi-legelő TT.	313/TT/07	283,9	0
Béri Nagy-hegy földtani alapszelvény természeti emlék	376/TE/15	3,0	0
Dédestapolcsányi földtani alapszelvény természeti emlék	378/TE/15	2,1	0
Güdör-kert földtani alapszelvény természeti emlék	379/TE/15	0,813	0
Kőlyuk-oldali földtani alapszelvény természeti emlék	383/TE/15	1,9	0
Pappenheim-bánya földtani alapszelvény természeti emlék	391/TE/15	1,67	0
Síkfőkúti földtani alapszelvény természeti emlék	394/TE/15	0,364	0
Szentkúti barátlakások földtani alapszelvény természeti emlék	396/TE/15	0,235	0
Páris-patak völgye földtani alapszelvény természeti emlék*	438/TE/21	4,9276	0
Bogácsi Hintó-völgy kaptárköve természeti emlék	336/TE/14	0,531	0
Cserépváraljai Furgál-völgy kaptárkövei természeti emlék	338/TE/14	1,74	0
Cserépváraljai Nyúl-völgy-oldal kaptárköve természeti emlék	339/TE/14	0,524	0
Cserépváraljai Setét-völgy kaptárköve természeti emlék	340/TE/14	1,03	0
Cserépváraljai Vén-hegy kaptárkövei természeti emlék	341/TE/14	0,471	0
Demjéni Bányaél kaptárköve természeti emlék	342/TE/14	0,664	0
Demjéni Hegyes-kő-tető és Ereszvény-völgy kaptárkövei természeti emlék	343/TE/14	8,09	0
Demjéni Remete-völgy kaptárköve természeti emlék	344/TE/14	0,968	0
Egerbaktai Szent-völgy kaptárköve természeti emlék	347/TE/14	1,54	0
Egerszalóki Menyecske-hegy kaptárkövei természeti emlék	348/TE/14	2,43	0
Egerszalóki Öreg-hegy kaptárköve természeti emlék	349/TE/14	0,099	0
Egri Cakó-tető kaptárkövei természeti emlék	350/TE/14	11,72	0
Egri Mész-hegy déli sziklacsoportjának kaptárkövei természeti emlék	351/TE/14	1,436	0
Egri Mész-völgy kaptárköve természeti emlék	352/TE/14	0,617	0
Egri Nyerges-hegy keleti oldalának kaptárköve természeti emlék	353/TE/14	0,261	0
Egri Nyerges-hegy nyugati oldalának kaptárkövei természeti emlék	354/TE/14	2,71	0
Kácsi Kecske-kő kaptárköve természeti emlék	355/TE/14	1,47	0
Noszvaji Dóc kaptárkövei természeti emlék	356/TE/14	1,5	0
Noszvaji Farkas-kő kaptárköve természeti emlék	357/TE/14	0,101	0
Noszvaji Pipis-hegy kaptárköve természeti emlék	358/TE/14	0,541	0

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Ostorosi Pajdos kaptárkövei természeti emlék	359/TE/14	2,215	0
Ostorosi Tag-gödör kaptárkövei természeti emlék	360/TE/14	0,591	0
Ostorosi Vizes-völgy kaptárköve természeti emlék	361/TE/14	0,479	0
Salgótarjáni Pécs-kő kaptárköve természeti emlék	363/TE/14	1,47	0
Siroki Földkunyhó-tető kaptárköve természeti emlék	364/TE/14	1,64	0
Siroki Rozsnak-völgy kaptárkövei természeti emlék	365/TE/14	2,74	0
Siroki Törökasztal és Bálványkövek kaptárkövei természeti emlék	366/TE/14	1,69	0
Siroki Várhegy kaptárkövei természeti emlék	367/TE/14	3,34	0
Szomolyai Csobánka kaptárköve természeti emlék	370/TE/14	0,612	0
Szomolyai Ispán-berki-tető kaptárkövei természeti emlék	371/TE/14	0,858	0
Tardi Pokol-oldal kaptárköve természeti emlék	372/TE/14	0,451	0
Tibolddaróci Ablakos-kő-völgy, Karud alja és Kőkötő kaptárkövei természeti emlék	373/TE/14	0,599	0

* Az 1/2021. (II. 5.) AM rendelettel módosított 55/2015. (IX. 18.) FM rendelet szerint.

Újonnan létesítendő országos jelentőségű védelemre tervezett terület

Megnevezés	Újonnan létesítendő védett természeti terület	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti park	-	-
Tájvédelmi körzet	1	4.189,5076
Természetvédelmi terület	35	3.992,0581
Természeti emlék	16	15,1455
Összesen	41	8.186,1212

Meglévő országos jelentőségű védett természeti terület bővítése

Megnevezés	Védett természeti terület bővítése	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti park	1	1.980,9955
Tájvédelmi körzet	8	13.701,5836
Természetvédelmi terület	1	226,3565
Természeti emlék	- -	0,0000
Összesen	10	15.908,9356

Országos jelentőségű védelemre tervezett területek listája

Név	Védelemre tervezett terület típusa (bővítés/egyedi)	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)	Védetté nyilvánítás állapota
Ágói-patak TT	egyedi	97,88		Hosszabb távú terv
Bátonyterenye-vizslási mocsarak TT	egyedi	21,51		Középtávú terv

Országos jelentőségű védelemre tervezett területek listája

Név	Védelemre tervezett terület típusa (bővítés/egyedi)	Kiterje-dése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)	Védetté nyilvánítás állapota
Béri Kopasz-hegy TT	egyedi	1,88		Középtávú terv
Borbás-hegy TT	egyedi	69,17		Középtávú terv
Borsodi-Mezőség TK bővítés	bővítés	4.307,60		Részterületenként rövid-, közép- és hosszabb távú terv
Bujáki Csirke-hegy és Kántor-rét TT	egyedi	189,20		Hosszabb távú terv
Bujáki Hényeli-erdő és Alsó-rét TT	egyedi	62,81		Hosszabb távú terv
Bükki Nemzeti Park bővítés	bővítés	1.981,00		A bővítési terület módosítása miatt a korábbi dokumentáció felülvizsgálata szükséges
Csernelyi-dombok TT	egyedi	112,68		Középtávú terv
Drégelypalánki Vecei-rétek TT	egyedi	12,85		Hosszabb távú terv
Endrefalvai Szőlő-hegy TT	egyedi	11,54		Középtávú terv
Etesi Fás-legelő TT	egyedi	61,45		Kezelési terv alap-dokumentációja elkészült
Feldebrői Kopasz-hegy TT	egyedi	202,65		Hosszabb távú terv
Gyöngyösi Sár-hegy TT bővítés	bővítés	225,05		Középtávú terv
Gyöngyöspata Gereg-hegy TT	egyedi	42,85		Rövidtávú terv
Hármas-határ TT	egyedi	3,05		Rövidtávú terv, a kezelési terv alap-dokumentációja folyamatban
Hatvani Kisgombosi-fás legelő TT	egyedi	25,20		A védetté nyilvánítás folyamatban (a kezelési terv dokumentáció minisztériumi véleményezés alatt)
Hatvani Zagyva-mente TT	egyedi	42,67		Hosszabb távú terv
Hevesi Füves Puszták TK bővítés	bővítés	172,71		Hosszabb távú terv
Hollókői TK bővítés	bővítés	53,02		Hosszabb távú terv
Ipoly-völgyi TK	egyedi	4.189,51		Hosszabb távú terv
Jobbágyi Szuha-völgy TT	egyedi	111,29		Hosszabb távú terv
Kácsi források TT	egyedi	4,3929		A kezelési terv dokumentáció elkészült. Véglegesítést követően felterjeszthető.
Kelet-cserháti TK bővítés	bővítés	191,75		Hosszabb távú terv
Kesznyéteni TK bővítés	bővítés	1.925,70		Hosszabb távú terv
Kisbágyoni rétek TT	egyedi	20,79		Hosszabb távú terv
Kisnánai Szék-rét TT	egyedi	251,66		Középtávú terv
Lator-patak völgye TT	egyedi	72,03		Középtávú terv
Lucfalvai Felső-rét TT	egyedi	12,20		Középtávú terv
Lyukas-kői TT	egyedi	64,78		Középtávú terv
Mátraballai Balla-patak TT	egyedi	18,51		Hosszabb távú terv
Mátrai TK D-i bővítés	bővítés	1.891,78		Hosszabb távú terv
Mátrai TK Ny-i bővítés	bővítés	3.403,48		Hosszabb távú terv

Országos jelentőségű védelemre tervezett területek listája

Név	Védelemre tervezett terület típusa (bővítés/egyedi)	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)	Védetté nyilvánítás állapota
Mátraverebélyi Kőszirt-hegy és Meszes-tető TT	egyedi	871,90		Kezelési terv alapdokumentációja elkészült
Nagylóci Boros-völgy TT	egyedi	4,10		Hosszabb távú terv
Nagylóc-rimóci dombok TT	egyedi	197,64		Kezelési terv alapdokumentációja elkészült
Ózdi-dombok TT	egyedi	46,84		Rövidtávú terv
Sóshartyáni láprét TT	egyedi	2,83		Középtávú terv
Szalacsi-kő-völgy TT	egyedi	41,96		Rövidtávú terv
Szarv-ágy-patak mente TT	egyedi	244,42		Hosszabb távú terv
Szarvasgedei rétek TT	egyedi	49,72		Hosszabb távú terv
Szilvásváradi Aszaló TT	egyedi	188,66		Kezelési terv alapdokumentációja elkészült
Tari Farkaslyuk-tető TT	egyedi	385,53		Középtávú terv
Tarnavidéki TK bővítés	bővítés	1.755,20		Rövidtávú terv: Borsodszentgyörgy-Dél, Borsodnádasd-Észak , Szentdomonkos településhatárban; Hosszabb távú terv: Borsodnádasd-Dél, Borsodszentgyörgy-Észak, Domaháza, Hangony településhatárban
Tarnóca-mente TT	egyedi	171,32		Középtávú terv
Telki-legelő TT	egyedi	269,02		Középtávú terv
Verpeléti Vár-hegy TT	egyedi	8,43		Rövidtávú terv
Dédestapolcsány, Nagy-hegy földtani alapszelvény (K-17)	egyedi (helyi védett átminősítése)	0,3221		Középtávú terv
Nagyvisnyó, Mihalovics kőfejtő földtani alapszelvény (P-02)	egyedi (helyi védett átminősítése)	0,3868		Középtávú terv
Salgótarján, Baglyaskő (Kővár) földtani alapszelvény (Pa-36)	egyedi (helyi védett átminősítése)	0,5811		Középtávú terv
Miskolc, Bagoly-hegy földtani alapszelvény (T-066)	egyedi	0,5587		Középtávú terv
Sóshartyán-Kishartyán, Hencse-hegy földtani alapszelvény (Ol-19)	egyedi	0,2879		Középtávú terv
Egyházasgerge, homokbánya földtani alapszelvény (M-32)	egyedi	0,6128		Középtávú terv
Sóshartyán-Kishartyán, Hencse-hegy földtani alapszelvény (Ol-19)	egyedi	0,2879		Középtávú terv
Egyházasgerge, homokbánya földtani alapszelvény (M-32)	egyedi	0,6128		Középtávú terv
Eger, Kis-Eged, útbevágás földtani alapszelvény (Ol-03)	egyedi	0,4143		Középtávú terv
Szomolya, kutatóárok földtani alapszelvény (Ol-02)	egyedi	0,1242		Középtávú terv

Országos jelentőségű védelemre tervezett területek listája				
Név	**Védelemre tervezett terület típusa (bővítés/egyedi)**	**Kiterjedése (ha)**	**Ebből fokozottan védett (ha)**	**Védetté nyilvánítás állapota**
Nézsa, Malom-kőbánya földtani alapszelvény (T-016)	egyedi	1,6086		Középtávú terv
Bükkszentkereszt, Lőrinc-hegy földtani alapszelvény (T-067)	egyedi	0,1124		Középtávú terv
Eger, Szöllőske földtani alapszelvény (Ol-17)	egyedi	7,0541		Középtávú terv
Bátor, Nagy-oldali kiemelkedő földtani feltárások	egyedi (helyi védett átminősítése)	1,0772		Középtávú terv
Kazár, Rzehakias (Oncophorás) kiemelkedő földtani feltárás	egyedi	0,1135		Középtávú terv
Kazári riolittufa kiemelkedő földtani feltárás	egyedi	0,9911		Középtávú terv

A 2023-ban végzett védetté nyilvánítási tevékenység összefoglalása

Országos jelentőségű védetté nyilvánítások és kezelési tervek

- Két országos jelentőségű védelemre tervezett terület esetében (Hatvani Kisgombosi-fás legelő Természetvédelmi Terület, Kácsi források Természetvédelmi Terület) a 16/2012. (VII. 6.) VM utasítás alapján elkészült a védetté nyilvánításhoz szükséges tervdokumentáció (megalapozó dokumentáció és részletes kezelési terv). A Tvt. 25. § (6) bekezdése szerinti szempontok mérlegelése alapján a védelemre tervett Gyöngyöspata Gereg-hegy TT esetében tervezési területet bővítettük az új területek tulajdonosának kezdeményezésére.

Helyi védetté nyilvánításokkal kapcsolatos tevékenységek

2023-ban 2 esetben nyújtottunk szakmai segítséget helyi szintű természetvédelmi oltalom kialakításához. Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata 16/2023. (IX. 29.) sz. rendeletében Természeti Emlék kategóriában védetté nyilvánította a Bartakovics Béla utca 27-29. sz. alatt álló ezüst hársat. Az éves munka eredményeként Romhány Község Önkormányzata 1/2024. (I. 26.) rendeletében helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánította „Világospusztai löszgyep" néven a község külterületéhez tartozó 0213/1 és 0213/3 hrsz.-ú földrészleteket.

3.1.3. „Ex lege" védett természeti területek:

Ex lege védett természeti területek	**Egyedi jogszabállyal védett természeti területen elhelyezkedő**		**Egyedi jogszabállyal védett természeti területen kívül elhelyezkedő**	
	Száma (db)	**Kiterjedése (ha)**	**Száma (db)**	**Kiterjedése (ha)**
lápok	2	11,6598	39	968,3402
szikes tavak	0	0	0	0
kunhalom	14	nincs adat	103	nincs adat
földvár	34	nincs adat	97	nincs adat
forrás	788	nincs adat	676	nincs adat
víznyelő	0	0	0	0

Ex lege védett természeti területek	Egyedi hatósági határozattal lehatárolt ex lege védett természeti területek		Egyedi hatósági határozattal lehatárolásra váró ex lege védett természeti területek	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
lápok			41	980
szikes tavak			0	0
kunhalom			103	nincs adat
földvár			97	nincs adat
forrás			676	nincs adat
víznyelő			0	0

A Füzesabony „Denár" ex lege láp területén belül az egykori élőhelyek megszűntek, így a védettség fenntartása indokolatlanná vált, a terület helyreállítása víz hiányában nem lehetséges. A Füzesabony 091, 096/1-4 helyrajziszámú ingatlanokról a jogi jelleg törlését kértük a területileg illetékes természetvédelmi hatóságtól.

3.1.4. „Ex lege" védett természeti értékek

Megnevezés	Barlangok száma (db)	Felszíni védőövezet kiterjedése (ha), összes	Ebből fokozottan védett barlang (db)	Változás a tárgyévben (db)
Ex-lege védett barlangok	1 265	25.978	54	0
Összesen	1 265	25.978	54	0

- ***3.1.4.1. Barlangok/kiépítések, műszaki beavatkozások***

Barlangok bejárat- és járatbiztosítása, valamint a bejáratok lezárásának és biztosításának fenntartása

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén 54 fokozottan védett barlang nyílik. 52 barlang lezárással ellátott, ami összesen 65 barlangajtó kezelését jelenti.
Ezekből az alábbi 7 barlanglezárást nem Igazgatóságunk kezel:

- Diósgyőrtapolcai-barlang;
- Garadna-forrásbarlang;
- Királykúti-sziklaüreg;
- Miskolctapolcai-tavasbarlang;
- Szalajka-forrásbarlang;
- Szinva-forrási-barlang;
- Anna-barlang vízművek által lehatárolt tároó bejárata (az eredeti, tehát a természetes forrás feltárt bejárata).

A többi lezárást igazgatóságunk kezeli. Négy barlang több bejárattal rendelkezik, melyek külön ajtót jelentenek; ezek a következők:

- Anna-barlang (5 db bejárat és lezárás, de ebből csak 4-et kezel igazgatóságunk);
- Létrási-vizesbarlang (2 db ajtó);
- Szent István-barlang (2 db lezárás, az egyik nem nyitható);
- Földszakadás-tetői-barlang (20 db lezárás, az egyik nem nyitható).

Három barlangrendszer két külön bejárattal rendelkezik:

- Szepesi-Láner-barlangrendszer;
- Bolhási-Jávorkúti-barlangrendszer;
- Szivárvány-Sebes-barlangrendszer.

Két barlangot két lezárással láttuk el, egy bejárati és egy belső szakaszt érintő lezárással:
- Bányász-barlang;
- Szirén-barlang.

Előfordulnak olyan barlangok, amelyeknél egy lezárással több barlang is lezárásra került:
- Lillafüredi 2. sz. mésztufaüreg;
- Lillafüredi 3. sz. mésztufaüreg;
- Lillafüredi 4. sz. mésztufaüreg.

2023-ban három barlangban végeztünk helyreállítási munkálatokat.
A Szent István-barlang bejáratában végeztünk helyreállítási jellegű kezelői beavatkozást, külső vállalkozó bevonásával. A Kutya-lyuk nevű bejárat előterében egy rögzített, tehát nem nyitható ráccsal lett elzárva az illegális látogatóktól 1997-ben. Az eltelt évtizedek alatt a rács kb. 1,7-1,9 m magasan feltöltődött, a függőleges ill. meredek hegyoldalon omló, hulló kőtörmeléktől. A törmelék a rácsozatot kb. 3/4- részben elfedte, így a denevérek mozgását is veszélyeztette, valamint a barlang természetes szellőzését is befolyásolta, csökkentette. A nem nyitható rács magassága kb. 2,5 m, melyből már kb. 1,9 m-t fedett a törmelék. Az eltávolított törmelék kb. 1,5-1,8 m^3 volt. A munkát idegenforgalmi szezonon kívül végeztettük, november végén.

A Szeleta-barlangban az 50x100 cm méretű kb. 16 mm vastag, öntöttvas Herman Ottó emléktábla négy felfogatási pontjából három gyakorlatilag kiszakadt a szálkőzetből. A helyreállítást balesetveszély elhárítása tette szükségessé. A tábla eredeti helyére került vissza, 12 mm rozsdamentes ragasztott menetes szár és távtartó beépítésével.

A Létrási-vizesbarlang Rom-terem alján, a Zebra-folyosó elején három kőtömb aláfalazása illetve kövekkel való alátámasztása történt meg. Az omladék stabilizálásának helyszíne az overallos barlangtúra szolgáltatásunk útvonalát érintette, és nem kerülhető ki. Az itt beékelődött, egymáshoz közel lévő három kőtömb közül kettő tonnás méretű, a harmadik ettől kisebb, azonban ez a közlekedő útvonal közepén van, így kapaszkodó felületként ill. lépésként mindig használatban van. A tömbök az omladék fontos tartópillérei, így kimozdulásuk mindenképpen megakadályozandó. A falazat betonba rakott terméskőből készült, réskitöltő beton alkalmazásával, mely módszert a BNPI területén évtizedek óta alkalmazunk.

Barlang	Vállalkozó	Pénzügyi forrás	Költség (e Ft)	Elvégzett beavatkozás
Szent István-barlang	Cavertech Kft..	Üzemeltetési keret	235	A Kutya-lyuk előterében felhalmozódott törmeélék eltávolítása
Szeleta-barlang	Bátori Károly ev.	Üzemeltetési keret	49,5	A Szeleta-barlang, Herman Ottó emléktábla rögzítése
Létrási-vizesbarlang	Cavertech Kft..	Üzemeltetési keret	245	Létrási-vizesbarlang, Zebra-folyosó omladék biztosítása

- ***3.1.4.2. Hasznosítási jelentések***

A hasznosított barlangjainkban a folyamatos műszaki ellenőrzések és zárkarbantartások zajlottak. Az overallos barlangtúrákat és „ősember" barlangok bemutatását lehetővé tevő hasznosítás engedélyeink év végén lejártak, így új kérelmeket készítettünk elő.

Az overallos túrák között a barlangokban túrázó személyek többnyire távolabbi, magyarországi nagyobb települések lakosai, többnyire budapesti, vagy Budapest környékiek.

A vagyonkezelésünkben lévő, hasznosítási engedéllyel rendelkező barlangjainkban 2023-ban 90 hasznosítási jellegű barlangtúra került lebonyolításra az alábbi megoszlásban:

Megnevezés	Barlang neve	Túrák száma (db)	Látogatók száma (fő)
Könnyű barlangtúra	Esztáz-kői-barlang rövid túra	50	367
	Kő-lyuk	17	166
	Hillebrand Jenő-barlang	2	17
	Lilla-barlang	7	63
„Ősember"barlang	Istállós-kői-barlang	0	0
Overallos közepes nehézségű barlangtúra	Létrási-vizesbarlang rövid túra	4	18
	Kecske-lyuk	0	0
	Esztáz-kői-barlang hosszú túra	4	27
Overallos extrém nehézségű barlangtúra	Bolhási-víznyelőbarlang	1	5
	Létrási-vizesbarlang hosszú túra	5	30
	Vénusz-barlang	0	0
Összesen		**90**	**693**

2023-ban a barlangokban lebonyolított túrák száma a 2022-es évi túraszám 73%-a, tehát a 2022-es túraszámhoz képest 27 %-os csökkknés tapasztalható. A résztvevők létszáma a 2022-es létszám 71 %-a, tehát a 2022-es létszámhoz képest 29 %-os csökkenés jelentkezik.

Az egyes barlangokban általában csökkent a látogatólétszám. A Kő-lyuk látogatása a 2022-es évhez képest 21 %-os csökkenés tapasztalható, az Esztáz-kői-barlang rövid túráján 38%-os csökkenés, a Létrási-vizesbarlangban 29 %-os csökkenés, uganakkor a Lilla-barlangban 117 %-os emelkedés volt tapasztalható, 2 barlangban pedig egyáltalán nem volt szolgáltatás jellegű, overallos barlangtúránk.

Vagyonkezelői hozzájárulással lezajlott barlangtúrák

A vagyonkezelésünkben lévő barlangokban látogatók létszámában 2023-ben csökkenés volt tapasztalható az előző évhez képest. Míg 2022-ban a túrakérelmek száma 67 volt, 2023-ban 58 barlangtúrára vonatkozó engedélykérelem érkezett be. A csökkenés mértéke 15 %-os.

2023-ban 120 barlangtúra zajlott le, 2022-ben 175 barlangtúra, így 31 %-os csökkenés jelentkezik a barlangtúrák számában.

2023-ban a túrákon összesen 970 személy vett részt, ugyanakkor a 2022-es létszám 1395, így 30,4 %-os csökkenés jelentkezik a 2022-es évhez képest.

A túrák az alábbi barlangokban zajlottak:
Balekina-barlang, Bányász-barlang (-120 m-ig), Bolhási-víznyelőbarlang, Borókás-tebri 4. sz. víznyelőbarlang, Borókás-tebri 2. sz. víznyelőbarlang, Diabáz-barlang, Fekete-barlang, Hajnóczy-barlang, István-lápai-barlang, Jávor-kúti-víznyelőbarlang, Kis-kőháti-zsomboly, Kis-mogyorós-víznyelőbarlang, Király Lajos-barlang, Kő-lyuk, Láner-barlang, Létrási-vizesbarlang, Mexikó-völgyi-víznyelőbarlang, Nagykőmázsa-völgyi-víznyelőbarlang, Pénz-pataki-víznyelőbarlang, Speizi-barlang, Szepesi-barlang, Szirén-barlang, Útmenti-zsomboly, Vár-tetői-barlang.

- ***3.1.4.3. Dokumentációs tevékenységek***

Dokumentációs tevékenység a közhiteles nyilvántartáshoz kapcsolódóan új barlangok kataszterbe vételével végzett igazgatóságunk. 2023-ban három új barlang kataszterbe vétele zajlott le, további 6 barlang adatfelvételezése történt meg.

- ***3.1.4.4. Térképezés***

A „Természeti értékek védelme" szakmai keret terhére 2023-ban forráshiány miatt barlangtérképezésre nem tudtunk megbízást kiadni.

- ***3.1.4.5. Állapotfelvételek***

A barlangok állapotfelvételei munkatársunk helyszínelései során folyamatosan zajlottak és zajlanak. Ez a tevékenység monitorozás jellegű, melynek során a barlangok állapotfelvételi nyomtatványa nem került kitöltésre. A tevékenység során munkatársaink helyszínelésein túl, támaszkodunk az engedélyezett barlangtúrák vezetőinek jelentéseire is. Az állapotfelvételek során kisebb munkákat munkatársaink végeztek el. Fóliázott feliratok kerültek kihelyezésre az Istállós-kői-barlangban. A Peskő-barlangban, Sólyom-kúti-sziklaüregben, a Balla-barlangban, és a Kecske-lyukban a korábban kihelyezettek cseréje történt meg.

- ***3.1.4.6. Kezelési tervek***

2023-ban barlang kezelési terv nem készült.

- ***3.1.4.7. Nagyobb feltárások***

Tárgyévben a barlangkutató egyesületek jelentősebb új barlangszakaszokat nem tártak fel. A hegység és az ország legmélyebbjének számító Bányász-barlang jelenleg ismert mélysége továbbra is 303 m.

3.1.5. Natura 2000 területek

2023-ben a Natura 2000 területek kiterjedése nem változott. Az Igazgatóságnál a Natura 2000 területek összesített nagysága az átfedésekre is tekintettel 255.813 ha.

Terület megnevezése	Kihirdetett		Változás a tárgyévben (ha)	Kihirdetésre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)		Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Különleges Madárvédelmi	6	229.748	0	0	0
Kiemelt jelentőségű és Különleges Természetmegőrzési	60	80.850	0	0	0

Terület kódja és megnevezése	Ki-helyezett tábla (db)	Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	Élőhely-rekonst-rukció (ha)*	Területet érintő projektek száma (db)
HUBN10002 Borsodi-sík	26	2 (22 ismertető tábla)	850	10
HUBN10003 Bükk-hegység és peremterületei	1	18 (152 ismertető tábla)	118	5
HUBN10004 Hevesi-sík		3 (21 ismertető tábla)	825	17
HUBN10005 Kesznyéten	14	1 (7 ismertető tábla)	205	5
HUBN10006 Mátra	2	4 (35 ismertető tábla)	39	3
HUDI20026 Ipoly-völgy	5	2 ismertető tábla	15,4	4
HUBN20001 Bükk-fennsík és a Lök-völgy		11 (73 ismertető tábla)	37,05	2
HUBN20002 Hór-völgy, Déli-Bükk		1 (9 ismertető tábla)	1,5	1
HUBN20004 Szarvaskő		1 (1 ismertető tábla)		1
HUBN20005 Kisgyőri Ásottfa-tető - Csókás-völgy				1
HUBN20006 Miskolctapolcai Tatár-árok - Vörös-bérc			1,5	1
HUBN20007 Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy - Cseh-völgy			3,5	2
HUBN20008 Vár-hegy - Nagy-Eged		3 (14 ismertető tábla)		1
HUBN20009 Tard környéki erdőssztyepp	1		42	2
HUBN20010 Szomolyai Kaptár-rét		1 (18 ismertető tábla)		
HUBN20011 Ostoros-patak menti erdőspuszta		1 ismertető tábla	0,05	
HUBN20012 Egerbakta - Bátor környéki erdők		1 (7 ismertető tábla)		
HUBN20013 Hevesaranyosi-fedémesi dombvidék				
HUBN20014 Gyepes-völgy	1			
HUBN20015 Izra-völgy és az Arlói-tó				
HUBN20017 Borsodbótai Kotyindó-tető			12 5 5	1
HUBN20018 Upponyi-szoros	1		1	1
HUBN20019 Csernely-patak völgye				
HUBN20020 Sátai Tőkés-völgy				
HUBN20021 Domaházai Hangony-patak völgye	1			
HUBN20025				

Terület kódja és megnevezése	Ki-helyezett tábla (db)	Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	Élőhely-rekonst-rukció (ha)*	Területet érintő projektek száma (db)
Nagybarcai Liget-hegy és sajóvelezdi Égett-hegy				
HUBN20027 Ózdi Harmaci-dombok				
HUBN20029 Girincsi Nagy-erdő				
HUBN20030 Hejő mente				
HUBN20031 Mezőcsáti Rigós				
HUBN20032 Tiszakeszi-morotva	5			
HUBN20034 Borsodi-Mezőség	21	2 (22 ismertető tábla)	250	10
HUBN20035 Poroszlói szikesek				10
HUBN20036 Kétútközi-legelő				10
HUBN20037 Nagy-Hanyi		1 (3 ismertető tábla)		10
HUBN20038 Kerecsendi Berek-erdő és Lógó-part		1 (ismertető tábla)	120	3
HUBN20039 Pusztafogacs				7
HUBN20040 Nagy-fertő - Gulya-gyep - Hamvajárás szikes pusztái		1 (3 ismertető tábla)	200	14
HUBN20041 Pélyi szikesek		1 (9 ismertető tábla)	500	15
HUBN20042 Boldogi Vajda-rét	1			
HUBN20043 Verpeléti Vár-hegy		3 ismertető tábla	0,5	
HUBN20044 Recski Hegyes-hegy				
HUBN20046 Gyöngyösi Sár-hegy		1 (14 ismertető tábla)	25	1
HUBN20047 Mátra északi letörése		2 (12 ismertető tábla)		
HUBN20048 Gyöngyöstarjáni Világos-hegy és Rossz-rétek				
HUBN20049 Mátrabérc - fallóskúti-rétek		1 ismertető tábla	20	1
HUBN20050 Gyöngyöspatai Havas				
HUBN20051 Nyugat-Mátra				
HUBN20052 Apci Somlyó				
HUBN20053 Petőfibányai Kopasz-hegy				
HUBN20055 Szentkúti Meszes-tető	1			1
HUBN20056 Tepke	-	3 (10 ismertető tábla)	168	5
HUBN20057	-		64	5

Terület kódja és megnevezése	Ki-helyezett tábla (db)	Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	Élőhely-rekonst-rukció (ha)*	Területet érintő projektek száma (db)
Bézma				
HUBN20058 Bujáki Csirke-hegy és Kántor-rét	3			1
HUBN20059 Szandai Várhegy	1			1
HUBN20060 Sóshartyáni Hencse-hegy	1			2
HUBN20062 Középső-Ipoly-völgy	5			3
HUBN20063 Karancs	-	3 ismertető tábla	1,5	1
HUBN20064 Salgó	-			1
HUBN20065 Gortva-völgy	-			1
HUBN20067 Szilvásváradi Aszaló és Szilvás-patak mente				
HUBN20068 Sajómercsei Körtvélyes-dűlő				
HUBN20069 Kesznyéteni Sajó-öböl	14	1 (7 ismertető tábla)	205	5
HUBN21094 Bujáki Hényeli-erdő és Alsó-rét				
HUBN21095 Nagylóci Kő-hegy				
HUBN22096 Tiszaújvárosi ártéri erdők				

**Mivel az átfedő különleges madárvédelmi valamint különleges természetmegőrzési területeken végrehajtott rekonstrukciós programok területi adatai, illetve a rajtuk elhelyezkedő tanösvények és táblák mindkét kategóriánál fel vannak tüntetve, így ezek adatait összeadva magasabb értéket kapunk, mint a rekonstrukcióval érintett területek valós össz-kiterjedése, valamint a tanösvények/táblák valós száma. Az élőhelyrekonstrukciók valós hatása – főként vizesélőhely-rekonstrukciós programok esetében például a talajvíztükör befolyásolásán keresztül –ugyanakkor jóval nagyobb területeket érint.*

A Natura 2000 területeket érintő hatósági/szakhatósági ügyekben (más célú hasznosítás, művelésből való kivonás, telephely-engedélyezés, telephelybővítés, erdészeti eljárások) megkeresésre számos esetben adtunk szakvéleményt az érintett természetvédelmi hatóságok számára. Számos esetben közvetlenül az ügyfelek keresik meg az igazgatóságot, például Natura 2000 területen tervezett beépítések vagy erdőtelepítések ügyében.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai botanikai (Natura 2000 közösségi jelentőségű fajok), gerinctelenzoológiai (elsősorban bogár és lepke), madártani és nagyragadozó felméréseket dolgoztak ki és hajtottak végre.

A szaktárca által kidolgozott „Útmutató az SDF adatbázisban szereplő élőhelyek adatainak módosításához, különös tekintettel a jelentős negatív módosításokra" dokumentációt munkatársaink véleményezték.

2019. január 1-étől hivatalosan elindult *„A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával"* (GRASSLAND-HU) témacímű LIFE Integrát Projekt, melynek keretében folytattuk a beavatkozással (cserjeirtás és inváziós növény visszaszorítás) érintett területek felmérését és kezelését, a beavatkozások tervezését, valamint a földvásárlás is zajlott Bükkzsérc külterületén. Ezen kívül számos kommunkációs tevékenység is zajlott (honlap és médiamegjelenések,

rendezvények). Munkatársunk részt vett a projekt keretében megalapított Gyepstratégiai Szakértői Csoport munkájában.

3.1.6. Nemzetközi jelentőségű területek

Terület megnevezése	Kihelyezett tábla (db)	Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	Élőhely-rekonstrukció (ha)	Területet érintő projektek száma (db)
Ramsari Terület	1	2 tanösvény	0	3
Bioszféra-rezervátum	0	0	0.	0
Európa Diplomás Terület	1	5 tanösvény, 1 látogatóközpont	0	3
Világörökségi terület	1	2 tanösvény, 1 bemutatóhely	0	2
UNESCO Globális Geopark	1	14 tanösvény, 2 látogatóközpont, 1 bemutatóhely	0	4

Mivel az egyes területkategóriák részben átfednek (Geopark/Világörökség/Európa Diploma), így az átfedő területeket érintő projektek többször is szerepelnek. Az egyes projektek nem minden esetben kapcsolódnak a terület nemzetközi státuszához (például: erdőkezelés a Novohrad-Nógrád Globális Geopark területén belül).

- ***Ramsari területek***

Az egyetlen Ramsari területünk teljes egészében átfed a Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzettel, ezért az ott folyó természetvédelmi munkák és élőhely-rekonstrukciós pályázatok a Ramsari terület kedvező ökológiai állapotának a kialakítását is szolgálták. A 2021 év végétől 2022 őszéig az ország ezen részét is sújtó rendkívüli aszály negatív hatásaként a terület mocsarai, csatornái és egyéb vizes élőhelyei kiszáradtak, kizárólag a Csincse-övcsatornában maradt némi folyóvíz. Ezért a területen általában költő, vizes élőhelyekhez kötődő madarak nagy részének a fészkelése meg sem kezdődött, illetve a megkezdettek pedig sikertelenek voltak. A többi vízhez kötődő taxon (rovarokra, kétéltűekre, mocsári növényekre stb.) is megsínylette ezt az időszakot. Az ősz és tél során mérséklődött a terület vízhiánya.

A felmérések alapján az egyenesszárnyúak közül több faj ismert állománya (magyar tarsza, tőrös szöcske, fogasfarkú szöcske, sisakos sáska) számottevően nőtt a 2022-es évben. Elképzelhető, hogy ennek is köszönhetően a Borsodi-Mezőségen rekord számú, 190 pár kék vércse költött.

A területen 4 nagy, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság szervezésében, illetve részvételével zajló természetvédelmi program valósult meg vagy kezdődött 2022-ben.

Life programok közül a 2016-ban kezdődött *A túzok határon átnyúló védelme Közép-Európában* (LIFE/NAT/AT/000834) projekt keretében a tervezési terület vonatkozásában, mint fő projekttevékenység a fajt veszélyeztető predációs nyomás felmérése és az abból adódó problémák kezelése (pl. csapdázás) folytatódott ezévben is. A 2019. óta zajló *A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával* (LIFE17 IPE/HU/000018) projekt során a tiszadorogmai Sulymos-laposon az inváziós gyalogakác visszaszorítása is folytatódott, valamint a területen előforduló magyar szöcskeegér újabb állománya került elő. Az év utolsó hónapjaiban megkezdődött *A kerecsensólyom védelme az Észak-alföldi régióban* (LIFE21-NAT-HU-LIFE SakerRoads) elnevezésű projekt, melynek célja a területen költő kerecsensólyom-állomány csökkenésének megállítása.

A *Dél-borsodi Tájegység komplex vizesélőhely- és tájrehabilitációs* KEHOP Plusz program előkészítése is megkezdődött, amely során újabb fázisa történhet meg a Borsodi-Mezőség vizes élőhelyeinek rehabilitációjában. A projekt megvalósulása esetén javulni fog a terület vízkormányzása, vízmegtartása, egykori kutak lesznek felújítva a legeltetés elősegítésére, a gyepek

védelme érdekében földutak stabilizálása történhet meg, valamint az inváziós fajok elleni védekezés is folytatódhat.

A tervezetten 2016-ban kezdődött és 2021-ben zárult *Őshonos fafajok a hazai erdőkbe – Tájidegen erdőállományok és fásítások átalakításának megkezdése, erdők természetvédelmi kezelése a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területén* (KEHOP-4.1.0-15-2016-00062) elnevezésű projekt, mely során a Szilpusztai-erdő területén idegenhonos faállomány (akácosok) átalakítása volt a cél, 2022-ben is folytatódott.

- ***MAB bioszféra-rezervátumok***

MAB bioszféra rezervátum nem található a működési területünkön.

- ***Európa Diplomás területek***

Ipolytarnóci Ősmaradványok természetvédelmi terület

A terület 1995-ben kapta meg az Európa Diplomát, amelyet először 5 éves periódusonként vizsgáltak felül, majd 10 évre ítélték oda a címet.

Annak ellenére, hogy a 2010. szeptember 16-i határozatában (CM/ResDip(2010)15a) az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága az Ipolytarnóci Ősmaradványok természetvédelmi terület Európa Diplomáját 2020. szeptember 11-ig meghosszabbította, már 2019-ben felülvizsgálati helyszíni szemlét tartottak a területen. A felülvizsgálati jelentés (de05e_Report_Ipolytarnoc final_PA_January2020) alapján a szakértő bizottság támogatta a terület Európa Diplomájának meghosszabbítását. Ezt követve az Európa Tanács a 2020. szeptember 23-i határozatában (Resolution CM/ResDip(2020)9) 2030. szeptember 11-ig meghosszabbította a kitüntető címet, és 12 ajánlást fogalmazott meg hozzá, újabb 10 évre megelőlegezve a bizalmat.

A különleges határozatban a terület kezelőjének, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóságnak kiemelkedő színvonalú geoturizmus fejlesztései és a terület térségben betöltött jelentős szerepvállalása is szerepet játszottak.

A kezelési tevékenység sarkalatos pontjait képező legújabb ajánlások például a helyszín további geológiai felfedezésének potenciális lehetőségeire, a terület földtani és őslénytani értékeinek megőrzése és lehetőség szerinti bemutatása érdekében történő intézkedésekre, a feltárási épületeknél történő felújításra/cserére, a Novohrad-Nógrád Geopark integrációjában való szerep erősítésére, a nem őshonos fafajok őshonosra cserélésére, az invazív növényfajok és a vadállomány kontrolljára, a mozaikos tájkép megőrzésére, a regionálisan őshonos védett racka juh tartására, a helyi gazdák szénakaszálási gyakorlatának fenntartására, a falu és a látogatóközpont közötti elektromos légvezetéket földkábelre cserélésére, az őslénytan tudományát bemutató dokumentumfilm készítésére, citizen science projektek alkalmazására tesz javaslatot.

Az éves jelentés benyújtása az Agrárminisztérium Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztályának előzetes jóváhagyásával az Európa Tanács felé időben megtörtént.

- ***Világörökségi területek***

- *Hollókő Ófalu és táji környezete - Hollókői Tájvédelmi Körzet*

Az 1977-ben létrehozott 151 hektáros Hollókői Tájvédelmi Körzet a műemlékvédelmi Ófalut és természeti környezetét foglalja magába. A területet 1987-ben az UNESCO *Hollókő Ófalu és táji környezete* néven a Kulturális Világörökség részének nyilvánította. Fenntartása többszereplős, a BNPI a beerdősült és hagyásfás részekért, valamint az ófalui tájház kiállításának működtetéséért felelős, partneri viszonyban a helyi önkormányzattal. A világörökségi törvényből következően az új világörökségi kezelési terv sikeres elkészítéséhez a BNPI konzultációs szerepét 2014-ben is teljesítette.

A hollókői világörökségi terület világörökségi gondnokságát 2013-ban az EMMI miniszter határozta meg. A kijelölt gondnokkal a BNPI szoros kapcsolatot ápolva működik együtt. A Hollókői TK tervezett bővítése (*HTK 2003 évi kezelési tervének 15. sz. melléklete*) nem érinti a világörökségi terület lehatárolását. 108/2017. (IV. 28.) Korm. rendelet Hollókő Ófalu és környezete világörökségi kezelési tervéről rendelkezik.

Hollókő Ófalu és környezete bekerült a Hungarikumok Gyűjteményébe is.

A 148/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet az Országos Természetvédelmi Hivatal elnökének 2/1977. OTvH számú határozatával védetté nyilvánított Hollókői Tájvédelmi Körzet védettségét fenntartja. A 2/1977. OTvH számú határozatban a terület rendeltetése az alábbi:

- Megőrizze a jelenkor és elkövetkező nemzedékek számára a világörökség részeként a hollókői tájrészlet jellegzetes arculatát, ahol kis területen sajátos kultúrtörténeti, természeti és tájképi értékek ötvöződnek egybe.
- Őrizze meg az Ófalu népi építészetének és településszerkezetének, valamint a várromnak természeti környezetét, a fás legelő részeit.
- Gazdaságtörténeti értékként tartsa fent az egykori kisparaszti gazdálkodási módra jellemző keskenyparcellákat.
- Védje és kezelje a terület egyéb természeti értékeit.
- Lehetőséget nyújtson a látogatói megismeréshez, bemutatáshoz, aktív szerepet vállaljon a természet-megőrzési tudatformálásban, ismeretterjesztésben.
- Segítse elő a szabadidő kulturált felhasználását; szolgálja a természeti és kultúrértékek megismerésére irányuló ökoturizmust olyan módon, hogy az a természeti értékeket és a kultúrtájat ne károsítsa.

A terület eredeti rendeltetésének fenntartása, valamint a világörökségi cím megtartása is kihívással jár, melyre a kezelési terv részletesen kitér. A BNPI fontos szereplője a megőrzésnek, a 15,2 hektáros hagyásfás rekonstrukció ennek bizonyítéka. Több projekt elképzelés célozza az elavult tanösvényhálózat és az Ófaluban levő tájház teljes felújítását, de addig is a Vártúra ösvény buszparkolótól a vári pihenőig vezető szakaszát felújítottuk 5 tábla kihelyezésével és a TK-ról készített kétnyelvű geoturisztikai térképből is átadtunk egy jelentős készletet a helyi önkormányzatnak. A hagyásfás legelőn 4 táblából álló tanösvény működik. Az Ófalui tájház elavult kiállítását 2019-ben szintén felújítottuk. 2020-tól a pandémiás helyzetre tekintettel, majd a működtetés feltételeinek hiánya miatt új funkciót tervezünk a tájház hasznosítása kapcsán. Igazgatóságunk 2022-ben megkezdte a szintén világörökségi helyszínként jegyzett Öregszőlők helyreállításának tervezését. Az állami tulajdonban lévő parcellákra vonatkozó vagyonkezelésbe vétel iránti kérelmet megküldtük a Nemzeti Földügyi Központ felé, mely megérkezett. A keskenyparcellák részleges helyreállításának, hagyományos gyümölcsfajták ültetésének tervezését így tovább folytatjuk.

- *Tarnóci Ősélőhely – Várományosi Listán*

Az Ipolytarnóci Ősmaradványok természetvédelmi terület ősi világa világszínvonalú bemutató létesítményeivel 2001 óta az UNESCO világörökségi várományosi listáján található. Központi részének (Tarnóci Ősélőhely, 104 hektár) 2003. évi nevezését követően a Világörökségi Bizottság (28 COM 14B.13, 2004) további szakértői vizsgálatokig elnapolta a döntést, a terület továbbra is a Tentative Listán szerepel. A terület önálló arculatú honlapja (osmaradvanyok.hu) háromnyelvű, a BNPI kezelésében van. A világörökségi várományos területek felülvizsgálata során megállapították, hogy a terület dokumentációja és lehatárolása összhangban van a világörökségi törvényből fakadó előírásokkal. Puffer területként a természetvédelmi terület teljes mértékben számításba került. A terület világörökségi potenciáljának felülvizsgálata 2020. második felében újra felerősödött, elkezdődtek a konzultációk.

A legújabb őslénytani felfedezések is indokolják a várományosi listán tartást. A terület a Novohrad-Nógrád UNESCO Globális Geopark beléptető kapujaként is funkcionál, potenciális fejlesztési lehetőségei nemzetközi szinten is kiemelkedőek.

- *A matyó népművészet – egy hagyományos közösség hímzéskultúrája*

A matyó népművészet, kiemelten a matyó hímzés 2012 decemberében került felvételre az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listájára. Matyóföldnek a Bükk-vidék és az Alföld találkozásánál fekvő Mezőkövesd, Tard és Szentistván településeket nevezzük, ahol a matyó népcsoport él. A szellemi örökség listájára ugyan a hímzésük került fel, azonban hagyományaik ennél sokkal szélesebb körűek. A jellegzetes matyó stílusú hímzés a polgári hatást tükröző viselet egyik fő alkotóeleme, melyet manapság a hagyományőrzés alkalmain és a matyó közösség reprezentálása céljából hordanak, azonban a matyó bútorfestés, a lakodalmas szokások, a Matyó Húsvét és az egyéb népszokások is a mai napig élő örökségként szolgálnak, amelyeket rendezvényeiken a nagyközönség számára is bemutatnak.

- ***UNESCO Geoparkok***

- *Novohrad-Nógrád Geopark*

A világ első, már megalakulásakor határokon átnyúló nemzetközi geoparkjának a Globális Geoparkok Hálózatának tagságát 2010-ben elnyerő és 2016-tól UNESCO Globális Geoparkként működő magyar-szlovák Novohrad-Nógrád Geopark (NN UGGp) 64 nógrádi települést és 28 szlovák oldali önkormányzatot foglal magában,

A BNPI már a kezdetektől kezdeményezője és vezető partnere volt a geopark mozgalomnak. 2010. év végéig és 2016-tól napjainkig a BNPI és az UGGp együttműködésének keretében az UGGp magyarországi területrészének nemzetközi feladatait BNPI delegált (a geopark beléptetőkapujának, az Ipolytarnóci Ősmaradványok TT egykori vezetője, Szarvas Imre) látja el.

A BNPI delegáltja 2023. évben is aktívan eleget tett az Európai Geoparkok Hálózata Koordinációs Bizottságának (EGN CC) tagjaként kötelezettségeinek. Így a Globális Geoparkok Hálózatának (GGN) és regionális szervezetének, (EGN) 2023. évi tevékenységében, az európai geoparkok közös projektjeinek népszerűsítésében (GEOTUR), a geoparki munkacsoportok és a transznacionális geoparkok fórumának munkálataiban is. Utóbbira az UNESCO is kiemelten felfigyelt. A tevékenységek dokumentálásra kerültek, a jelentéseket a Geopark MNB is megkapta.

Kiemelt nemzetközi eseménynek számított, hogy a NN UGGp 2023 júniusában végre megkapta az UNESCO hivatalos oklevelét és a hozzátartozó ajánlásokat (https://www.nogradgeopark.eu/hu/hir/a-novohrad-nograd-megorizte-unesco-globalis-geopark-cimet), a 2022. évi felülvizsgálat után zöld kártyát kapva 2026. december végéig továbbra is viselheti az UNESCO Globális Geopark címet.

A geopark a konferenciák és EGN munkacsopororok részvétele mellett jelentési kötelezettségeinek is eleget tett a közös programok szervezése mellett, mint például a tradícionális Európai Geoparkok Hete és a Vulkánnap megtartása az Ipolytarnóci Ősmaradványok természetvédelmi területen.

A BNPI önálló honlapjain 2023-ben is folyamatosan népszerűsítette a geoparki programokat. Részt vett geoparkos programszervezésekben (szakmai napok, tematikus túrák, továbbképzések) és népszerűsítette a geoparki kezdeményezéseket (GEOfood). Partneri közreműködésben közös kiadványok és INTERREG projektek (RiWild, GEOTOP) kivitelezésében is közreműködött.

A „Novohrad-Nógrád Geopark fejlesztése a Modern Városok Program keretében" c. projekt előkészítési munkáiban is részt vett a BNPI.

A BNPI együttműködés kereteit és szervezeti beépülését a geoparki menedzsment struktúrájába sajnos még nem sikerült véglegesíteni. Egy, a kétoldali vármegyei képviselőket is magába foglaló EGTC létrehozása tűnne legcélravezetőbbnek, ezt a mintát követi a többi transznacionális európai geopark is.

- *Bükk-vidék Geopark*

A 2017-ben létrehozott Bükk-vidék Geopark egy geológiai értékeken alapuló térségfejlesztési együttműködés. A Geopark fő feladata a Bükk és Upponyi-hegységek, illetve az a hegységet keretező dombság földtani értékeinek, illetve az ezekre alapuló, kapcsolatba hozható kulturális és kultúrtörténeti értékek, védelme és népszerűsítése. A BNPI felel a Geopark operatív feladatainak ellátásáért, valamint az UNESCO Globális Geoparkok Hálózatához való csatlakozáshoz szükséges szakmai feladatok elvégzéséért.

Geoparki felterjesztési dokumentáció

Geológiai értékeinkre alapozott tevékenységünket olyan szellemben alakítottuk ki és tervezzük folytatni, ami megfelel az UNESCO Globális Geoparkok hálózatának elvárásainak. Geoparki terveinket több fordulóban ismertettük a Magyar Geopark Bizottsággal, mely szervezet folyamatosan figyelemmel kísérte eddigi működésünket.

A BNPI döntően saját munkatársaival és külső szakemberekkel kiegészülve elkészítette a Bükk-vidék Geopark felterjesztési dokumentációját, melynek véleményezése után a Magyar Geopark Bizottság támogató levelet adott ki. 2020. novemberében a felterjesztési dokumentációt összes mellékletével hivatalosan is benyújtottunk az UNESCO Globális Geopark hálózat felé, ezáltal aspiráns geoparkká váltunk.

2022. évben kaptuk meg az UNESCO Globális Geoparkok Tanácsának levelét, amely az eddigi tevékenység és a szervezet ellenőreinek tavalyi látogatásán szerzett pozitív tapasztalatok alapján fogalmazták meg javaslataikat az UNESCO hálózatba történő felvételhez. Fenti munkához segítséget nyújtottak a Novohrad-Nógrád Geopark sikeres 4 éves felülvizsgálatán szerzett tapasztalatok.

2023. évben előkészítettük az UNESCO Globális Geoparkok Hálózatához való csatlakozásunk előrehaladási dokumentációját, melyet a Geopark Magyar Nemzeti Tanács véleményezése után augusztus közepén a Magyar UNESCO Nemzeti Bizottság közreműködésével megküldtük az UNESCO Globális Geopark Hálózat Titkársága felé. A beküldött előrehaladási dokumentumot az UNESCO Globális Geopark Hálózat Tanácsa marokkói Marrakeshben megtartott 8. ülésszakaszán támogatta. Ezt követően a Tanács Főtitkára a támogatott pályázatot az UNESCO Végrehajtó Tanács következő, 219. ülésszakaszának (2024. március 13-27.) napirendjére tűzte. A Végrehajtó Tanács jóváhagyásával az UNESCO Globális Geoparkok száma 195-ről 211-re emelkedik, 48 országban. Reményeink szerint ezzel hazánkban a Bükk-vidék Geopark, a Novohrad-Nógrád és a Bakony-Balaton Geopark után harmadikként viselheti ezt a nemes és kitüntető címet.

Együttműködések megvalósítása

A Bükk-vidék Geopark munkaszervezete és különböző, a területen tevékenykedő intézmények között számos együttműködési megállapodást kötöttünk. Ezen együttműködések lényege olyan szakmai-turisztikai összefogás, melyek segítségével közösen népszerűsíthetjük a földtani, földtudományi értékeket, és ezen értékek még nagyobb ismertségre tehetnek szert.

Az együttműködéseink közül külön kiemelendő a Kulturweit nemzetközi kulturális önkéntes szolgálattal foglalkozó szervezettel induló együttműködésünk. A Kulturweit az UNESCO német bizottságának alszervezete, fő feladata a német fiatalok önkéntes szolgálatának szervezése világszerte. Az együttműködés keretein belül a Bükk-vidék Geopark hivatalos Kulturweit fogadó

egységgé vált. Az első önkéntesünk 2021. szeptember 13-án érkezett, azóta már 6 önkéntes tölthette aktívan nálunk szolgálatát. Feladataik közé tartozik a geoparki eszme népszerűsítése a Geopark Blog szerkesztése, valamint ismereteik továbbfejlesztése azáltal, hogy az Igazgatóság munkatársainak mindennapos feladataiban segítenek.

A Visegrádi Együttműködés (V4) országai (Csehország, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia) geopark hálózatainak – a Szlovák Köztársaság Környezetvédelmi Minisztériuma és a Szlovák Környezetvédelmi Ügynökség kezdeményezésére – 2023. május 10-én, Selmecbányán tartott nemzetközi találkozója keretében együttműködési szándéknyilatkozatot írtak alá. A Selmecbányai Geoparkban megkötött együttműködés célja, hogy a hálózatok megosszák egymással a – nemzeti szintű, valamint az UNESCO Globális Geopark címmel rendelkező – geoparkok létrehozásával, működtetésével és fejlesztésével kapcsolatos tapasztalataikat és közösen lépjenek fel a geoparkok ismertségének növelése érdekében. A két magyarországi UNESCO Globális Geopark (a szlovák-magyar transznacionális Novohrad-Nógrád és a Bakony-Balaton) mellett az aspiráns Bükk-vidék Geopark képviselői is részt vettek a terepbejárásokkal tarkított 2 napos intenzív tanácskozáson.

A romániai Hátszegi Geoparkkal az év folyamán cserelátogatást szerveztünk az UNESCO Kulturweitos önkénteseink segítségével. A látogatások célja a szakmai kapcsolatépítés és a jó gyakorlatok megosztása volt.

2023. december 6-án, a Geopark Magyar Nemzeti Bizottság évzáró ülését, a Bükk-vidék Geopark szívében, a Szeleta Park Látogatóközpontban tartotta. Az ülésen részt vett a Bizottság szakmai társulata, a három magyarországi geopark képviselője, valamint meghívott előadóként Magyarhoni Földtani Társulat ProGEO Földtudományi Természetvédelmi Szakosztály titkára.

Ismeretterjesztési, szemléletformálási, geoturisztikai tevékenységek

Az év folyamán a Bükk-Vidék Geopark munkaszervezete aktívan részt vett több hazai és nemzetközi oktatási, ismeretterjesztési és szemléletformálási tevékenységben. A Bükk-vidék Geoparkot, a geoparki szellemiséget, illetve a térség egyedi értékeit bemutató vándorkiállítás az évben több mint 34 településen fordult meg.

Május-június hónap fordulóján az Európai Geoparkok hetének szellemében, azzal egy időpontban megrendezésre került a Geopark Hét. A programsorozat terepi és online programok széles kínálatával várta az érdeklődőket. A terepi programok között szerepelt több vezetett túra, a XIX. Szomolyai Cseresznyefesztivál keretén belül gasztro-geotúrák várták az érdeklődőket a Szomolyai kaptárkövek tanösvényen. A programsorozat online részeként a geopark Facebook oldalán naponta a térség néhány rejtett geoértékeit mutattuk be egy geotúraajánló keretein belül.

Szeptember elején a UNESCO Globális Geoparkok 10. Konferenciáján, Marokkó királyi városában, Marrákesben a tervek szerint geopark szakmenedzserünk előadást tartott volna a Bükk-vidék Geopark hosszútávú fejlesztési céljairól. Azonban a konferencia 4. napján este bekövetkezett 6,8-as erősségű földrengés következtében az előadás elmaradt.

Európai Geoparkok Hálózatának 16. Konferenciáján Olaszországban, Verbania városában a geopark szakmenedzserünk előadást tarthatott a hazánkban és a Bükk-vidék Geopark területén folytatott földtani értékvédelemről.

Október 6-án a Földtudományi Sokféleség Napján a Magyar Tudományos Akadémia Kutatóházában a Bükk-vidék Aspiráns UNESCO Geopark földtudományi sokszínűségéről tartott előadást Holló Sándor, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (BNPI) Természetmegőrzési Osztályának osztályvezetője.

Október 8-án a Geotóp Napon, a Less Nándor Emléktúra részeként az Ördögtorony tanösvényen geotúra került megrendezésre, az Oszlai Tájháznál geoparkos ismeretterjesztő játékos programokkal vártuk a túrázókat, valamint az induló ponton a geopark munkatársai a térséget bemutató kiadványokkal, szórólapokkal népszerűsítették a geoparkot.

November 11-12-én, Budapesten a Magyar Természettudományi Múzeumban megrendezett 14. Földtudományos Forgatagra interaktív foglalkozásokkal népszerűsítettük a geoparkot. A Forgatag második napján Megyeri Balázs geopark szakmenedzser előadást tartott a Múzeum Semsey Andor termében a Bükk-vidék Geopark hosszú távú fejlesztési céljairól.

3.1.7. Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei

2014-ben kiemelt természetvédelmi oltalmat kapott hazánk valamennyi jelenleg ismert és ez idáig még nem védett kaptárkő-előfordulása, a kaptárkövek megóvását szolgáló természeti emlékek létesítéséről, valamint a kaptárkövek megóvását szolgáló természetvédelmi kezelési terv kihirdetéséről szóló 17/2014. (X. 27.) FM rendelet alapján. Igazgatóságunk területén 6 kaptárkő a BNP országos jelentőségű védett természeti területének speciális természetvédelmi kezelési tervű részterületeként összesen 6,082 ha kiterjedésben kapott speciális kezelési tervet.

	A) Részterület megnevezése	B) Település	Területi lehatárolás ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számok / Egységes Országos Vetületi Rendszer (EOV) koordináták alapján	Össz. kiterjedés	Országos jelentőségű védett természeti terület megnevezése	Működési területével érintett nemzeti park igazgatóság
1.	Cserépfalu Ördögtorony kaptárkő	Cserépfalu	055a hrsz.-ból az Y761980,X291757; Y762016,X291661; Y761931,X291626; Y761890,X291730 EOV koordinátákkal lehatárolt 0,999 ha kiterjedésű rész	0,999 ha	Bükki Nemzeti Park	BNPI
2.	Cserépváralja Csordás-völgy kaptárkövei	Cserépváralja	0105a hrsz.-ból az Y763695,X287738; Y763751,X287623; Y763654,X287575; Y763609,X287691 EOV koordinátákkal lehatárolt 1,31 ha kiterjedésű rész	1,310 ha	Bükki Nemzeti Park	BNPI
3.	Cserépváralja Koldustaszító kaptárköve	Cserépváralja	065a hrsz.-ból az Y764472,X289953; Y764419,X289860; Y764327,X289935; Y764390,X289985 EOV koordinátákkal lehatárolt 0,931 ha kiterjedésű rész	0,931 ha	Bükki Nemzeti Park	BNPI
4.	Cserépváralja Köves-lápa kaptárkövei	Cserépváralja	078 hrsz.-ból az Y764835,X288273; Y764840,X288196; Y764758,X288186; Y764759,X288263 EOV koordinátákkal lehatárolt 0,613 ha kiterjedésű rész	0,613 ha	Bükki Nemzeti Park	BNPI
5.	Cserépváralja Mangó-tető kaptárkövei	Cserépváralja	0103 hrsz.-ból az Y763931,X288094; Y763928,X288087; Y763812,X288125; Y763811,X288125; Y763817,X288133 EOV koordinátákkal lehatárolt 0,1 ha kiterjedésű rész,	1,400 ha	Bükki Nemzeti Park	BNPI
			0104 hrsz.-ból az Y763928,X288087; Y763892,X288006; Y763763,X288066; Y763811,X288125 EOV koordinátákkal lehatárolt 1,07 ha kiterjedésű rész,			
			0131b hrsz.-ból az Y763937,X288111; Y763931,X288094; Y763817,X288133; Y763831,X288150 EOV koordinátákkal lehatárolt 0,227 ha kiterjedésű rész			

	A) Részterület megnevezése	B) Település	Területi lehatárolás ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számok / Egységes Országos Vetületi Rendszer (EOV) koordináták alapján	Össz. kiterjedés	Országos jelentőségű védett természeti terület megnevezése	Működési területével érintett nemzeti park igazgatóság
6.	Cserépváralja Nagy-Bábaszék és Szőlő-tető kaptárkövei	Cserépváralja	082a hrsz.-ból az Y764473,X287985; Y764445,X287897; Y764429,X287829; Y764379,X287871; Y764412,X287986 EOV koordinátákkal lehatárolt 0,811 ha kiterjedésű rész	0,811 ha	Bükki Nemzeti Park	BNPI

2023-ben a Szomolyai Kaptárkövek környezetéből inváziós fajok eltávolítása, a sziklák növénymentesítése zajlott, valamint a kialakított fémrácsos járófelületek karbantartása (kötések, rögzítőcsavarok ellenőrzése).

A földtani alapszelvények és földtani képződmények védetté nyilvánításáról és természetvédelmi kezelési tervéről szóló 55/2015. (IX. 18.) FM rendelet (továbbiakban: R.) nyomán 2 alapszelvény, az 1/2021. (II. 5.) AM rendelettel módosított R. nyomán újabb 9 alapszelvény országos jelentőségű védett természeti terület speciális természetvédelmi kezelési tervű részterületeként összesen 7,5879 ha kiterjedésben kapott speciális kezelési tervet.

	A) Részterület megnevezése	*B)* Földtani alapszelvény esetében annak kódszáma	*C)* Település	*D)* Területi lehatárolás ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számok / Egységes Országos Vetületi Rendszer (EOV) koordináták alapján	*E)* Összkiterjedés (hektár)	*F)* Országos jelentőségű védett természeti terület megnevezése
1	Bálvány északi földtani alapszelvény	P-03, T-70	Nagy-visnyó	0409/7f hrsz.-ból az Y756348,X307572; Y756303,X307533;Y756282, X307558; Y756327,X307598 EOV koordináták által kijelölt 0,202 ha kiterjedésű rész	0,202	Bükki Nemzeti Park
2	Tó-bérc-bánya földtani alapszelvény	J-76	Szarvas-kő	070/6b	1,66	Bükki Nemzeti Park
3*	Fekete-sár földtani alapszelvény	T-063	Nagy-visnyó	0358 hrsz.-ból az Y X 755054 304364 755057 304372 755277 304282 755275 304276 EOV koordináták által kijelölt vonaltól DNy-ra eső 0,4082 ha kiterjedésű rész	0,4082	Bükki Nemzeti Park
4*	Hór-völgyi 2. földtani alapszelvény	T-069	Cserép-falu	058 hrsz.-ból az Y X 760750 292114 760757 292126 760785 292122 760787 292122 760802 292120 760810 292117 760816 292117 760824 292101 760834 292087 760841 292065 760844 292054	1,7872	Bükki Nemzeti Park

	A) Részterület megnevezése	*B)* Földtani alapszelvény esetében annak kódszáma	*C)* Település	*D)* Területi lehatárolás ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számok / Egységes Országos Vetületi Rendszer (EOV) koordináták alapján	*E)* Összkiterjedés (hektár)	*F)* Országos jelentőségű védett természeti terület megnevezése
				760871 292028 760905 291981 760899 291974 760892 291971 760883 291964 760888 291949 760887 291939 760878 291919 760885 291897 760874 291874 760859 291892 760850 291880 760848 291874 760845 291875 EOV koordináták által kijelölt vonaltól Ny-ra eső 1,7872 ha kiterjedésű rész		
5*	Lök-völgyi 1. földtani alapszelvény	T-065, J-52	Felső-tárkány	0126 hrsz.-ból az Y X 756926 300904 756919 300890 756936 300882 756953 300880 756966 300886 756979 300901 756973 300908 EOV koordináták által kijelölt vonaltól É-ra eső 0,0581 ha kiterjedésű rész	0,0581	Bükki Nemzeti Park
6*	Lök-völgyi 2. földtani alapszelvény	J-48	Felső-tárkány	0126 hrsz.-ból az Y X 756811 299615 756839 299601 EOV koordináták által kijelölt vonal és a 756771 299559 756797 299537 EOV koordináták által kijelölt vonal közé eső 0,2633 ha kiterjedésű rész	0,2633	Bükki Nemzeti Park
7*	Patkó-sziklák alatti földtani alapszelvény	J-49	Bükk-zsérc	0128/1 hrsz.-ból az Y X 757370 292682 757464 292696 757470 292643 757377 292628 757370 292682 EOV koordináták által lehatárolt 0,5123 ha kiterjedésű rész	0,5123	Bükki Nemzeti Park
8*	Rákmara földtani alapszelvény	Pz-25	Szilvás várad	0152 hrsz.-ból az Y X 751751 306493 752005 306453 752007 306432 EOV koordináták által kijelölt vonaltól D-re eső 1,2226 ha kiterjedésű rész	1,2226	Bükki Nemzeti Park
9*	Répáshutai Bánya-hegy földtani alapszelvény	J-47	Répás-huta	091 hrsz.-ból az Y X 758724 302595 758719 302594	0,4494	Bükki Nemzeti Park

	A) Részterület megnevezése	*B)* Földtani alapszelvény esetében annak kódszáma	*C)* Település és	*D)* Területi lehatárolás ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számok / Egységes Országos Vetületi Rendszer (EOV) koordináták alapján	*E)* Összkiterjedés (hektár)	*F)* Országos jelentőségű védett természeti terület megnevezése
				758714 302554 758721 302529 758738 302501 758747 302505 EOV koordináták által kijelölt vonaltól K-re eső 0,0717 ha kiterjedésű rész, 0103 hrsz.-ból az Y X 758724 302595 758759 302600 758779 302519 758747 302505 EOV koordináták által kijelölt vonaltól Ny-ra eső 0,3777 ha kiterjedésű rész		
10*	Róna-bükki földtani alapszelvény	T-064	Szilvás várad	0152 hrsz.-ból az Y X 752983 305387 753003 305329 752993 305326 EOV koordináták által kijelölt vonaltól Ny-ra eső 0,0627 ha kiterjedésű rész	0,0627	Bükki Nemzeti Park
11*	Strázsa-hegyi földtani alapszelvény	Pz-39	Nekézseny	0156 hrsz.-ból az Y X 752504 315422 752564 315422 752655 315439 752664 315419 752517 315337 EOV koordináták által kijelölt vonaltól Ny-ra eső 0,9621 ha kiterjedésű rész	0,9621	Lázbérci Tájvédelmi Körzet

* Az 1/2021. (II. 5.) AM rendelettel módosított 55/2015. (IX. 18.) FM rendelet szerint.

2023-ban a földtani alapszelvénynél nem zajlottak fenntartási munkák.

Földtani alapszelvény és földtani képződmény esetében országos jelentőségű védett természeti terület speciális természetvédelmi kezelési tervű részterülete kihirdetése összesen 31,1947 ha (ebből fokozottan védett: 8,7837 ha) kiterjedésben tervezett.

Név	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)	Állapota
Szilvásvárad, Bácsó-völgy földtani alapszelvény (P-11)	0,4109		Középtávú terv
Nagyvisnyó, Berenás-gerinc földtani alapszelvény (Pz-29)	0,4837	0,4837	Középtávú terv
Sámsonháza, Buda-hegy földtani alapszelvény (M-08)	6,092		Középtávú terv
Mályinka-Miskolc, Csikorgói mészkőlencsék földtani alapszelvény (Pz-26)	2,027	1,9274	Középtávú terv
Felsőtárkány, Vár-hegyi kőfejtő földtani alapszelvény (T-084)	7,9833	2,7452	Középtávú terv
Salgótarján, Eresztvényi-bánya földtani alapszelvény (Pa-11)	5,4002		Középtávú terv
Miskolc, Garadna-völgy, Pisztrángos földtani alapszelvény (P-01)	0,3053		Középtávú terv
Cserépfalu, Hór-völgy I. útbevágás földtani alapszelvény (T-068)	0,1256	0,1063	Középtávú terv
Bükkzsérc, Juhász-kút-nyak földtani alapszelvény (J-064)	0,1382		Középtávú terv
Miskolc, Savós-völgy földtani alapszelvény (T-061)	0,8326		Középtávú terv
Salgótarján, Nagy-Szilváskő földtani alapszelvény (Pa-35)	1,08	1,08	Középtávú terv
Nagyvisnyó, Taró-völgy földtani alapszelvény (Pz-46)	0,2321		Középtávú terv
Miskolc, Vadász-völgy földtani alapszelvény (T-062)	1,3078		Középtávú terv
Szarvaskő, Várbérc-szurdok földtani alapszelvény (J-50)	0,1531		Középtávú terv
Sámsonháza, Vár-hegyi kőfejtő földtani alapszelvény (M-07)	2,4411	2,4411	Középtávú terv
Bükkzsérc, Kavicsos-kilátó kiemelkedő földtani feltárás	0,129		Középtávú terv

3.2. Terület nélkül, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett értékek (védett mesterséges üregek)

3. 2.1. Védett mesterséges üregek

A természetvédelmi szempontból jelentős mesterséges üregek védetté nyilvánításáról szóló 63/2015. (X. 16.) FM rendelet alapján változatlanul 7 mesterséges üreg áll természetvédelmi oltalom alatt igazgatóságunk működési területén.

	Név	Település	Bejáratnak helyt adó ingatlan helyrajzi száma	Bejárati koordináta	
				EOV X	EOV Y
1.	Antal-tároó	Recsk	056/1	287021	726343
2.	Béke-tároó	Parádsasvár	023/1	285963	717588
3.	Denevér-tároó	Szarvaskő	05/22	293812	746570
4.	Ezüstbánya-tároó	Gyöngyösoroszi	029/1	281012	711388
5.	Etelka I. tároó	Parád	02	287060	725770
6.	Vizeslyuk-tároó I.	Mátraszentimre	034/17	284024	709942
7.	Y-tároó	Miskolc III. kerület	01049	305563	766778

2023-ben a Béke-tároó lezárásának lakatát megrongálták, cserélnünk kellett.

3. 2.2. Védelemre tervezett mesterséges üregek

Objektum	Regisztrált összesen (db)	Ebből a tárgyévben regisztrált (db)
Védelemre tervezett mesterséges üregek	0	0

3.3. Egyéb speciálisan megkülönböztetett védelemben részesülő területek

3.3.1. Erdőrezervátum

Név, kód	Összterület (ha)	Magterület (ha)	Kihirdető rendelet
Csókás-völgy, ER-63	402,8	144,4	Védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról szóló 3/2000. (III. 24.) Köm rendelet
Csörgő-völgy, ER-55	133,1	51,2	Védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról szóló 3/2000. (III. 24.) Köm rendelet
Hór-völgy, ER-57	439,1	61,1	Védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról szóló 3/2000. (III. 24.) Köm rendelet
Kecskés-galya ER-58	211,6	87,0	Védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról szóló 3/2000. (III. 24.) Köm rendelet
Kékes ER-56	142,8	54,8	Védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról szóló 3/2000. (III. 24.) Köm rendelet
Leány-völgy, ER-61	376,9	56,9	Védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról szóló 3/2000. (III. 24.) Köm rendelet

Név, kód	Összterület (ha)	Magterület (ha)	Kihirdető rendelet
Őserdő, ER-60	375,3	59,3	Védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról szóló 3/2000. (III. 24.) Köm rendelet
Paphárs-Kecskevár, ER-62	191,5	57,8	Védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról szóló 3/2000. (III. 24.) Köm rendelet
Pataj, ER-67	257,1	65,7	Védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról szóló 3/2000. (III. 24.) Köm rendelet
Vár-hegy, ER-59	338,9	94,1	Védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról szóló 3/2000. (III. 24.) Köm rendelet
Összesen	**2869,1**	**732,3**	

Az erdőrezervátumok magterületén erdészeti beavatkozás nem folyik. Az erdőrezervátumok védőzónájában a Magyar Nemzeti Erdőrezervátum Bizottság kezelési irányelvei alapján a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok érvényesítésére törekszünk.

3.3.2. Országos Ökológiai Hálózat

A településrendezési tervek felülvizsgálata során néhány önkormányzat részéről felmerült az Országos Ökológiai Hálózat egyes övezeteit érintően módosítási szándék, így a településrendezési tervek véleményezésével párhuzamosan az ökológiai hálózat elemei is pontosításra kerültek. 2023-ban Nagyréde, Nemesbikk, Sajószöged és Vadna települések területén végeztük el az országos ökológiai hálózat felülvizsgálatát. Az adatok pontosítása során Nagyréde, Nemesbikk és Sajószöged területén egyes leromlott, nem természetes növényzetű területek (túllegeltetett gyomos gyepek, magaskórós ruderális gyomnövényzet, taposott gyomnövényzet, akácosok, gazdasági épületek, napelemparkok, aszfaltozott utak, parkolók) ökológiai folyosó övezetből pufferterületbe kerültek. Vadna területén a bányaművelés miatt bolygatott, leromlott növényzetű területeket (jellegtelen üde gyepek, lágyszárú özönfajok állományai, magaskórós ruderális gyomnövényzet, taposott gyomnövényzet, bányató, aszfaltozott utak) töröltünk az ökológiai hálózatból.

A módosításra vonatkozó egyeztetési anyagokat véleményezésre elküldtük a Természetmegőrzési Főosztály részére, az alábbiak szerint:

- Ökológiai folyosó övezetből pufferterületbe való átsorolást javasoltunk Nagyréde 0237/2, 0238/8a és 0238/8b, Sajószöged 084/17 és Nemesbikk 016 helyrajzi számokon (összesen 14,4 hektáron).
- Ökológiai folyosóból való törlést javasoltunk Vadna 384 és 385 helyrajzi számokon (összesen: 5,6 hektáron).

A változtatások kapcsán az Agrárminisztérium Természetmegőrzési Főosztálya az ökológiai hálózat övezeteire vonatkozó módosított térinformatikai állományt még nem hagyta jóvá, azt a központi szerveren nem vezette át, így területi változás nem történt a tavalyi évhez képest.

Az Országos Ökológiai Hálózat kiterjedése 2023 végén a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén 461.857 ha, ebből magterület 230.712 ha, ökológiai folyosó 115.750 ha, pufferterület 115.395 ha.

3.4. Magas Természeti Értékű Területek

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területéhez – részben, vagy egészében – az alábbi 4 db, Magas Természeti Értékű Terület tartozik.

Borsodi Mezőség MTÉT

Teljes területe 121.104 ha, melyből a támogatható terület 70.758 ha kiterjedésű. A NATURA 2000 területek aránya 49%.

Bükkalja MTÉT

Teljes területe 18.372 ha, melyből a támogatható terület 13.110 ha kiterjedésű. A NATURA 2000 területek aránya 19%.

Hevesi-sík MTÉT

Teljes területe 61.013,3873 ha, melyből a támogatható terület 55.251,4201 ha kiterjedésű. A NATURA 2000 területek aránya 84%.

Taktaköz MTÉT

Teljes területe 39.206 ha, melyből a támogatható terület 27.189 ha kiterjedésű. A NATURA 2000 területek aránya 58%.

A 2023. évet is érintő támogatási cikłusban a támogatott területek aránya (ha) a rendelkezésünkre álló adatok alapján a következők szerint alakult:

Sorcímkék	Borsod	Bükkalja	Heves	Taktaköz	Végösszeg
gyep alföldi madárvédelmi előírásokkal (Zonális)"	1.838,0935		3.332,8567		5.170,9502
gyep hegy- és dombvidéki madárvédelmi előírásokkal (Zonális)"		189,9710		1.136,4645	1.326,4355
gyep tűzokvédelmi előírásokkal (Zonális)"	5.478,1591		58,5245		5.536,6836
szántó alföldi madárvédelmi előírásokkal (Zonális)"	2.571,2978		7.968,6926		10 539,9904
szántó hegy- és dombvidéki madárvédelmi előírásokkal (Zonális)"		112,0208		545,4774	657,4982
szántó kék vércse védelmi előírásokkal (Zonális)"	754,5907		45,0269	61,0546	860,6722
szánt ó tűzokvédelmi előírásokkal (Zonális)"	123,5805		92,7812		216,3617
Végösszeg (ha)	10.765,7216	301,9918	11.497,8819	1.742,9965	24 308,5918

2020-ban Igazgatóságunk bevonásával is megkezdődött az MTÉT területek felülvizsgálata. 2021-ben, a kialakított MTÉT területek határpontosítása, az igénybe vehető TECS-ok meghatározása megtörtént szakértő kollégáink bevonásával.

2022. január 1 – 2024. december 31. terjedő támogatási időszakra a gazdálkodók 2021. november 25-ig nyújthattak be pályázatot, melynek eredményhirdetése a 2022-es évet lezáróan megtörtént.

2023-ban a BNPI kollégái 131 gazdálkodó esetében sikeres ellenőrzést folytattak le MTÉT–en, 6.155,8967 ha összterületet érintve.

4. Kutatás és monitorozás

4.1. Kutatás

4.1.1. Saját kutatás

No.	Kutatási projekt tárgya	Kutató	Kutatási helyszíne	Kutatás forrása	Forrás nagysága (e Ft)	Kutatás főbb eredményei
1.	*Typhloiulus polypodus* ikerszelvényes bioszpeleológiai kutatása. *Arrhopalites aggtelekiensis buekkensis* troglobiont ugróvillás kutatása. Életközösség kutatása 5 barlangban.	Ferenczy Gergely (BNPI barlangi kutatás-vezető), együtt-működési megállapodás alapján közreműködő a Pavol Jozef Šafárik Egyetem Kassai Természet-tudományi Kara, prof. Lubomír Kovac	Anna-, Létrási-vizes-, Szent István-, Szamentu-, Vesszős-gerinci-barlang	Elemi költségvetés: bér, kilométerfutás, szállás biztosítás az egri vendégházunkban, valamint a Kassai Egyetem saját költsége	körülbelül 250 eFt (6 munkanap, kb. 250 km gépjárműfutás)	Összesen 416 gerinctelen példányt gyűjtöttek, amelyek többsége a Collembola és a Diplopoda taxonokba tartoztak. Az összes fajszintig azonosított gerinctelen állat többsége troglofil (barlangkedvelő) formákhoz tartozott, de troglobiont is előfordul.

4.1.2. Más szervezettel végeztetett kutatás

No.	Kutatási projekt tárgya	Kutató	Kutatási helyszíne	Kutatás forrása	Forrás nagysága (ezer Ft)	Kutatás főbb eredményei
1.	Egyedi tájérték kataszterezése	Klein Dávid	Atkár, Csány	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	300	Az egyedi tájértékek felvételére az alábbi két Heves megyei településen került sor: Atkár 33 db, Csány 38 db. A bejárt települések esetében a teljes településre kiterjedően elkészült a teljes felmérés. Összesen 71 db egyedi tájértéket rögzítettünk.

4.2. Monitorozás

4.2.1. Saját monitorozási tevékenység

No.	Monitorozó projekt tárgya	Kutató (BNPI)	Monitorozás helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (ezer Ft)	Kutatás főbb eredményei
1.	Karcsú sisakvirág (*Aconitum variegatum subsp. gracile*)	Kalmár Zsuzsanna, Pozsonyi András	Szilvásvárad: Tar-kő, Büszkés-hegy, Tar-kő-rét, Mohos-töbör, Miskolc: Nagymező, Kismező, Kis-Hetemér, Kerek-hegy (Szinva-szurdok)	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	9	A növényfajnak évtizedek óta változatlan állományai vannak, jelenleg 22619 polikormon a teljes állomány. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
2.	Törpemandula (*Amygdalus nana*)	Kalmár Zsuzsanna, Pozsonyi András	Eger-Felnémet: Gazsi-lápa, Tó-lápa	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	1	A növényfaj egyedszáma a legtöbb foltban stabil, helyenként növekedést mutat, a pincesor felett viszont a beerdősülés fenyegeti. Jelenleg 1258 négyzetméter a teljes állomány. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
3.	Kisfészkű aszat (*Cirsium brachycephalum*) eseménykövetés	Balázsi Péter, Seres Nándor	Dél-borsodi tájegység	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	5	A növényfaj újabb populációi lettek felmérve, 32 lelőhelyen 5.862 egyed. 2023 végén a BNPI működési területén a faj felmért állománya 211 lelőhelyen 2 597 797 egyed. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
4.	Északi sárkányfű (*Dracocephalum ruyschiana*)	Kalmár Zsuzsanna, Maja Lazarević, Predrag Lazarević	Miskolc: Nagymező, Kismező	Természetvédelmi kártalanítás fejezeti kezelésű előirányzat	1	A növényfaj egyedszáma ingadozó, jelenleg 153 egyed a teljes állomány. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.

No.	Monitorozó projekt tárgya	Kutató (BNPI)	Monitorozás helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (ezer Ft)	Kutatás főbb eredményei
5.	Piros kígyószisz (*Echium maculatum*) eseménykövetés	BNPI természetmegőrzési osztály és őrszolgálat dolgozói	BNPI működési területe	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	5	A növényfaj újabb populációi lettek felmérve, 14 lelőhelyen 185 egyed. 2023 végén a BNPI területén a faj felmért állománya 318 lelőhelyen 38.749 egyed. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
6.	Kakasmandikó (*Erythronium dens-canis*)	Kalmár Zsuzsanna, Pozsonyi András	Miskolc: Nagy-Király-hegy, Nagysánc	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	1	A növényfaj egyedszáma az élőhely erős degradáltsága ellenére stabil, erős ingadozásokkal. Az eredeti élőhely elpusztulása ellenére a faj állománya nem omlott össze. Jelenleg 327 egyed a teljes állomány. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
7.	Kockásliliom (*Fritillaria meleagris*)	Magos Gábor, Miskolczi Noémi Kitti, Mlakár Péter, Urbán László	Kisgyőr: Lófő-tisztás, Gyöngyössolymos: Nyerges-tető	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	1	A növényfaj állománya a Mátrában ingadozó, a Bükkben stabilnak tekinthető, jelenleg 855 egyed a teljes állomány. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
8.	Kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*) eseménykövetés	Kalmár Zsuzsanna, Papp Ferenc, Pozsonyi András, Schmotzer András, Zsupos Vivien	BNPI működési területe	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	3	A növényfaj újabb populációi lettek felmérve, 31 lelőhelyen 121.494 egyed. 2023 végén a BNPI területén a faj felmért állománya 482 lelőhelyen 9. 593.909 egyed. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
9.	Magyar nőszirom (*Iris aphylla subsp. hungarica*)	Kalmár Zsuzsanna, Pozsonyi András	Nagybarca: Kurittyán, Szeles-tető; Sajóvelezd: Bába-szék, Lapos-kő; Uppony: Cibróka	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	1	A növényfaj egyedszáma stabil, jelenleg 430 polikormon a teljes állomány. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, de 2023-ban mindössze 10 virágzó hajtást találtunk. A polikormonok számának változásánál fgyelembe kell venni, hogy a látszólagos növekedés a korábbi nagyobb egyedek szétaprózódása miatt is történhetett.
10.	Heverő iszapfű (*Lindernia procumbens*) eseménykövetés	Schmotzer András	BNPI működési területe	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	4	A faj jelenlétét 2023-ban nem észleltük. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén csökkenést mutat, a faj megőrzésének helyzetét a klímaváltozás számottevően befolyásolja. A faj kizárólag a bő csapadékú, belvizekben gazdag években észlelhető.
11.	Pókbangó (*Ophrys sphecodes*)	Kalmár Zsuzsanna, Pozsonyi András	Eger: Nagy-Eged, Kis-Eged	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	1	A növényfaj állománya a mesterséges beporzásoknak köszönhetően 2002 után erőteljes növekedésnek indult, az utóbbi években az állomány nagysága stagnál. 2023-ban március első felében, tőleveles állapotban mértük fel a fajt, így azokat a meddő egyedeket is megszámoltuk, melyek esetleg tavasz végére már visszahúzódnak. Jelenleg 1.051 egyed a teljes állomány. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.

No.	Monitorozó projekt tárgya	Kutató (BNPI)	Monitorozás helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (ezer Ft)	Kutatás főbb eredményei
12.	Fehérmájvirág (*Parnassia palustris*)	Kalmár Zsuzsanna, Pozsonyi András	Nagyvisnyó: Nagymező, Veres-sár-völgy-eleje, Hármas-teber	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	1	A növényfaj egyedszáma ingadozó, jelenleg 894 egyed a teljes állomány. Az egyedszám ingadozásában legnagyobb szerepe a csapadékmennyiség változásának lehet. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
13.	Leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*)	Kalmár Zsuzsanna, Pozsonyi András	Bükk: Nagymező, Ostoros-patak menti erdőspuszta, Kerecsend: Lógó-part, Verpeléti Vár-hegy, Pásztó: Görbe-bérc	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	3	A növényfaj állománya a csökkenő kerecsendi állomány kivételével stabil, jelenleg az 5 lelőhelyen 2.182 egyed a teljes állomány. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
14.	Leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*) eseménykövetés	Bodzás János, Farkas Roland, Kalmár Zsuzsanna, Magos Gábor, Sulyok József	BNPI működési területe	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	3	A növényfaj újabb populációi lettek felmérve, 14 lelőhelyen 3.336 egyed. 2023 végén a BNPI területén a faj felmért állománya 398 lelőhelyen 311.224 egyed. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
15.	Tarka nyúlfarkfű (*Sesleria albicans*)	Kalmár Zsuzsanna, Pozsonyi András	Miskolc: Jávor-hegy	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	1	A fajnak évtizedek óta változatlan állománya van a Jávor-hegyen, jelenleg 54.000 egyed a teljes állomány. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
16.	Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*) eseménykövetés	BNPI természetmegőrzési osztály és őrszolgálat dolgozói	BNPI működési területe	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	5	A növényfaj újabb populációi kerültek felvételre, 78 lelőhelyen 180.492 egyed. 2023 végén a BNPI területén a faj felmért állománya 1.000 lelőhelyen 1.182.121 egyed. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
17.	Abasár kvadrát (O5x5_001) élőhelytérképezése	Kalmár Zsuzsanna, Pozsonyi András	Abasár kvadrát (O5x5_001)	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	30	A vizsgált területen 2.500 ha-t lefedő, 327 db poligont tartalmazó vektoros állomány készült el az Á-NÉR élőhely-osztályozási rendszer alapján. A legutóbbi felmérés óta (2013 és 2023 között) a kvadrát területének 2,5 %-a került más élőhely-besorolásba, a legnagyobb változás a szőlőtelepítés volt 1,3 %-os területaránnyal. Több, mint 30 hektár gyepet és felhagyott szőlőt vontak művelés alá, a legnagyobb területű új szőlőtelepítések a Sár-hegy keleti oldalában történtek. Ezzel párhuzamosan 5 hektárnyi szőlő művelésével hagytak fel, a gyepek regenerációját azonban sok helyen akadályozza az inváziós növényfajok (főként az akác) térnyerése. Az akác spontán terjedése más élőhelyeken is megfigyelhető (gyepek, vízmosások, kiskertek), az utóbbi években 2 hektáron tapasztaltuk az akác térnyerését. Abasár környékén jelentős területek kerültek beépítésre (belterületi lakóházak, ipari telephelyek, tanyák, napelempark), csaknem 15 hektárral csökkentve a korábbi szántók, szőlők, gyomos gyepek területét..

No.	Monitorozó projekt tárgya	Kutató (BNPI)	Monitorozás helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (ezer Ft)	Kutatás főbb eredményei
18.	Inváziós növényfajok monitorozása	Kalmár Zsuzsanna, Pozsonyi András	Abasár kvadrát (O5x5_001)	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	20	Az élőhelytérképezése során öt idegenhonos inváziós növényfaj (*Solidago canadensis, Solidago gigantea, Asclepias syriaca, Ailanthus altissima, Amorpha fruticosa*) gyakoriságát rögzítettük az egyes élőhelyfoltokon. A leggyakoribb inváziós növényfaj a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) volt.
19.	Pannon gyík monitorozás	Harmos Krisztián	Kozárd: Majorsági-hegy	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	10	A faj állománya stabil, a felmérések során 130 egyedet észleltünk. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén stabilnak tekinthető, a faj megőrzése biztosítottnak látszik.
20.	Ritka és telepesen fészkelő madárfajok felmérése	BNPI őrszolgálat	BNPI működési területe	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	100	A felmérések során a ritka fajok esetében 35 madárfajról, a telepesen fészkelő fajok esetében 29 fajról gyűjtöttünk adatokat. A felmérések eredményeit külön táblázatban szerepeltetjük. A hosszú távú trendek alapján a fajok állománya a BNPI területén általában stabilnak tekinthető, a fajok megőrzése biztosítottnak látszik.
21.	Országos Ürgemonitorozó Akció	Kalmár Zsuzsanna, Pozsonyi András	Maklár: reptér, lőtér, Miskolc: reptér	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	4	A maklári reptéren és a lőtéren ürgék jelenlétét nem észleltük. A miskolci reptéren a korábbi százas nagyságrendű állomány kiemelt beruházás miatti részleges áttelepítése után a beruházás meghiúsulásával az ürgepopuláció a szomszédos területekről kiindulva újra növekedésnek indult. A szirmabesenyői gyepeken százas nagyságrendű ürgeállomány van jelen. A további tervek szerint ezt az állományt forráspopulációként használva, saját vagyonkezelésű és az ürgék számára alkalmas élőhelyeken újabb ürgekolóniákat hozunk létre. Ezzel párhuzamosan készül egy igazgatósági szinten egységes ürgekezelési koncepció. A hosszú távú trendek alapján a faj állománya a BNPI területén csökkenő tendenciát mutat, a faj megőrzésének helyzetét a klímaváltozás és a zavarás számottevően befolyásolja.

4.2.2. Más szervezettel végeztetett monitorozási tevékenység

No.	Monitorozó projekt tárgya	Kutató	Monitorozás helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás (e Ft)	Kutatás főbb eredményei
1.	Mohák monitorozása	Dr. Papp Beáta Gabriella	országos	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	2000	*Mannia triandra* faj nagyobb populációinak felmérése a Bükkben, a Vértesben és a Bakonyban. Mohákban gazdag élőhelyeken (vizes élőhelyek, száraz gyepek, szikesek, erdőrezervátumok) kijelölt mintanégyzetekben a mohákra vonatkozó társulás monitorozás elvégzése a korábban megállapított NBmR módszer alapján. Jelen kutatási időszak alatt 17 mintanégyzetben végeztük el a mohavegetáció monitorozását.
2.	Löszpusztarét (*Salvio nemorosae-Festucetum rupicolae*)	Dr. Vojtkó András	Tard: Szekrényes	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	150	2023-ban 74 edényes növényfaj fordult elő a mikrokvadrátokban, a kvadrátok borítása 90 % - 102 % között változott (átlagosan 98 % volt). Domináns fajai pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*), a tömött zabfű (*Helictotrichon compressum*) és a koloncos legyezőfű (*Filipendula vulgaris*). A felmérés során a gyepet enyhén degradált állapotúnak találtuk, a degradációs jelenségek a legeltetés, kaszálás hiányára vezethetők vissza: a siska nádtippan térhódítása tapasztalható, a fa- és cserjefajok borítása pedig elérte a 2,5 %-ot. Kezelés hiányában további terjedésük várható, ami hosszabb távon a gyep megszűnéséhez vezethet. A kanadai aranyvessző borítása nem növekedett a legutóbbi felmérés óta, továbbra is főleg a szegélyeken van jelen.
3.	Magyar nyúlfarkfüves mészkő-sziklagyep (*Seslerietum heuflerianae-hungaricae*)	Dr. Vojtkó András	Miskolc-Lillafüred: Fehérkő	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	150	A mintaterületen a száraz gyepek fajai uralkodnak, de a sziklakibukkanások magas borítása következtében jelentős számban képviselve vannak a sziklagyepi fajok is. 2023-ban 64 edényes növényfaj fordult elő a mikrokvadrátokban, a kvadrátok borítása 28 % - 92 % között változott (átlagosan 54 % volt). Domináns faja a magyar nyúlfarkfű (*Sesleria hungarica*) és a lappangó sás (*Carex humilis*). A felmérés során a gyepet természetes állapotúnak találtuk, csupán enyhe vadjárás nyomai mutatkoztak a területen vadrágás és hullaték formájában.
4.	Nyílt szilikátsziklagyep (*Minuartio-Festucetum pseudodalmaticae*)	Dr. Vojtkó András	Szarvaskő: Pyrker-szikla	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	150	A kutatások kezdetén, 2002-ben a gyepen degradációs jelenségek még nem voltak tapasztalhatók. A 2005-ös felméréstől kezdődően azonban fokozódó mértékű vadkár észlelhető, a 2023-as felmérés során is igen erős vadjárás, vadrágás nyomai mutatkoztak a területen, ami a gyom- és a pionír növényfajok arányának nagymérvű növekedésével járt. A mintaterület leggyakoribb fajai a szikla- és pionír gyepek képviselői és az általános szárazgyepi fajok voltak, de a megnövekedett vadállománnyal összefüggésben a gyomfajok gyakorisága 2023-ra elérte a 24 %-ot. 2023-ban 61 edényes növényfaj fordult elő a mikrokvadrátokban, a kvadrátok borítása 13 % - 94 % között változott (átlagosan 50 % volt). Domináns fajai 2020-ig a sziklai- és szárazgyepi fajok közül kerültek ki, 2023-ban azonban a jelentős vadkár miatt már a zavarást jelző gyomok és az egyéves pionír fajok érték el a legnagyobb borítást.
5.	Szőrfűgyep (*Festuco ovinae-Nardetum*)	Dr. Vojtkó András	Miskolc: Nagymező	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	150	A 2023-as felmérés során a gyepet természetes állapotúnak találtuk, degradációs jelenségeket – néhány vaddisznótúrást kivéve - nem tapasztaltunk. Ugyanakkor a kijelölt 50 x 50 méteres kvadrátot vizsgálva elmondhatjuk, hogy a céltársulás egyre kisebb területen észlelhető, a szőrfű (*Nardus stricta*) borítása a mintaterület egészét tekintve csökkenő tendenciát mutat, visszaszorulásával párhuzamosan a cérnatippan, a pusztai csenkesz és a kékperje, valamint egyes kétszikű fajok borítása nőtt meg számottevően. A mintaterület szegélyein a magasabb, szárazabb részekről a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*) és a pusztai

No.	Monitorozó projekt tárgya	Kutató	Monitorozás helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás (e Ft)	Kutatás főbb eredményei
						csenkesz (*Festuca rupicola*), a mélyebb fekvésű, nedvesebb területekről a nádképű kékperje (*Molinia arundinacea*) nyomul be a kvadrátba, utóbbi terjedése jelentős fajszámcsökkenést okoz az elfoglalt területeken. 2023-ban 61 edényes növényfaj fordult elő a mikrokvadrátokban, az edényes növényfajok borítása 92 % - 102 % között változott (átlagosan 98 % volt).
6.	Pacsirtafüves szálkaperjerét (*Polygalo majoris-Brachypodietum pinnati*)	Dr. Vojtkó András	Szilvásvárad: Aszaló-hegy	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	150	2023-ban 84 edényes növényfaj fordult elő a mikrokvadrátokban, az edényes növényfajok borítása 91 % - 104 % között változott (átlagosan 98 % volt). A terület növényzetére foltosodás jellemző, néhány vezérnövény alakítja a társulás mozaikjait: a lappangó sás (*Carex humilis)*, a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum)* és a kardos peremizs (*Inula ensifolia*). A 2023-as felmérés során a gyepet természetes állapotúnak találtuk, a mintaterületen a száraz és félszáraz gyepek fajai uralkodnak. Az utóbbi évek monitorozási felmérései alapján a kardos peremizs (*Inula ensifolia*) borításának számottevő növekedését észleltük, miközben a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*) jelentős visszaszorulása tapasztalható. A megfigyelt változások a terület rendszeres tavaszi égetésével függhetnek össze.
7.	Cseres-tölgyes (*Quercetum petraeae-cerris)*	Dr. Vojtkó András	Vár-hegy erdő-rezervátum	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	270	A korábbi mintavételekkel összehasonlítva megállapítható, hogy a magterületen és a védőzónában a fajkészlet nem változott, a fajok gyakorisági értékei sem módosultak jelentősen, az aljnövényzetben az általános lomberdei növények és a mezofil erdőkre jellemző fajok uralkodnak. A száraz tölgyesekre jellemző fajok gyakoriságukat és borításukat tekintve is kisebb jelentőségűek. A telepített fenyvesek fajkészlete az őshonos erdőkének a töredéke.
8.	Cseres-tölgyes (*Quercetum petraeae-cerris)*	Dr. Vojtkó András	Kecskés-Galya erdőrezervátum	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	270	A magterület leggyakoribb fajai az általános lomberdei növények és a mezofil erdőkre jellemző fajok, de a száraz tölgyesek fajai is nagy számmal képviseltek. A nagy létszámú vadállomány jelenléte miatt nagy felületet borítanak a vadtúrások, vadcsapák, a vadállomány hatása az újulat hiányában és a bolygatástűrő fajok magas borítási értékeiben is megnyilvánul. A védőzóna állományai fiatalabbak, a lombkorona záródása magasabb a magterület erdőinél, emiatt cserjeszintjük is gyérebb. Leggyakoribb fajai a magterületével azonosak, de a lombkorona zártsága és a kitettség következtében gyakoriak az üde erdők fajai is. A száraz tölgyesek növényei alárendeltek, a bolygatástűrő fajok száma nagy. A telepített erdeifenyvesek fajkészlete az őshonos erdőkének a töredéke, az igen gyér aljnövényzet számos fa- és cserjefaj magoncából és kevés lágyszárú faj elszórt egyedéből áll.
9.	Cseres-tölgyes (*Quercetum petraeae-cerris)*	Dr. Vojtkó András	Hór-völgy erdőrezervátum	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	270	A magterület a túltartott vadállomány miatt erősen degradált, domináns faja a közönséges méreggyilok (*Vincetoxicum hirundinaria),* fajainak nagy része a bolygatástűrő és a gyomfajok közé tartozik.. Gyakoriak a száraz tölgyesek fajai és még néhány általános vagy mezofil lomberdei faj is. Az erdőrezervátum védőzónájában az általános lomberdei fajok mellett - a kitettség és a tszf. magasság következtében - gyakoriak az üde erdők fajai is, a száraz tölgyesekre jellemző fajok viszont itt kisebb jelentőségűek. A túltartott vadállomány miatt itt is gyakoriak a degradációt jelző fajok. A telepített erdeifenyvesek fajkészlete hasonló az őshonos cseres-tölgyesekéhez, de a nagy tömegű fenyőavar miatt borítása alacsony és a mészkerülő erdők fajai is jelentős szerepet kapnak benne.

No.	Monitorozó projekt tárgya	Kutató	Monitorozás helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás (e Ft)	Kutatás főbb eredményei
10.	Közösségi jelentőségű élőhelyek felmérése extenzív adatlapokkal	Dr. Vojtkó András	BNPI működési területe	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	550	Natura2000 növénytársulások fajkompozíció-vizsgálata: 8 erdős és 3 gyepes adatlap kitöltése történt meg. A 2023-ban felmért élőhelyek közül 7 új lokalitás volt, ezek mellett 4 ismétlés is történt korábban felmért helyszíneken. Az adatlapok kitöltése a KEHOP által továbbfejlesztett új módszertannal történt, tapasztalataink szerint az új módszertanra való átállás nem igényel jelentős többletmunkát, a korábbi módszertannal felvett adatlapokkal való összehasonlítást problémamentesnek tartjuk. Az ismételten felmért 4 élőhely természetességi értéke 3 esetben változatlan maradt, 1 esetben romlott (löszgyep helyén tanya létesítése, művelésbe vonás, túllegeltetés, elgyomosodás miatt). A hosszú távú trendek alapján a társulások állapota (a leromlott löszgyep kivételével) természetesnek tekinthető, a társulások megőrzése biztosítottnak látszik.
11.	Nagygomba közösség felmérése	Dr. Benedek Lajos Krisztián	Kékes erdőrezervátum	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	400	A bükki Őserdő Erdőrezervátumban 2023-ban végeztük el a nagygomba-mikológiai felmérés első ütemét. A mintavételek a NBmR protokolljának megfelelően történtek, a kijelölt mintavételi hármasban. A vizsgálati területen összességében némileg szárazabbnak bizonyult az időjárás a sokéves átlagnál, ez azonban a detektált fajszámot és termőtestszámot csak kis mértékben csökkentette a legutóbbi (lényegesen kedvezőbb időjárású) 2019-es évhez képest. A 2023-as esztendőben összességében 176 termőtestet képző nagygombafaj előfordulását sikerült igazolni a három élőhelyen. Ebben az évben is mindhárom vizsgálati területen, mind fajszám, mind termőtestszám, mind a veszélyeztetett fajok szempontjából igen jelentős nagygomba-produkció volt tapasztalható. A hektikus időjárási viszonyok mellett is számos olyan faj került detektálásra idén is, melyek kimondottan a rezervátum jellegű élőhelyeket indikálják. A korábbi évek tapasztalataival egybevágóan minden szempontból a magterület a legértékesebb élőhely a nagygombák szempontjából. Itt a legmagasabb a fajszám az állományban és a mintavételi négyzetben is, valamint itt a legmagasabb a termőtest produkció és a veszélyeztetett fajok száma is. Mindez elsődlegesen az erdészeti beavatkozások teljes hiányának és a területen megtalálható nagy mennyiségű és igen változatos méretű és korhadási fázisú holt faanyagnak köszönhető. Az éves vizsgálat során összesen 66 veszélyeztetett nagygombafaj jelenlétét igazoltuk, ezek döntő többsége a magterületen is megjelent (51 faj).
12.	Egyenesszárnyú közösségek monitorozása	Dr. Nagy Antal	Kisgyőr: Ásottfa-tető	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	250	2023-ban a három mintavétel során összesen 27 egyenesszárnyú (*Orthoptera*) és egy fogólábú (*Mantodea*) faj jelenléte volt kimutatható a területen. Az Orthoptera fajok közül 11 szöcske (*Tettigonidae*), 2 tücsök (*Gryllidae*) és 14 sáska (*Caelifera*) volt. Az együttesek és a fauna összetétele az Északi-középhegység alacsonyan fekvő déli lejtőire jellemző képet mutatta, azzal együtt, hogy a mediterrán (déli) faunaelemek aránya jelentős. A területek fajszáma 16 és 20 között változott, ami felülmúlta a 2020-ban tapasztaltat és a 2008-ban tapasztalttal (18-21 faj) volt összemérhető, így kompenzálta az elmúlt időszak csökkenő tendenciáját. A vizsgált együttesek közepesen fajgazdagnak tekinthetők a más középhegységi gyepekkel való összevetésben. Az együttesekben sok alföldre jellemző faj is jelen volt. A befogott egyedek száma a 2017-ben (551 egyed) és 2020-ban (501 egyed) fogottnál nagyobbnak, 933-nak adódott. A fajok közül a mediterrán eredetű *Saga pedo* és az angarai *Stenobothrus eurasius* a hazai fauna védett tagjai. Ezen túl a *Pachytrachys gracilis* és az *Euchorthippus pulvinatus* a hazai egyenesszárnyú fauna ritka, ám törvényileg nem védett fajai közé tartoznak. Utóbbi az országos ritkasággal ellentétben a területen 2020-ban is igen tömegesnek mutatkozott. A terepbejárások során a területen természetkárosító emberi hatást nem tapasztaltunk, ám a csúcsok környékén

No.	Monitorozó projekt tárgya	Kutató	Monitorozás helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás (e Ft)	Kutatás főbb eredményei
						lévő tűzrakó helyek potenciális veszélyt jelentenek a nyárra kiszáradó, így gyúlékony gyepben. Minden területen jelentős a vadtaposás. A déli oldal gyepjeit (felhagyott kaszálók) leginkább a gyepek szekunder szukcessziója, a további fragmentálódás és területvesztés, valamint a vadak által okozott taposás veszélyezteti. Az erősen cserjésedő területek esetén szükséges lehet a cserjék szelektív irtása a szegélystruktúra fenntartása mellett.
13.	Közösségi jelentőségű egyenesszárnyú fajok monitorozása *Isophya costata, Stenobothrus eurasius, Paracaloptenus caloptenoides*)	Dr. Nagy Antal	Kisgyőr: Ásottfa-tető, Eger: Nagy-Eged, Zagyvaszántó: Szuha-patak völgye, Abasár: Réti-dűlő	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	200	A Nagy Egeden a *P. caloptenoides* jelenléte a déli kitettségű pusztafüves lejtőn és a délnyugati lejtő erősen cserjésedő sziklagyepjein volt kimutatható. A tapasztalt denzitás minden területen alacsony volt, az átlagos értéke 0,075 egyed/m2 volt, ami alapján a faj becsült egyedszáma mintegy 670-700 egyed. A faj területen élő állományát az élőhely szerkezetének átalakulása – becserjésedés –veszélyezteti. A kisgyőri Ásottfa-tetőn a *S. eurasius* a korábban azonosított lelőhelyeken ismét kimutatható volt. A faj átlagos denzitása 0,15 egyed/m2-nek adódott, ami csaknem megegyezett a 2020-ban mérttel. A területen élő állomány mérete mintegy 16000-16500 egyedre volt tehető a felmérés idejében. Közvetlen veszélyeztető tényezőt nem azonosítottunk, de a gyep kiterjedésének csökkenése és a cserjésedés hosszabb távon kedvezőtlen hatással lehet a lokális állományra. A Mátra déli peremén öt élőhelyen történt meg az *I. costata* állományok vizsgálata. A Szuha-patak rétjének északi részén 19 mintaterület vizsgálatát végeztük el, ahol az átlagos denzitás 0,025 egyed/m2 volt. A réten élő állomány mérete 10600 egyedre volt becsülhető, ami csaknem azonos a korábban becsült értékkel. A területen veszélyeztető tényezőt nem azonosítottunk, az alkalmas a lokális állomány hosszú távú fenntartására. Az Abasár határában vizsgált két területen a faj jelenléte nem volt igazolható. A Domoszlói Víztározónál 12 mintavételi pont vizsgálata történt meg. A faj átlagos denzitása 0,02 egyed/m2 volt, ami jócskán elmaradt az öt évvel korábbitól. A lokális állomány mérete a felvétel időpontjában 1900-2000 egyedre volt becsülhető. A kisebb szám a korábbinál későbbi fenológia eredménye lehet. Veszélyeztető hatást nem tapasztaltunk, de a klimatikus változások jelentős hatással lehetnek a lokális állomány méretére és állapotára. A Domoszlótól keletre található legelőn, ahol korábban szintén jelentős állományt sikerült kimutatni, 2023-ban egy egyed sem kerül elő a 18 vizsgált mintaterületen, holott a korábbi átlagos denzitás 0,1 egyed/m2 volt. A faj lokális állományát a birkával való intenzív legeltetés mindenképp, de a klimatikus hatások és a két tényező egymást erősítő hatása is veszélyezteti.
14.	Denevérközösségek monitorozása	Dr. Estók Péter	BNPI működési területe	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	750	Az épületlakó denevérek monitorozása során a következő 24 épület került átvizsgálásra 2023-ban, összesen 8 denevérfaj 3837 egyede került elő. A nászbarlangi monitorozás során a négy barlangban (Jáspis-barlang, Hajnóczi-barlang, Fekete-barlang, István-lápai-barlang) 14 denevérfaj 761 egyede került befogásra. A mintavételek során a kimutatott fajok száma lényegében nem különbözik a korábbi évek hasonló adataitól, a fogott egyedek száma némileg kisebb, míg a fajok száma magasabb volt a korábbi évekhez képest. A telelőhelyek monitorozása során két bükki földalatti járatot ellenőriztünk (Lök-völgyi-barlang, Istállóskői-barlang), a felmérés során 3 denevérfaj 47 egyedét észleltük. A hosszúszárnyú denevérek monitorozása során a kölykezőhelyek (Antal-tároó, Kecskelyuk, Herman Ottó-barlang) és a gyülekezőhelyek (Lök-völgyi-barlang,

No.	Monitorozó projekt tárgya	Kutató	Monitorozás helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás (e Ft)	Kutatás főbb eredményei
						Kőlyuk-barlang, Tatárárki-barlang) vizsgálata történt meg. A faj monitorozása során 3117 hosszúszárnyú denevér egyedet figyeltünk meg.
15.	Bagolyköpetek gyűjtése és kisemlős-határozás bagolyköpetből	Dr. Estók Péter	Borsodi-Mezőség	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	400	2023-ban a köpetvizsgálatok során a Borsodi-Mezőség területéről 2 mintavételi helyről (Mezőnagymihály: Nagyház-tanya, Tiszadorogma: Hajda) származó gyöngybagoly köpetanyag került elemzésre, melyekből összesen 866 zsákmányállat maradványait azonosítottuk, melyek minimum 11 kisemlőstaxonhoz tartoztak. Az eredmények közül kiemelendő a magyar szöcskeegér (*Sicista trizona*) 8 példányának megkerülése Hajda mintavételi helyről, továbbá a Nagyház-tanya mintavételi helyről megkerült további 7 magyar szöcskeegér maradvány.
16.	Ritka és telepesen fészkelő madárfajok felmérése	BNPI őrszolgálat	BNPI működési területe	„Természeti értékek védelme" szakmai keret	100	A felmérések során a ritka fajok esetében 35 madárfajról, a telepesen fészkelő fajok esetében 29 fajról gyűjtöttünk adatokat. A felmérések eredményeit külön táblázatban szerepeltetjük. A hosszú távú trendek alapján a fajok állománya a BNPI területén általában stabilnak tekinthető, de az évjárathatás főként a vizes élőhelyekhez kötődő fajok aktuális állománynagyságát, változását jelentősen befolyásolja, ugyanakkor a fajok megőrzése egyelőre biztosítottnak látszik.

Ritka és telepesen fészkelő madárfajok felmérése

Ritka fészkelő fajok

No.	Faj	Párok száma
1.	Barátréce	0
2.	Cigányréce	46
3.	Fogoly	1
4.	Vörösnyakú vöcsök	1
5.	Fekete gólya	24
6.	Darázsölyv	10
7.	Barna kánya	6
8.	Vörös kánya	0
9.	Rétisas	22
10.	Kígyászölyv	9
11.	Hamvas rétihéja	8
12.	Kis héja	0
13.	Pusztai ölyv	0
14.	Békászó sas	11
15.	Parlagi sas	74
16.	Szirti sas	1
17.	Törpesas	0
18.	Kerecsensólyom	25

No.	Faj	Párok száma
19.	Vándorsólyom	13
20.	Haris	49
21.	Daru	0
22.	Túzok	0
23.	Ugartyúk	0
24.	Széki lile	0
25.	Nagy goda	3
26.	Nagy póling	0
27.	Billegetőcankó	0
28.	Piroslábú cankó	54
29.	Uráli bagoly	35
30.	Réti fülesbagoly	38
31.	Uhu	19
32.	Fehérhátú fakopáncs	80
33.	Szikipacsirta	0
34.	Vízirigó	0
35.	Kis légykapó	4

Telepesen fészkelő fajok

No.	Faj	Párok száma
1.	Feketenyakú vöcsök	0
2.	Kárókatona	0
3.	Kis kárókatona	15
4.	Bakcsó	22
5.	Üstökösgém	0
6.	Kis kócsag	0
7.	Nagy kócsag	49
8.	Pásztorgém	0
9.	Szürke gém	101
10.	Vörös gém	39
11.	Batla	0
12.	Kanalasgém	0
13.	Kék vércse	290
14.	Gólyatöcs	41
15.	Gulipán	16

No.	Faj	Párok száma
16.	Székicsér	0
17.	Feketeszárnyú székicsér	0
18.	Szerecsensirály	0
19.	Dankasirály	35
20.	Viharsirály	0
21.	Sztyeppi sirály	0
22.	Sárgalábú sirály	0
23.	Küszvágó csér	40
24.	Kis csér	0
25.	Fattyúszerkő	100
26.	Kormos szerkő	10
27.	Fehérszárnyú szerkő	0
28.	Csóka	467
29.	Vetési varjú	3110

Inváziós fajok szisztematikus felmérése

A legfontosabb tevékenységekről, adatokról éves jelentés formájában március végén számolunk be a Minisztérium felé.

Állami védekezés keretein belül igazgatóságunk működési területén az alábbi területeken történt inváziós fajokkal kapcsolatos beavatkozás: Pély Hosszú-fertő, 0301/5; 0305/2; 0298/3c keskenylevelü ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*)-, Ecseg 0142/3a, 0142/4a, Csécse 03/5 selyemkóró (*Aasclepias syriaca*)-, Kesznyéteni-Nagy-legelő selyemkóró (*Aasclepias syriaca),* Barakon (Tiszakeszi 083/f), Barakon (Tiszakeszi 083/g) *Amorpha fruticosa; Acer negundo; Fraxinus pennsylvanica* elleni védekezés.

A bíbor nebáncsvirág (*Impatiens glandulifera*) állományát 6 községhatárt érintve kezeltük: Noszvaj, Szomolya, Mezőkövesd, Uppony, Nekézseny, Dédestapolcsány. Répáshután és Bükkszentkereszten a sikeresen felszámolt állományokat visszaellenőriztük.

A Szosznovszkij-medvetalp (*Heracleum sosnowskyi*) Kompolt község melletti állományának éves monitorozására is sor került. Állománya a kezelések hatására csökkenő tendenciát mutat.

A Bükk-fennsík gyepjein a korábban lejárt területeket ellenőriztük újra inváziós fajok után kutatva. Elsősorban kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) kisebb állományai lettek kezelve, a virágzat letépésével.

A Tarnavidéki Tájvédelmi Körzet területén 130 km erdészeti feltáró úthálózat mentén évente több alkalommal kezeltünk pontszerűen selyemkórót (*Aasclepias syriaca),* valamint mértünk föl. Többéves megfigyelésünk szerint az is hatékony, ha a virágzás előtt a növények föld feletti részeit távolítjuk el.

Lepkefajok felmérése

Igazgatóságunk saját erőből is végez természetvédelmi szempontból fontos lepkefajokkal kapcsolatos kutatást, monitorozást. Ezen munkának a 2023. évi eredményeit az alábbiakban foglaljuk össze:

Északi gyökérrágólepke (*Pharmacis fusconebulosa*): A Leány-völgyi populáció élőhelyén 2019. óta minden évben végeztünk monitorozó vizsgálatot. 2020-ban nem sikerült kimutatni a fajt. Ennek oka lehet az, hogy a faj több éves fejlődésű, ezért az egyes években rajzó imágók egyedszáma erősen változhat. 2021-ben 3 egyedet észleltünk egy mintavétel alkalmával. 2022-ben három mintavételt végeztünk, összesen 14 példányt észleltünk (8 + 5 + 1), így ez a populáció is stabilnak mondható.

2023-ban személyes lámpázásos mintavételezéssel sikerült igazolni, hogy a faj csak az esti szürkületben rajzik egy rövid ideig. Az éjszaka további részében nem repül a mesterséges fényforrásra. (ez a jelenség más országokba ismert volt, hazánkban azonban erre vonatkozóan nem találtunk dokumentált megfigyelést) Ez a megfigyelés módosítani fogja az NBmR programban eddig használt mintavételi protokollt is.

Sztyeplepke (*Catopta thrips*): az utóbbi években ismertté vált, hogy a faj populációinak egyedszáma évről évre erősen változhat, ami valószínűleg az időjárási körülményekkel, illetve a hernyó több éves fejlődésmenetével lehet összefüggésben. Száraz években a hernyók nem tudnak elég gyorsan fejlődni, ezért meghosszabbodik a hernyók fejlődési ideje, és az adott évben nem érik el a bábozódási állapotot, így kevés imágó kel ki.

2023-ban az ismert élőhlyein több példányt észleltünk. A Borsodi-Mezőség területén két új populációja került elő.

Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*): a fajt a hernyófészkek számolása alapján vizsgáljuk. 2019. és 2022. között az ismert élőhelyein nagyon kevés hernyófészket lehetett találni. 2023-ban

néhány helyszínen – pl. Verpeléti Vár-hegy – emelkedett a populáció egyedszáma. Ez valószínűleg annak is köszönhető, hogy 2023-ban áprilisban nem volt jelentős fagyhatás, ami elpusztította volna a fiatal hernyókat.

Békabogyó-araszoló (*Acasis appensata*): közel 40 év szünet után, 2022-ben sikerült újra észlelni a fajt a Bükkben (a Nagy-mező melletti idős bükkösben). A hernyó mintázata, rágásképe és szövedéke nagyon jellegzetes, könnyen felismerhető a tápnövényen. 2023-ban a Nagy-mező melletti élőhelyen (az élőhely kitejedése kevesebb, mint 0,5 hektár) végeztünk egy teljes felmérést. Minden békabogyó tövet átvizsgáltunk, így 50 hernyót találtunk. Termésccsoportonként átlagban 2 hernyót találtunk. Több olyan termésccsoport is volt, amelyben 4 hernyó volt, illetve volt egy olyan, amelyben 8. A Mátrában is kerestük a fajt, de nem sikerült megtalálni. A jövőben, a Bükkben új populációk keresésével próbáljuk a faj elterjedését pontosítani.

Anker-araszoló (*Erannis ankeraria*): 2023-ban is folytattuk a 2012-ben elkezdett intenzív kutató, monitorozó tevékenységet. A bükki és a mátrai populációkon 2018-ban tapasztalt drasztikus egyedszámcsökkenés ebben az évben is éreztette hatását, most is nagyon kevés egyedet lehetett észlelni az élőhelyeken. A kisnánai Macska-váron többszöri mintavétellel sem sikerült egyetlen példányt sem találni. Tehát az észlelési küszöb alá esett a populáció egyedszáma (lásd grafikon). A faj nem pusztult ki az élőhelyről, mert májusban sikerült találni kopogtatással néhány hernyót.

A domoszlói élőhelyen kb. 1 órás elemlámpás kereséssel egyetlen példányt észleltünk. Tehát továbbra is elmondható, hogy nagyon alacsony a bükki és mátrai populációk egyedszáma.

Bükki hegyiaraszoló (*Entephria cyanata gerennae*): a szubendemikus fokozottan védett fajt a 80-as évek óta nem észlelte senki az ismert élőhelyein. 2018 óta próbáljuk kimutatni a fajt a korábbi élőhelyein (havasi ikravirágban gazdag szurdokvölgyek), de eddig nem jártunk sikerrel.

Magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*): A rendszeresen vizsgált populációk egyedszámában nem tapasztaltunk jelentős változást. 2023-ban a Borsodi-Mezőség területén több új helyről is előkerült a faj. Ezek egy része kocsányos tölgyből álló keskeny erdősáv. Ez is mutatja az alföldi, szántós tájakon az őshonos fasorok és erdősávok biodiverzitásban betöltött jelentős szerepét!

Nagy szikibagoly (*Gortyna birelii lunata*): A faj egyik régóta ismert élőhelyén, a kerecsendi Lógó-parton 2020 óta végzünk kvantitatív vizsgálatot. Az élőhelyen 2019 októberében volt egy tűzeset, amikor a teljes élőhely leégett. Ez a faj szempontjából nagyon káros volt, mert az addig lerakott peték minden bizonnyal elpusztultak. A területen imágó alakban lévő egyedek is nagy valószínűséggel elpusztultak. A tűz idejében a talajban lévő bábok túlélhettek. Néhány egyed biztosan túlélte a tüzet, mert még abban az évben találtunk néhány imágót az élőhelyen.

A vizsgálat célja az, hogy dokumentáljuk a populáció egyedszámának alakulását a tűz után. A vizsgálat módszere a rágásnyomok előre kijelölt transzekt mentén történő számolása. 2020-ban nagyon kevés (4) rágásnyomot találtunk. 2022-ig minden évben szinte megduplázódott az észlelt rágásnyomok száma. 2023-ban még nagyobb arányú volt a növekedés, több mint négyszeresére nőtt a rágásnyomok száma (lásd gafikon).

A Borsodi-Mezőségben két új populációja vált ismertté 2023-ban. Néhány ismert élőhelyen ellenőrző vizsgálatot végeztünk, ezeken a helyeken most is megvan a faj.

Nagyfoltú hangyaboglárka (*Maculinea arion arion*): 2020-ban a Tarna-vidéki TK területén sikerült egy új, stabilnak tűnő állományát találni, amit azóta rendszeresen vizsgálunk. (ez a populáció bekerült az NBmR programba is) Az utóbbi évek tapasztalatai alapján elmondható, hogy jelentős a populáció egyedszámának évenkénti ingadozása. 2021-ben nem sikrült kimutatni a fajt az élőhelyen, 2022-ben viszont 11 példányt észleltünk. 2023-ban újra az észlelési küszöb alá csökkent a populáció egyedszáma, egyetlen egyedet sem találtunk.

A faj további élőhelyeinek feltérképezése nagyon fontos lenne, hogy a metapopulációs struktúra fennmaradása szempontjából el tudjuk végezni a szükséges kis területű élőhelykezeléseket.

Vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*): 2018-tól elkezdtük a faj korábbi ismert adatait (1990-es évek vége, 2000-es évek eleje) visszaellenőrizni. Az Ipoly menti legnagyobb állományok a 2010-es árvizek következtében szinte kivétel nélkül kipusztultak. Csak 1-2, mentett oldali kis populáció maradt fenn. Ezek az utóbbi években erősödnek, várható, hogy a korábbi hullámtéri élőhelyekre is vissza fog települni a faj. A visszatelepülés sebessége valószínűleg a hangyagazda-fajok populációinak regenerálódásának függvénye.

A korábbi Sajópüspöki határában lévő állomány jelenleg is létezik, a kaszálás időpontja gyakran kedvezőtlen a faj számára.

A Mátrában, Sirok határában lévő állomány a célzott fajvédelmi tevékenység hatására jelentősen megerősödött az utóbbi években, 2021-ben a 0,5 hektáros élőhelyen 350 körül volt a populáció becsült egyedszáma. 2022-ben a nagy szárazság és az élőhelyet érő nyár eleji tűzeset

ellenére a 2021-es évnél is több egyedet sikerült megjelölni. 2023-ban azonban drasztikusan lecsökkent a populáció egyedszáma, a becsült egyedszám 50 egyednél kevesebb volt! Ez minden bizonnyal a 2022. évi aszálynak tudható be. Ezen felül 2022. május végén – június elején leégett az élőhely.

Gólyaorr-boglárka (*Aricia eumedon*): Az utóbbi években elvégeztük az adatbázisunkban található korábbi adatok visszaellenőrzését. Ezek apalján elmondható, hogy szinte minden korábbi élőhelyén jelenleg is megtalálható a faj, az állományok stabilnak tűnnek. 2023-ban néhány Heves-Borsodi-dombsági élőhelyet néztünk meg (Borsodnádasd, Arló, Járdánháza), ezeken megvannak az állományok.

Nagy nyárfalepke (*Limenitis populi*): 2023-ban nem sikerült kimutatni a fajt a működési területünkön.

Sápadt szemeslepke (*Lopinga achine*): a 70-es évek óta nem látták a Bükkben a fajt. 2020-ban a korábbi élőhelyén (Felsőtárkány: Oldal-völgy) kerestük a fajt, de nem találtuk. A Tarna-vidéki TK területén, illetve a Bükk keleti lábánál (Kács) vannak a faj számára alkalmasnak tűnő völgytalpi élőhelyek. Ezeken az élőhelyeken 2022-ben kerestük a fajt, eredménytelenül.

2023-ban sem sikerült kimutatni a fajt a működési területünkön.

Vizes élőhelyek felmérése

2023-ben a BNPI működési területén 58 víztérnek összesen 102 mintavételi szelvényében történt hidrobiológiai célú felmérés (elektromos halászgéppel végzett halfauna kutatás). Ezek eredményeként 54 taxonnak összesen 18.379 egyedéről rögzítettünk előfordulási adatokat.

2023-ban újra elvégeztük a 2017-ban és 2018-ban az Országos Rákállomány Felmérés során regisztrált védett folyami rák (*Astacus astacus*) lelőhelyeket. Sajnálatos tapaszttalat volt, hogy a faj a korábbi lelőhelyek mintegy harmadában már nem volt megtalálható az alapos mintavételek ellenére sem.

Az Ökológiai Kutatóközponttal közös kutatás keretében megkezdtük azoknak a vízfolyásoknak a célzott monitorozását, a halfauna összetételében bekövetkező változásokra fókuszálva, amelyeken az eurázsiai hód (*Castor fiber*) megjelent és gátat épített.

4.3. TIR-be betöltött és betöltésre előkészített adatok

A Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) adataival érdemi változtatási javaslat nem készült. Biotikai adatok leadása szünetelt, mivel azok feldolgozására informatikai problémák miatt nem került sor.

4.4. Jelentési kötelezettség

Nemzeti jelentési kötelezettségünknek eleget tettünk (éves madárjelentés, NBmR feladatok jelentése).

A legfontosabb inváziós felmérési és védekezési tevékenységekről, adatokról éves jelentés keretében számoltunk be a Minisztérium felé 2023 márciusában.

5. Természetvédelmi kezelési tevékenység

5.1. Természetvédelmi kezelési tervek és Natura 2000 fenntartási tervek

5.1.1. Természetvédelmi kezelési tervek

No.	A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció	Részletes természetvédelmi kezelési terv	Kezelési terv (jogszabályban megjelenő rész)
1	Kerecsendi-erdő TT	119,6	elkészült	elkészült	40/2016. (VI. 15.) FM rendelet
2	Bükki Nemzeti Park	42.269	elkészült	elkészült	minisztériumi egyeztetése megkezdődött
3	Lázbérci TK	3.633,8	folyamatban	-	-
4	Kelet-cserháti TK	7.425	folyamatban	-	-
5	Borsodi Mezőség TK	17.932	folyamatban	elkészült	-
6	Tarnavidéki TK	9.569,8	folyamatban	elkészült	-
7	Hollókői TK	141,2	elkészült	-	-
8	Kesznyéteni TK	6.083,9	folyamatban	elkészült	-
9	Szomolyai Kaptárkövek	4,8	elkészült	elkészült	folyamatban
10	Siroki Nyírjestó TT	21	elkészült	elkészült	28/2016. (IV. 11.) FM rendelete
11	Gyöngyösi Sárhegy TT	402,6	elkészült	elkészült	55/2016 (VIII. 16.) FM rendelet
12	Kőlyuktető TT	A védetté nyilvánítás alapját képező érték (szőlőfajta génállomány) megszűnt, jövőjéről később születik döntés			
13	Erdőtelki Arborétum TT	3,04	folyamatban	elkészült	folyamatban
14	Ipolytarnóci Ősmaradványok TT	513	folyamatban	-	-
15	Lázbérci TK bővítése	1,07	elkészült	elkészült	9/2008 (IV.10.) KvVM rendelet
16	Mátrai TK	11 841	elkészült	elkészült	15/2008. (VI.3.) KvVM rendelet
17	Karancs-Medves TK	6 619	elkészült	elkészült	6/2010 (III.31.) KvVM rendelet
18	Hevesi Füves Puszták TK	16 114	elkészült	elkészült	15/2005 (VII.14.) KvVM rendelet
19	Hevesi Füves Puszták TK bővítés		elkészült	elkészült	26/2008 (X.22.) KvVM rendelet
20	Erdőtelki Égerláp TT	22,4	elkészült	elkészült	14/2008. (VI.3.) KvVM rendelet
21	Bélkő TT	97,27	elkészült	elkészült	5/2008. (II.19.) KvVM rendelet
22	Márkháza-pusztai Fáslegelő TT	273	elkészült	elkészült	19/2007 (VI.1.) KvVM rendelet
23	Sóshartyáni Hencse-hegy TT	104,7	elkészült	elkészült	13/2004 (VII.21) KvVM rendelet
24	Szőllőskei-erdő TT	63,7	elkészült	elkészült	8/2009.(VI.9.) KvVM rendelet
25	Tardi legelő TT	280	elkészült	elkészült	16/2007 (IV.20.) KvVM rendelet
26	Szilvásváradi Aszaló-hegy TT (tervezett)	189	elkészült	elkészült	-

No.	A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció	Részletes természetvédelmi kezelési terv	Kezelési terv (jogszabályban megjelenő rész)
27	BNP tervezett nyugati bővítése	1 192	elkészült	elkészült	-
28	Borsodi Mezőség TK bővítése	3 496	-	-	-
29	Tervezett Etesi Fáslegelő TT	67	elkészült	elkészült	-
30	Kesznyéteni TK tervezett bővítése	56	-	-	-
31	Maconkai-rét TT	6	elkészült	elkészült	16/2012. (II. 21.) VM rendelet
32	Mátrai TK déli bővítése	1 500	elkészült	folyamatban	-
33	Mátrai TK nyugati bővítése	3 600	-	-	-
34	Tervezett Mátraverebély Köszirt-Meszes-hegy TT	869	elkészült	elkészült	-
35	Tervezett Nagylóci Kőhegy TT	172	elkészült	elkészült	-
36	Sárhegyi TT tervezett bővítése	208	elkészült	elkészült	55/2016 (VIII. 16.) FM rendelet
37	Tervezett Ipolymenti TK	4 000	-	-	-
38	Tarnavidéki TK tervezett bővítése	468	-	-	-
39	32 helyszínen kaptárkövek mint természeti emlékek	55,128	elkészült	elkészült	17/2014. (X. 27.) FM rendelet
40	6 helyszínen kaptárkövek védett természeti terület érintő speciális természetvédelmi kezelési tervei	6,082	elkészült	elkészült	17/2014. (X. 27.) FM rendelet
41	Természeti emlékké nyilvánított 7 db földtani alapszelvény	10,082	elkészült	elkészült	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet
42	2 db földtani alapszelvény védett természeti terület érintő speciális természetvédelmi kezelési terve	1,862	elkészült	elkészült	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet
43	Védetté nyilvánított 7 db mesterséges üreg	-	elkészült	elkészült	63/2015. (X. 16.) FM rendelet
44	1 helyszínen természeti emlékké nyilvánítandó földtani alapszelvény	4,9276	elkészült	elkészült	1/2021. (II. 5.) AM rendelettel módosított 55/2015. (IX. 18.) FM rendelet
45	9 helyszínen földtani alapszelvények védett természeti területet érintő speciális természetvédelmi kezelési tervei	5,725	elkészült	elkészült	1/2021. (II. 5.) AM rendelettel módosított 55/2015. (IX. 18.) FM rendelet
44	9 helyszínen természeti emlékké nyilvánítandó földtani alapszelvény	17,5981	elkészült	elkészült	folyamatban
45	17 helyszínen földtani alapszelvények védett természeti területet érintő speciális természetvédelmi kezelési tervei	19,2615	elkészült	elkészült	folyamatban
46	3 helyszínen természeti emlékké nyilvánítandó kiemelt földtani érték természetvédelmi kezelési tervei	2,1831	elkészült	elkészült	folyamatban
47	1 helyszínen kiemelt földtani érték védett természeti területet érintő speciális természetvédelmi kezelési tervei	0,1290	elkészült	elkészült	folyamatban

5.1.2. Natura 2000 fenntartási tervek és céldokumentumok

Különböző források felhasználásával elkészült 61 terv, amelyből a tárgyévben a „Bükk hegység és peremterületei" (HUBN10003) különleges madárvédelmi területé készült el és került elfogadásra a szaktárca részéről.

A különleges természetmegőrzési területek vonatkozásában, így összes terület rendelkezik Natura 2000 fenntartási tervvel (a korábbi projektekből (pl. Túzok LIFE, Svájci-Magyar Együttműködési Program) készült tervek aktualizálást igényelnek). A tárgyévben a VfKF/18-1/2022. ikt. sz. szerződésben a VP-20-1-16-2016-0001 azonosítószámú, „A Vidékfejlesztési Program megvalósítását szolgáló Technikai Segítségnyújtás Projekt" keretében az igazgatóság az alábbi Natura 2000 fenntartási tervek aktualizálását végzte el:

HUBN10004 Hevesi-sík
HUBN20044 Recski Hegyes-hegy
HUBN20047 Mátra északi letörése
HUBN20049 Mátrabérc - Fallóskúti-rétek
HUBN20051 Nyugat-Mátra

A tervdokumentációk egyeztetése, benyújtása a 2024. évben tervezett.
A nemzeti park tematikus oldalán (https://www.bnpi.hu/hu/natura-2000-fenntartasi-tervek) az elfogadott tervdokumentációk publikus elérhetőségét biztosítottuk.

A 2023 végéig elfogadott Natura 2000 fenntartási tervek listája:

Natura 2000 kód	Natura 2000 terület neve	Tervkészítés (elfogadás) éve	Forrás
HUBN10002	Borsodi-sík	2008	Túzok LIFE (LIFE04/NAT/HU/000109) keretében
HUBN10003	Bükk hegység és peremterületei	2023	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN10004	Hevesi-sík	2008	Túzok LIFE (LIFE04/NAT/HU/000109) keretében
HUBN10005	Kesznyéten	2022	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20001	Bükk-fennsík és a Lök-völgy	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20002	Hór-völgy, Déli-Bükk	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20004	Szarvaskő	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20006	Miskolctapolcai Tatár-árok - Vörös-bérc	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20007	Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy	2017	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20008	Vár-hegy - Nagy-Eged	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20009	Tard környéki erdőssztyepp	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20010	Szomolyai Kaptár-rét	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20011	Ostoros-patak menti erdőspuszta	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20012	Egerbakta-Bátor környéki erdők	2017	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20013	Hevesaranyosi-Fedémesi dombvidék	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20014	Gyepes-völgy	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20015	Izra-völgy és az Arlói-tó	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20017	Borsodbótai Kotyindó-tető	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20018	Upponyi-szoros	2020	„Természeti értékek védelme" keret

Natura 2000 kód	Natura 2000 terület neve	Tervkészítés (elfogadás) éve	Forrás
HUBN20019	Csernely-patak völgye	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20020	Sátai Tőkés-völgy	2017	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20021	Domaházi Hangony-patak völgye	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20025	Nagybarcai Liget-hegy és sajóvelezdi Égett-hegy	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20027	Ózdi Harmaci-dombok	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20029	Girincsi Nagy-erdő	2017	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20030	Hejő mente	2009	2006/18/176.02.01 számú Átmeneti Támogatás
HUBN20031	Mezőcsáti Rigós	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20032	Tiszakeszi-morotva	2017	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20035	Poroszlói szikesek	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20036	Kétútközi-legelő	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20037	Nagy-Hanyi	2020	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20038	Kerecsendi Berek-erdő és Lógó-part	2020	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20039	Pusztafogacs	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20040	Nagy-fertő - Gulya-gyep - Hamvajárás szikes pusztái	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20041	Pélyi szikesek	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN20042	Boldogi Vajda-rét	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20043	Verpeléti Vár-hegy	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20044	Recski Hegyes-hegy	2015	Svájci-Magyar Együttműködési Program, Végrehajtási Megállapodás (SH/4/8) projekt keretében
HUBN20046	Gyöngyösi Sár-hegy	2015	Svájci-Magyar Együttműködési Program, Végrehajtási Megállapodás (SH/4/8) projekt keretében
HUBN20047	Mátra északi letörése	2015	Svájci-Magyar Együttműködési Program, Végrehajtási Megállapodás (SH/4/8) projekt keretében
HUBN20048	Gyöngyöstarjáni Világos-hegy és Rossz-rétek	2015	Svájci-Magyar Együttműködési Program, Végrehajtási Megállapodás (SH/4/8) projekt keretében
HUBN20049	Mátrabérc-Fallóskúti-rétek	2015	Svájci-Magyar Együttműködési Program, Végrehajtási Megállapodás (SH/4/8) projekt keretében
HUBN20050	Gyöngyöspatai Havas	2015	Svájci-Magyar Együttműködési Program, Végrehajtási Megállapodás (SH/4/8) projekt keretében
HUBN20051	Nyugat-Mátra	2015	Svájci-Magyar Együttműködési Program, Végrehajtási Megállapodás (SH/4/8) projekt keretében
HUBN20052	Apci Somlyó	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20053	Petőfibányai Kopasz-hegy	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20055	Szentkúti Meszes-tető	2017	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20056	Tepke	2017	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20057	Bézma	2017	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20058	Bujáki Csirke-hegy és Kántor-rét	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20059	Szandai Várhegy	2017	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20060	Sóshartyáni Hencse-hegy	2019	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20062	Középső-Ipoly-völgy	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20063	Karancs	2020	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20064	Salgó	2020	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20065	Gortva-völgy	2020	Természetvédelmi kártalanítási keret

Natura 2000 kód	Natura 2000 terület neve	Tervkészítés (elfogadás) éve	Forrás
HUBN20067	Szilvásváradi Aszaló és Szilvás-patak mente	2019	Természetvédelmi kártalanítási keret
HUBN20068	Sajómercsei Körtvélyes-dűlő	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN20069	Kesznyéteni Sajó-öböl	2021	„Természeti értékek védelme" keret
HUBN21095	Nagylóci Kő-hegy	2014	EMVA Darányi Ignác Terv
HUBN21096	Tiszaújvárosi ártéri erdők	2012	Kötelezettségszegési eljárás (2008/2011)

Tárgyévben folytattuk a Natura 2000 területekre megfogalmazott természetvédelmi célkitűzések dokumentációjának elkészítését.

Igazgatóságunk a VfKF/18-1/2022. ikt. sz. szerződésben a VP-20-1-16-2016-0001 azonosítószámú, „A Vidékfejlesztési Program megvalósítását szolgáló Technikai Segítségnyújtás Projekt" keretében 26 db Natura 2000 terület céldokumentumát készítette el.
Igazgatóságunk külsős vállalkozót vont be a feladat végrehajtására, elsősorban olyan területek esetén, ahol vagy a fenntartási terv elavult (pl. a Túzok LIFE keretében készült Hevesi-sík /HUBN10004/ esetében) vagy eltérő útmutatót használtak, mint a mátrai területek esetében, ahol a „Fenntartható természetvédelem magyarországi Natura 2000 területeken" című Svájci-Magyar Együttműködés támogatásával készültek tervdokumentációk (lásd fent).
A tervdokumentációk, a Natura 2000 adatbázis (Standard Data) és az elkészült céldokumentumok egy egységet kell képezniük, mely a területhasználók, kezelők és a befektetők egységes iránymutatását szolgálják.

5.2. Élőhely-fenntartás, kezelés

5.2.1. Az élőhelyeket érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

Gyepterületek

A hegy- és dombvidéki sztyeprétek, löszgyepek, erdős-sztyeprétek esetében a gyepterületek csökkenése nem állt meg. A csökkenés oka a területek cserjésedése, beerdősülése, tájhasználat változása (pl. Mátrában vadaskert bővítés, erdő-, szőlő, gyümölcsös telepítés). A tavaszi avartüzek még mindig jellemzőek elsősorban a dombvidéki részeken.

Az alföldi nem védett gyepterületek kiterjedése is csökkenő tendenciát mutat, amelynek oka a támogatási rendszerekben keresendő. Újabb elemként jelentős kiterjedésű napelem-parkok telepítése valamint erdőtelepítések kivitelezése is a gyepterületek rovására valósult meg.

Erdők

A Natura 2000 területek erdőtervének felülvizsgálata során továbbra is problémát jelent, hogy a természetvédelmi szempontból jelentős edafikus társulások védelme érdekében továbbra is csak 5 % hagyásfa előírása szerepel az erdőtervben, holott ezen élőhelyek maradandó károsodást szenvednek az egyébként klímaváltozással sújtott területeken. Főleg a sziklai bükkösök azok, amelyekben a rendkívül értékes fajkészletet veszélyeztetik a további fahasználatok.

Harkályfajok védelme szempontjából problémát jelent a véghasználati területtel jellemezhető erdőgazdálkodási gyakorlat. Ugyancsak veszélyeztető tényezőként jelennek meg az őshonos fafajú erdőkben folyó engedély nélküli száradék termelések. Egyes területeken teljesen hiányzik a holtfa az erdőkből. Részterületes véghasználat végzése szálaló vágás helyett ugyancsak hátrányos a harkályfajok fészkelő és táplálkozó területeinek szempontjából. A harkályfajok védelme érdekében a holtfa visszahagyását, illetve folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodási módokat, hagyásfacsoportokat próbálunk meg elérni az erdőtervezéseknél. 2023-ban 12 ismert fehérhátú harkály territóriumban kezdeményeztünk erdészeti korlátozást a természetvédelmi hatóságoknál, ezzel együtt összesen 25 erdészeti korlátozás van érvényben a faj védelme érdekében.

A vágásos erdőgazdálkodási gyakorlat nem szolgálja az erdőlakó denevérfajok megőrzését. Természetvédelmi szempontból a folyamatos erdőborítás melletti gazdálkodás, a fajgazdag és többkorú erdőszerkezet, a jelenleginél jóval több holtfa visszahagyása a szükséges.

Vizes élőhelyek, vízfolyások

Mint minden évben, így 2023-ban is számos értesítés érkezett Igazgatóságunkra vízszennyezésről. Ezek egy része az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóságtól érkezett vízkárelhárítás bejelentése formájában, vagy pedig a lakosság részéről, illegális hulladéklerakást, vagy illegális szennyvízbevezetést bejelentve.

Az eurázsiai hód (*Castor fiber*) terjedése folyamatos a működési területünkön, 2023-ban minden korábbinál több megkeresés érkezett hozzánk. Ezek jelentős része a hatóságtól érkezett véleményezési felhívás volt hódgát bontási és/vagy állománygyérítési kérelem ügyében, de a lakosság részéről is folyamatos volt az érdeklődés a hódok elleni védekezés módjait illetően. A hódok kérdésében igen markáns véleménykülönbségek vannak mind a lakosságon belül, mind pedig a lakosság és a szakemberek, illetve a különböző ágazatok képviselői között. Tapasztalataink szerint az emberek kifejezetten igényelnék az objektív tájékoztatást a témában.

5.2.2. Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely (használat)	Fenntartás célja - fő beavatkozások/kezelések
1.	Dél-Borsodi Tájegység: mezőnagymihályi, szentistváni táblák	1 072,9603	legelő, kaszáló	Legeltetés, kaszálás a Borsodi Mezőségre jellemző életközösség megőrzése céljából.
2.	Dél-Borsodi Tájegység: mezőnagymihályi táblák	48,9830	szántó	Abrak takarmány (őszi árpa, őszi zab, őszi trtitikálé) előállítás a területen tartott állatállomány számára. 2022/2023
3.	Dél-Borsodi Tájegység: mezőnagymihályi táblák	41,6166	szántó	Őszi búza termesztés előkészítése 2024. évre.
4.	Dél-Borsodi Tájegység: mezőnagymihályi táblák	75,0773	szántó	Lucerna, zöldugar - szálas takarmány előállítása az állatállomány ellátása céljából.
5.	Dél-Borsodi Tájegység: mezőnagymihályi táblák	21,4188	szántó	Ipari növény - Napraforgó talaj-előkészítése, vetése, betakarítása 2023. évben.
6.	Dél-Borsodi Tájegység: mezőnagymihályi táblák	36,2352	szántó	Ipari növény - Napraforgó talaj-előkészítése, 2024. évre.
7.	Dél-Borsodi Tájegység: Tiszadorogma külterületén	0,4	rét	inváziós fajok elleni védekezés (gyalogakác kézi kaszálása)
8.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi táblák	56,1322	szántó	Őszi búza gyomirtása, tápanyag utánpótlása, betakarítása 2022/2023.
9.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, dormándi táblák	38,3922	szántó	Őszi búza talaj-előkészítése, vetése 2023/2024.
10.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, dormándi táblák	57,0003	szántó	Durumbúza talaj-előkészítése, vetése 2023/2024.
11.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, dormándi táblák	59,6177	szántó	Sörárpa betakarítása 2022/2023.
12.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, dormándi táblák	77,7550	szántó	Durum búza gyomirtása, tápanyag utánpótlása, betakarítása 2022/2023.
13.	Dél-Hevesi Tájegység: tarnaszentmiklósi, táblák	40,0693	szántó	Triticale gyomirtása, tápanyag utánpótlása, betakarítása 2022/2023.
14.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, tarnaszentmiklósi táblák	85,0091	szántó	Triticale talaj-előkészítése, vetése 2022/2023.
15.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, dormándi táblák	75,4692	szántó	Napraforgó talaj-előkészítése, vetése, betakarítása 2023.
16.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, dormándi táblák	23,3000	szántó	Tavaszi árpa talaj-előkészítése 2024. évre
17.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, dormándi táblák	82,0000	szántó	Napraforgó talaj-előkészítése, 2024 évre.
18.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, pélyi táblák	145,3682	szántó	Lucerna kaszálása, betakarítása.
19.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, pélyi táblák	10,0000	szántó	Füves here kaszálása, betakarítása.
20.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, pélyi táblák	8,0000	szántó	Keleti kecskeruta kaszálása, betakarítása.
21.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, pélyi táblák	25,17000	szántó	Bükköny kaszálása, betakarítása.

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely (használat)	Fenntartás célja - fő beavatkozások/kezelések
22.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, dormándi táblák	73,2000	szántó	Zöldugar telepítések kaszálása.
23.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, dormándi táblák	23,3318	szántó	Kukorica talaj-előkészítése, vetése, betakarítása silózás útján 2023.
24.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, dormándi táblák	18,5000	szántó	Kukorica talaj-előkészítése 2024. évre.
25.	Dél-Hevesi Tájegység: sarudi, táblák	7,1000	szántó	Facélia talaj-előkészítése 2023 évre.
26.	Dél-Hevesi Tájegység: Hamvajárás (Tarnaszent-miklós) Ludas (Pély) Rakottyás(Hevesvezekény)	546,1951	legelő	Magyar szürke szarvasmarhával történő legeltetés.
27.	Dél-Hevesi Tájegység: Tarnaszentmiklós, dormándi táblák	149,4125	kaszáló	Széna betakarítás, bálakészítés.
28.	Dél-Hevesi Tájegység: Tarnaszentmiklós Ludas	3	legelő	Korábbi inváziós kezelések fenntartási munkálatai, tisztító kaszálás (szárzúzás)
29.	Dél-Hevesi Tájegység: Kerecsend Lógó-part	3	gyep	Szukcessziós folyamatok megállítása, cserjeirtás, szárzúzás
30.	Kelet-Bükki Tájegység: Tard	2,5	szántó gyümölcsös	Szórvány gyümölcsös ápolási munkáit a tájegység saját hatáskörben végzi.
31.	Nyugat-Bükki Tájegység: Ostoros: Ostoros-patak menti erdőspuszta	1,5	gyep	Cserjésedés visszaszorítása a védett fajokban gazdag, Natura 2000 jelölő élőhelyről. Kézi cserjeírtás, a levágott cserjék és felhalmozódott fűavar lehordása a területről.
32.	Nyugat-Bükki Tájegység: Bükkzsérc: Kerek-domb	0,8	gyep	Cserjésedés visszaszorítása a védett fajokban gazdag, Natura 2000 jelölő élőhelyről. Kézi cserjeírtás, a levágott cserjék és felhalmozódott fűavar lehordása a területről.
33.	Nyugat-bükki Tájegység: Bélapátfalva: Bél-kő	0,25	sziklagyep	Villanypásztor kihelyezése a fokozottan védett magyarföldi husáng (Ferula sadleriana) élőhelyének védelme érdekében. A villanypásztor vegetációs időszakban volt felállítva, elsősorban a jelentős muflonállomány elleni védekezésül.
34.	Nógrádi Tájegység turistaútjainak és tanösvényeinek hulladékmentesítése	1,5	több művelési ág	A természeti képet rontó, sokszor ökológiai csapdaként megjelenő (futóbogarak, cickányok számára) hulladék kézi összegyűjtése és lerakóhelyre történő szállítása.
35.	Nógrádi Tájegység tanösvényeinek és bemutatóhelyeinek karbantartása	1,5	több művelési ág	Kaszálások, létesítmények javítása és cseréje.
36.	Nógrádi Tájegység, Garábi Területkezelési Központ	0,5	létesítmény + kivett	Kaszálások, létesítmények karbantartása.
37.	Nógrádi Tájegységben lévő rehabilitált bányák hulladékmentesítése	1	kivett	Egyházasgerge homokbánya: A környezeti állapot javítása, a természeti képet rontó, illetve a sokszor ökológiai csapdaként megjelenő (futóbogarak, cickányok számára) hulladék kézi összegyűjtése és lerakóhelyre történő szállítása.
38.	Nógrádi Tájegység területe, több helyszín és művelési ág, inváziós fajok visszaszorítása	20,5	gyep	A természeti és ökológiai állapot javítása, a lokálisan jelentkező inváziós növényfajok (kanadai aranyvessző, parlagfű, selyemkóró, fehér akác , bálványfa, orgona, lándzsás őszirózsa) visszaszorítása mechanikai és kémiai módszerekkel.

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely (használat)	Fenntartás célja - fő beavatkozások/kezelések
39.	Nógrádi Tájegység, Baglyaskő-vár Természetvédelmi Látogatóközpont	1,5	létesítmény	Bel- és kültéri bemutatóhelyek karbantartása, madármenhely működtetése.
40.	Nógrádi Tájegység, Ipolytarnóci Ősmaradványok tt, Állattartó telep területe	0,5	kivett	Őshonos rackaállomány bemutató jelleggel történő fenntartása.
41.	Nógrádi Tájegység, Ipolytarnóci Ősmaradványok tt	3,5	vizes élőhely gyep	Vizes élőhely fenntartása, kaszálás, karbantartási munkák; védett kétéltűfajok élő- és szaporodó helyeinek fenntartása, védett madárfajok odútelepeinek karbantartása.
42.	Nógrádi Tájegység, Ipolytarnóci Ősmaradványok TT, Felső-Hólya tanya	0,5	gyümölcsös	Gyümölcsösök kezelése, fenntartási munkái.
43.	Nógrádi Tájegység, Ipolytarnóci Ősmaradványok TT, Látogatóközpont területe	5	kivett	A látogatóközpont körüli parkolók és árkok, út menti területek folyamatos karbantartása.
44.	Nógrádi Tájegység, Ipolytarnóci Ősmaradványok TT	8	gyep	Ökoturisztikailag érintett térségek környezetének gyepkezelése.
45.	Nógrádi Tájegység: Kelet-cserháti TK, Ipolytarnóci Ősmaradványok TT	25	sztyepprét, mocsárrét	Gyepterületek fenntartása kaszálással
46.	Mátrai és Tarna-Lázbérci Tájegység: Nagybátony, Lengyendi-galya rét	1	Sztyeppesedő hegyi rét	A területen található számos védett és fokozottan védett növényfaj, köztük egyetlen mátrai élőhelyén a mocsári kardvirág, vagy a ritka gömböskosbor érdekében kaszálást, szénalehordást, illetve a bekerített területen a kerítés karbantartását végeztük el.
47.	Mátrai és Tarna-Lázbérci Tájegység: Gyöngyösi Sár-hegy TT Gyilkos -rét	0,5	Mocsárrét	A kornistárnics és a hozzá kötődő szürkés hangyaboglárka legjelentősebb mátrai élőhelyén kaszálást, majd szénalehordást végeztünk.
48.	Mátrai és Tarna-Lázbérci Tájegység: Verpeléti Vár-hegy	0,3	Lejtősztyepprét	Az élőhely fenntartása érdekében kaszálás-szénalehordás történt.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területén számos élőhely-típusban folytak természetvédelmi célból kezelések. Területnagyságban kiemelkedők a Dél-Hevesi Tájegység és a Dél-Borsodi Tájegység területén végzett területkezelési tevékenységek.

A Hevesi Füves Puszták TK-ban található túzokvédelmi területeken található 628 hektár szántón és 766 hektár gyepen saját gazdálkodást folytattunk a túzok és más fokozottan védett madárfajok számára ideális élőhely-struktúra kialakítása érdekében, a megfelelő művelési módok alkalmazásával.

Kerecsend Lógó-part nevű löszgyepes területen mozaikos beavatkozással korábbi cserjeirtások területén magasgazvágóval történt az éves szerves anyag szárzúzása vállalkozói munka keretében. Az érintett terület 3,0 hektár.

Tarnaszentmiklós Ludas nevű dűlőben, szikes legelő területen, korábbi élőhelyrehabilitáció keretében elvégzett cserjeirtás utáni élőhelykezelés zajlott. Szárzúzó segítségével tisztító kaszálás gyanánt lett az éves keletkezett és a legelő állatállomány után hátrahagyott növényzet letakarítva, biztosítva ezzel a gyep regenerálódását. Az érintett terület 3,0 hektár.

A Dél-Borsodi Tájegységben a furioso-north star lóállománynak, a magyar tarka és kárpáti borzderes szarvasmarha állománynak a Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzetben történő tartásával 907 ha gyep és 173,8 ha szántó területek saját kezelését végeztük a legeltetésre alapozott, extenzív állattartással.

Tarnaszentmárián, a Verpeléti Vár-hegyen 2023-ban is elvégeztük a korábbi években megkezdett kézi cserjeirtást. Így már közel 5 000 négyzetméteren végzünk gyepkezelést. Ennek eredményeként a védett és közösségi jelentőségű növényfajokban gazdag gyep stabilizálódik, a virágzó egyedek száma sokszorosa a kezelés megkezdése előtti állapothoz képest. Idén folytattuk a mozaikosan végzett nyári kaszálásokat a cserjéktől megtisztított területen. Ennek köszönhetően a gyep állapota tovább javult.

Az Ostoros településhez tartozó, Rétre-járó dűlőben közel 1 hektáron 2023-ban is elvégeztük a korábbi években megkezdett kézi cserjeirtást. Ennek eredményeként a védett és közösségi jelentőségű növényfajokban gazdag gyep és a sztyepcserjések állapota stabilizálódott.

A Gyöngyös közigazgatási határában lévő Gyilkos-rét kornis tárnicsos kiszáradó láprétjén a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan 2023-ban folytattuk a kaszálásos gyepkezelést. A közel 0,5 hektáros gyepnek a felét kaszáltuk le idén, ezzel biztosítva a mozaikos élőhelykezelést, ami nagyon kedvező az itt élő, regionális jelentőségű szürkés hangyaboglárka (*Maculinea alcon*) populáció számára.

A Nagybátony közigazgatási határában lévő Lengyendi-galya kb. egy hektáros sztyeppesedő helyi rétjén a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan 2023-ban folytattuk a kaszálásos gyepkezelést. Így a fokozottan védett mocsári kardvirág (*Gladiolus palustris*) itteni állományának természetvédelmi helyzete kedvező.

A Pásztó közigazgatási határában lévő Nyikom-réten folytattuk a korábban megkezdett gyepfenntató kaszálást (kb. 0,2 hektár). Ennek eredményeként az itteni kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*) állomány és a hozzá kötődő szürkés hangyaboglárka (*Maculinea alcon*) populáció helyzete stabilizálódott.

A bükkzsérci Kerek-dombon a Grassland LIFE IP támogatásával kb. 0,8 hektáron végeztünk mogyoró és cserjeírtást. A beavatkozás célja a védett és Natura 2000 jelölőfajokban kiemelten gazdag gyepterület cserjékkel történő záródásának akadályozása volt. A terület egy részén szárzúzást is végeztünk az összefüggő cserjések megnyitása érdekében.

Bélapátfalván, a Bél-kő csúcsának DK-i részén, a fokozottan védett magyarföldi husáng (Ferula sadleriana) élőhelyén villanypásztort helyeztünk ki. A villanypásztor a vegetációs időszakban volt kihelyezve. Célja az értékes élőhelyen komoly taposási és rágási kárt okozó muflonállomány kizárása volt.

A Salgótarján közigazgatási határában lévő, a közelmúltban Igazgatóságunk vagyonkezelésébe került Bagó-kő bánya kb. fél hektáros bányaudvarában 2023-ban megkezdtük a fehér akác injektálásos kezelését. A munka a védett és ritka sziklai repcsény (*Erysimum crepidifolium*) állomány természetvédelmi helyzetének javítását célozza meg.

Az Ecseg és Csécse közigazgatási határában lévő Sós-réteken folytattuk a korábbi években is gyakorolt gyepfenntató kaszálást (kb. 10 hektáron). Az inváziós növényfajok területen megtalálható állományainak 2022-ben megkezdett vegyszeres kezelése 2023-ban is folytatódott. Ennek eredményeként több védett növényfaj állománya került kedvezőbb természetvédelmi helyzetbe.

Parád Vár-hegy területén az idős tölgy hagyásfák koronájában belenőtt, idegenhonos fekete fenyő egyedek kitermelése történt a 2023. évben a BNPI kezelésében lévő erdőtömbben, saját forrásból mintegy 1 ha területen.

Parádi állattartó telep: állagmegőrző karbantartását (kerítésjavítás-építés, ereszcsatorna helyreállítás, tetőcserepek megigazítása) végeztük, valamint kétszeri gyommentesítő kaszálás történt saját forrásból.

Szántó művelési ágú területeinken – hasonlóan a gyepekhez – nagyrészt bérbeadással valósítottuk meg az elérendő célokat.

5.3. Élőhely-rehabilitáció

No.	Helyszín	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Forrás	Kezdete, befejezése	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések
1.	Mátrai TK, Mátraszentimre: Tugár-rét	1	hegyi rét	Saját forrás	2023.01.13-03.15.	Hegyi rét rehabilitációja, cserjeirtás, sarjleverés
2.	Gyöngyösi Sár-hegy TT	5,8	lejtősztyepp-rét	LIFE-IP GRASSLAND-HU elnevezésű, LIFE17 IPE/HU/000018 azonosító számú projekt	2023.08.01. 2023.09.30	Fehét akác, mirigyes bálványfa, közönséges orgona, ecetfa fúrásos-vegyszeres kezelése, vágáslapok ecsetelése
3.	Gyöngyösi Sár-hegy TT	8,4	lejtősztyepp-rét	LIFE-IP GRASSLAND-HU elnevezésű, LIFE17 IPE/HU/000018 azonosító számú projekt	2023.01.01.-2023.03.14.	Cserjeirtás, sarjleverés a szukcessziós folyamatok visszaszorítása érdekében.
4.	Hevesi Sík SPA terület	0,35	szikes gyep	Magánterületen, a tulajdonos által biztosított forrásból	2023.10.01.2023.10.15.	Mirigyes bálványfa fúrásos vegyszeres kezelése.
5.	Nógrádi Tájegység:	103,4	sztyepprét, félszáraz irtásrét	LIFE-IP GRASSLAND-HU Projekt	2023.02.01. – 12.15.	Gyepterületek helyreállítása kézi cserjeirtással.

No.	Helyszín	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Forrás	Kezdete, befejezése	A rehabilitáció célja – fő beavatkozások/kezelések
	Kelet-cserháti TK					
6.	Nógrádi Tájegység: Ipolytarnóci Ősmaradványok TT	5	sztyepprét	Saját forrás	2023.07.01. – 12.15.	Gyepterületek helyreállítása szárzúzással, kézi cserjeirtással.
7.	Ostoros, Ostoros-patak menti erdőspuszta	1,5	gyep	Saját forrás	2023.03.10	Cserjésedés visszaszorítása. Kézi cserjeírtás, a levágott cserjék és felhalmozódott fűavar lehordása a területről.
8.	Bükkzsérc, Kerek-domb	0,8	gyep	Grassland LIFE IP	2023.02.22.; 2023.10.11. (2 nap)	Cserjésedés visszaszorítása. Kézi cserjeírtás, a levágott cserjék és felhalmozódott fűavar lehordása a területről.
9.	Pély	3	szikes gyep	Kormányhivatali állami védekezés (HE/TVO/00225-6/2023)	2023.08.01.-2023.11.15	Inváziós cserje és fafajok ellen irányuló, vegyszeres kezelésen alapuló gyeprekonstrukció. Vegyszeres injektálás, fakitermelés, cserjedarálás, keletkezett faanyag és zúzalék területről való lehordása.
10.	Erdőtelek	0,5	löszgyep	Kormányhivatali állami védekezés (HE/TVO/00225-6/2023)	2023.08.01.-2023.11.15	Inváziós cserje és fafajok ellen irányuló, vegyszeres kezelésen alapuló gyeprekonstrukció. Vegyszeres injektálás, fakitermelés, cserjedarálás, keletkezett faanyag és zúzalék területről való lehordása.
11.	Tarnaszentmiklós	0,5	tanyahely	Önkéntes tevékenység (Békatutaj Egyesület)	2023.10.25	Tanyafásítás

5.4. Fajmegőrzési tevékenységek

5.4.1. A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

Növények

Az Igazgatóság működési területén, természetes/természetközeli élőhelyein továbbra is megfigyelhetőek azok a tendenciák, amely a montán, szubalpin fajok visszaszorulását mutatják. A szubmontán régióban általánosan megfigyelhető például a védett lisztes berkenye (*Sorbus aria agg.*) egyedek gombás pusztulása, amit vélhetően egy a szőlőkben is hasonló tüneteket okozó gombával rokon gomba okoz, amely kifejlett és termőképes fákat is érint. Helyenként az egyedek 15%-a is elpusztult 3-4 év alatt.

Egyes fajok populációi az 1990-es évek adataihoz képest jelentősen csökkentek, ezek például a következők: osztrák bordamag (*Pleurospermum austriacum*), erdélyi lednek (*Lathyrus laevigatus ssp. transsylvanicus*), havasi ikravirág (*Arabis alpina*), büdös poloskavész (*Cimicifuga europaea*), szirti imola (*Centaurea mollis*), csinos tárnicska (*Gentianella livonica*), osztrák tárnicska (*Gentianella austriaca*), sokcimpájú holdruta (*Botrychium multifidum*), kereklevelű körtike (*Pyrola rotundifolia*), kis körtike (*Pyrola minor*), kövér daravirág (*Draba lasiocarpa*).

A tájidegen telepített lucfenyvesek egyre fokozottabb ütemben pusztulnak, amely természetvédelmi szempontból alapvetően nem jelent problémát, viszont ennek következtében az ezekhez kötődő védett egyvirágú kiskörtike (*Moneses uniflora*) mára gyakorlatilag kipusztult a hegységből. A fenyvesek gyors ütemű pusztulása ugyanakkor mezoklíma-védő hatása miatt természetvédelmi szempontból is problémás lehet például a Bükk fennsíki területein, vagy kiemelten az Őserdő erdőrezervátum pufferzónájában.

Állatfajok

Fekete bödöncsiga (*Theodoxus prevostianus*): A Kács község határában található langyosvizű forrás a fokozottan védett fekete bödöncsiga kiemelt fontosságú élőhelye. Az élőhely egy részét elborítja a vörösszárú süllőhínár *(Myriophyllum rubricaule)* nevű idegenhonos inváziós hínár faj. A 2019. évben tartott terepbejárások során körülbelül 300 méter hosszúságú szakaszon a meder teljes szélességében jelen volt a hínárfaj. A csigafaj egyedei jelen voltak ezen a szakaszon, de mennyiségük nem volt becsülhető. 2023-ban a hínárállomány csigabarát felszámolásának munkája folytatódott.

Harkályfajok: közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*), fekete harkály (*Dryocopos martius*) (Bükk hegység és peremterületei, Mátra), és denevérfajok (*Chirpotera sp.*): A véghasználati területtel jellemezhető vágásos erdőgazdálkodási gyakorlat hátrányos a fajcsoport megőrzése szempontjából. Amennyiben az idős állományok területe csökken a hegységekben, a harkály-fajok élettere egyre szűkül. Jelentős problémát jelentnek az őshonos fafajú erdőkben folyó engedély nélküli száradék termelések. Egyes területeken teljesen hiányzik a holtfa az erdőkből. Szálaló vágás helyett a részterületes véghasználatok végzése nagyban veszélyeztetik a harkályfajok fészkelő és táplálkozó területeit és más fajok élőhelyeit. Hosszú távon az élőhelyek beszűkülése jelentős állománycsökkenéshez fog vezetni ezeknél a fajoknál.

Gyurgyalag (*Merops apiaster*) (Nógrád, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyék): a faj fészkelőhelyéül szolgáló löszfalak, felhagyott homokbányák sok helyen kezdenek teljesen benövényesedni, leromlani. A klasszikus fészkelő helyek egyre jobban szorulnak vissza, fenntartásuk fontos lenne. A működő bányákban kialakuló új, fészkelésre alkalmas falak pedig bányászati tevékenység által veszélyeztetettek. Ismert fészkelőhelyek ellenőrzése idén is megtörtént.

Vízirigó (*Cinclus cinclus*) (Bükki Nemzeti Park, Mátra): a faj korábbról ismert tradicionális élőhelyeinek állapota számottevően nem javult. Az előző évi rendkívül száraz nyári időjárás miatt kiszáradt hegyvidéki patakokban a 2023 évi átlagos időjárás és csapadékeloszlás eredményeként ismét tartósan van víz, vízhozamuk többnyire normalizálódott, azonban ez a faj számára korábban alkalmas élőhelyek ökológiai jellemzőit továbbra sem hozta optimálisközeli állapotba. A faj költését nem sikerült kimutatni a Bükk és Mátra hegységekben. A patakok hektikusan alakuló vízhozama és

zavartsága továbbra is a fő veszélyeztető tényező (ez leginkább az időjárási tényezők szélsőséges változásaira vezethető vissza).

5.4.2. Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése

Rövidítések magyarázata: V: védett; FV: fokozottan védett, Be: Berni Egyezmény, Bo: Bonni Egyezmény

No.	A faj magyar és tudományos neve	Faj-meg-őrzési terv	Védettség foka	Tevékenység helyszíne	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1.	**Magyar szöcskeegér** *(Sicista trizona)*	van	FV, Be, NATURA 2000	Borsodi-sík KMT HUBN10002	A faj kutatásával, a faj élőhelyeinek azonosításával kapcsolatos tevékenység folytatódott. Az eredmények szerint a populáció mérete alacsony, de a felmérési helyeken továbbra is kimutatható az állat. Az alacsony egyedszám feltehetően a tavalyi szárazságnak köszönhető. A Fővárosi Állat- és Növénykertben a szaporításra szánt egyedek (2 nőstény példány) elpusztultak. Az állatkerttel való együttműködés, közös gondolkodás tovább folytatódik.
2.	**Vadmacska** *(Felis silvestris)*	nincs	FV, Be, NATURA 2000	Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves vármegye	A vadmacskát veszélyeztető tényezők felderítése egyedi, nyomkövetős jelöléssel
3.	**Európai hiúz** *(Lynx lynx)*	van	FV, Be, NATURA 2000, CITES	Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád vármegye	A faj elterjedésére vonatkozó adatok gyűjtése folyamatos. A lakossági megfigyelések is hozzájárulnak a fajról származó információk bővüléséhez
4.	**Farkas** *(Canis lupus)*	van	FV, Be, NATURA 2000, CITES	Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád vármegye	A faj monitorozása a kameracsapdás felvételek elemzésével, kidolgozott monitoring-protokoll alkalmazásával folyamatosan történik. 2023-ban a territóriumok töredékén tudtuk igazolni a faj szaporodását. A faj észlelt egyedszáma működési területünkön tovább csökkent. A becsült létszám a faj egyedeinek kóborlása (például Szlovákiából átkóborló egyedek) miatt pontosan nem becsülhető, működési területünkön belül 10-20 egyed jelenléte valószínűsíthető. Speciális veszélyeztető körülményként jelentkezett a faj egyik szaporodóhelyén a rendszeres zavarást jelentő „természetfotós" tevékenység.

No.	A faj magyar és tudományos neve	Faj-meg-őrzési terv	Védettség foka	Tevékenység helyszíne	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
5.	**Túzok** *(Otis tarda)*	van	FV, Be, Bo, NATURA 2000, CITES	Borsodi-sík KMT HUBN10002 Hevesi-sík KMT HUBN10004	Elláttuk a fajmegőrzési tervben szereplő feladatokat. A LIFE program terhére megvásárolt földterületeken túzokkímélő gazdálkodást folytatunk. A fajt veszélyeztető predációs nyomást próbáljuk mérsékelni. 2022-ben nem sikerült fészkelést detektálni.
6.	**Barátréce** (Aythia ferina)	van	V, Be, Bo, Natura 2000	Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád vármegye	A faj fészkelését ebben az évben nem észleltük. A védelmi tevékenységek közül a potenciális fészkelőhelyek évi több alkalommal történő ellenőrzése zajlott. A potenciális veszélyeztető tényezők feltérképezése és ellenőrzése zajlott.
7.	**Cigányréce** (Aythia nyroca)	van	FV, Be, Bo, Natura 2000	Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád vármegye	A faj kis számú fészkelő a működési területünkön. A védelmi tevékenységek közül a potenciális fészkelőhelyek évi több alkalommal történő ellenőrzése zajlott. A potenciális veszélyeztető tényezők feltérképezése és ellenőrzése zajlott.
8.	**Fekete gólya** *(Ciconia nigra)*	van MME	FV, Be, Bo, NATURA 2000, CITES	Borsodi-sík KMT HUBN10002 Bükk hegység és peremterületei KMT HUBN10003 Hevesi-sík KMT HUBN10004 Mátra KMT HUBN10006 Nógrád vármegye	Az ismert költőállománya stabilnak mondható a BNPI működési területén. A faj fészkelőhelyein kezdeményeztük erdészeti korlátozások elrendelését az illetékes természetvédelmi hatóságoknál. Összesen 24 pár került felmérésre. 18 biztos fészkelésből 15 volt sikeres.
9.	**Fehér gólya** *(Ciconia alba)*	van	FV, Be, Bo, NATURA 2000, CITES	Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád vármegye települései, lakott területei.	Az áramszolgáltatóval együttműködve folytattuk az aktív védelmi tevékenységet. Összesen 45 db fészektartó állványt szereltettünk fel a kisfeszültségű hálózati oszlopkra épült fészkek alá. Az ismert fészkek kontrollját folyamatosan végeztük.
10.	**Réti sas** *(Haliaeetus albicilla)*	nincs	FV, Be, Bo, NATURA 2000, CITES	Borsodi-sík KMT HUBN10002 Hevesi-sík KMT HUBN10004 Kesznyéten KMT HUBN10005	A 23 ismert revírből 21 esetben volt biztos költés, 16 pár költött sikeresen. A faj fészkelőhelyein ebben az évben is kezdeményeztük erdészeti korlátozások elrendelését az illetékes természetvédelmi hatóságnál.
11.	**Parlagi sas** *(Aquila heliaca)*	van	FV, Be, Bo, NATURA 2000, CITES	Borsodi-sík KMT HUBN10002 Hevesi-sík KMT HUBN10004 Kesznyéten KMT HUBN10005 Bükk hegység és peremterületei KMT HUBN10003 Tardonai-dombság Mátra KMT HUBN10006	A faj 76 ismert territóriuma közül 72-ben volt költés 2023-ban. Ezek közül 59 volt igazolhatóan sikeres. A faj bizonyos fészkelőhelyein kezdeményeztük erdészeti korlátozások elrendelését az illetékes természetvédelmi hatóságoknál.

No.	A faj magyar és tudományos neve	Faj-meg-őrzési terv	Védettség foka	Tevékenység helyszíne	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
12.	**Békászó sas** *(Aquila pomarina)*	Európa Tanács	FV, Be, Bo, NATURA 2000, CITES	Bükk hegység és peremterületei KMT HUBN10003 Tardonai-dombság Mátra KMT HUBN10006	13 ismert revírben 10 helyen volt bizonyított költés, ebből 9 volt sikeres. A faj fészkelőhelyein ebben az évben is kezdeményeztük erdészeti korlátozások elrendelését.
13.	**Kígyászölyv** *(Circaetus gallicus)*	nincs	FV, Be, Bo, NATURA 2000, CITES	Bükk hegység és peremterületei KMT HUBN10003 Mátra KMT HUBN10006 Nógrád vármegye	Fészkelő állománya stabilnak mondható. 10 ismert revírből 8-ban volt bizonyított fészkelés, amelyek közül 6 esetében sikerült a sikeres költést megállapítani. A faj fészkelőhelyein kezdeményeztük erdészeti korlátozások elrendelését az illetékes természetvédelmi hatóságoknál.
14.	**Kerecsensólyom** *(Falco cherrug)*	van	FV, Be, Bo, NATURA 2000, CITES	Borsodi-sík KMT HUBN10002 Hevesi-sík KMT HUBN10004 Kesznyéten KMT HUBN10005	Költési eredmények: 28 ismert territóriumból 22 esetében volt bizonyított fészkelés, 19 fészkelés volt sikeres.
15.	**Kékvércse** *(Falco vespertinus)*	van	FV, Be, Bo, NATURA 2000, CITES	Borsodi-sík KMT HUBN10002 Hevesi-sík KMT HUBN10004	Összesen 290 fészkelésről van az évből adatunk. A fajjal kapcsolatos védelmi tevékenység keretében a meglévő költőtelepek felújítását karbantartását és ellenőrzését végeztük. Valamint folytatódott a gyepterületek legeltetéses és kaszálásos kezelése Dél-Hevesi Tájegység területén.
16.	**Gyöngybagoly** *(Tyto alba)*		FV, Be.	Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád vármegyék településein.	A faj védelme érdekében a meglévő költőládákat ellenőriztük.
17.	**Uhu** *(Bubo bubo)*	nincs	FV,	Bükk hegység és peremterületei KMT (HUBN10003), Mátra KMT (HUBN10006)	19 ismert fészkelő pár volt, 13 fészkelés volt biztosra vehető, amelyek közül legalább 6 sikeres volt.
18.	**Kuvik** *(Athene noctua)*	nincs	FV	Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Nógrád vármegyék	A faj védelme érdekében költőládákat helyeztünk ki a működési területünkön. A faj felmérését elvégeztük egyes tájegységekben.
19.	**Urali bagoly** *(Strix uralensis)*	nincs	FV, Be, NATURA 2000, CITES	Bükk hegység és peremterületei KMT HUBN10003 Mátra KMT HUBN10006	Állományfelmérés, adatgyűjtés történt működési területünk potenciális élőhelyein. 35 ismert territóriumból 25-ben volt jelen a költőpár, 9-ben volt bizonyított fészkelés és 7 fészkelés volt sikeres.
20.	**Vízirigó** *(Cinclus cinclus)*	nincs	FV	Bükk hegység és peremterületei KMT (HUBN10003), Mátra KMT (HUBN10006)	2023-ben nem volt ismert költési adata a fajnak.

No.	A faj magyar és tudományos neve	Faj-meg-őrzési terv	Védettség foka	Tevékenység helyszíne	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
21.	**Fehérhátú fakopáncs** *(Dendrocopos leucotos)*	nincs	FV	Bükk, Mátra, Tarnavidék, Karancs-Medves	2023-ban 80 revírt sikerült azonosítani. 31 revírben egyértelműen zajlott költés és ezek közül 9 biztosan sikeres volt. A faj veszélyeztetett fészkelőhelyein korlátozást kezdeményeztünk az illetékes természetvédelmi hatóságnál.
22.	**Szalakóta** *(Coracias garrulus)*	van MME	FV, Be, Bo, NATURA 2000	Borsodi-sík KMT HUBN10002 Hevesi-sík KMT HUBN10004 Kesznyéten KMT HUBN10005 Mátrai Tájvédelmi Körzet	2023-ban a cserélendő odúk részleges pótlása történt meg, valamint a meglévők ellenőrzése a Dél-Borsodi, Dél-Hevesi és a Mátrai és Tarna-Lázbérci Tájegységekben. A madarak kb. 60-70%-os arányban foglalták el a nekik szánt odúkat, emellet több esetben fokozottan védett füleskuvik foglalta a „D" típusú odúkat.
23.	**Gyurgyalag** *(Merops apiaster)*	van MME	FV, Be, Bo	Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád vármegyék	Az idei évben is monitoroztuk az ismert fészkelőhelyeket.
24.	**Haris** *(Crex crex)*	nincs	FV	Borsod-Abaúj Zemplén, Heves, Nógrád vármegyék	Ebben az évben 45 revírt sikerült felmérni.
25.	**Mocsári kardvirág** *(Gladiolus palustris)*	van	FV, NATURA 2000	Mátrai Tájvédelmi Körzet	Az élőhely kezelése 2022-ben is megvalósult.
26.	**Zöld koboldmoha** *(Buxbaumia viridis)*	van	NATURA 2000	Bükki Nemzeti Park	A faj előfordulásának szisztematikus keresése zajlott specialisták bevonásával, amelynek során több helyen került elő.
27.	***Magyarföldi husáng*** *(Ferula sadleriana)*	van	FV, NATURA 2000	Bükki Nemzeti Park	A faj élőhelyének villanypásztorral történő lekerítése valósult meg, amelynek célja a virágzatok lerágásának megakadályozása. Az élőhelyen a cserszömörce visszaszorítása folytatódott.
28.	***Zöld seprőmoha*** *(Dicranum viride)*	van	FV, NATURA 2000	Bükki Nemzeti Park	Archív lelőhelyek felkeresése.

Védett fajok tekintetében működési területünket érintően az alábbi külső személyek, intézmények végeztek kutatásokat:

A faj magyar és tudományos neve	Védettség foka	Személy/intézet	A kutatás célja
Alga, makrofiton, makroszkópikus gerinctelen és halfajok	V/FV	MTA Ökológiai Kutatóközpont Balatoni Limnológiai Intézet	Közösségek vizsgálata, faunisztika
Nagyfejű csajkó *(Lethrus apterus)*	V	Debreceni Egyetem	Genetikai variabilitás, szaporodásbiológia, utódgondozás
Örvös légykapó *(Ficedula albicollis)*	V	Eötvös Loránd Tudományegyetem	Madárének földrajzi mintázatának leírása
Gyöngybagoly *(Tyto alba)*	FV	MME Heves Vármegyei Csoport/ Dr. Solti Béla	Fém lábgyűrűs jelölés
Dunai tarajos gőte *(Triturus dobrogicus)*	V	MTTM	Populációgenetikai vizsgálatok
Foltos szalamandra *(Salamandra salamandra),* ***Barna varangy*** *(Bufo bufo)*	V	MTTM	Filogeográfiai kutatások
Szalakóta *(Coracias garrulus)*	FV	MME Bükki Helyi Csoport	Gyűrűzés
Parlagi sas *(Aquila heliaca)*	FV	MME	LIFE+ projekt keretében színes gyűrűs jelölések, jeladózás, táplálék és genetikai vizsgálat.
Denevér-fajok *(Chriptera)*	V/FV	MTTM Denevérgyűrűzési Központ Bükki Emlőstani Kutatócsoport Egyesület	Faunisztikai, ökológiai és populációgenetikai vizsgálatok
Magyar szöcskeegér *(Sicista trizona)*	FV	Bükki Emlőstani Kutatócsoport Egyesület	Élőhelyhasználat
Vidra *(Lutra lutra)*	FV	Kaposvári Egyetem	Post mortem vizsgálatok
Ragadozók (Ursidae, Canidae, Felidae)	FV	NAIK	Genetikai vizsgálatok
Havasi iszalag *(Clematis alpina)*	V	Fribourgi Egyetem Botanikus Kert	Populációgenetikai vizsgálatok
Északi sárkányfű *(Dracocephalum ruyschiana)*	FV	Belgrádi Egyetem, Biológiai Intézet (Szerbia)	Populációgenetikai és beporzási vizsgálatok

Növényfajok

Növényfajok tekintetében folytattuk az előző években megkezdett fajmegőrzési tevékenységeinket.

A mocsári kardvirág (*Gladiolus palustris*) esetében 2023-ban is megtörtént az élőhely kezelése.

A magyarföldi husáng (*Ferula sadleriana*) esetében az élőhelyet villanypásztorral bekerítettük, amelynek célja a területen még mindig előforduló muflon kártételének a megakadályozása volt. A villanypásztor megakadályozta a virágzó egyedek virágzatainak lerágását. Az élőhelyen erősen terjedő cserszömörce visszaszorítását és irtását is végeztük ebben az évben. A cserszömörce által borított területekről a faj kiszorul, állománya csökken.

Állatfajok

Gerinces-zoológiai szempontból különösen jelentősek védett hegyvidéki területeink hegylábi szegélyei, melyek táplálkozó területként szolgálnak az erdős területeken költő veszélyeztetett fajoknak (például *parlagi sas, békászó sas, kígyászölyv, darázsölyv, fekete gólya, uhu*).

Hegyvidéki élőhelyeink változatosságának biztosítására az erdőterületek természetvédelmi szempontból megfelelő kezelése nyújthat biztosítékot. Mivel ezek túlnyomórészt állami erdészeti részvénytársaságok kezelésében, illetve magántulajdonosok és azok közösségi tulajdonában vannak, így számunkra a közvetett beavatkozás az eljáró hatóság számára megadott természetvédelmi javaslatban realizálódik. A körzeti erdőtervezésben való közreműködésünk során szorgalmaztuk a természetvédelmi szempontból is fenntartható erdőgazdálkodás bevezetését, a folyamatos erdőborítás melletti erdőhasználati modellt. Az erdőgazdálkodás középtávú terveinek véleményezésénél a fajmegőrzési programok által kidolgozott élőhely-védelmi javaslatokat is megpróbáljuk érvényesíteni. Az erdei életközösség diverzitásának hosszú távú, biztonságos megőrzése csak a fent említett gazdálkodási modell általános bevezetésétől várható, melyre vonatkozóan elkezdődtek a jelentősebb erdőgazdálkodókkal az általános elvi egyeztetések és az egyes területek konkrét megvalósítási lehetőségeinek áttekintése.

Gerinces fajok megőrzésére kijelölt területeink másik meghatározó típusai síkvidéki agrár élőhelyeink. A gyakorlati védelmi programoknak köszönhetően egyes fajok a működési terület jelentős részén akár természetvédelmi szempontból degradáltnak minősíthető agrár-területeken is előfordulnak. E területek egy részét a Natura 2000 területek Különleges Madárvédelmi Területek körébe vettük fel, de más módon is (például fajmegőrzési programok kivitelezése, hatósági eszközök közvetett alkalmazása, az agrár-támogatási rendszer menedzsmentje) próbáltuk megőrizni.

Kétéltűek

A korábban végrehajtott, vonalas létesítmények mentén végzett, kétéltűek védelmét szolgáló beruházások megléte, fenntartása mellett a további problémás helyszínek felderítése is folyamatos.

Igazgatóságunk nemzeti parki törzsterületén jelentős számú kétéltű élőhely rekonstrukcióját végezte el, melynek elsősorban az alpesi gőte állományok stabilizálása volt a célja.

Madarak

Veszélyeztetett madárfajaink védelme érdekében a fajmegőrzési tervnek és a korábbi gyakorlatnak megfelelően élőhely-kezelési, fejlesztési munkákat (fatelepítés, illetve korábbi

telepítések ápolása), mesterséges fészkelőhelyek kialakítását (ragadozómadarak, baglyok, szalakóta, énekesmadarak), zsákmányállat védelmet, javasolt hatósági korlátozásokat, egyedi beavatkozásokat, az elektromos hálózatot érintő védelmi munkákat, a sérült egyedek gyógykezelésével, repatriálásával kapcsolatos feladatokat végeztük. A túzokállomány megőrzése érdekében a fajmegőrzési program szinte minden ajánlását alkalmaztuk. A faj lokális védelmi helyzetének javulását várjuk a befejezett KEOP-pályázatok vezeték kiváltási, földkábelfektetési projektjeitől.

A középfeszültségű vezetékszakaszok madarakra nézve jelentős áramütésesélyt képező fejszerkezeteinek madárvédelmi célú kiegészítő szerelvényezését, átalakítását és bizonyos szakaszok fejszerkezeteinek teljes cseréjét vagy földkábeles kiváltását célzó pályázatok teljesítését követően, már ezek fenntartási időszakán túl egyre több vezetékszakasz egyre nagyobb számú oszlopán jelentkeznek az utólag felszerelt madárvédelmi szerelvényeknél (elsősorban a műanyag burkolatok és szárnyterelők körében) tapasztalható – a madarak igazolt, növekvő számú pusztulásával járó – állagromlási jelenségek és karbantartási igények. Természetvédelmi szempontból nem engedhető meg a már kezelt vezetékszakaszok illetve oszlop-fejszerkezetek védelmi hatékonyságának egyre növekvő arányú csökkenése, a korábbi „madárgyilkos" műszaki állapotok növekvő esélyű és arányú visszaállása. Ennek érdekében igazgatóságunk egyeztetést kezdeményezett a működési terület áramszolgáltatójával, amely fentiek vonatkozásában sajnos 2023 évben sem eredményezett érdemi beavatkozást (állagmegóvásra, hibajavításra, hiányzó elemek pótlására stb. az érintett szolgáltató kérésre sem szán költséget és nem fordít figyelmet).

A sérült madarak, árva és árvának vélt fiókák gondozását a BNPI egri és salgótarjáni (Baglyas-kő) központjában, állatorvos és külsős madármentő munkatárs bevonásával végezzük. A sérült madarak kezelése érdekében szorosan együttműködünk a Miskolc Városi Vadasparkkal, a Fővárosi Állat- és Növénykerttel, valamint a Mályi Természetvédelmi Egyesülettel.

Az igazgatóság működési területén üzemtervezett erdős területeken korábban kidolgozott irányelveknek megfelelően a fészkelő fokozottan védett madárfajok esetében az illetékes kormányhivataloknál kezdeményeztük a fészkelőhely körüli korlátozás elrendelését költési időben és azon túl is az élőhelyek megőrzése céljából. Továbbá ezeket az információkat tájékoztatásul megküldtük az illetékes erdészeti igazgatóságok számára is.

Parlagi sas (*Aquila heliaca*) (Bükk hegység és peremterületei, Mátra, Borsodi-Mezőség, Hevesi-sík): A fészkelések monitorozását folytattuk.

Kerecsen sólyom (*Falco cherrug*) (Borsodi-Mezőség, Kesznyéten, Hevesi-sík) A MAVIR Zrt-vel közösen traverzes költőládák karbantartását, kavicspótlását végeztük el. A vezeték-karbantartások és felújítások az előzetes egyeztetések eredményeként az ajánlásaink szerinti területi vagy időbeli korlátozások figyelembe vétele mellett zajlottak a távvezetéki oszlopokon vagy azok közelében költő védett és fokozottan védett madarak védelme érdekében. Az ismert műfészkek közül többet felújítottunk a biztonságos költések érdekében.

Kék vércse *(Falco vespertinus)* A faj védelmét részben a 2017-ben befejezett LIFE+ projekt után is folytatjuk. Az Igazgatóság a Dél-Hevesi Tájegység egyik kiemelt jelentőségű közel 400 ha-os területén, hozzávetőlegesen 300 szürke marhával történő legeltetéses kezelést valósít meg. E mellett folyamatos a meglévő fészkelőtelepek éves karbantartása és ellenőrzése.

Füleskuvik (*Otus scops*) (Bükkalja, Mátraalja, Borsodi-mezőség) A faj számára alkalmas fészkelőhelyeken kihelyezett odúkat ellenőriztük, további odúkat helyeztünk ki. A faj számos esetben elfoglalta a szalakótáknak szánt odúkat is.

Harkályok: közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*), fekete harkály (*Dryocopos martius*) (Bükk hegység és peremterületei, Mátra): A véghasználati területtel jellemezhető vágásos erdőgazdálkodási gyakorlat hátrányos a

fajcsoport megőrzése szempontjából. Az idős állományok területe csökken a hegységekben, a harkályok élettere egyre szűkül. Jelentős problémát jelentnek az őshonos fafajú erdőkben folyó száradék termelések. Egyes területeken teljesen hiányzik a holtfa az erdőkből. Szálaló vágások helyett a részterületes véghasználatok végzése nagyban veszélyeztetik a harkályfajok fészkelő és táplálkozó területeit és más fajok élőhelyeit. Hosszú távon az élőhelyek beszűkülése jelentős állománycsökkenéshez fog vezetni ezeknél a fajoknál.

Gyurgyalag (*Merops apiaster*) (Nógrád, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyék): a faj fészkelőhelyéül szolgáló lószfalak, felhagyott homokbányák sok helyen kezdenek teljesen benövényesedni, leromlani. A klasszikus fészkelő helyek egyre jobban szorulnak vissza, fenntartásuk fontos lenne. A működő bányákban kialakuló új, fészkelésre alkalmas falak pedig bányászati tevékenység által veszélyeztetettek. Ismert fészkelőhelyek ellenőrzése idén is megtörtént.

Szalakóta (*Coracias garrulus*) (Borsodi-Mezőség, Hevesi-sík) a faj védelme érdekében korábban legyártott odúk kihelyezése a szükséges mértékben 2023-ban is teljesült a faj számára alkalmas élőhelyeken. A szalakóta állománya stabil, kismértékű emelkedés tapasztalható, a dombvidéki élőhelyeken is terjeszkedik a faj.

Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) (Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád vármegyék) Az áramszolgáltatóval közösen folytattuk a vezetékre épült új fészkek fészektartókra történő áthelyezését. Ehhez a fészektartókat már az MVM ÉMÁSZ áramhálózati Kft. biztosította. 2023-ban 45 darab fészektartót szereltettünk fel a tartó nélkül épült fészkek alá. A nagyméretű fészkek vékonyítását is több helyszínen elvégeztettük. A fajhoz kapcsolódóan számos konfliktus és félreértés generálódik a lakosság körében. Egyes esetekben a kialakult fészkek – alternatív megoldások hiányában – áthelyezése nem lehetséges, ilyenkor természetvédelmi kezelőként nem tudunk ehhez hozzájárulni. Más esetekben a madarak műszaki távoltartása okoz konfliktusokat.

Vízirigó (*Cinclus cinclus*) (Bükki Nemzeti Park, Mátra): a faj számára tradicionális vizes élőhelyek állapota jelentősen nem javult. A faj újbóli költését nem sikerült kimutatni a Bükk és Mátra hegységekben. A patakok vízhozama, és zavartsága továbbra is a fő veszélyeztető tényező (ez részben az időjárási tényezőkre vezethető vissza).

Emlősök

Erdőlakó denevérfajok: erdei élőhelyeken élő fajok védelmét a fahasználati tervek véleményezése során beépített korlátozásokkal igyekszünk megoldani. Az erdős területeken folytatott vágásos erdőgazdálkodási gyakorlat miatt a többkorú, vegyes fajösszetételű zárt erdőállományokhoz kötődő denevérfajok jelentős élőhely-vesztést (szálláshelyek – odvas fák, táplálkozóterületek – idős, zárt erdőállományok) szenvednek. E tényezők a táplálékbázison keresztül is visszahatnak a denevérállományokra. A jelenleg védett természeti területeken folyó, vágásterülettel jellemezhető erdőgazdálkodási gyakorlat nem összeegyeztethető a fajcsoport erdei élőhelyeken előforduló tagjainak megőrzésével. Ezek a fahasználatok a denevéreket és élőhelyeiket közvetlenül pusztítják. Az idős, összefüggő erdei denevérfajok számára minden egyes véghasználat egyértelműen csökkenti az élőhelyek kiterjedését, melyet a következő idősebb erdőállomány kialakulásáig (mintegy 80-90 évig) megsemmisít.

Barlanglakó denevérfajok: a barlangi állományok védelmét látogatási korlátozásokkal biztosítottuk. A Bükkben is felbukkantak fehér-orr-szindróma (White-Nose Syndrome, WNS) tüneteket hordozó denevéregyedek, melyek az legnagyobb bükki denevér telelőállományt is érintik. A barlanglakó denevérállományokat az illegális barlangi turizmus mellett a barlangok közelében végzett kiterjedt fahasználatok miatt bekövetkező mikroklimatikus változások is veszélyeztetik.

Egyes természetes üregek lezárásával néhány faj részpopulációinak helyzete javult (István-lápai-barlang), azonban a legjelentősebb tradicionális élőhelyek fennmaradása érdekében a véghasználati területekkel jellemezhető erdőgazdálkodásról a folyamatos erdőborítás melletti gazdálkodásra való áttérésre van szükség.

Vélhetően a COVID-helyzet következtében egyes látogatható barlangjaink korlátozott látogatásának következtében a telelő denevérek egyedszáma a korábbi évek adataihoz viszonyítva jelentős állománynövekedést mutatott

Épületlakó denevérfajok: panellakó denevéreink védelmével kapcsolatos teendőket igazgatóságunk évek óta rendszeresen végzi. A hatósági előírásokban tett javaslatainkkal a városi környezetben élő denevérállományok védelme is hatékonyabban végezhető, ellenőrizhető. A családi házakat érintő felújítási munkák (pl. hőszigetelés, nyílászárók felújítása, homlokzati felújítások) állami támogatása számos, denevér- és molnárfecske szaporodóhelyet érintett. Hasonló problémákat vetett fel az egyházi kezelésű épületek felújításának természetvédelmi szakmai koordinálása is.

A kácsi ingatlanban az átvételt követően került megállapításra, hogy jelentős kis patkósdenevér állománynak ad otthont az épületcsoport.

Egy lakossági felajánlásnak köszönhetően sikerült egy kis patkósdenevér kolónia szálláshelyét azonosítani, melynek állami tulajdonba és Igazgatóságunk vagyonkezelésébe adása, majd az országos jelentőségű szálláshely denevérbarát felújítása is megtörtént.

Vadmacska (*Felis silvestris*): Igazgatóságunk működési területén országos léptékben is jelentős vadmacska állomány él, nem csupán a bükki- és a mátrai nagy kiterjedésű erdőségekben, de a nógrádi-, vagy a bükkaljai mozaikosabb élőhelyeken is. Ugyanakkor a vadmacska-házi macska hibridizáció mértékéről nincs átfogó információnk. Sajnos sok település környékén jelentős számú kóbor házi macska figyelhető meg, ami a hibridizáció veszélyét jelentős mértékben emelheti. Az elmúlt évben gyűjtött adatok alapján a házimacska vérvonala, genetikai szennyező hatása is kimutatható volt az elütött példányok által szolgáltatott hibridizációs adatok alapján. A faj egyedi nyomkövetővel való jelölése megerősítette a gépjárműgázolások és a hibridizáció lehetőségét.

A fajjal kapcsolatos élénkülő adatgyűjtés, genetikai mintavételek folynak működési területünkön, amit több nemzetipark-igazgatóság munkatársai számára is motivációt jelentett, s országos együttműködési szándékok is megfogalmazódtak.

Nagyragadozók: A nagyragadozókkal kapcsolatos adatgyűjtés és monitoring folyamatos. Igazgatóságunk kezdeményezésére az állattartó gazdálkodókat is képviselő NAK munkatársai, erdészek és vadászok lehetőséget kaptak a BNPI által végzett, a nagyragadozók téli monitoring tevékenységébe történő bekapcsolódásra.

A „Természeti értékek megőrzése" keretből korábban lehetővé vált kamerabeszerzéseknek köszönhetően egyre teljesebb kép rajzolódik ki a működési területen előforduló nagyragadozóinkról. A fajok territóriumai jelentősen túlnyúlnak a védett területek határain, így a további jövőbeni eszközfejlesztések, illetve a külterületen gazdálkodók, rendszeresen ott tevékenykedő potenciális adatszolgáltatók bevonása megkerülhetetlen a fajok állományának reális értékeléséhez.

A működési területünkkel határos szlovákiai állami természetvédelmi szervezetekkel és szakértőkkel konzultációkat folytattunk a farkas előfordulásáról. A határon átnyúló territóriummal/élőhelyekkel rendelkező fajok esetén szoros együttműködésre van szükség a határ menti területek nagyragadozóinak megőrzésére érdekében. A rendelkezésre álló információk alapján illegális elejtések fordulnak elő a határ mindkét oldalán. 2022-ben természetes okokkal nem magyarázható állománycsökkenésre utaló jeleket észleltünk Nógrád

vármegye és a Bükk védett területén is, melynek hatásai 2023-ban is észlelhetők voltak. Nem megerősíthető információk alapján a vadgazdálkodói körök együttes és összehangolt „fellépése" állhat a természetes okokkal nem magyarázható jelenségek mögött.

Ezt a gyanút okkal erősítették meg azon körülmények, ami az M237 jeladóval ellátott svájci farkas illegális elejtésével kapcsolatosak. Igazgatóságunk munkatársai terepi segítséget nyújtottak az elejtés bűnügyi felderítése során az ANPI működési területén. A jelölt egyed 2023 márciusában probléma nélkül haladt át a BNPI működési területén, ebben jelentős szerepe lehetett annak a szakmaiközi egyeztetésnek is, mait munkatársaink napi szinten végeztek a területileg illetékes vadászati hatósági és tájegységi fővadász munkatársakkal.

Sajnálatos körülményként értékelhető, hogy a nyilvánosságra került információk szerint a BNPI működési területén is állami vagyonkezelő Északerdő Zrt vezető munkatársai a vadászati bérlőiket felszólították a fokozottan védett farkas egyedeinek elejtésére.

A nagyragadozókkal kapcsolatos káresemények megelőzése és csökkentése érdekében igazgatóságunk korábban villanypásztorok beszerzésével és átadásával támogatta a helyi gazdálkodókat. Pénzügyi források hiányában a gazdálkodók által is elismert segítségnyújtás jelentősen növeli a kármegelőzés hatékonyságát. Hasonlóan problémát okoz az előfordult káresemények hátterének objektív vizsgálatát segítő, genetikai laborvizsgálatok elvégzése. Ezen helyzet felodására Interreg-pályázatunkban (LECA) korlátozott lehetőségek nyílnak.

2023. októberében a faj egy elütött példánya került elő a 21. főút vadkerítés nélküli szakaszán. Az eset kapcsán felvettük a kapcsolatot a Magyar Közút munkatársaival.

A kármegelőzési tevékenységünkhöz szervesen kapcsolódik a Kuvasz-Őr Alapítvány tevékenysége is, mely immár állami támogatás révén is segíti a működési területünkön gazdálkodókat, távoltartással pedig a fokozottan védett nagyragadozóinkat is.

Igazgatóságunk kiemelten kezeli a nagyragadozók védelmét, az őshonos kutyafajták funkcióban történő megőrzését és a legeltető állattartás, mint a gyepek természetvédelmi kezelési módjának egységben történő fenntartását. A hazai nagyragadozó-védelem kiemelt feladata az állattartók tevékenységével kapcsolatban felmerülő esetleges veszélyeztetettségek kezelése, jó gyakorlatok meghonosítása, kedvező tapasztalatok terjesztése.

A faj genetikai vizsgálatának eredményei közt van már több elkülönülő farkas család azonosítása, azok származási kapcsolatainak felderítése is. A Bükk mellett a Mátrában, a Tarna-vidéken és a Nógrád vármegyében állandósuló farkascsaládok élőhelyei kerültek észlelésre. A faj alföldi megtelepedésének jeleit is észleljük.

A nagyragadozókkal kapcsolatosan futó nemzetközi pályázatok tevékenységében is részt vettünk a „Nagyragadozókkal való együttélés elősegítése" (LIFE16 GIE/DE/000661) projekt, a WWF Magyarország által szervezett újabb rendezvényein, illetve a terepi és médiafelvételek készítésével kapcsolatosan is.

Igazgatóságunk partnerszervezetként nemzetközi pályázatot nyújtott be „Supporting the coexistence and conservation of Carpathian LargE Carnivores – (LECA)". A pályázat az azonos módszerekkel, szinkronizáltan végzett állományfelmérések mellett kiemelt hangsúlyt helyez a nagyragadozókat veszélyeztető tényezőkre, az illegális cselekmények dokumentálására is. A pályázat tevékenysége 2023 tavaszán indult, a projektindulást, beszerzések ütemezett indítását az önerő rendelkezésre állásának hiánya némileg hátráltatta.

A nagyragadozók körében a barna medve és hiúz ismert hazai élőhelyeire vonatkozó ismeretek az idén is néhány friss megfigyelési adattal bővültek. 2022. tavaszától egy jól azonosítható hím barnamedve példány állandósuló jelenlétét igazoltuk. Ez a példány nagy valószínűséggel át is telelt a Bükkben. Az év folyamán egyre több helyen észleltünk, már nemcsak a szlovák-magyar határ közelében állandósuló, illetve időszakosan megtelepedő példányokat. A barna medve megtelepedési folyamatában feltételezhetően jelentős szerepet kaphat a táplálékforrások gyakorlatilag korlátlanul elérhető mennyisége. Az ASP

következtében a vaddisznó regionális állományának összeomlása következtében rengeteg, a barnamedve számára is elérhető táplálékforrás maradt. Ez jelentősen befolyásolhatta az elmúlt néhány évben a faj egyedeinek számát is. Több helyen, párhuzamosan kialakuló territóriumok azonosíthatók Észak-Magyarország területén.

A jelenleg itt tartózkodó egyedekkel kapcsolatban igazolt konfliktus nem történt. Azonban a problémák forrása lehet a vadászati létesítményekre a mezőgazdasági termények rendszeres kijuttatása. A medvék ezeket a mesterséges etetőhelyeket rendszeresen felkeresik és az ember jelenlétével. Ezáltal a faj természetes embertől való félelemérzete csökkenhet.

Ürge *(Spermophilus citellus):* 2023-ban folytatódott minden jelentősebb ürgeállománnyal rendelkező tájegységben valamennyi jelentősebb ürgeállományára (Gelej, Mezőcsát, Mezőkeresztes, Szirmabesenyő, Tard stb.) vonatkozó részletes helyzetelemzés. A szirmabesenyői terület részletes elemzésre került, a zavarások (kutya, macska, róka) és a terület nem megfelelő kezelését illetően szükségesnek tartjuk az állomány áttelepítését.

Benyújtásra került a LIFE23-NAT-HU-CitellusLIFE pályázat (Ensuring the survival of a viable European Ground Squirrel population in the Pannonian region). Igazgatóságunk többek közt a Borsodi-Mezőség, és a Kelet-bükki Tájegységgel szerepel a pályázatban.

Magyar szöcskeegér *(Sicista trizona):* a faj hazai állományának kiemelt kezelése érdekében rendszeres szakmai egyeztetés folyik a fajt kutató szakemberekkel. Összegyűjtésre került faj minden eddigi ismert előfordulási adata.

Hód *(Castor fiber):* 2023-ban tovább folytatódtak azok a hatósági megkeresések, amelyek hódgátak bontása, valamint hódok állományának gyérítése kapcsán indult eljárásokban kérték Igazgatóságunk természetvédelmi kezelői véleményét. Emellett a lakossági megkeresések száma is ugrásszerűen megnőtt – elsősorban a faj kártétele, illetve annak mérséklési lehetőségei kapcsán érkeztek megkeresésések (legtöbbször telefonhívások). Természetvédelmi őr és hidrobiológiai referens kollégáinknak számos esetben kellett részt venniük helyszíni bejárásokon, vagy egyeztetéseken gazdálkodókkal, lakosokkal, vagy vízügyes szakemberekkel. A média részéről is több megkeresés érkezett, rádióadók és televízióadók több interjút is kértek a téma illetékesétől, de online megjelenő hírújság részéről is volt érdeklődés a hód iránt. Tapasztalataink alapján a hódok megítélése igen változó, néha szélsőséges, amit csak kellő szociális érzékkel lehet kezelni. Az azonban egyértelmű, hogy Igazgatóságunknak nagyon fontos szerepe van abban, hogy az emberek hogyan viszonyulnak ehhez az állathoz, az objektív tájékoztatás nélkülözhetetlen.

2023-ban magasabb szintre jutott Igazgatóságunk szerepe a hód közvetlen és közvetett hatásainak kutatásában, mivel az Ökológiai Kutatóközponttal közös kutatást kezdeményeztünk, elsősorban a hódoknak a halfauna összetételére gyakorolt hatását vizsgálva. Olyan vízfolyások vizsgálatát vontuk be a monitorozásba, amelyeket a korábbi biotikai adatok alapján megfelelőnek ítéltünk, valamint amelyeken a hód jelenléte hosszútávon is biztosítottnak tűnik.

5.4.3. Védett fajokkal kapcsolatos illegális cselekmények észlelése

A Nógrádi Tájegységben 2023 júliusában a Kelet-cserháti Tájvédelmi Körzet (egyben a HUBN20057 Bézma kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület) részét képező Zsunyi-patakot érte havária jellegű hígtrágya szennyezés egy közelben üzemelő libatelepről. A patak mintegy 2.5 km-es szakaszán a szennyezés a gerinctelen és gerinces fauna érzékenyebb tagjait

teljesen kipusztította, a védett fajok közül dokumentáltan bizonyítani a tiszai küllő (*Gobio carpathicus*) 11 példányának, a kövi csík (*Barbatula barbatula*) 9 egyedének, valamint a folyami rák (*Astacus astacus*) 11 egyedének pusztulását tudtuk. Közigazgatási és büntető eljárás is megindult Igazgatóságunk bejelentései alapján.

A Nógrád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztálya 2023. július 10-én határozatot hozott, amelyben – védett természeti értékek károsításának, illetve súlyos veszélyeztetésének elkerülése érdekében – a 2023. július 12. és 16. közötti „VI. Dagonya Extrém Fesztivál" elnevezésű, off-road technikai sport jellegű rendezvénnyel kapcsolatban korlátozást rendelt el. A korlátozás be nem tartása miatt természetvédelmi bírság kiszabására került sor.

A Kelet-Bükki Tájegység területén 2023 május 27-én Tiboldarócon egy kútgyűrűbe esett fokozottan védett kuvikot (Athene noctua) jelentettek lakossági bejelentés során. A madár miatt a Mályi Madármentő Állomás munkatársa lett értesítve. A madár szemrevételezése során Lehoczky Krisztián két légpuskával lőtt sebet talált a madár mellkasán és a bal szárnyredőben. A fokozottan védett madárfajt ért illegális cselekmény miatt értesítette a természetvédelmi őrszolgálatot, aki a TVT 43§ (1.) cselekmény miatt feljelentést kezdeményezett. A röpképtelen madár a Mályi madármenhelyre került, sebeinek kezelésére és további ellátásra. A sérült madár fészkelési és fiókanevelési időszakban így nem tudja a fészekalj fiókáit ellátni, így a kikelt szaporulat is veszélybe került. A meglőtt madár a madármenhelyen elpusztult.

2023. május 4-én jelentette először a területileg illetékes természetvédelmi őr, hogy akkor még ismeretlen személy kotrógéppel mintegy 30 m hosszan árkot ásott a Répáshuta 015/2 hrsz.-ú területen. Később a terület tulajdonosát szóban tájékoztatta a tevékenység engedélyköteles voltáról és bejelentésének körülményeiről. 2023. június 1-jén a visszatérő ellenőrzés során, megállapította, hogy a terület tulajdonosa, Miczki Tibor (Répáshuta, Herman Ottó út 7. szám alatti lakos) a cselekmény jogellenességére történő figyelmeztetést követően folytatta a tevékenységet, és megbízásából egy 3 X 1,5 X 2 méteres gödröt ástak, további gyepterületet dózeroltak le (kb. 100 m2-t). Nevezett személy az őrszolgálati bejelentőlap aláírásával a cselekményét elismerte. Ezek után a fenti ingatlanon 2023 októberében kb. 8x3 m területű lebetonozott területre lakókocsit állítottak az illetékes természetvédelmi őr figyelmeztetése ellenére. A tereprendezést követően a lakókocsi mellé lábakon álló teraszt és dézsás pihenőhelyet helyeztek el. A tevékenység eredményeként jelentős területen semmisült meg a védett gyepterület. Bejelentésünket követően az ügy hatósági eljárása megindult.

A Nyugat-Bükki Tájegységben 2023.09.13-án, a Nagyvisnyó 0383a hrsz-on fekvő Nagyvisnyó 44B erdőrészletben egy az elektromos vezetékre dőlő és azzal zárlatot és elektromos tüzet okozó meggyulladt fenyőről átterjedtek a lángok a Nagyvisnyó 0383b hrsz-on elterülő, a nagymezői fennsíki rét-komplexum részét képező Nagyvisnyó 44TI2-re is. Szerencsére a Lillafüredi Erdészet közelben dolgozó művelő brigádja, majd a helyszínre érkező Diósgyőri Tűzoltóság, valamint a szintén az oltásban résztvevő Szilvásváradi Erdészet és a BNPI Nyugat-Bükki Tájegységének szakemberei gyors beavatkozásának eredményeként sikerült megelőzni egy, a védett természeti értékekben potenciálisan keletkező komolyabb kár bekövetkezését. A helyszín oltás utáni őrzését az Egererdő Zrt nem végezte el, így a visszagyulladást kizárólag a területileg illetékes kollégánk önkéntesen vállalt éjszakai tűzőri szolgálata és az észleltek okán azonnali beavatkozása akadályozta meg. Az évszaknak és a gyors beavatkozásnak köszönhetően védett fajokból beazonosíthatóan 4 tő szártalan bábakalács és 2 tő Szent László tárnics sérült, az egyébként a tűzzel érintett, mintegy 0,1 ha-nyi terület teljesen leégett.

Szintén Szilvásvárad községhatárban, a fokozottan védett Kőrös-barlangban, feltételezhetően huzamosabb időn keresztül végzett illegális régészeti tevékenységet észlelt

területileg illetékes kollégánk, mely következtében a barlangban jellemzően meghúzódó 1-50 példányos denevér kolónia eltűnt.

Az év folyamán Cserépfalu községhatárban egyeztetések zajlottak a területileg érintett két vadásztársasággal. Ennek célja a területen elhelyezett, különböző korú és állapotú vadászati létesítmények sorsa volt. Az egyeztetések eredményeképpen felszámolásra vagy áthelyezésre kerül a fokozottan védett területeken elhelyezett, nem tisztázható körülmények között kihelyezett, valamennyi vadászati létesítmény (12 les, 10 szóró, 2 sózó és 2 vadetető), ugyancsak felszámolásra kerülnek az igazgatóság saját vagyonkezelésű területein, de hozzájárulás nélkül kihelyezett létesítmények (5 les, 3 szóró). Felszámolási határidőnek 2024. első negyedévének végét jelöltük meg. A vadászati létesítmények az erdőterület állapotának megváltozását, használatuk védett fajok zavarását okozta.

A Bükki Vártúra Mozgalom kiépítése keretében a program szervezői előzetes egyeztetés, illetve megfelelő engedélyek hiányában túraútvonalakat és célpontokat jelöltek és tábláztak ki a Bükk területén. Ezek egy része látogatóktól egyébként elzárt, fokozottan védett területeken volt. Az ügy kapcsán bejelentőt küldtünk a természetvédelmi hatóságnak. Időközben a szervezők belátták hibáikat, a nem látogatható helyszíneken felszámolták a tábláikat, a többi helyre engedélykérelmet nyújtottak be. A tevékenységük során az erdő és gyepterületek károsodása, állapotuk megváltozása történt.

A Dél-Borsodi Tájegységben 2023. 02. 02-én fakitermelésből származó faanyagoknak a Tiszadob 0379/10 hrsz.-ú védett gyepterületen engedély nélkül történő készletezése és szállítása miatt történt természetvédelmi őri intézkedés és bejelentés.

2023. 04.28-án Igrici külterületén a 02/2, a 02/04, a 02/12 és a 02/11 hrsz. területén, (ami a Nemzeti Ökológiai hálózat elemét (magterület), és a Borsodi-sík HUBN 10002 azonosítójú Különleges Madárvédelmi Területet is érintette) fészkelési időszakban szándékos tűzgyújtás gyanúja miatt készült természetvédelmi őri bejelentő.

2023. 07. 22.-én, a Mályi Természetvédelmi Egyesület képviselője, Tiszakeszi településen az Iglói út és a Rózsa út sarkán lakossági bejelentés alapján sérült fehér gólyát (*Ciconia ciconia*) mentett. A vizsgálatkor kiderült, hogy egy feltehetően légfegyverből kilőtt lövedék törte el a madár szárnyát. Az illegális cselekményről természetvédelmi őri bejelentő készült.

2023. 07. 22. közelében, a YouTube csatornán drónnal készített videó felvétel volt látható, a Mezőcsát községhatárában a 0312 hrsz. alatti ingatlanon található fokozottan védet kék vércse (*Falco vespertinus*) fészektelepéről. A felvétel készítője engedéllyel nem rendelkezett. Az illegális cselekményről természetvédelmi őri bejelentő készült.

A Dél-Hevesi Tájegység területén 2023. január 20-án a természetvédelmi őrszolgálat tagja Tarnazsadány külterületen jogellenes gyepfeltörést észlelt. A terület részét képezi a HUBN10004 azonosítójú Hevesi-sík különleges madárvédelmi Natura 2000 területnek, melyen az érintett terület térmértéke megközelítette a fél hektárt. A természetvédelmi őr felszólítására a jogellenes tevékenység beszüntetésre került, az üggyel kapcsolatban közérdekű bejelentés készült.

A Dél-Hevesi Tájegység illetékességi területéhez tartozó Mezőszemere, Prónay-erdő területén fokozottan védett rétisas (hatósági korlátozással érintett) fészkelésének zavarása történt február hónapban. A többszöri alkalommal történt szóbeli figyelmeztetést követően február 27-én rendőri intézkedéssel egybekötve megtörtént az erdei haszonvételt végző vállalkozó előállítása. Végső soron a jogellenes tevékenység végzőjét a vármegyei kormányhivatal határozatában eltiltotta az érintett területtől és az ott végzett tevékenységtől, illetve ezt megelőzően Natura 2000 természetvédelmi rendeltetésű gyepterületen (mintegy 0,8 ha-on) készletezés és elszántás hatására történt gyepfeltörés és gyepkárosítás megvalósítása

miatt természetvédelmi őri bejelentés is készült. Az időben történő, fokozatos fellépésnek köszönhetően sikeres volt az érintett rétisas pár költése.

Február 27-én a természetvédelmi őrszolgálat telefonon történő bejelentést tett a kormányhivatal felé engedéllyel rendelkező sertéstelep – feltételezhetően – engedélytől eltérő módon végzett hígtrágya kijuttatása miatt. A tevékenység közvetlenül érintette a HUBN10004 azonosítójú Hevesi-sík különleges madárvédelmi Natura 2000 terület részét képező, Poroszló községhez tartozó Cigány-fertő nevű természeti területet. A bejelentést követő napokban a Heves Vármegyei Kormányhivatal Természetvédelmi Osztálya helyszíni ellenőrzést tartott a természetvédelmi őrszolgálat tagjaival közösen. Az ellenőrzés során bizonyossá vált a tevékenység feltételezett jogellenessége. Az eljárás végén a jogellenes tevékenység megtiltását és természetvédelmi bírság megfizetését rendelte el a hatóság.

Február 28-án a természetvédelmi őrszolgálat egyik tagja egy Dormándhoz tartozó gyepterületen – mely részét képezi a HUBN10004 azonosítójú Hevesi-sík különleges madárvédelmi Natura 2000 területnek – boronával végzett gyepfeltörést észlelt. A tevékenység végzőjét felszólította a jogellenes cselekmény abbahagyására, majd a cselekményről természetvédelmi őri bejelentés készült, melyet az intézkedés alá vont személy aláírásával elismert. Az eljárás végén egymillió-ötszázezer forint természetvédelmi bírság megfizetésére kötelezte a hatóság az intézkedés alá vont személy megbízóját.

2023. év áprilisában lakossági bejelentés érkezett egy Kisköre, Kossuth úti ingatlan lakójával szemben, miszerint az illető a lakóházán megtelepedett fecskék fészkét verte le. A bejelentés kivizsgálását követően nem volt szükség intézkedésre. Ehhez hasonló bejelentésre a Kormányhivatal Természetvédelmi Osztályáról érkezett megkeresés, miszerint egy egerfarmosi üzlet épületéről került engedély nélküli eltávolításra fecskefészek. A helyszíni ellenőrzés során bebizonyosodott, hogy a bejelentés ellenére nem történt természetkárosítás, viszont tervben volt az épület 7 db molnárfecske-fészkének eltávolítása homlokzatszigetelés miatt. A tulajdonossal történt egyeztetést követően megindult a fészekeltávolítás engedélyezése iránti kérelem. A kiadott engedélynek megfelelően történt a későbbi eltávolítás és műfészek-elhelyezés.

A Mátrai- és Tarna-Lázbérci Tájegységben: a Mátrai Csoport területén Visontán illegális szemétlerakó (építési törmelék) létesítése közben korábbi gyurgyalag (*Merops apiaster*) és partifecske (*Riparia riparia*) költőüregek megsemmisítése történt. Hatósági bejelentést tettünk, az eljárás eredményéről eddig nincs információnk.

2023. október 15-én Gyöngyöshalász, Széchenyi István út 26. szám alá 5 db - vélhetően és orvosi vélemény alapján háló által elpusztult - seregélyt (*Sturnus vulgaris*) dobott be ismeretlen tettes természetvédelmi őr kollégánk ingatlanára. Az ügyben bűncselekmény elkövetése miatt indult eljárást megszűntették, mivel a rendelkezésre álló adatok, illetve bizonyítási eszközök alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése.

Egyéb szabálysértési ügyek közül megemlíthető az erdészeti munkák során a nem megfelelő jelölések (száradék, odvas fák, kísérő fafajok tiltás ellenére történő kijelölése), illegális ásványgyűjtés, illegális technikai sporttevékenység (quad, segway), illetve engedély nélküli téli legeltetés miatt indult eljárások. Ezek konkrétan mind védett fajok élőhelyeinek megszűnését (száradék kitermelése), illetve jelentős zavarását (quad) vagy károsítását (téli legeltetés) okozták.

A Tarna-Lázbérc Csoport területén Borsodbóta határában, a Lázbérci Tájvédelmi Körzetben (és Natura 2000 területen) történt tűzeset kapcsán tettünk természetvédelmi őri bejelentést természetkárosítás bűntette címén. Az 5,9 ha-t érintő gyűjtogatás miatt árlevelű len (*Linum tenuifolium*), nyúlánk sárma (*Ornithogallum pyramidale*) és bíboros kosbor (*Orchis purpurea*) károsodott 1.530.000 Ft értékben. Az Ózdi Rendőrkapitányság által lefolytatott eljárás felderített elkövető vagy tárgyi bizonyíték hiányában felfüggesztésre került.

Egy a Lázbérci Tájvédelmi Körzetben még 2022-ben történt gyepfeltörés ügye 2023-ban zárult, 500.000 Ft természetvédelmi bírság kiszabásával. Vetési varjak okozta mezőgazdasági és nagyragadozónak tulajdonított haszonállat kár miatt több alkalommal kellett Borod-Abaúj-Zemplén vármegyében helyszínelnünk, de egyik esteben sem igazolódott be a gyanú, így eljárás sem indult.

5.4.4. Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei

A panasszal érintett faj	A panaszban szereplő kártétellel érintett termény, állatfajta stb.	A panasz szerinti kártétel dátuma (amenynyire meghatározható,legalább hónapra)	Termény esetén a kártétellel érintett terület nagysága (ha)	Állatállományban okozott kártétel esetén a károsított példányok száma	A panaszban szereplő kártétel panasz szerinti mértéke (Ft)	A panasszal kapcsolatos intézkedések	Volt-e helyszín-bejárás (I/N)	Az NPI véleménye szerint a panasz szerinti kártétel (Ft) hány %-a valós (beleértve, hogy azt védett, közösségi jelentőségű faj okozta-e)	A tulajdonos által megtett megelőző intézkedés és ennek megfelelősége az NPI szerint
Kárókatona	Természetes vizek, halastavak halfaunája.	Egész évben, főleg téli károkozások.	Több száz folyamkilométer.	Nem meghatározott.	Nem meghatározott.	Kérelem alapján, riasztási, gyérítési engedélyek véleményezése állami-igazgatási eljárásban.	I	Nem volt megállapítható. Természetes vizeken a kárókatona „károkozása" nem megalapozott. Erre vonatkozóan javasolt a védekezés engedélyezhetőségének átgondolása.	Hatósági engedély alapján végzi a tevékenységet.
Fehér gólya	Szemetelés, ürülék.	Költési időszakban.	0,01	-	-	Gólyafészek áthelyezés	I	100 %	Hatósági engedély alapján végzi a tevékenységet.
Hód	Gátépítés, árvízvédelmi töltések károsítása, víztározó gátjának átfúrása.	Folyamatos.	Minimum 100 folyókilométer.	-	Nem becsülhető, helyszínfüggő (vízügyi helyreállítási munkák költsége).	Helyreállítási, bontási munkák.	I		Hódépítmények bontása, helyreállítása hatósági engedéllyel.

A panasszal érintett faj	A panaszban szereplő kártétellel érintett termény, állatfajta stb.	A panasz szerinti kártétel dátuma (amennyire meghatározható, legalább hónapra)	Termény esetén a kártétellel érintett terület nagysága (ha)	Állatállományban okozott kártétel esetén a károsított példányok száma	A panaszban szereplő kártétel panasz szerinti mértéke (Ft)	A panasszal kapcsolatos intézkedések	Volt-e helyszín-bejárás (I/N)	Az NPI véleménye szerint a panasz szerinti kártétel (Ft) hány %-a valós (beleértve, hogy azt védett, közösségi jelentőségű faj okozta-e)	A tulajdonos által megtett megelőző intézkedés és ennek megfelelősége az NPI szerint
Farkas (valójában kutya predáció!)	Predáció	Mikófalva:2023. július 1. (nagy valószínűséggel kutya okozta a kárt)	-	5 juh (felnőtt + bárányok)	250.000 Ft	Helyszínelés, objektív esetvizsgálat. genetikai mintavétel.	Igen	0%	A káresemény a nem megfelelő emberi felügyelet miatt következhetett be.
Farkas	Predáció	1. Bükkszentmárton 2023.augusztus	-	1 juh	50.000 Ft	Helyszínelés, objektív esetvizsgálat. genetikai	Igen	50%	A káresemény a nem megfelelő emberi felügyelet miatt következhetett be.
Farkas	Predáció	Bükkszentmárton 2023.0	-	1 juh	50.000 Ft	Helyszínelés, objektív esetvizsgálat. genetikai mintavétel	Igen	50%	A káresemény a nem megfelelő emberi felügyelet miatt következhetett be.
Vadmacska/hibrid?	predáció	Egerszólát. 2023.05.18.	-	14 pld házi tyúk	25.000 Ft	Helyszínelés, objektív esetvizsgálat. genetikai mintavétel és elemzés.	Igen	100%	igen

5.5. Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek

A kezelési tevékenységekről részletes éves jelentést nyújtottunk be az Agráminisztériumnak március hónapban.

Fajspecifikus felmérések és kezelések, irtási tapasztalatok

Bíbor nebáncsvirág (*Impatiens glandulifera*)

A szezon során a Bükk hegység területén levő valamennyi ismert állomány kezelését elvégeztük (Noszvaj, Szomolya, Mezőkövesd, Uppony, Nekézseny, Dédestapolcsány). A módszer a tövek kézzel történő eltávolítása volt júliusban, önkéntes akciók keretein belül is megszervezve. Az állományok jelentős csökkenése tapasztalható, több ponton sikerült teljesen felszámolni (Répáshuta).

Az inváziós fajok visszaszorításának tevékenységbe a Tarna-lázbérci tájegységben civil résztvevőket is sikerült bevonni.

Selyemkóró (*Asclepias syriaca*)

A működési területünkön a selyemkóró 6 állományának kezelése zajlott ebben az évben. A Tarnavidéki Tájvédelmi Körzet területén 130 km erdészeti feltáró úthálózat mentén évente több alkalommal kezeltünk pontszerűen selyemkórót *(Aasclepias syriaca)*, valamint mértünk föl. Többéves megfigyelésünk szerint az is hatékony, csökkenti a ponteszerű állományok kiterjedését, ha a virágzás előtt a növények föld feletti részeit távolítjuk el.

Szosznovszkij-medvetalp (*Heracleum sosnowskyi*)

A kompolti állomány mechanikai és kémiai módszerekkel zajló kezelése idén is megtörtént. A kompolti vízmű védőterületén kémiai módszert nem lehet alkalmazni. Ezért az állományt területileg megosztottuk, a védőterületen mechanikai, azon kívül kémiai védekezést folytattunk. 2023. júniusában a teljes területen mechanikai védekezés történt, traktorra szerelt szárzúzóval és benzinmotoros bozótvágóval. Egy kisebb, izolált állomány esetében az üreges szárba történő fecskendezéssel védekeztünk. Júliusban a korábban levágott területen a növény már újra termésben volt. Összegyűjtöttük a terméseket és megsemmisítésre elszállítottuk. A vízmű védőzónájában újabb mechanikai védekezés történt benzinmotoros bozótvágóval, a többi területen 5%-os glifozát oldattal (Medallon), tapadásfokozó adagolásával permetezést végeztünk. A júniusban injektált tövek kivétel nélkül kiszáradtak. A vízmű közeli meander mentén, a jelentősebb nyári csapadéknak köszönhetően tőről részben felújult az állomány, de virágzásig már nem jutott el.

Mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*)

A fajnak az év során egy kisebb állományát kezeltük. A módszer növényvédőszerrel történő pontpermetezés volt.

5.6. Természetvédelmi mentőtevékenység

A védett fajokkal kapcsolatos mentőtevékenység a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területén szerteágazó. A mentésre szoruló állatok legnagyobb része az egri mentőhelyre került beszállításra, az elmúlt évben ez 68 faj 415 egyedét jelentette. Egri mentőhelyünk működéséről at év elején éves jelentést küldünk a Heves Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályának.

A természetvédelmi őrszolgálat évek óta folytatja madármentő tevékenységét. A tavalyi évben a honlapunkon, és a közösségi felületeinken hatékonyan kommunikáltuk, mi a teendő, ha a bejelentő madarat talál. Véleményünk szerint ennek köszönhetően pozitív változásokat tapasztaltunk, mind a

tudatosság, felelősségvállalás, meggondoltság terén, valamint telefonos egyeztetések után 158 esetben a megtaláló maga szállította a mentőhelyre az állatokat.

A természetvédelmi őrök, a BNPI munkatársai és a lakosság által az egri mentőállomásra szállított mentésre szoruló állatok számokban a következőek.

Mentett (példány)	Madár	Ebből fokozottan védett madár	Emlős	Ebből fokozottan védett emlős	Egyéb gerinces
8	egerészölyv				
14	énekes rigó				
6	erdei fülesbagoly				
9	erdei pinty				
29	fekete rigó				
10	házi veréb				
6	füsti fecske				
3	házi rozsdafarkú				
1	ökörszem				
1	nyaktekercs				
3	seregély				
3	héja				
1	sordély				
2	holló				
1	jégmadár				
1	kakukk				
4	karvaly				
1	meggyvágó				
51	molnárfecske				
7	nagy fakopáncs				
5	örvös galamb				
29	parlagi galamb				
14	sarlósfecske				
9	széncinege				
14	sarlós fecske				
1	sárgarigó				
1	sarki búvár				
5	szajkó				
1	aranylile				
1	vízityúk				
24	balkáni gerle				
1	balkáni fakopáncs				
13	vörös vércse				
2	barátposzáta				
1	zöldike				
1	mezei veréb				
2	barna rétihéja				
1	szürke gém				
1	szárcsa				
1	mongol fácán				
1	dolmányos varjú				
7		fehér gólya			
1		kék vércse			
1		réti fülesbagoly			
16		kuvik			

Mentett (példány)	Madár	Ebből fokozottan védett madár	Emlős	Ebből fokozottan védett emlős	Egyéb gerinces
1		nagy kócsag			
1		daru			
15		gyöngybagoly			
1		füleskuvik			
3		macskabagoly			
18			sün		
1			mezei cickány		
1			mezei nyúl		
1			eurázsiai hód		
8			rőt koraidenevér		
13			közönséges törpedenevér		
3			egyéb denevérfajok		
1			fehértorkú denevér		
20			fehérszélű törpedenevér		
1			európai mókus		
2				vadmacska	
1				erdei pele	
9				nagy pele	
1					zöld gyík

Összes mentett példány oszloponként

Mentett (példány)	Madár	Ebből fokozottan védett madár	Emlős	Ebből fokozottan védett emlős	Egyéb gerinces
415	**335**	**46**	**79**	**12**	**1**

A 2023-as mentőtevékenységünk során 14.890 km került a Természetvédelmi Őrszolgálat által felhasználásra. Leggyakoribb megkerülési okok között lehet említeni a fészekből kiesést, macska és kutya általi megfogást, elütést, áramütést, vihar miatti kiesést, épület bontást vagy felújítást (pl. denevérek). Legtöbb esetben gyógykezelés után a repatriálás/szabadon engedés lehetséges. Előfordultak olyan esetek is, ahol a sérült állatok – állapotuk válságossága miatt – már a mentés, vagy a szállítási tevékenység közben elpusztultak.

Az állatok elhelyezése javarészt a BNPI Sánc utcai mentőközpontjába került. Itt nagy szakértelemmel történik a madarak felerősítése, feltáplálása majd szabadon engedése. Az állatok esetleges állatorvosi ellátását – megfelelő szerződés mentén – a Vetkart Medical Kft. (dr. Légrády András) biztosította.

További befogadó helyek a távolság és a sürgősség figyelembe vételével kerülnek meghatározásra, ez első sorban a Mályi Természetvédelmi Egyesület Madármentő Állomása. Alapvető feladatok ellátása lehetséges a Nógrádi TE Baglyaskő-vár Természetvédelmi Látogatóközpontjában. A legkritikusabb állapotú, és legnagyobb természetvédelmi értéket képviselő példányok továbbra is a Fővárosi Állat- és Növénykert (FÁNK) vendégei.

Fontos megjegyezni, hogy a BNPI mentőközpontjába kerül az őrszolgálat által kezelt madarak egy jelentős része, de ide egyéb helyekről, például a lakosság által behozott madarak is érkeznek. Így az őrszolgálat által mentett, és a mentőközpont által érintett számok jelentős átfedéssel bírnak, de nyilvánvalóan van közöttük különbség. A BNPI mentőközpontjába jutott dokumentált fajok adatai a Madármentőhely pontnál kerülnek részletezésre.

Madármentések és környezeti nevelés

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság egri madármentő állomásán tartási engedéllyel rendelkező, tartósan sérült madarak is élnek. Ezen állatok egy része a környezeti nevelésben segíti a munkánkat (1 holló, 1 macskabagoly, 1 vörös vércse, 1 egerészölyv). 2023-ban 8 alkalommal tartottunk madarász bemutatóval egybekötött előadást ezen madarakkal iskolások és óvodások számára, valamint 4 alkalommal az igazgatóság külső megjelenésein (standok, jeles napok) is rész vettünk.

Madármentések és madárinfluenza

2023 novemberében kaptuk az információt, hogy madárinfluenza tizedeli a vonuló darvakat. A darvak tömeges elhullása főként a Dél-Borsodi Tájegységet érintette a működési területünkön, azonban fel kellett készülnünk az esetleges terjedő fertőzöttségre, és a vírus táplálékláncba való beépülésére, további elhullásokra. Ennek érdekében az Őrszolgálatot az Országos Járványvédelmi Központt és a Nébih segítségével védőfelszereléssel láttuk el, valamint november 28-án kötelező részvétellel munka-egészségügyi oktatást is szerveztünk. A járvány csendesüléséig a madármentések igazagtóságunkon szüneteltek, nem fogadtunk madarakat a mentőközpont kezelt állatainak védelme érdekében. Az Őrszolgálat ezen időszakban a mintavételekkel segítette a járvány monitorozását.

6. Saját vagyonkezelésű területeken folyó tevékenység

Saját vagyonkezelésű és tulajdonosi joggyakorlás alatt álló területek

Művelési ág	Tárgy-évben vásárolt (ha)*	Tárgy-évben kikerült (ha)	Össz-kiterjedés (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe adva	
				ha	%	ha	%
Szántó	3,5002	-	4.419,3424	1.266,1071	29	3.153,2353	71
Rét	2,8280	-	1.945,0333	1.109,658	57	835,3753	43
Legelő	-	-	18.390,8908	3.872,3493	21	14.518,5415	79
Kert	-	-	-	-	-	-	-
Szőlő	-	-	3,0371	2,0613	68	0,9758	32
Gyümölcsös	-	-	18,7714	18,7714	100	-	0
Nádas	2,4136	-	198,5009	188,2555	95	10,2454	5
Halastó	-	-	-	-	-	-	-
-Erdő	-	-	4.761,4718	4.761,4718	100	-	0
Fásított terület	-	-	96,9888	59,456	61	37,5328	39
Kivett	1,0355	-	1.648,6040	1.587,1682	96	61,4358	4
Összesen	**9,7773**	**-**	**31.482,6405**	**12.865,2986**	**-**	**18.617,3419**	**-**

*A 2023. évben megvásárolt területek teljes egészére vonatkozóan megtörtént az ingatlanügyi hatóságnál a Magyar Állam tulajdonjogának a bejegyzése. A tulajdonosi joggyakorlókkal folyamatban van a vagyonkezelő szerződések megkötése.

Birtokügyi feladatok

Folytattuk az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (továbbiakban OKIR) birtokügyi adatainak pontosítását. Az adatkezeléshez kapcsolódó munkánkat az osztatlan közös tulajdonban álló területek megosztásával járó adatok változásának átvezetése, művelési ág változás átvezetése, és a védett, védelemre tervezett földrészletek megosztásából keletkezett duplumok megszüntetése, valamint a tulajdoni lapra tévesen bejegyzett védettségi kategóriák egyeztetése (javítása) képezte. Munkánk során, a tulajdoni lapon észlelt védettségi bejegyzések hiányát vagy tévesen rávezetett védettség törlését is kértük. A haszonbérleti szerződések rögzítése és a beszkennelt szerződések feltöltése is megtörtént az OKIR programba.

A Nemzeti Földügyi Központ és a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság között 2023. decemberében aláírásra került a „Természetvédelmi célú vagyonkezelési szerződést kiegészítő okirat", amely 251 db földrészletet tartalmaz. Ez összességében 518,4720 ha területet jelent, melyek kapcsán a BNPI vagyonkezelői jogának bejegyzését a területileg illetékes földhivatalok felé elindítottuk, ezek rögzítésére 2024. áprilisában került sor, ezért ezen földterületek adatai a 2024. évi beszámolóban fognak megjelenni.

A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. és a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság között 1 db vagyonkezelői szerződés módosítás került aláírásra, Mályinka 080 hrsz-ú földrészletre vonatkozóan.

2023-ban a vadásztársaságoktól a többlethasználati díjak beszedésre kerültek. A 2016-os NFK szerződésben foglaltak alapján az így befolyt díjak 50%-át elkülönítetten kezeltük és az NFK által kiállított számla alapján 3.071e Ft-ot átutaltuk a részükre.

Telekalakítással, földfelajánlással, földvásárlással, földhasználati rend kialakításával kapcsolatos megállapodások megkötésével, Magyar Államot megillető elővásárlási jog gyakorlásával, szolgalmi jogi megkeresésekkel kapcsolatos adminisztrációs feladatokat végeztünk el.

Elvégeztük a Miskolc város belterületén létesített **Szeleta Park Látogatóközpont** használatbavételéhez kapcsolódó, valamint a Dél-Borsodi Tájegységben fekvő vizesélőhelyek rehabilitációját és fejlesztését biztosító pályázati projektek előkészítésével összefüggő ingatlanügyi eljárásokat, kezeltük a birtokösszevonási célú földcserére irányuló kérelmeket.

2023-ban a Bükki Nemzeti Park Igazgatóságnál haszonbérleti pályázat nem került meghirdetésre.

A beérkező igények alapján, pályáztatás nélkül, folyamatosan végeztük az 5 ha alatti területekre vonatkozó haszonbérleti szerződések kötését. 2023. évben 7 db, 5 ha alatti területre vonatkozó szerződés került megkötésre.

A 2023. december 31-én lejáró 5 ha alatti területekre 18 db új szerződést kötöttünk 71,8378 ha vonatkozásában. 5 ha feletti területekre a minisztérium iránymutatása alapján 75 db, egy évre szóló megbízási szerződést kötöttünk 2.556,0792 ha-ra vonatkozóan. Természetvédelmi kijelölés útján 81 db szerződést kötöttünk 9.052,5357 ha-ra vonatkozóan.

A 2023. évben 3 db szerződést megszüntettünk, mert a haszonbérlő családi és életkörülményeiben olyan tartós változás állt be, amely a haszonbérleti szerződésben vállalt kötelezettségei teljesítését akadályozta.

A 2023. évben megkötött szerződések haszonbérleti díjának kiszámítása esetén az NFK által ajánlott 2.500,- Ft/AK/év összeget érvényesítettük. A természetvédelmi kijelölés útján megkötött szerződéseknél 4000 Ft/AK/ év összeget érvényesítettük, azzal hogy a rét, legelő (gyep) művelési ágú földrészlet, illetve alrészlet esetében a haszonbérleti díj nem haladhatja meg a 32 000 Ft/hektár/év összeget.

Az Igazgatóság a régebben kötött, még élő szerződések haszonbérleti díjainak fajlagos mértékét 2023-ben a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett 2022. évre vonatkozó inflációs ráta mértékével, azaz 14,5 %-al emelte meg.

Kezelési tevékenység

A 2023. évben a Dél-Borsodi Tájegységben, a Batúz-tanyát körülvevő gyepterületek természetvédelmi kezelését furioso-north star fajtájú lóval (éves nyitóállomány 118 db, záróállomány 115 db), magyar merinó juh állománnyal (éves nyitóállomány 2 db, mely év közben felszámolásra került, záró állomány 0 db) kárpáti borzderes szarvasmarha gulyával (éves nyitóállomány 53 db, záró állomány 64 db) és magyartarka szarvasmarha gulyával (éves nyitóállomány 134 db, záróállomány 119 db) végeztük. Az év folyamán 1 db limousin szarvasmarha tenyészbikát vásároltunk.

A Dél-Hevesi Tájegységben az Igazgatóság által kezelt gyepterületek természetvédelmi kezelését magyar szürke szarvasmarha gulyával (induló létszáma 230 db, záró létszáma 259 db) és kárpáti borzderes szarvasmarha gulyával (nyitó létszáma 49 db, záró létszáma 37 db) végeztük.

Az Ipolytarnóci telephelyünkön bemutatás céljából 2 db hortobágyi feketeracka kos tartásával járó feladatokat láttunk el, amelyek közül 1 db az év folyamán elhullott, így a záró állomány 1 db.

A természetvédelmi élőhelykezelési szempontok maximális figyelembevételével döntöttük úgy, hogy több területen a legeltetéses állattartás, kaszálás, takarmány előállítás biztosítja leginkább a terület jó állapotban történő tartását. A 2023. évben is fontos volt, hogy az Igazgatóság állatállománya részére biztosítani tudjuk a legelő területeket, valamint a megfelelő mennyiségű és minőségű abraktakarmány előállítása is megvalósuljon.

2023-ben 2494,2773 hektár területre adtunk be egységes területalapú támogatási kérelmet. A 2023. évben az AKG pályázatunk kapcsán 794,1092 hektáron tovább folytattuk az hektáron Alföldi madárvédelmi szántó, 574,4463 hektáron az Alföldi madárvédelmi gyep program kapcsán vállalt feladatokat.

Az elvégzett kezelési tevékenységeket az alábbiakban mutatjuk be.

Nyugat-Bükki Tájegység

Az Ostoros településhez tartozó, Rétre-járó dűlőben közel 1,5 hektáron 2023-ban is elvégeztük a korábbi években megkezdett kézi cserjeirtást. Ennek eredményeként a védett és közösségi jelentőségű növényfajokban gazdag gyep és a sztyepcserjések állapota stabilizálódott.

A bükkzsérci Kerek-dombon a Grassland LIFE IP támogatásával kb. 0,8 hektáron végeztünk mogyoró és cserjeírtást. A beavatkozás célja a védett és Natura 2000 jelölőfajokban kiemelten gazdag gyepterület cserjékkel történő záródásának akadályozása volt. A terület egy részén szárzúzást is végeztünk az összefüggő cserjések megnyitása érdekében.

Bélapátfalván, a Bél-kő csúcsának DK-i részén, a fokozottan védett magyarföldi husáng (Ferula sadleriana) élőhelyén villanypásztort helyeztünk ki a vegetációs időszakban. Célja az értékes élőhelyen komoly taposási és rágási kárt okozó muflonállomány kizárása volt.

Kelet-Bükki Tájegység

Az elmúlt években a szántó hasznosítás teljesen megszűnt a tájegységben lévő, saját vagyonkezelésű területeken. Az elmúlt években szántó művelési ággal bérbe adott területek esetén is kivétel nélkül kaszáló vagy legelő hasznosítást írnak elő a haszonbérleti szerződések.

2023-ban folytattuk a régi gyümölcsfajták megőrzését célzó programunkat, az oltványok ápolása és korona kialakító metszése történt meg.

Dél-Borsodi Tájegység

A tájegységben az Igazgatóság által vagyonkezelt területek aránya megközelíti a 80%-ot. A mezőgazdasági tevékenységre alkalmas, nem saját kezelésre tervezett területek legnagyobb része az elmúlt években haszonbérbeadásra került, nagyrészt helyben élő, élethivatásszerűen mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdálkodók részére.

A tájegységben a természetvédelmi élőhely kezelési feladatok ellátását a Batúz-tanyán lévő furioso-north star ló, magyartarka szarvasmarha és kárpáti borzderes szarvasmarha állomány legeltetésével végeztük a 2023. évben. A telepen lévő állatállomány szálastakarmány szükségletének egy részét vállalkozó segítségével állítottuk elő, A takarmány gabonák előállítását is külső vállalkozó bevonásával oldottuk meg. A saját kezelésben hagyott szántóföldi területek kezelése az élőhelyek fenntartásán túl elsősorban a tájegység állatállományának takarmány szükségletét hivatottak kielégíteni. A megtermelt, 55 t őszi zab, 62 t triticale az állatok takarmányozását szolgálta. A betakarított 184,78 t őszi árpa, valamint 56.4 t napraforgó egyrésze szintén a takarmányozást szolgálja, a fennmaradó rész értékesítésre került.

A 2023. évben a Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet területén 27,7464 hektáron őszi árpát, 7,7912 hektáron triticalét, 13,4454 hektáron őszi zabot, 21,4188 hektáron napraforgót, 37,2 hektáron lucerna szénát, és 37,8 hektáron zöldugar szénát termeltünk. 2023. őszén 41,6166 hektáron őszi búzát vetettünk. A szántóföldi munkákat vállalkozó bevonásával végeztettük. Az eleve kevés kalászos terület miatt a szalmaszükséglet egy részét vásárlás útján a szomszédos nagygazdaság területéről szereztük be.

A Kesznyéteni Tájvédelmi Körzet területén 16,5957 ha terület kezelése történt meg.

Mátrai és Tarna-Lázbérci Tájegység

Tarna-Lázbérci Csoport

A Tarna-Lázbérci területen a saját vagyonkezelt területek összesen hozzávetőleg 700 ha-t tesznek ki. Ezek között csak néhány szántó van, amelyek kis (jellemzően 1 ha alatti) kiterjedésűek. A felhagyás okozta visszagyepesedés miatt már évek óta a szántóként való művelés helyett természetvédelmi gyepkezelés zajlik rajtuk. Saját vagyonkezelésű területeken a rendszeres ellenőrzés valósult meg, ami igaz a haszonbérbe adottakra is.

Mátrai Csoport

A Parádi állattartó telep: állagmegőrző karbantartása (kerítésjavítás-építés, ereszcsatorna helyreállítás, tetőcserepek megigazítása), kétszeri gyommentesítő kaszálás történt meg saját forrásból.

Dél-Hevesi Tájegység

A szántóföldek a térségben jellemző, jelentős területi részesedésének megfelelően a szántóföldi gazdálkodás a tájegységben folyó vagyongazdálkodási és területkezelési tevékenység meghatározó eleme. A gazdálkodás speciális jellegét elsősorban két fontos szempontrendszer együttes érvényre juttatása adja, mely szerint a szántóföldi környezethez, mint élőhelyhez köthető életközösségek és kiemelt természeti értékek (pl. madárfajok) élőhelyi igényeinek megfelelő területkezelés valósuljon meg, gazdaságilag is fenntartható keretek között. A gazdálkodás során megtermelt termény mennyiségét a termőhelyi adottságokon és a termesztéstechnológiát meghatározó előírásokon túl a természetvédelmi jellegű prioritások előtérbe helyezése határozta meg.

A szántóföldi növénytermesztési feladatokat vállalkozóval végeztettük el.

Az elsődleges, élőhely kezelési cél mellett a növénytermesztési ágazat fontos feladata a saját állatállomány szálas és szemes takarmányigényének biztosítása, valamint a természetvédelmi célok elérése mellett lehetővé váló árunövény előállítás.

A szántóföldi növénytermesztéssel hasznosított terület mértéke 628 hektár, amiből 134,2088 hektár lucerna és pannonbükköny; 132,3738 hektár zöldugar, 11,2529 hektár füves here, 8,9869 ha kecskeruta, 9,2347 ha méhlegelő és mézontófű a maradék 332,3752 hektár egyéb szántóföldi növénykultúra (árunövény). A növénytermesztés munkálatait - tekintettel a tevékenység humán erőforrás és gépkapacitás igényére – továbbra is teljes egészében vállalkozói bérmunkára alapozzuk.

Természetvédelmi célú gyepkezelést a tájegységben mintegy 766 hektár területen végzünk, ebből 212 hektárt kaszálóként hasznosítunk Dormánd, Tiszanána, és Poroszló településeken. A kaszálással hasznosított területek esetében a kaszálás tér- és időbeli változatosságának fenntartásával a folyamatos növényborítás és megnyitás kialakítása a célunk, amellyel sok faj számára szükséges élőhelyi feltétel teremthető meg. A megtermelt réti szénát a Tarnaszentmiklóson tarott magyar szürkemarha és kárpáti borzderes szarvasmarha gulya téli takarmányozására használjuk fel.

A fennmaradó közel 554 hektáros területen magyar szürkemarha gulyával történő legeltetéses területkezelést valósítunk meg Tarnaszentmiklós, Pély, valamint Hevesvezekény határában.

Nógrádi Tájegység

A Salgótarján közigazgatási határában lévő, a közelmúltban Igazgatóságunk vagyonkezelésébe került Bagó-kő bánya kb. fél hektáros bányaudvarában 2023-ban megkezdtük a fehér akác injektálásos kezelését. A munka a védett és ritka sziklai repcsény (*Erysimum crepidifolium*) állomány természetvédelmi helyzetének javítását célozza meg.

Az Ecseg és Csécse közigazgatási határában lévő Sós-réteken folytattuk a korábbi években is gyakorolt gyepfenntató kaszálást (kb. 10 hektáron). Az inváziós növényfajok területen megtalálható állományainak 2022-ben megkezdett vegyszeres kezelése 2023-ban is folytatódott. Ennek eredményeként több védett növényfaj állománya került kedvezőbb természetvédelmi helyzetbe.

6.1. Területvásárlások, kisajátítások adatai

Tárgyi évben az Igazgatóságnak területvásárlási célokra az alábbi pénzügyi forrás állt rendelkezésére:

- Intézményi költségvetési forrásból 8.082.677,- Ft.
- „Komplex élőhelyfejlesztési program a Dél-Borsodi Tájegység Területén: élőhely-rehabilitáció (fa- és gyeptelepítések), vizesélőhely-rekonstrukció, invazív fajok visszaszorítása (projekt-

előkészítés)" című, KEHOP-4.1.0-15-2021-00101 azonosító számú pályázati forrásból 8.566.146,- Ft.

Fenti pénzügyi források 2023. évben összesen 9,7773 ha nagyságú külterületi fekvésű földrészlet tulajdonjogának megszerzését biztosították.

Intézményi költségvetési forrásból a Bükki Nemzeti Park Kelet-Bükki Tájegységében lévő 0,5233 ha térmértékű „kivett épület, udvar" megnevezésű ingatlan került állami tulajdonba elővásárlási joggyakorlás útján.

Pályázati forrásból a Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet Dél-Borsodi Tájegységében található vizesélőhelyek komplex rehabilitációjához, védettségi szintjének helyreállításához kisajátítást pótló adásvételi szerződés megkötésével 8,5364 ha térmértékű terület, kisajátítási eljárás útján 0,8346 ha térmértékű terület került állami tulajdonba. Ezen ingatlanok művelési ág, valamint hasznosítás szerinti besorolása kivett árok 0,1359 ha, kivett mocsár 0,3763 ha, nádas 2,4136 ha, rét 2,8280 ha, szántó 3,5002 ha.

6.2. Génmegőrzés

6.2.1. Génmegőrzési tevékenységek ismertetése állatok esetében

(2023. 12. 31. állapot szerinti létszámadatok)

Faj	Fajta	Egyedszám (db)	Tárgyévi állomány-növekedés (db)	Tárgyévi állomány-csökkenés (db)
Tyúk	Sárga magyar			
	Fehér magyar			
	Fogolyszínű magyar			
	Kendermagos magyar			
	Fekete erdélyi kopasznyakú			
	Fehér erdélyi kopasznyakú			
	Kendermagos erdélyi kopasznyakú			
Pulyka	Rézpulyka			
	Bronzpulyka			
Gyöngytyúk	Magyar parlagi gyöngytyúk			
Kacsa	Magyar kacsa			
Lúd	Fodrostollú magyar lúd			
	Simatollú magyar lúd			
Nyúl	Magyar óriásnyúl			
Sertés	Szőke mangalica			
	Vörös mangalica			
	Fecskehasú mangalica			
	Fekete mangalica			
Juh	Cikta			
	Cigája			
	Fekete hortobágyi racka	1	0	1
	Fehér hortobágyi racka			
	Gyimesi racka			
	Magyar merino	0	0	2
Szarvasmarha	Magyar szürke szarvasmarha	259	99	70
	Magyar tarka szarvasmarha	119	25	40
	Kárpáti borzderes	101	23	24
Bivaly	Magyar házibivaly			

Faj	Fajta	Egyedszám (db)	Tárgyévi állomány-növekedés (db)	Tárgyévi állomány-csökkenés (db)
Ló	Hucul			
	Shagya-arab			
	Gidrán			
	Furioso- North Star	115	23	26
	Nóniusz			
	Lipicai			
	Kisbéri félvér			
	Magyar hidegvérű muraközi típusú ló			
Szamár	Magyar parlagi szamár			
Kutya	Pumi			
	Mudi	2	0	0
	Puli	2	0	0
	Komondor	4	0	0
	Kuvasz			
	Magyar agár			
	Rövidszőrű magyar vizsla			
	Drótszőrű magyar vizsla			
	Erdélyi kopó			
Egyéb	Limousin szarvasmarha	1	1	0

A Dél-Borsodi Tájegységben lévő **Batúz-tanyán** a 2023. évben tovább folytattuk **a furioso-north star lófajta** genetikai állományának fenntartását. Ennek keretében célpárosításokat hajtottunk végre. A génmegőrzési programunk keretében ritka, csak az Igazgatóság ménesében fellelhető vérvonalak stabilizálása és lehetőség szerint a vérvonalak bővítése a célunk. A 2023. évben a ménes létszáma 23 db csikóval (16 db kancával, és 7 db ménnel) gyarapodott. A záró állomány 1 db szopós csikó, 20 db választott csikó, 18 db növendék kanca, 9 db növendék mén, 60 db tenyészkanca és 7 db tenyészmén volt. 2023. januárjában három hét leforgása alatt 10 növendék mént veszítettünk el, amelynek okát az állategészségügyi laborvizsgálatok során nem sikerült felderíteni, minden szóbajöhető kórokozó kizárásra került.

Jelenleg a fajta törzskanca országos állományának 10%-a, törzsmén állományának 10%-a található a tenyészetünkben.

2023. évben a megkezdett munka folytatódott 4-5 éves csikók lovas alatti és fogatos képzésével, melynek köszönhetően már hat ló kettes fogatban is dolgozik és összeállításra került egy négyes fogat is.

Lovainkat szakmai kiállításokon is be tudtuk mutatni a 2023. évben. A XXX. Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napokon, Hódmezővásárhelyen 6 tenyészállatot – 1 fedező mént, és 5 tenyészkancát – mutathattunk be. Ritmus nevű kancánk a tenyészállat bírálat I. csoportjában első helyezést, Emlék nevű kancánk a II. csoportban harmadik helyezést, valamint a III. csoportban Dáma nevű kancánk szintén első helyezést ért el. A rendezvényen bemutattuk az Emlék, Dáma, Ritmus nevű kancáink és Felleg nevű tenyészménünk alkotta négyes fogatot. Lutri nevű kancánk díjugratásban került bemutatásra.

Az év folyamán összesen 8 fogathajtó versenyen vettünk részt.

A Hortobágyi Fedeles Fogathajtó Versenyen „fedeles kettesfogat A és B" kategóriában a Dáma és Dilemma nevű kancáinkból felállított kettes fogat az I. helyezést szerezte meg.

A Mezőhegyesen megrendezett fogathajtó versenyen díjhajtásban Ritmus és Emlék nevű lovainkból felállított fogat a 2. helyen végzett, összetettben pedig a 3. helyezést sikerült elérni.

Az Abonyi fogathajtó versenyen Kettesfogat CAN-C Kombinált versenyszámban 1. helyet ért el az Emlék és Ritmus nevű kancáinkból felállított kettes fogat.

A tápiószentmártoni fedettpályás fogatversenyen 2023. novemberében fedeles kettesfogat C kategóriában a Dáma és Dilemma kancáinkból álló kettesfogat a 2. helyen végzett, majd a decemberben megrendezett versenyen az 1. helyezést sikerült megszerezni ugyanitt.

Díjugrató versenyen összesen 3 alkalommal vettünk részt Lutri nevű kancánkkal.

A versenyeken való részvétel céljai az egyes egyedekben rejlő képességek felmérése, versenyrutin szerzése, a lovak képeségeinek kibontakoztatása. Fontos cél továbbá a furioso-north star fajta bemutatása és népszerűsítése

A Szilvásváradi Ménesgazdaság 70 éves jubileumi ünnepségén Igazgatóságunk egy négyes kancafogatot és egy kettes ménfogatot mutatott be.

A szervezők és a rendezvényeken jelenlévő lovas szakemberek is elismerően nyilatkoztak a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság lovainak teljesítményéről, ami a ménesben folyó munka elismeréseként is értékelhető.

A régi fajtákat nagyon veszélyezteti a modern tenyészcélok kizárólagos követése. Többnyire divatos fajták, a modern sportló használata révén lehet a célt leggyorsabban elérni. A módszert az anyagi érdek is elősegíti. A hagyományos fajták léte így veszélybe kerül. Emiatt fontos a furioso-north star fajta hagyományos magjának megőrzése, mind a külső forma, mind a származási adatok, a fajtatiszta ősök figyelembevételével.

A 2023. évben a Dél-Borsodi Tájegységben lévő Batúz-tanyán tartott **kárpáti borzderes szarvasmarha** állományban az év során 20 db borjú született (11 db nőivarú, 9 db hímivarú), és 11 egyed került ki az állományból. A 2023. év végén az állatok száma 64 db volt az alábbi korcsoport szerinti megoszlásban: 19 db szopós borjú, 9 db választott üszőborjú, 1 db választott bikaborjú, 5 db növendék üsző, 29 db tehén és 1 db tenyészbika.

A kárpáti borzderes mintaprogram keretében az alábbi rövi távú célokat határoztuk meg, és az év folyamán tett intézkedéseinkkel meg is valósítottuk azokat:

- a Batúz-tanyán a napi itatást biztosító mélykút és az ehhez kapcsolódó gépház kialakítása.
- A Batúz-tanya biztonságos üzemeltetés érdekében az ott lévő tűzi víztározó felújítása.
- a kárpáti borzderes állatállomány etetéséhez és almozásához szükséges teleszkópos rakodó gép beszerzése.
- A fajta népszerűsítésével járó feladatok ellátása érdekében rendezvényeken tájékoztatást nyújtottunk, kiadványokon népszerűsítettük a fajtát, továbbá kárpáti borzderes szarvasmarha kolbászt kóstoltattunk.

A 2023. év folyamán a Batúz- tanyában tartott **magyar tarka szarvasmarha** állományunk 25 db borjúval növekedett, 15 db nőivarú és 10 db hímivarú állat született. Az év során 16 egyed értékesítésre került, elhullott 22 egyed. Az elhullások jelentős része, 8 db választott borjú elhullásából ered, melynek oka E-vitamin és szelén hiánya miatti legyengült szervezetet megtámadó vírusfertőzés volt, amely bakteriális felülfertőzöttség következtében kialakult tüdőgyulladássá alakult. 2023. év végén a magyar tarka szarvasmarha állományunk létszáma 119 egyed volt, mely 63 db tehénből, 19 db növendék üszőből, 2 db tenyészbikából, 6 db választott üszőborjúból, 8 db választott bikaborjúból és 21 db szopós borjúból állt.

A 2023. év elején a **magyar merinó juh** állomány nyitó létszáma 2 egyed volt, 1 selejt anya és 1 tenyészkos. Az év folyamán a selejt anya elhullott, a tenyészkost értékesítettük, így év végén az állomány létszáma 0 db.

A **Tarnaszentmiklósi állattartó telepen** tartott **magyar szürke szarvasmarha** állományunkkal a Dél-Hevesi Tájegység közel 360 ha-os egybefüggő gyepterületét kezeljük, mely más állatfajta legeltetésére adottságai, illetve sajátos vegetációja miatt nem alkalmas. Az állomány nyitó létszáma a 2023. év elején 230 db volt, az év folyamán 99 (47 db üsző, 52 db bika) egyed született. A gulya 95 százalékban fajtatiszta egyedekből áll. Célunk, hogy olyan fajtatiszta tenyészállományt hozzunk létre, amelynek utódai jó minőségi alapanyagot jelentenek majd a tenyészállat értékesítésben.

A Magyar Szürke Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesületétől 2022.04. 19-től 2025. 03. 31-ig terjedő időszakra 3 db tenyészbikát kaptunk használatra a tiszta vérben történő tenyésztés elősegítése és a magasabb genetikai értékű szaporulat támogatása céljából.

A 2023. év során 2 db választott üszőborjú, 30 választott bikaborjú, 19 növendék üsző, 11 db tehén és 1 tinó került értékesítésre, és összesen 6 egyed hullott el. Az állomány záró létszáma 2023-ban 259 egyed volt az alábbi korcsoprtok szerinti megoszlásban: 1 db szopós borjú, 44 db választott üszőborjú, 48 db választott bikaborjú, 65 db növendék üsző, 98 db tehén és a 3 db egyesületi bika.

A **Tarnaszentmiklósi állattartó telepen** lévő **kárpáti borzderes szarvasmarha** állomány egyedszáma a 2023. év végén 37 egyed volt, 29 db növendéküsző, 7 db tehén és 1 db tenyészbika. Az év folyamán 9 egyed értékesítésre, 4 egyed kényszervágásra került.
A kárpáti borzderes mintaprogram keretében az alábbi rövi távú célokat határoztuk meg, és az év folyamán tett intézkedéseinkkel meg is valósítottuk azokat:

- egy kárpáti borzderes szarvasmarha tenyészbika megvásárlása, célpárosítások elvégzése a rövid-, és hosszú távú céljaink eléréséhez
- Az állatállomány napi ellátásának biztosítása érdekében az itatóhelyek átalakítása.

A nemzeti park igazgatóságok ősi magyar kutyafajták génmegőrzésére irányuló tevékenységéről szóló döntés alapján Igazgatóságunk a puli fajta tenyésztésében vállalt feladatokat, mindamellett, hogy más magyar fajtákkal is dolgozunk. Állattartó telepek őrzésére komondorokat, pásztoroló legeltetési feladatok ellátására mudi fajtájú kutyákat is tartunk.

6.2.2. Egyéb állatállomány, kezelésük

Árutermelő szaporulat előállítása céljából 1 db limousin tenyészbikát vásároltunk a Batúz-tanya állattartó telepre.

6.2.3. Génmegőrzési tevékenység ismertetése növények esetében

Bükk-vidéken található régi fajták szaporítása

2023-ben folytattuk a régi gyümölcsfajták megőrzését célzó programunkat. A Tardi Őrszolgálati Iroda udvarán beiskolázott csemeték kiültetése részben megtörtént, az iskolázott egyedek 30 %-át továbbra is az ágyásokban neveljük a szükséges pótlások szaporítóanyag biztosítása céljából.

A Tardi-legelő TT területén a megfelelő vad-alanyok kiválasztása és megjelölésük 2021-ben megtörtént, a szaporítást 2022. tavaszán elvégeztük, 30 alanyra 15 tájfajta került oltásra, alanyonként több (3-7) oltóvessző.

2023-ban az oltványok ápolása és korona kialakító metszése történt.

Az Igazgatóságunk kezelésében lévő rekonstruált szórványgyümölcsösök:

Tard/Bála-völgy (Tardi-legelő Természetvédelmi Terület):

2016-ban telepített szórványgyümölcsös, jelenleg 180 gyümölcsfával. 90%-a hagyományos almafajtákat/fajtaköröket (sikulai, ponyik, batul, sóvári, húsvéti rozmaring, renet fajtakörök, egri piros, aranyparmen, kálvil) képvisel, kevesebb a körte (árpás, búzás, kedves, kerek, Károly). 2020-ban 30 db. fehér besztercei (vagy aranyszilva) magonc telepítése történt meg. 2023-ban a terület gondozása Igazgatóságunk saját dolgozóinak közreműködésével megtörtént.

A Bükki Nemzeti Park területén lévő, Északerdő Zrt. vagyonkezelésében lévő területek

Áfonyás-rét vagy Nagy-legelő/Bükkszentlászló (más néven Fehérkői gyümölcsös):

A 32,1 ha-os terület elhelyezkedése a Miskolc községhatárhoz csatolt Bükkszentlászlón helyezkedik el. Nagy kiterjedésű terület, melynek egyedülálló értékességét az adja, hogy az itt található összes almafa magonc, a természetes szelekció eredményez máshol nem látott formagazdagságot. Rengeteg az almafa a területen, az egyedek az ismert fajtakörökbe nem, vagy nagyon nehezen sorolhatók be.

A területen 2023-ban 3,2 ha-on élőhelykezelést hajtottunk végre (cserjeirtás, szárzúzás, almafák metszése). A Nemzeti Biodiverzitás és Génmegőrző Központ 2023. évben két alkalommal gyűjtött a korábbi években feltérképezett egyedekről szaporítóanyagot.

6.3. A nemzeti park igazgatóság saját vagyonkezelésében álló erdőterületek

Igazgatósági vagyonkezelésben lévő erdőterületek[1]	Terület (ha)	Erdőrészletek száma	Erdőtervezési körzetek száma
Fokozottan védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület)	19,36	5	3
Fokozottan védett természeti területen és egyúttal **Natura 2000** területen lévő erdő	603,49	103	9
Országos jelentőségű **védett** természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület és nem fokozottan védett)	1.567,06	454	10
Országos jelentőségű **védett** természeti területen és egyúttal **Natura 2000** területen lévő erdő (nem fokozottan védett)	2.077,45	579	17
Országos jelentőségű **védett**/ fokozottan védett természeti területen kívüli, de **Natura 2000** területen lévő erdő	177,16	58	5
További, a fenti sorokban nem szereplő, saját kezelésben lévő erdőterületek			
Összesen[2]	4.444,51	1.200	20

Erdőtörvény 7. § szerinti a, b, c természetességi kategóriájú erdőrészletek		
Faállomány-típus (OEA[3])	**Faállomány-típus területe (ha)**	**Előforduló élőhelytípusok felsorolása (Á-NÉR kód és Natura 2000 kód)**
Bükkösök	281,88	K7a-9110, K5-9130, LY3-9150
Gyertyános tölgyesek	364,61	K1a-9160, K2-91G0, K7b-91G0
Tölgyesek	671,47	L2x-91I0, L4a, L4b, LY2-9180, LY4-9150, L5-91F0, M2-91I0
Cseresek	595,62	L2a-91M0
Molyhos tölgyesek	61,76	L1-91H0, M1-91H0
Hazai egyéb kemény lombosok	326,46	LY1-9180, LY2-9180, LY3-9180, LY4-9180, J5-91E0, J6-91F0, RC, M8-6210
Hazai nyarasok	146,82	J4-91E0
Víztűrő egyéb lágylomb	74,28	J1a-91E0, J3-91E0, J4-91E0, J2-91E0, J5-91E0, RB
Hazai egyéb lágylomb	5,64	LY2-9180, LY3-9150, LY3-9180
Erdei fenyves - ahol tájhonos	0,00	
Felújítási kötelezettség alatt álló terület	101,93	P1, P8

Erdőtörvény 7. § szerinti d, e, f természetességi kategóriájú erdőrészletek		
Faállomány-típus (OEA)	**Faállomány-típus területe (ha)**	**Előforduló élőhelytípusok felsorolása (Á-NÉR kód és Natura 2000 kód)**
Akácosok	744,87	S1, S6, RDb
Idegenhonos kemény lombosok	45,71	S3, S6, RDb
Nemes nyarasok és nemes füzesek	207,58	S2, S3
Erdei-, fekete- és egyéb fenyvesek	387,56	S4, S5, RDa
Felújítási kötelezettség alatt álló terület	30,21	P1, P8

[1] OEA alapján, ahol releváns.
[2] Átfedések kiküszöbölésével, tehát az eredmény legyen azonos az igazgatóság összes saját kezelésű erdőterületével.
[3] Az OEA-ban még a korábbi (részletesebb) kategóriákkal szerepló faállomány-típus megnevezéseket kérjük konvertálni, ha ez nem megoldható, akkor új sorok is nyithatóak.

Üzemmód szerinti területi arányok természetesség szerint 2 táblázatra osztva:

Erdőtörvény 7. § szerinti a, b, c természetességi kategóriájú erdőrészletek		
Üzemmód		**terület (hektár)**
Vágásos üzemmód	Tarvágás	6,42
	Fokozatos felújítóvágás	29,14
	Szálalóvágás	37,13
Vágásos üzemmód összesen		436,85
Átmeneti üzemmód		679,17
Örökerdő üzemmód		683,78
Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód		768,57

Erdőtörvény 7. § szerinti d, e, f természetességi kategóriájú erdőrészletek		
Üzemmód		**terület (hektár)**
Vágásos üzemmód	Tarvágás	319,61
	Fokozatos felújítóvágás	4,80
	Szálalóvágás	12,65
Vágásos üzemmód összesen		781,06
Átmeneti üzemmód		782,10
Örökerdő üzemmód		13,81
Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód		29,20

A fenti táblázatokban feltüntetett adok 2023. novemberében részünkre bocsájtott, 2022. évi állapotú OEA adatbázis alapján került kitöltésre.

2023-ban bejelentkeztünk erdőgazdálkodóként majdnem 170 hektár erdőtervezett területre. Ezek olyan területek, ahol megkaptuk a vagyonkezelői szerződést, nincs probléma a művelési ág határokkal és 1/1-ben a vagyonkezelésünkben vannak. Minden más esetben a bejelentkezés olyan problémákat vet fel, amit csak központi intézkedéssel lehetne megoldani. Több területen nem tudunk bejelentkezni ennek hiánya miatt.

Ahol nem lehet megszerezni az 1/1-es állami hányadot, ott megosztásra lenne szükség. Sajnos olyan eset is van, ahol a megosztás a területi korlát miatt nem is lehetséges. Nagy segítség lenne valamilyen egységes központi eljárásrend kialakítása, illetve jogi segítség nyújtás ezekre az esetekre. Továbbra is szükség lenne a szintén osztatlan közös, részben állami tulajdonú, de magánerdőgazdálkodók által kezelt erdők helyzetének rendezésére is. Akár valamilyen egységes erdőhaszonbérleti rendszer kialakításával, akár központilag összefogottan levezényelt ingatlanmegosztásokkal.

- **Koncepció, alapelvek, célok.**

Igazgatóságunk erdőkezelésének elsődleges célja a természetvédelmi erdőkezelés.

Erdei élőhely-fejlesztést erdőkezeléssel a nevelővágások, tarvágások, szálalóvágások, szálalások, valamint egyéb termelések során valósítottunk meg 170,13 ha területen. A fahasználatok jelölése során a hagyományos, sematikus erdőkép kialakítása helyett a meglevő erdei élőhelyek, ritkább fafajok megőrzése érdekében történt a beavatkozás. A beavatkozások a saját erdő kezelés mellett részben a LIFE16NAT/IT/000245 (LIFE4OAK Forests), részben az őshonos fafajokat a hazai erdőkbe című KEHOP 4.1.0-15-2016-00062 azonosítószámú projektünk keretében történtek. A projekteken kívüli fahasználatok kőrispusztulás miatti egyéb termelés történt.

Amint a faállománytípusok táblázatából látható, a vagyonkezelt erdőterület több mint 1/4-e idegenhonos főfafajú. Ezek java részének fafajcserés átalakítására kellene törekedni. Az invazív, jól sarjadó fafajok esetén (elsősorban fehér akác) az állomány kitermelés előtti vegyszeres kezelésével

kell megakadályozni a termelés utáni sarjról való felújulást. A fenyvesek esetén a jobb termőhelyeken gyakorlatilag spontán megindul az őshonos lombossá alakulás, az alsó szintben és a felnyíló foltokban megjelennek a lombos csemeték. Itt arra kell figyelni, hogy sokszor a nemkívánatos, idegenhonos lombos fajok is terjedésnek indulnak. A rossz termőhelyeken alátelepítéssel kell segíteni az átalakulást. A nemes nyarasoknál, melyek leginkább ártéri területeinken állnak, a kisebb területű (2-3 ha) tarvágások után, talajelőkészítéssel végzett mesterséges felújítást kell alkalmazni.

Sajnos úgy a szerkezetátalakításokat, mint az egyéb erdőfelújításainkat gyakorlatilag ellehetetleníti a vadkár és a forráshiány. Kerítés nélkül gyakorlatilag nem lehet a területeinken erdőt sikeresen felújítani. Azonban sem a vadkárelhárító kerítésekre, sem a kellő mennyiségű pótlási, ápolási munkára messze nem elegendőek a biztosított pénzügyi források. Mivel a jelenlegi erdőfelújítási kötelezettségeinknek sem tudunk teljes mértékben eleget tenni, így újabb felújítási kötelezettséggel járó fakitermeléseket nem vállalhatunk be. Pusztán a bevétel érdekében az *„A nemzeti park igazgatóságok természetvédelmi célú vagyonkezelési tevékenységének egységes szakmai alapelvek szerinti ellátásáról"* szóló *9/2020. (XII. 23.) AM utasítás 6.6.5., b) pontja* értelmében nincs is erre felhatalmazásunk. A vagyonkezelt erdeinkben más, jelentősebb bevételt biztosító fakitermelések a természetvédelmi céloknak és a természetvédelmi kezelés szellemiségének megfelelően nincsenek is az erdőterveinkben.

- **Erdőállapotra vonatkozó kutatási és monitorozási tevékenység**

A Life4Oak Forests projektben az érintett területeken a projekt elején alapállapotfelvétel történt az erdőállomány tekintetében, illetve egyes állatcsoportokra nézve is (madarak, külön a harkályfélék, denevérek, szaproxylofág rovarfajok stb.). Több kontroll monitoringra is sor kerül a projekt során, de 2023-ban nem végeztünk ilyet.

- **Mag- és csemetetermelés, beszerzés**

A korábbi évekhez hasonlóan a vagyonkezelt területünkön a 2023-as évben sem volt makktermés. Saját csemetetermelést, mivel ennek szinte minden feltétele hiányzik, nem végzünk. A csemeteszükségletünket túlnyomórészt a két legközelebbi (Hatvan, Mezőcsát) csemetekertből elégítettük ki, kisebb részben vásároltunk a füzéri kertből.

Sajnos a csemetetermelői piac erősen beszűkült és hektikussá vált. Egyes fafajokból alig, vagy egyáltalán nem termelnek az országrészben. Esetenként a lekötött csemetét (egy részét) is eladják a korábban jövő vevőnek. Ilyen esetben vagy más fafajt kell választanunk, esetleg a megrendelttől eltérő minőségű csemetével kell beérnünk.

- **Fahasználat**

Erdőfelújítás, erdőtelepítés, erdőművelés

2023. tavaszán mintegy 100.000 db csemetét ültettünk el. Ez elsősorban folyamatban levő szerkezetátalakítások pótlásaiban és az őshonos fafajokat a hazai erdőkbe című KEHOP 4.1.0-15-2016-00062 azonosítószámú projektünkben került felhasználásra több községhatárban (Salgótarján, Zagyvaróna, Sámsonháza, Bátonyterenye-Kisterenye, Bélapátfalva, Cserépváralja, Tiszabábolna, Tiszadob). Őshonos fafajokkal foltszerűen telepítettük alá a projektben részt vevő akácos és fenyves állományokat. A 2023-es év költségvetési kerete lehetővé tette két tiszakeszi-i sikertelen erdősítésünk újraerdősítését.

Nagy területen van erdőfelújítási kötelezettségünk, a tavasz és a nyár során ezeken végeztünk illetve végeztettünk gépi és kézi ápolást.

A Life4Oak Forests projektben a tarvágásos akác szerkezetátalakítások területén végeztünk többszöri ápolást.

A bekerítetlen erdőfelújításaink mindegyike erős vadkárral érintett. A bekerített területeken is volt helyenként vadkárunk, mikor fa rádőlése miatt a kerítés hosszabb-rövidebb ideig átjárható volt.

A Bélapátfalva 89 B, Bükkzsérc 61 D, Cserépváralja 44 C erdőrészletek esetében is észleltük nagyvad jelenlétét a kerítésben, mindegyik helyen egyeztettünk a vadgazdálkodóval a kerítések vadmentesítésére.

Az élőhelyeket is erősen degradáló, valamint az erdőfelújításokat egyre jobban ellehetetlenítő vadállomány károsító hatása elleni védekezés a mesterséges erdősítések nagy részében csak további vadkárelhárító kerítések segítségével lenne megoldható. Az év folyamán az őshonos fafajokat a hazai erdőkbe című KEHOP 4.1.0-15-2016-00062 azonosítószámú projektünkben hat vadkárelhárító kerítést létesítettünk Bélapátfalva Kisterenye és Tiszabábolna községhatárokban. A Life4Oak Forests projektben Felsőtárkányban egy 1300 m-es vadkárelhárító kerítés második fele készült el; egy meredek, sekély termőrétegű, változatos, természetvédelmileg értékes tölgyes állomány felújulásának elősegítésére.

Igazgatóságunkon az erdőgazdálkodással járó adminisztrációs feladatokat, ill. az erdőterületek egy részének kezelését 2 fő erdőmérnök, 1 fő erdészeti munkatárs, összesen 3 fő erdészeti szakszemélyzet látja el. Az erdőterületek túlnyomó részének kezeléséhez az Igazgatóság külső szolgáltatást vesz igénybe.

Az erdőkezelési munkák és költségeik:

Művelet	Alaptevékenység		Life4Oak		KEHOP		Összesen	
	Terület (ha)	Költség (eFt)	Terület (ha)	Költség (eFt)	Terület (ha)	Költség (eFt)	Terület (ha)	Költség (eFt)
Erdősítés (talajelőkészítés is)	20,02	3.179			27,03	6.083	47,05	9.262
Ápolás	135,70	13.446	26,83	3.956			162,53	17.402
Speciális erdő-kezelési beavatkozás (holtfa, sebzett fa képzés, lékek kialakítása)			103,55	7.063			103,55	7.063
Makktermés védelme, lékek kerítése (kis kerítések)			3.320 fm	4.680			3.320 fm	4.680
Vadkárelhárítás (nagy kerítések, egyéb módok)			650 fm	1.079			650 fm	1.079
Invazív fajok visszaszorítása vegyszerrel								
Fakitermelés	0,5	700			2,70	5.972	3,20	6.672
Összesen:	**156,22**	**17.325**	**130,38**	**16.778**	**29,73**	**12.055**	**316,33**	**46.158**

Erdőkezelés, fahasználat tájegységenként

1. Dél-Borsodi Tájegység:
   - Erdősítések ápolása (Tiszadob, Tiszabábolna, Tiszakeszi, Mezőnagymihály, Mezőcsát) – 121,35 ha
   - Erdősítések pótlása (Tiszakeszi) – 4,15 ha
   - Alátelepítés az Őshonos fafajokat a hazai erdőkbe KEHOP projekt keretein belül. (Tiszabábolna, Tiszadob) - 9,2 ha.
   - Fakitermelés lábon eladással (Tiszadorogma) – 2,58 ha

2. Nógrádi Tájegység:
   - Erdősítések ápolása (Felsőtold, Buják, Mátraszőlős) – 23,49 ha
   - Pótlás (akác szerkezet-átalakítás őshonos kemény lombos erdővé) (Felsőtold, Buják) – 4,83 ha
   - Alátelepítés az Őshonos fafajokat a hazai erdőkbe KEHOP projekt keretein belül. (Salgótarján, Salgótarján-Zagyvaróna, Sámsonháza) – 11,3 ha.

3. Nyugat-Bükki Tájegység:

- Erdősítések ápolása (Cserépfalu, Felsőtárkány, Bélapátfalva) – 11,02 ha
- Erdősítések pótlása (akác szerkezetátalakítás kemény lombos erdővé, Bélapátfalva) – 1,31 ha
- Alátelepítés az Őshonos fafajokat a hazai erdőkbe KEHOP projekt keretein belül. (Bélapátfalva) – 5,6 ha
- Vadkárelhárító kerítés építése (Felsőtárkány) – 650 m
- Fakitermelés (veszélyes fák) – 20 db kőris (Felsőtárkány)

4. Kelet-Bükki Tájegység:
   - Erdősítések ápolása (Cserépváralja) – 4,07 ha

5. Dél-Hevesi Tájegység:
   - Erdősítések ápolása (Kerecsend) – 5,00 ha
   - Alátelepítés az Őshonos fafajokat a hazai erdőkbe KEHOP projekt keretein belül. (Dormánd) - 1,0 ha.

Az elvégzett erdőművelési és fahasználati munkák összesítő táblázata

Munkaművelet	Terület (ha)	Erdőterületről kihozott faanyag (nettó m³)	Kitermelt faanyag (bruttó m³)
Erdőfelújítások ápolása vállalkozóval*	162,53	-	
Pótlások (idegenhonos faállományok őshonos fafajú erdővé történő átalakítása)**	47,05	-	
Faállomány nevelés (TI, TKGY, NFGY, KGH, ET)	128,72	523	823
Egészségügyi termelés			
Véghasználat (TRV, SZV, FVB, FVV)	24,57	-	48
Összesen:	-	**523**	**871**

* halmozott terület munkaműveletenként
** egyszeres terület (padkázás, tányérozás, csemeteültetés)

Erdővédelmi tevékenység

Erdővédelmi tevékenység végzésére nem volt szükség.

Inváziós (és egyéb tájidegen) fásszárúak visszaszorítása

- a) Vegyszermentes módszerek
- b) Vegyszeres módszerek. (Például: hol, mekkora területen, milyen fajokra vonatkozóan, milyen keretből, milyen céllal, milyen egyéb – például hasznos erdőszerkezeti – hatásokkal, milyen sikerességgel). Kérjük itt is elkülönítve, két külön csoportban tárgyalni az a-b-c) és a d-e-f) erdőtervi természetességű erdőrészleteket.

Károsodott területek

Az elmúlt év rendkívül száraz nyarát követően folytatódtak a lucos állományainkban megkezdődött szúkárok. Bélapátfalva és Salgótarján községhatárt érinti ez a probléma. Sajnos mindkét területen nagyon magas a vadlétszám. A károsodott területekről egészségügyi termeléssel el kellene távolítani a faanyagot, majd keríteni kellene, vagy az egész érintett erdőrészletet kitermelni és bekeríteni, majd beerdősíteni, mivel a fertőzés úgyis tovább terjed, és idővel az egész állomány pusztulása várható. Ez viszont nagy vágásterületek keletkezését vonná maga után, amit jó lenne elkerülni.

Erdőtervezésben való részvétel.

Az Igazgatóság elsődleges kötelessége és célja saját vagyonkezelésű erdeiben költségvetési forrásai függvényében a folyamatos erdőborítást biztosítani képes, természetközeli, változatos, fajgazdag erdők fenntartása. Ennek érdekében az erdőtervezések során is igyekszünk a vágáskorok emelésével, megfelelő üzemmódok alkalmazásával ezt az irányt képviselni. Így egyre magasabb az örökerdő-, átmeneti- és faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok aránya. Az új jogszabályi előírások némileg nehezítik az örökerdő és átmeneti üzemmód alkalmazását azzal, hogy az erdőgazdálkodótól megkövetelik a meghatározott tartalmú kezelési tervek elkészítését is. Ez esetünkben igen nagy mennyiségű „kampánymunkát" igényelne, mivel magas az ilyen üzemmódú erdeink aránya, amit kizárólag erdőmérnök végzettséggel lehet készíteni.

Az erdőtervezések során biztosítanunk kell a LIFE4Oak Forests és a KEHOP projektek keretében zajló beavatkozásokhoz szükséges fakitermelések beépítését is.

Eszköz és infrastruktúra ellátottság

A munkák irányításához szükséges terepi adatgyűjtő, tájékozódást segítő, képrögzítő, valamint egyéb eszközökből az ellátottságunk megfelelő. A nagy működési terület bejárásához szükséges járműpark jó állapotú.

Saját erdőkezelési infrastruktúránk minimális, létszámkorlátaink miatt kezelő személyzet hiányában megfelelő géppark sem került beszerzésre.

Erdőfelújítási kötelezettség, erdősítési hátralék, bírság.

Az erdőfelújítási kötelezettségeink jelentősek. 2019 előtt jelentősebb területeken indítottuk el a tarvágásos szerkezetátalakításokat; elsősorban ártéri nemesnyárasokban, illetve néhány sík- és dombvidéki akácos területen. Különösen az ártéri erdőfelújítások problémásak ápolási szempontból, illetve a vad, árvíz és károsítók is többször visszavetették a sikerességet.

2023-ban a Tiszabábolna 1 J erdőrészletre 31.000 Ft erdővédelmi bírságot állapított meg a hatóság az erdőfelújítás pótlására megállapított határidő túllépése miatt. A terület csapadékos időben nehezen, vagy nem megközelíthető. Erősen vadkáros, zsombékos, mély fekvése miatt gyomosodik, illetve az amerikai kőris és zöld juhar újulat folyamatosan megjelenik.

2022-ben a Tiszadob 11 G erdőrészlet tekintetében Igazgatóságunkat az erdőfelújítás határidejének túllépése miatt megbírságolták. Közigazgatási pert indítottunk, melynek végeredményeként a hatóságot új eljárásra utasították. Azóta az ügyben újabb fejlemény nincs. A terület egyébként egy másik erdőrészletből erdőtervezéskor leválasztott valamikori meder, ami természetes módon szinte fátlan állapotba került. 2024-ben talajvizsgálatot tervezünk az erdőrészletben, a terméketlenné nyilvánítás esetleges megalapozhatóságához.

Faanyag értékesítés.

A 2,58 ha-os Tiszadorogma 7D széltörött nemesnyaras erdőrészlet faanyagát értékesítettük lábon eladás keretében.

A vezetői utasításoknak megfelelően az Igazgatóság tűzifa készleteiből nem értékesítettünk, azt a saját telephelyeinkre szállítjuk be, a felmerülő igényeknek megfelelően. Ipari fa értékesítés nem történt. A fakitermelések, terület előkészítések kapcsán keletkezett vágástéri hulladékot néhány 10 m3 mennyiségben értékesítettünk.

Egyéb

Egyéb felemerülő esetünk az előző pontokban részletezetteken felül nem volt.

6.4. Vadászterületeken folyó vadállomány szabályozás

No.	Vadászterület kódja, megnevezése (ahol az Igazgatóság a vadászatra jogosult)	Kiterjedése (ha)	Igazgatóság vagyonkezelésében lévő terület (ha)	Földtulajdonosi közösség képviselője	Haszonbérleti díj mértéke (Ft/ha)
1.	Nógrád vármegyei 12-552010-202 sz. vadászterület	499,0	497,9	Stoszek Krisztina	400.-
2.	Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei 05-653300-205 sz. vadászterület	22340,0	15243,5	Stoszek Krisztina	150.-
3.	Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei 05-657000-205 sz. vadászterület	6450,0	2595,5	Stoszek Krisztina	300.-
Összesen:		**29289,0**	**18336,9**	-	-

Vadászati év	Gímszarvas (db)		Őz (db)		Vaddisznó (db)	
	Terv	Teríték	Terv	Teríték	Terv	Teríték
2023–2024.	22	23	203	196	-	146

Vadászati év	Róka teríték (db)	Aranysakál teríték (db)	Borz teríték (db)	Dolmányos varjú teríték (db)	Szarka teríték (db)
2023–2024.	301	27	59	205	261

Nógrád vármegyei 12-552010-202 sz. vadászterület

Vadászati év	Gímszarvas (db)		Dámszarvas (db)		Őz (db)		Vaddisznó (db)	
	Terv	Teríték	Terv	Teríték	Terv	Teríték	Terv	Teríték
2023–2024.	20	22	0	0	13	11	0	23

Vadászati év	Róka teríték (db)	Aranysakál teríték (db)	Borz teríték (db)	Dolmányos varjú teríték (db)	Szarka teríték (db)
2023–2024.	0	0	1	0	0

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei 05-653300-205 sz. vadászterület

Vadászati év	Gímszarvas (db)		Dámszarvas (db)		Őz (db)		Vaddisznó (db)	
	Terv	Teríték	Terv	Teríték	Terv	Teríték	Terv	Teríték
2023–2024.	0	0	0	0	130	125	58	67

Vadászati év	Róka teríték (db)	Aranysakál teríték (db)	Borz teríték (db)	Dolmányos varjú teríték (db)	Szarka teríték (db)
2023–2024.	181	18	43	162	205

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei 05-657000-205 sz. vadászterület

Vadászati év	Gímszarvas (db)		Dámszarvas (db)		Őz (db)		Vaddisznó (db)	
	Terv	Teríték	Terv	Teríték	Terv	Teríték	Terv	Teríték
2023–2024.	2	1	9	10	60	60	0	56

Vadászati év	Róka teríték (db)	Aranysakál teríték (db)	Borz teríték (db)	Dolmányos varjú teríték (db)	Szarka teríték (db)
2023–2024.	120	9	15	43	56

Igazgatóságunk három vadászterületen folytat vadgazdálkodóként természetvédelmi vadállomány-szabályozást.

A Nógrád vármegyei 12-552010-202 kódszámú, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság **Ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi Területén** elhelyezkedő vadászterületen önálló vadászati joggal rendelkezünk. A vadászterület különleges (természetvédelmi) rendeltetésű.

Az ipolytarnóci vadászterület vadászatra alkalmas területének kiterjedése mindössze bruttó 507,9 hektár. Itt extenzív vadgazdálkodást folytatunk. A terület jellegét tekintve zömmel hajdani erodált legelő helyén telepített és természetes szukcesszió nyomán létrejött középkorú erdő, illetve elcserjésedett gyep. A sűrű növényzet mellett a terep rendkívül szabdalt, úgyhogy ember által nehezen, helyenként alig járható. Ezek a jellegzetességei a nagyvad, elsősorban a vaddisznó számára kiváló létfeltételeket teremtenek, így legfontosabb feladatunk a vaddisznóállomány szabályozása.

A vadállomány szabályozást 1 fő hivatásos vadász irányításával, bérvadászat és szakszemélyzeti vadászat keretein belül valósítjuk meg. Alkalmazott vadászati módok a cserkelés, barkácsolás és a les vadászat.

A vadászterület afrikai sertéspestis (ASP) fertőzöttség szempontjából szigorúan korlátozott területen helyezkedik el. Az ASP eredményeként a vaddisznó állomány jelentősen lecsökkent, a 2023-2024 vadgazdálkodási évben elhullott vaddisznó nem került elő, a diagnosztikai célú elejtések során pozitív egyed nem volt. A vaddisznó alacsony állománysűrűségét nagyon jól tükrözi a gyepek állapota, alig találni vaddisznó túrást, viszont megnőtt a gímszarvas állomány jelenléte a területen és a dámszarvas is megjelenik alkalmanként.

A 2023/2024. vadászati évben tervezett állomány szabályozás: 4 gímszarvas bika, 16 gímszarvas tarvad, 4 őzbak és 9 őz tarvad. A 2023/2024 vadászat évben 3 gímszarvas bikát, 19 gímszarvas tarvadat, 4 őzbakot, 7 őz tarvadat, 23 vaddisznót és 1 borzot sikerült terítékre hozni. Apróvad vadászatot nem folytatunk a területen.

A 2023/2024. vadászati évben erdei és mezőgazdasági vadkár nem történt a vadászterületen.

A különleges, természetvédelmi rendeltetésű vadászterület kezelésénél az Európa Diploma ajánlásait kiemelten figyelembe kell venni. Az országhatár ökológiai folyosója mentén a természetes

vadszabályozásba lépő védett nagy ragadozó fajok megjelenése várható, a monitorozás korszerűsítése érdekében komplex vadmegfigyelő kamerarendszer (kamera csapda) kiépítése célszerű.

A Borsodi Mezőségben, a 05-653300-205 kódszámú vadászterület 2/3 részén, lényegében a védett természeti területen – ami 2008 óta a Ramsari egyezmény hatálya alá is tartozik – kizárólag természetvédelmi célból folyik vadászati tevékenység a hivatásos vadászok irányításával. A vadászterület különleges (természetvédelmi) rendeltetésű.

Alapvető feladatnak tartjuk – elsősorban a túzok védelme érdekében – a róka és a vaddisznó állományának szabályozását. Sportvadászat kizárólag a vadászterület szegélyén engedélyezett.

A vadászterületen 3 db területhez kötött (pausal) bérvadászati szerződéssel és további egyéni bérvadászati szerződésekkel biztosítunk vadászati lehetőséget a vadászterületen belüli földtulajdonosoknak.

A területen 6 fő hivatásos vadászt alkalmazunk, közülük 2 fő főállású hivatásos vadász és 4 fő a természetvédelmi őri feladatai mellett látja el hivatásos vadász feladatait is.

Sportvadászati tevékenység csak bérvadászat formájában történik. Ennek eredményeként a vadászati tevékenység önfenntartó. Apróvad vadászata csak a mezőgazdasági kárral fokozottan veszélyeztetett területen lévő és nem az Igazgatóságunk használatában álló területeken történik. A mezei nyúl teljes kímélet alatt áll. Állomány-változását – a vadászterületen folyó tevékenységek hatását jól jelző indikátorként – folyamatosan figyelemmel követjük. Őz esetében több mint tíz éve fenntartható hasznosítás van tervezve és végrehajtva. Az elmúlt néhány évben az elhullások száma növekedett, a területen élő őzek létszámának csökkenését tapasztaltuk. A vaddisznó állomány az intenzív vadászat és főleg az ASP hatásaként jelentősen lecsökkent. Árvizes időszakban az ártereken megmaradt egyedek megjelenése, visszatelepedése várható, amit intenzív vadászati nyomással vissza kívánunk szorítani. Predátorok állományszabályozását a szakszemélyzet és a sportvadászok egész évben végzik.

Az Igazgatóság a vadászterületen 2023/2024. vadászati évben tizenegy alkalommal tartott társas vadászatot és egy alkalommal vaddisznók csoportos diagnosztikai kilövésére is engedélyt kapott. 2023. év tavaszán a vadászható fajok és a természetvédelmi oltalom alatt álló fajok védelme érdekében dúvad idényen kívüli vadászatát (fegyveres vadászat, illetve csapdák kihelyezése) kérte az Igazgatóság az illetékes hatóságtól, valamint az éjszakai célzást segítő eszközök alkalmazását, a vaddisznó és a szőrmés kártevők további apasztása érdekében. A fenti vadászati évben több alkalommal szlovák bérvadászokat fogadtunk vaddisznó, őz bak, őz suta és őz gida vadászat során.

A 2023/2024. vadászati évben 125 db őz (46 bak + 1 elhullás, 4 gázolás, 28 suta + 7 gázolás, 51 gida + 6 gázolás), 67 db vaddisznó (20 kan, 15 koca + 1 elhullás, 24 süldő és 8 malac), 17 db fácán, 36 db nagy lilik, 37 db nyári lúd, 39 db tőkés réce, 162 db dolmányos varjú, 205 db szarka, 181 db róka, 43 db borz, 18 db aranysakál került terítékre (élő vad befogás nem volt).

Igazgatóságunk 2020. március 1-től induló vadászati évtől, a **Kesznyéteni Tájvédelmi Körzet** területét is magában foglaló 05-657000-205 kódszámú vadászterületen, a természetvédelmi érdekek előtérbe helyezésével látja el a vadászati joggyakorlói feladatokat. A vadászati tevékenység a természetvédelmi kezelés eszköze, ezért is tartotta Igazgatóságunk fontosnak, hogy a területen vadászati joggyakorlóként is jelen legyen. A tájvédelmi körzet fajgazdag növény- és élővilággal bír, valamint rendkívül változatos élőhelytípusok fordulnak itt elő. A gyep és szántó területek mellett a Tisza szabályozásának következtében visszamaradt ligeterdők, mocsarak, nádasok, holtágak számtalan védett, fokozottan védett fajnak szolgálnak élőhelyül.

A területen 2 fő hivatásos vadászt alkalmazunk, közülük egy fő főállású hivatásos vadász és 1 fő a természetvédelmi őri feladatai mellett látja el hivatásos vadász feladatait is. Szakmai irányításukkal olyan tudatos vadgazdálkodás folytatását tűztük ki célul, mely a védett fajok megőrzését szolgálja az élőhelyek minimális zavarásával.

A vadászterületen 2 db területhez kötött (pausal) bérvadászati szerződéssel és további egyéni bérvadászati szerződésekkel biztosítunk vadászati lehetőséget a vadászterületen belüli földtulajdonosoknak.

Ezen vadászterület kapcsán is kérte Igazgatóságunk a vadászati hatóság engedélyét a vadászható fajok és a természetvédelmi oltalom alatt álló fajok védelme érdekében dúvad idényen kívüli vadászatához, valamint az éjszakai célzást segítő eszközök alkalmazását, a vaddisznó és a szőrmés kártevők további apasztása érdekében. 2023. júniusában engedélyezésre került a vadászterületet érintő mezőgazdasági növénykultúrák és a termés védelme érdekében gím- és dámszarvas tarvad idényen kívüli vadászata.

Az Agrárminisztérium élelmiszerlánc-felügyeletért felelős államtitkárától kapott ÉFÁT/203/2022. számú utasítása alapján a Sajó vonalától keletre eső területén a 2023/2024. évi vadászati idényben kötelezve voltunk kilőtt rókák veszettségre irányuló monitoring jellegű laboratóriumi vizsgálatához mintagyűjtésre és leadásra.

A 2023/2024. vadászati évben terítékre került 1 db gímszarvas bika, 10 db dámszarvas (4 bika, 2 tehén, 4 borjú), 60 db őz (20 bak, 20 suta, 20 gida), 56 db vaddisznó (8 kan, 5 koca, 40 süldő és 3 malac), 14 fácán, 43 db dolmányos varjú, 56 szarka, 2 szajkó, 9 db aranysakál, 120 db róka és 15 db borz.

6.5. Halgazdálkodási vízterületek

Működési területünkön az alábbi, természetvédelmi szempontból jelentős vízterek találhatók, melyek *nem tartoznak a természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek közé, illetve nem minősülnek védett természeti területen található halastavaknak:*

Vízterület neve: Tiszalúci Holt-Tisza
- Víztér kód: 05-112-1-1 és 05-113-1-1
- Vízterület kiterjedése: 148,04 ha
- Halászatra jogosult: Sporthorgász Egyesület Tiszalúc
- Haszonbérleti időszak vége: 2030. december 31.

A Tiszalúci Holt-Tisza része a Kesznyéteni Tájvédelmi Körzet országos jelentőségű védett természeti területnek, továbbá a HUBN10005 kódszámú Kesznyéten elnevezésű különleges madárvédelmi területnek és a HUBN20069 kódszámú Kesznyéteni Sajó-öböl elnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek is. A víztestben a védett és közösségi jelentőségű (Natura 2000) halfajok közül csak a szivárványos ökle (*Rhodeus amarus*) előfordulása ismert, ugyanakkor a víztér számos madár otthona, amelyek között védett fajok is előfordulnak.

Vízterület neve: Lázbérci-víztározó
- Víztér kód: 05-018-1-1
- Vízterület kiterjedése: 34 ha
- Halászatra jogosult: ÉRV Lázbérci Horgászegyesülete
- Haszonbérleti időszak vége: 2030. december 31.

A Lázbérci-víztározó a Lázbérci Tájvédelmi Körzet országos jelentőségű védett természeti terület része, továbbá részét képezi a Natura 2000 hálózathoz tartozó HUBN10003 kódszámú Bükk-hegység és peremterületei elnevezésű különleges madárvédelmi területnek, valamint a HUBN20018 kódszámú Upponyi-szoros elnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek is.

A víztározóban három védett halfaj, a kövicsík (*Barbatula barbatula*), a vágócsík (*Cobitis elongatoides*) és a fenékjáró küllő (*Gobio gobio*) fordul elő bizonyítottan. A víztározóba torkolló patakokban azonban további két, természetvédelmi szempontból jelentős halfaj jelenléte is ismert. Egyik a védett szivárványos ökle (*Rhodeus amarus*), másik a fokozottan védett kárpáti márna (*Barbus carpathicus*). Az említett halfajokon kívül a tározóba torkolló Csernely-patak további kiemelt természetvédelmi értéke a vízfolyásban élő védett folyami rák (*Astacus astacus*).

Vízterület neve: Sajó (országhatártól kesznyéteni közúti hídig)
- Víztér kód: 05-005-1-1
- Vízterület kiterjedése: 632,5 ha
- Halászatra jogosult: Észak-magyarországi Horgász Egyesület
- Haszonbérleti időszak vége: 2030. december 31.

Vízterület neve: Sajó (kesznyéteni hídtól a Tiszába torkolásig)
- Víztér kód: 05-006-1-1
- Vízterület kiterjedése: 59 ha
- Halászatra jogosult: Zabos Géza Horgász Egyesület
- Haszonbérleti időszak vége: 2030. december 31.

A Sajóban nagy számban élnek természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű halfajok. Védett halfaj a sujtásos küsz (*Alburnoides bipunctatus*), a kövicsík (*Barbatula barbatula*), a vágócsík (*Cobitis elongatoides*), a fenékjáró küllő (*Gobio gobio*), a halványfoltú küllő (*Romanogobio vladykovi*), a széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), a selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetser*), a nyúldomolykó (*Leuciscus leuciscus*), a szivárványos ökle (*Rhodeus amarus*), a balkáni csík (*Sabanejewia balcanica*) és a bolgár törpecsík (*Sabanejewia bulgarica*). Fokozottan védett halfaj a kárpáti márna (*Barbus carpathicus*), a homoki küllő (*Romanogobio kesslerii*), a magyar bucó (*Zingel zingel*) és a német bucó (*Zingel streber*).

A folyó része a HUBN10005 kódszámú Kesznyéten elnevezésű különleges madárvédelmi területnek, a HUAN20004 kódszámú Hernád-völgy és Sajóládi-erdő, a HUAN20006 kódszámú Sajó-völgy, valamint a HUBN20029 kódszámú Girincsi Nagy-erdő elnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek is.

Vízterület neve: Hejő patak
- Víztér kód: 05-015-1-1
- Vízterület kiterjedése: 13,2 ha
- Halászatra jogosult: Észak-magyarországi Horgász Egyesület
- Haszonbérleti időszak vége: 2030. december 31.

A Hejőben egyaránt megtalálható a védett kövicsík (*Barbatula barbatula*), fenékjáró küllő (*Gobio gobio*), halványfoltú küllő (*Romanogobio vladykovi*), nyúldomolykó (*Leuciscus leuciscus*) és szivárványos ökle (*Rhodeus amarus*), illetve a fokozottan védett kárpáti márna (*Barbus carpathicus*).

A vízfolyás védett természeti területet, vagy Natura 2000 hálózathoz tartozó területet nem érint.

Vízterület neve: Bán-patak
- Víztér kód: 05-012-1-1
- Vízterület kiterjedése: 11,4 ha
- Halászatra jogosult: Észak-magyarországi Horgász Egyesület
- Haszonbérleti időszak vége: 2030. december 31.

A Bán-pataknak a Lázbérci-víztározó alatti szakaszán (horgászvíz) számos védett faj megtalálható, többek között a sujtásos küsz (*Alburnoides bipunctatus*), a kövicsík (*Barbatula barbatula*), a vágócsík (*Cobitis elongatoides*), a fenékjáró küllő (*Gobio gobio*), a halványfoltú küllő (*Romanogobio vladykovi*), a nyúldomolykó (*Leuciscus leuciscus*) és a szivárványos ökle (*Rhodeus amarus*). Ezeken kívül a patakban a fokozottan védett fajok közül a kárpáti márna (*Barbus carpathicus*) és a homoki küllő (*Romanogobio kesslerii*) példányai is nagy számban előfordulnak.

A vízfolyás nagybarcai szakaszán a védett folyami rák (*Astacus astacus*) is megtalálható.

A vízfolyásnak csak közvetlenül a víztározó alatti, mindössze 1 km-es szakasza érinti a HUBN10003 kódszámú Bükk hegység és peremterületei elnevezésű különleges madárvédelmi területet, valamint a Lázbérci Tájvédelmi Körzet országos jelentőségű védett természeti területet.

Vízterület neve: Ipoly, valamint hullámtéri és mentett oldali holtágai és vízállásai, Lókos patak (dejtári közúti híd), Derék patak (dejtári közúti híd) és Ipoly holtágak (Istvánmajori alsó, felső; Pászti, Tulipánkerti holtágak)
- Víztér kód: 12-015-1-1
- Vízterület kiterjedése: 239,5 ha
- Halászatra jogosult: Horgász Egyesületek Nógrád Vármegyei Szövetsége
- Haszonbérleti időszak vége: 2030. december 31.

Az Ipoly folyónak a BNPI működési területére eső szakasza része a HUDI10008 kódszámú Ipoly völgye elnevezésű különleges madárvédelmi területnek és a HUBN20062 kódszámú Középső-Ipoly-völgy elnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek.

A vízfolyás számos, természetvédelmi szempontból kiemelt fontos halfajnak ad otthont. Megtalálható benne a védett sujtásos küsz (*Alburnoides bipunctatus*), kövicsík (*Barbatula barbatula*), vágócsík (*Cobitis elongatoides*), fenékjáró küllő (*Gobio gobio*), halványfoltú küllő (*Romanogobio vladykovi*), nyúldomolykó (*Leuciscus leuciscus*), szivárványos ökle (*Rhodeus amarus*), réticsík (*Misgurnus fossilis*), a balkáni csík (*Sabanejewia balcanica*) és a bolgár törpecsík (*Sabanejewia bulgarica*) is. A fokozottan védett fajok közül a magyar bucó (*Zingel zingel*) és a német bucó (*Zingel streber*), a homoki küllő (*Romanogobio kesslerii*), valamint a kárpáti márna (*Barbus carpathicus*) fordul elő a víztestben.

Vízterület neve: Fekete-víz
- Víztér kód: 12-010-1-1
- Vízterület kiterjedése: 12,14 ha
- Halászatra jogosult: Rézparti Horgász Egyesület és Berekaljai Horgász Egyesület közös hasznosítása
- Haszonbérleti időszak vége: 2030. december 31.

A vízfolyásban számos védett és/vagy közösségi jelentőségű halfaj él. A hazánkban törvényi oltalom alatt álló, vagy az Élőhelyvédelmi Irányelv valamely függelékében említett fajok közül a Fekete-vízben a kövicsík (*Barbatula barbatula*), a vágócsík (*Cobitis elongatoides*), a réticsík (*Misgurnus fossilis*), a nyúldomolykó (*Leuciscus leuciscus*), a szivárványos ökle (*Rhodeus amarus*), valamint a halványfoltú küllő (*Romanogobio vladykovi*) előfordulásáról rendelkezünk adatokkal.

A vízfolyásnak csupán a torkolati 1,5 km-es szakasza érinti a HUDI10008 kódszámú Ipoly völgye elnevezésű különleges madárvédelmi területet.

Vízterület neve: Komravölgyi-víztározó
- Víztér kód: 12-018-1-1
- Vízterület kiterjedése: 42 ha
- Halászatra jogosult: Nógrádi Vízügyi Horgász Egyesület
- Haszonbérleti időszak vége: 2030. december 31.

A víztározóban védett halfajok közül recens előfordulási adata csak a vágócsíknak (*Cobitis elongatoides*) van, ugyanakkor a víztest számos madárfaj életében tölt be kiemelt szerepet.

6.5.1. Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek

A különleges rendeltetésűvé nyilvánított halgazdálkodási vízterületek kijelölési folyamata lezárult, azonban 2021-ben megkezdődött e vizek 5 éves felülvizsgálata, aminek keretében Igazgatóságunknak lehetősége nyílt további víztereket javasolni a különleges rendeltetésűvé nyilvánításra. A vagyonkezelői szerződések helyzete ennek ellenére azóta sem rendeződött, illetve a különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületté nyilvánításra javasolt vízterekről sem érkezett semmilyen visszajelzés. A felülvizsgálat eredményeként a különleges rendeltetésű státusz mindegyik víztér esetében megmaradt.

A különleges rendeltetésűvé nyilvánított halgazdálkodási vízterek listája, illetve a hozzájuk tartozó szerződések (amennyiben már aláírásra kerültek) az alábbi táblázatban kerültek összefoglalásra:

	Víznév	Víztérkód	NÉBIH határozat	Vagyonkezelési szerződés
1	Csernely-patak	05-292-2-2	04.3/4185-27/2016.	-
2	Csincse-patak és Csincse-övcsatorna	05-013-2-1	04.3/4185-28/2016.	HHgF/958-3/2016.
3	Inérháti-főcsatorna	05-156-2-1	04.3/1492-22/2016.	HHgF/322/2016.
4	Keringő-csatorna és Álom-zugi-csatorna torkolati szakasza	05-258-2-1	04.3/4185-56/2016.	-
5	Kulcsárvölgyi-patak	05-264-2-1	04.3/4185-62/2016.	-
6	Pecek-éri-csatorna	05-283-2-1	04.3/4185-81/2016.	-
7	Peres-Kígyós-ér	05-157-2-1	04.3/4185-33/2016.	HHgF/958-3/2016.
8	Prügyi-főcsatorna	05-158-2-1	04.3/4185-34/2016.	HHgF/958-3/2016.
9	Rigós-csatorna	05-286-2-1	04.3/4185-84/2016.	-
10	Sulymos-főcsatorna	05-288-2-1	04.3/4185-86/2016.	-
11	Tiszadobi-főcsatorna	05-159-2-1	04.3/4185-36/2016.	HHgF/958-3/2016.
12	Tiszalúci-csatorna (Ó-Takta)	05-289-2-1	04.3/4185-87/2016.	-
13	Tiszalúci-morotva	05-290-2-4	04.3/4185-88/2016.	-

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság egyik víztér esetében sem végez halgazdálkodási, vagy halászati tevékenységet, a horgászat is tiltott.

A saját vagyonkezelésű Tiszalúci Holt-Tisza esetében 2023-ban is folyamatos munkát adott a meglévő víziállások fennmaradásának, illetve új víziállások létesítésének az ügyintézése, valamint a a víziállás tulajdonosok és a horgászok, illetve ingatlan tulajdonosok közötti vitás helyzetek kezelése.A hatályos jogszabályoknak való megfelelés érdekében Igazgatóságunk új helyi Szabályzatot dolgozott ki. A létesítési kérelmek nagy száma és a lejáró fennmaradási engedélyek felülvizsgálata folyamatos feladat. A víztér és élővilágának védelme érdekében az egyes alterületeken (azok ökológiai értéke alapján) más és más feltételekhez kötött a vagyonkezelői engedélyek kiadása, az engedélyekben előírtak betartását pedig helyszíni ellenőrzésekkel monitorozzuk.

6.5.2. Védett természeti területen található halastavak

Saját vagyonkezelésben lévő védett halastóval nem rendelkezünk. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén az alábbi táblázatban felsorolt helyrajzi számokon található „halastó" művelési ágba tartozó vízterek érintenek egy, vagy több természetvédelmi szempontból jelentős területet.

	Település	Hrsz	Natura 2000 SAC	Natura 2000 SPA	Védett terület	Fokozottan védett terület
1	Szilvásvárad	0164/11d	Bükk-fennsík és Lök-völgy (HUBN20001)	Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003)	Bükki NP	igen
2	Kesznyéten	0166	Kesznyéteni Sajó-öböl (HUBN20069)	Kesznyéten (HUBN10005)	Kesznyéteni TK	-

3	Mező-nagymihály	0224/27b	Borsodi Mezőség (HUBN20034)	Borsodi-sík (HUBN10002)	Borsodi Mezőség TK	-
4	Gelej	032	-	Borsodi-sík (HUBN10002)	-	-

7. Tájvédelem

7.1. Egyedi tájértékek (településenkénti kimutatás, változások)

A természetvédelmi kártalanítás fejezeti kezelésű előirányzat terhére 300.000 Ft-ot fordítottunk az egyedi tájértékek felvételezésére. Ebből két településen (Atkár, Csány), összesen 71 egyedi tájértéket regisztráltunk a Trash Trance Kft. bevonásával. Az egyedi tájértékek felvétele szerződés szerint 2023. október 15-ig teljesült. Folyik az elkészült felvételei adatok minőségbiztosítása, ellenőrzése.

Település	Felmérés dátuma	Értékek száma
Atkár	2023	33
Csány	2023	38
Összesen:		71

Az egyedi tájértékekkel kapcsolatos adatszolgáltatást 2022. július 1-jét követően a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet 10. mellékletében foglaltaknak megfelelően a települési önkormányzatok felé a Lechner Tudásközpont biztosítja.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén eddig kataszterezett egyedi tájértékek számát település szerinti bontásban az alábbi táblázat tartalmazza:

Település	*Felmérés dátuma*	*Felülvizsgálat időpontja*	*Értékek száma*
Adács	2016		55
Aldebrő	2001, 2014	2010	57
Alsótold	2010		14
Andornaktálya	2001	2010	8
Arló	2010		13
Atkár	2023		33
Átány	1990	2010	4
Balaton	2001	2010	16
Bánhorváti	2000	2010	15
Bárna	2010		12
Bátor	2004	2010	28
Bekölce	2001	2010	7
Bélapátfalva	2001	2010	8
Bér	2010		21
Berkenye	2010		37
Berzék	2003	2010	9
Besenyőtelek	2001	2010	12
Boconád	2013		43
Bogács	2001	2010	14
Bokor	2010		11
Borsodbóta	2001	2010	5
Borsodgeszt	2001	2010	12
Borsodivánka	2001	2010	5
Borsodnádasd	2010		24
Borsodszentgyörgy	2010		12
Bőcs	2003	2010	20
Buják	2009		51
Bükkábrány	2001	2010	7
Bükkaranyos	2018	2010, 2018	32

Település	*Felmérés dátuma*	*Felülvizsgálat időpontja*	*Értékek száma*
Bükkmogyorósd	2017		21
Bükkszék	2001	2010	21
Bükkszenterzsébet	2001	2010	9
Bükkszentkereszt	2001	2010	9
Bükkszentmárton	2001	2010	4
Bükkzsérc	2001, 2005	2010	35
Cered	2010		18
Csány	2023		38
Cserépfalu	2001	2010	12
Cserépváralja	2001	2010	9
Cserhátszentiván	2010		19
Csernely	2010		14
Csincse	2017		11
Csokvaomány	2000	2010	11
Dédestapolcsány	2000	2010	17
Demjén	2001	2010	9
Detk	2014		83
Domaháza	2010		10
Domoszló	2001	2010	10
Dormánd	2001	2010	6
Ecseg	2010		33
Eger	2001	2010	55
Egerbakta	2001	2010, 2017	27
Egerbocs	2001	2010	11
Egercsehi	2001	2010	29
Egerfarmos	2001	2010	8
Egerlövő	2001	2010	7
Egerszalók	2001	2010	11
Egerszólát	2001	2010	7
Erdőkövesd	2001	2010	6
Erdőkürt	2010		26
Erdőtelek	2013		72
Erk	2015		26
Fedémes	2004	2010	20
Feldebrő	2001	2010	9
Felsőtárkány	2001	2010	12
Felsőtold	2010		9
Füzesabony	2001	2010	11
Garáb	2010		10
Gelej	2017		29
Girincs	2019		27
Gyöngyöshalász	2010		36
Halmajugra	2016		60
Hangony	2010		21
Harsány	2001	2010	5
Hejőbába	2020		34
Hejőkeresztúr	2018		29
Hejőpapi	2020		26
Hejőszalonta	2018		14
Hernádkak	2003	2010	8
Hernádnémeti	2003	2010	8
Hevesaranyos	2004	2010	23
Hevesvezekény	1990	2010	10
Hollókő	2012		42
Igrici	2020		26
Ipolytarnóc	1997	2010	13
Istenmezeje (Szederkénypuszta)	2001	2010	5

Település	*Felmérés dátuma*	*Felülvizsgálat időpontja*	*Értékek száma*
Ivád	2001	2010	12
Járdánháza	2010		14
Kács	2001	2010	12
Kál	2012		18
Kápolna	2012		19
Karácsond	2016		27
Kerecsend	2001	2010	17
Királd	2001	2010	2
Kiscsécs	2019		10
Kisfüzes	2001	2010	6
Kisgyőr	2001	2010	1
Kisköre	2013		26
Kisnána	2001	2010	6
Kissikátor	2010		7
Kompolt	2012		48
Kozárd	2010		24
Köröm	2003	2010	10
Kutasó	2010		8
Lénárddaróc	2000	2010	10
Ludas	2014		31
Maklár	2001	2010	10
Mályinka	2000	2010	5
Markaz	2001	2010	8
Mátraballa	2001	2010	5
Mezőkeresztes	2001	2010	3
Mezőkövesd	2001	2010	9
Mezőnagymihály	2001	2010	2
Mezőnyárád	2001	2010	8
Mezőszemere	2001	2010, 2021	58
Mezőtárkány	2001	2010	17
Mikófalva	2001	2010	7
Mónosbél	2001	2010	6
Muhi	2019		21
Nagycsécs	2019		19
Nagyfüged	2015		33
Nagyoroszi	2010		42
Nagytálya	2001	2010	3
Nagyút	2012		26
Nagyvisnyó	2000	2010	18
Négyes	2001	2010	2
Nekézseny	2000	2010	12
Nemesbikk	2020		24
Noszvaj	2001	2010	16
Novaj	1999, 2001	2010	17
Ostoros	2001	2010	12
Parád	2004	2010	75
Pély	1990	2010	24
Pétervására	2001	2010	12
Poroszló	2010		27
Recsk	2001	2010	21
Répáshuta	2001	2010	5
Rétság	2010		39
Sajóhídvég	2003	2010	6
Sajómercse	2001	2010	28
Sajónémeti	2005	2010	15
Sajóvelezd	2001	2010	1
Sály	2001	2010	12

Település	*Felmérés dátuma*	*Felülvizsgálat időpontja*	*Értékek száma*
Sarud	2010		23
Sirok	2001	2010	21
Szajla	2004	2010	19
Szakáld	2018		18
Szarvaskő	2004	2010	29
Szentdomonkos	2001	2010	9
Szentistván	2001	2010	4
Szihalom	2001	2010	10
Szilaspogony	2001	2010	5
Szilvásvárad	2004	2010	69
Szirák	2010		30
Szomolya	2001, 2004	2010	44
Szúcs	2001	2010	9
Tard	2001	2010	3
Tardona	2000	2010	4
Tarnalelesz	2001	2010	8
Tarnaméra	2013		48
Tarnaszentmária	2004	2010	15
Tarnaszentmiklós	1990	2010	23
Tenk	1990,2013(kiegészítés)	2010	25
Terpes	2004	2010	7
Tibolddaróc	2001	2010	11
Tiszabábolna	2001	2010, 2021	46
Tiszadorogma	2021		33
Tiszanána	2010		22
Tiszavalk	2013		11
Tófalu	2001	2010	5
Újlőrincfalva	2010		14
Vámosgyörk	2016		47
Vanyarc	2010		27
Vatta	2017		26
Váraszó	2001	2010	9
Vécs	2012		14
Verpelét	2001	2010	4
Visonta	2014		101
Visznek	2015		51
Zabar	2001	2010	8
Zaránk	2015		39

7.2. Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben

A vármegyei (Nógrád, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye) területfejlesztési koncepciók, területfejlesztési programok felülvizsgálata 2020-ban elkezdődött, majd 2021-ben lezárult. A vármegyei önkormányzatokról 2023-ban nem érkezett megkeresés igazgatóságunk részére a vármegyei területfejlesztési koncepciók, területfejlesztési programok esetleges módosításával kapcsolatban.

7.3. Település- és területrendezési tervek, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet véleményezése, közreműködés az elkészítésben, adatszolgáltatás

ügyirat típusa	főszám (db)	alszám (db)	kimenő ügyiratok száma (db)
településrendezési terv, településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia, környezeti vizsgálat (előzetes tájékoztatások, adatszolgáltatások, véleményezések, elfogadott tervek áttekintése)	138	521	215
területrendezési terv, területfejlesztési koncepció, területfejlesztési program, környezeti vizsgálat, hatásvizsgálat	0	0	0

Településrendezési terv felülvizsgálatával, illetve módosításával, településfejlesztési koncepcióval, integrált településfejlesztési stratégia készítésével és áttétellel érintett települések listája:

Abasár, Adács, Alsózsolca, Andornaktálya, Apc, Atkár, Balassagyarmat, Bánk, Becske, Bercel, Berente, Berkenye, Berzék, Boconád, Bogács, Bőcs, Bükkábrány, Bükkaranyos, Bükkszék, Cserépváralja, Dejtár, Dormánd, Dubicsány, Eger, Egerbocs, Egercsehi, Egerszalók, Egerszólát, Erdőtarcsa, Érsekvadkert, Etes, Fancsal, Füzesabony, Gyöngyös, Gyöngyöshalász, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmaj, Halmajugra, Hatvan, Hejőbába, Hejőkeresztúr, Hejőpapi, Hernádkak, Hernádnémeti, Hét, Hollókő, Horpács, Hugyag, Jobbágyi, Kál, Kálló, Kazár, Kazincbarcika, Kétbodony, Kisecset, Kisfüzes, Kisgyőr, Kisköre, Köröm, Lőrinci, Ludas, Maklár, Mátraderecske, Mátramindszent, Mátranovák, Mátraszentimre, Mezőcsát, Mezőkövesd, Mezőszemere, Mikóháza, Miskolc, Mónosbél, Nagylóc, Nagyréde, Nagytálya, Nemesbikk, Nógrád, Nógrádkövesd, Novaj, Nőtincs, Nyékládháza, Ostoros, Pálosvörösmart, Palotás, Parád, Pásztó, Patak, Pétervására, Petőfibánya, Poroszló, Pusztaberki, Putnok, Radostyán, Recsk, Répáshuta, Rétság, Rimóc, Rózsaszentmárton, Sajóbábony, Sajógalgóc, Sajóivánka, Sajókeresztúr, Sajólád, Sajómercse, Sajópetri, Sajószöged, Salgótarján, Serényfalva, Somoskőújfalu, Sóshartyán, Szécsény, Szendehely, Szihalom, Szikszó, Szirmabesenyő, Szurdokpüspöki, Szűcsi, Szügy, Tarnalelesz, Terény, Tereske, Terpes, Tibolddaróc, Tiszaújváros, Tolmács, Uppony, Vadna, Vámosgyörk, Varbó Varsány, Verpelét, Visonta

Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok és Nógrád vármegye területeiről, 2023. évben összesen 133 településről érkeztek a településrendezési tervek felülvizsgálatával, illetve módosításával, környezeti vizsgálattal, továbbá a településfejlesztési koncepcióval és az integrált településfejlesztési stratégia készítésével, véleményezésével kapcsolatos megkeresések. Megkeresés tárgya volt egy-egy település esetében, „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről" szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet értelmében előzetes tájékoztatás, a településrendezési eszközök véleményezése, meghívó egyeztetési tárgyalásra és az elfogadott településrendezési terv megküldése a 2022. július 1-je előtt indított településrendezési eljárások esetében. 2022. július 1-jétől hatályba lépett a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet.

Előzetes terepbejárásokon, helyi egyeztetéseken részt vettünk, a megküldött településrendezési tervek tervezett módosításaihoz, felülvizsgálataihoz, továbbá új településterv készítéséhez kapcsolódóan (pl. Miskolc, Vadna, Uppony, Répáshuta, Recsk, Kál településeken).

Igazgatóságunkon településrendezési tervekhez kapcsolódóan számos belső egyeztetés zajlott, például Miskolc és Mátraszentimre területére.

Egyeztetés zajlott például az ökológiai hálózattal érintett nagyrédei, nemesbikki, sajószögedi, vadnai területek kapcsán az érintett önkormányzatokkal és településtervezőkkel.

Magánszemélyektől is érkeztek be megkeresések, tájékoztatási kérelmek adott beruházási szándék kapcsán, illetve telekvásárlást megelőzően (pl. Varbó országos ökológiai hálózat által érintett ingatlanok kapcsán).

Gazdasági társaságoktól is érkeztek be megkeresések, tájékoztatási kérelmek adott beruházási szándékok kapcsán (pl. Miskolc: volt repülőtér területét érintő beruházási szándék).

Számos településrendezési eszköz módosítása teljes eljárás helyett tárgyalásos eljárás, illetve egyszerűsített eljárás keretében történt. 2023-ban általános és rövid eljárás típusok, többségében egyszerűsített eljárás keretében érkeztek megkeresések igazgatóságunkra.

A településrendezési eljárással és a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság szakmai véleményeinek településrendezési tervekbe történő beépülésével kapcsolatos tapasztalatainkat az alábbiakban összegezzük:

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban: Étv.) 8. § (1) és (2) bekezdései alapján „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről" szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (továbbiakban: kormányrendelet) 32. § (1) bekezdése szerint a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása teljes, egyszerűsített, tárgyalásos vagy állami főépítészi eljárás volt, a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelettel történő jogszabály változást megelőzően. . A jogszabály váltást követően új eljárás típusok az egyszerűsített eljárás mellett az általános és a rövid eljárás.

A településrendezési egyeztető tárgyalásokon 2023. évben az igazgatóság tájvédelmi referensei táj- és természetvédelmi értékeket, területeket érintő beruházások, tervezett terület-felhasználás váltások esetében részt vettek, szakmai véleményeiket rögzítették.

A Lechner Tudásközpont ETÉR elektronikus webfelületéről (E-TÉR - Elektronikus Térségi Tervezést Támogató Rendszer) letöltött településrendezési és környezeti vizsgálattal kapcsolatos megkeresések esetében a vezető által aláírt véleményezési dokumentumok (pdf. fájlok) feltöltését önállóan végezzük, a titkársági iktatást követően. A településrendezési tervek és településképi rendeletek, környezeti vizsgálatok készítését, véleményeztetését szolgáló E-TÉR és a hozzá tartozó NOM üzenetkezelő alkalmazás tekintetében igazgatóságunk E-TÉR adminisztrátora a tapasztalt problémákat összeszedve visszajelezte 2023 tavaszán az E-TÉR programozói felé.

A képviselő testület által elfogadott településrendezési eszközöket jelentős arányban megküldték igazgatóságunknak.

A települési önkormányzatok által a 2017-2023. években elkészített, majd elfogadott településképi arculati kézikönyvek és településképi rendeletek után jellemző, hogy a településrendezési eszközökben (helyi építési szabályzatban, annak mellékleteiben vagy függelékeiben) már nem szerepeltetik a táj- és természetvédelmi, tájképvédelmi jelentőségű értéktípusokat (pl. egyedi tájértékek, ex lege védett értékek, természeti emlékek). Sokszor igazgatóságunk felhívása ellenére ezen értéktípusok a településképi rendeletbe sem kerültek bele.

Az országos ökológiai hálózattal kapcsolatos változásokat megfelelő időszakonként az eljárásrendnek megfelelően hivatalos úton megküldjük az AM illetékes főosztályának, miután az előzetes egyeztetés lezajlott az illetékes főosztállyal.

A környezeti értékelésekkel kapcsolatos észrevételünk, hogy a munkarész sokszor hiányos volt, nem tért ki valamennyi jelentősebb környezet- és természetvédelmi szempontból jelentős módosítási szándékra. Az általunk megjelölt korrekciókat, kiegészítéseket jellemzően átvezették a településtervezők.

A biológiai aktivitásérték számítások esetében megállapítható, hogy a településtervezők a hatályos jogszabálynak megfelelően végzik a számításokat.

Az egyedi tájértékek felmérése még nem készült el minden település közigazgatási területére. Az egyedi tájértékek csak igen ritkán kerültek ábrázolásra a településszerkezeti terveken.

A „Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről" szóló 2018. évi CXXXIX. törvény előírásai alapján a „területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról" szóló 9/2019. (VI. 14.) MVM rendelet tartalmazza a területrendezési tervek kiegészítő országos övezeteit, térképmellékleteket és előírásokat.

Hatályba lépett a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet, amely magába foglalja a fejlesztési tervre, a rendezési tervre (továbbiakban együtt: településtervre), a kézikönyvre és a településképi rendeletre vonatkozó jogszabályi előírásokat.

A jogszabályi környezet változásának eredményeként a Lechner Tudásközpont központi egyeztető felületén (E-TÉR) keresztül történt a településrendezési tervek véleményezése.

Igazgatóságunk 2023-ban településrendezési eszköz jogszerűtlen tartalma miatt nem kezdeményezte törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatását.

Területrendezési hatósági eljárási ügyekben a „területrendezési hatósági eljárásokról" szóló 76/2009. (IV. 8.) Korm. rendelet alapján az illetékes vármegyei kormányhivatal jár el hatóságként. 2023-ban a Bükki Nemzeti Park Igazgatósághoz jogsegélykérelem szakkérdés vizsgálattal kapcsolatos megkeresés érkezett a kormányhivataltól. Építésügyi hatósági engedélyezésre irányuló eljárásba is bevonták igazgatóságunkat (Uppony, tervezett vadászház).

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényben és a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletben szabályozott településképi arculati kézikönyvvel és településképi rendelettel kapcsolatos adatszolgáltatási és véleményezési feladataink 2017-ben jelentkeztek elsőként, amellyel kapcsolatos szakmai feladatokat 2023-ban is folytattuk.

A településképi arculati kézikönyvekkel és a településképi rendeletekkel kapcsolatos vélemények feltöltését, azaz továbbítását a megkereső önkormányzatok felé, a Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően a Lechner Tudásközpont online egyeztetési felületén (E-TÉR) keresztül oldottuk meg.

2023-ben főként a meglévő településképi rendeletek módosítására került sor.

ügyirat típusa	főszám (db)	alszám (db)	kimenő ügyiratok száma (db)
településképi arculati kézikönyv véleményezése, településképi rendelet véleményezése	7	7	7

Érintett települések:
Etes, Kazincbarcika, Mátraszentimre, Mezőcsát, Egerbocs, Salgótarján, Terény

7.4. Tájképvédelmi övezetek módosítása

Tájképvédelmi övezet módosítását nem kezdeményeztük.

7.5. Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások

Az egyre sokasodó napenergia parkokhoz kapcsolódó, 100 hektáros vagy azt meghaladó beruházási területek esetében véleményünk szerint már tájvédelmi jelentőségű beavatkozásokról beszélhetünk.

Tájvédelmi vélemények, szakértői tevékenység,

Igazgatóságunk tájvédelmi szakértői tevékenységét elsősorban a beérkező megkeresések kapcsán fejti ki. A véleményezésre megküldött településrendezési tervek mindegyikét a természetvédelmi megfontolások mellett tájvédelmi szempontból is vizsgáljuk. Ilyen jellegű véleményből **215** db-ot készített igazgatóságunk az elmúlt évben. A településképi arculati kézikönyvek és a településképi rendeletek véleményezése során kiemelten tájvédelmi vélemények születtek **7** alkalommal. Egyéb ügyek esetében, melyekhez adott véleményünkben kifejezetten tájvédelmi véleményt is megfogalmaztunk, **70** esetben fordult elő, melyek között építési, útépítési, elektromos szabadvezetékkel, napenergia parkokkal, távközlési tornyok létesítésével, vízjogi létesítéssel és bányászattal kapcsolatos ügyek szerepeltek.

Kifejezetten tájvédelmi szakértő tevékenységre vonatkozó megkeresés 2023. évben igazgatóságunkhoz nem érkezett.

Nagy érdeklődés mellett bonyolítottuk le az Igazgatóság PROBONO-s belső képzése keretében a „Megújuló energiák (napenergia, geotermikus) hasznosításának táj- és természetvédelmi vonatkozásai" című képzésünket 2023-ban is. Új belső képzésként elindult a „Gyepkezelések és hatásai" című képzésünk az évben.

Tájvédelmi célú beavatkozások

Célzottan tájvédelemi jellegű beavatkozások nem történtek.

8. Projektek

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése	Fizikai befejezés	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedése (ha)	Kapcsolódó bemutatási elem	Projekt költségvetése (Ft)	Támogatás összege (Ft)	Projekt 2023. évi teljesítése
A Bükk Keleti Kapuja" – A Szeleta Park Láto-gatóközpont kialakítása GINOP 7.1.5-16-2016-00005	2017.05.01.	2023.12.31.	GINOP	Látogatóközpont építése a Bükk Keleti kapujában	Miskolc, 31329/3 hrsz.	2,33	látogatóközpont, kiállítás	2.987.541.002	2.252.105.423	A Látogatóközpont építés kivitelezési munkáit követően a kiállítás kialakítása is befejeződött, és 2023.12.13-án az ünnepélyes megnyitóra is sor került. A megvalósításhoz kapcsolódó eszközbeszerzések lezárultak. A projekt kapcsán a záró elszámolás benyújtásra került, annak elfogadása folyamatban.
A hosszú távú természetvédelmi terü-letkezelés infrastrukturális feltételeinek megteremtése a Dél-Hevesi Tájegységben KEHOP-4.1.0-15-2016-00029	2016.10.01.	2023.05.22..	KEHOP	500 egyedből álló szürke marha szarvasmarha gulya téli tartásához, a meglévő és beszerzen-dő gépek, valamint a takar-mánykészlet és termények elhe-lyezésére, valamint az itt dolgo-zók elhelyezését szolgáló épületegyüttes kialakítása.	Dél-Heves	594		1.496.193.318 +saját forrás 90.196.253	3.671.260	A záró elszámolás 2023.06.23-án benyújtásra került, melyet az Irányító Hatóság 2024.02.13-án fogadott el. A fenntartási időszak megkezdődött.
Őshonos fafajok a hazai erdőkbe – Tájidegen erdőállományok és	2017. 02. 01.	2023.10.31	KEHOP	A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében lévő védett és Natura	Borsod-Abaúj-Zemplén, Nógrád, Heves és Szabolcs-	350		347.251.548	142.548.027	A projekt megvalósítása 2023-ben befejeződött. A csemeteültetések és kerítésépítések is megvalósultak a 2023 évben. A pályázat végén egy workshop 2023.10.19-én került megrendezésre. A

fásítások átalakításának megkezdése, erdők természetvédelmi kezelése a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területén KEHOP-4.1.0-15-2016-00062				2000 erdőterületeken az idegenhonos főfafajú erdőrészletek egyes tömbjeiben az őshonos, termőhelynek megfelelő fajokból álló, elegyes, mozaikos szerkezetű állományokra való átalakítás megkezdése	Szatmár-Bereg vármegye védett és Natura 2000 erdőterületein.					záró elszámolás benyújtásra került 2023.11.30-án, melynek elfogadása folyamatban van. A kerítésépítéshez kapcsolódó közbeszerzési eljárás utóellenőrzésről szóló jelentést 2023.08.30-án megkaptuk.
Komplex élőhelyfejlesztési program a Dél-Borsodi Tájegység területén: élőhely-rehabilitáció (fa- és gyeptelepítések), vizesélőhely-rekonstrukció, invazív fajok visszaszorítása (projekt-előkészítés) KEHOP-4.1.0-15-2016-00101	2020.08.31.	2023.12.22.	KEHOP	Jelen projekt célja a Dél-Borsodi Tájegység területén egy komplex tájrehabilitációs program kidolgozása vizes élőhelyek rehabilitációjával, LIDAR felmérésre alapozott vízborítási modell felhasználásával, inváziós fajok visszaszorításával, őshonos növények visszatelepítésével. A tájrehabilitációs program keretében kotrások, mederrendezések, természetvédelmi szempontból szükségtelen vízlevezető árkok betömése kerül megtervezésre, gémes kutak, felújítása, használatba vétele, a tájegység tájképi értékének megőrzése	Dél-Borsodi Tájegység	0		89.555.610	81.088.839	Az Előzetes Régészeti Dokumentáció elkészítésére 2023. január 23-án megkötöttük a szerződést a Magyar Nemzeti Múzeummal. Az ERD-I. része 2023.03.30-án elkészült. Az ERD-II. rész elkészítésére a pályázat megvalósítási szakaszában kerül sor. Az előzetes vizsgálati dokumentáció készítésére 2023. február 27-én megkötöttük a szerződést. A dokumentáció elkészült, az illetékes BAZ Vármegyei Kormányhivatalhoz engedélyezésre benyújtásra került. 2023. szeptember 15-én az eljárás lezárult. Természetvédelmi célból készítendő rekonstrukciós terv készítésére 2022. május 19-én kötöttünk szerződést. A dokumentáció határidőben elkészült. LIDAR felmérés készítése tárgyban a pályázatban történő ráemelés után kötöttünk szerződést. A felmérés elkészült. Megvalósíthatósági tanulmány készítésére 2023. március 30-án kötöttük meg a szerződést. A dokumentáció elkészült. A vízjogi engedélyezési és kiviteli tervek készítése tárgyban 2023. február 13-án kötöttünk szerződést. A vízjogi létesítési engedélyezési tervdokumentáció elkészült, a létesítési engedély kiadásra került. A munkavégzéshez szükséges engedélyeket illetve az együttműködési, tulajdonosi és vagyonkezelői hozzájárulásokat beszereztük. A tervezett eszköz beszerzésre került.

				céljából tanyák tájba illő felújítása, utak felújítása, tájsebek megszüntetése kerül kidolgozásra.						Az IH közbeszerzési utóellenőrzés tanúsítványát 2023.03.27-én megkaptuk, majd az IH szerződésmódosítására vonatkozó tanúsítványt is 2024.01.22-én
Komplex élőhely-fejlesztési program a Dél-Hevesi Tájegység területén: élőhely-rehabilitáció (fa- és gyeptelepítések), vizesélőhely-rekonstrukció, invazív fajok visszaszorítása (projekt-előkészítés) KEHOP-4.1.0-15-2016-00102	2021.04.01.	2023.12.15.	KEHOP	Jelen projekt célja a Dél-Hevesi Tájegység területén egy komplex tájrehabilitációs program kidolgozása vizes élőhelyek rehabilitációjával, LIDAR felmérésre alapozott vizesélőhely-fejlesztésekkel, időszakos vízállású fertők és mocsárrétek revitalizációjával. A projekt részét képezi fák, facsoportok őshonos fafajokkal történő fafajcserés átalakítása, új facsoportok, fasorok létre-hozása, kis kiterjedésű szántó-földek esetében gyeptelepítés. E mellett invazívan terjedő lágy és fásszárúak elleni védelem ter-vezett.	Dél-Hevesi Tájegység	0		37.289.996	26.526.424	A gyeprekonstrukció, gyeptelepítés tervezése és területek határainak terepi pontosítása (földmérési terv) elkészítésre került. Elkészült az inváziós fajok területének felmérésére, az eltávolítás időbeliségének és módjának a tervezése Elkészült az előzetes vizsgálati dokumentáció mely alapján a környezetvédelmi hatóság megállapította, hogy környezeti hatástanulmány készítése nem szükséges. Az EVD határozat 2023.09.13-án vált véglegessé. Az elkészült az Örökségvédelmi hatástanulmány az EVD részeként került benyújtásra a Hatóságokhoz. Az érintett területek kapcsán megszereztük a szükséges más célú hasznosítási engedélyt. 2023.06.15-ére elkészült a vízjogi engedélyezési terv mely alapján a Vízügyi Hatóság kiadta a vízjogi engedélyt, mely 2023.12.01-jén vált véglegessé. Ezt követően elkészült a vízjogi kiviteli terv. A projekt záró elszámolása 2023.12.21-én benyújtásra került, melynek elfogadása folyamatban van. Együttműködési, tulajdonosi és vagyonkezelői megállapodást kötöttünk az érintett hatóságokkal, szövetkezetekkel, önkormányzatokkal, magánszemélyekkel. Együttműködési megállapodást kötöttünk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettel. Természetvédelmi engedélyt kértünk és kaptunk a kaszálásra, a területhelyreállításra (cserjeirtás) és a nád irtására vonatkozóan.

Zagyva-völgyi vizes élőhelyek és fás legelők rekonstrukciója (projekt-előkészítés) KEHOP-4.1.0-15-2016-00103	2021.09.01.	2023.11.30.	KEHOP	Kisgombosi tölgyes termé-szetvédelmi fejlesztésének elő-készítése; A hatvani Kincsem-tó természetvédelmi fejlesztés elő-készítése	Hatvan	0	0	6.665.000	3.165.000	Elkészült a Kisgombosi fáslegelő I. élőhelykezelés, injektálási munkákra vonatkozó közbeszerzési eljárás dokumentációja és 2023.12.05-én elindult az eljárás EKR002154862023 számon. Elkészült a projekt zárásaként az MT. A záró elszámolás 2023.12.22-én benyújtásra került.
A túzok határon átnyúló védelme Közép-Európában" LIFE15 NAT/AT/000834	2016.07.25.	2024.10.31.	LIFE	A globálisan veszélyeztetett túzok (*Otis tarda*) védelme a faj nemzetközi fajvédelmi tervében, valamint az azzal összhangban lévő, a Közép-európai Túzokpopulációk Megőrzéséről szóló Egyetértési Memorandumban (MoU) szereplő kiemelt jelentőségű veszélyeztető tényezők mérséklésén keresztül.	Hevesi-sík, Borsodi-Mezőség	113.256		122.892.526 Ft	25.727.198 Ft	Felhasznált támogatás: -LIFE: 23.317.198,- Ft -AM: 2.410.000,- Ft A projekt egyes akcióiban szereplő munkafolyamatok ellátása a pályázat szakmai és költségvetési ütemezésének megfelelően történt. A 2023-es évben is folytatódott a túzok állomány rendszeres monitoringja, valamint megfigyelési adatok felvétele a telelő és fészkelő helyeken. A faj védelme érdekében továbbra is szoros együttműködésben dolgoztunk az érintett vadász-társaságokkal.(monitoring, csapdázás, predátor kontroll) Továbbá a földön fészkelő, hasonló életmódot folytató madarak monitorozását is folytattuk. A pályázatban, a 2023-es évre tervezett terepi feladatok folyamatos ellátását biztosítani tudtuk. Beszerzésre került 2 db hőkamera és 1 db ultrahangos vadriasztó. 2 db korábban elhullott túzok egyedet kipreparáltattunk környezeti nevelési célokra. A projekt 2024. évre meghosszabbításra került, így 2024. október 31-én zár majd.
Pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával	2019.01.01.	2026.12.31.	LIFE	A Közösség számára jelentős, Magyarországon kiemelkedő és jelentős értékkel bíró természetközeli gyepterületes élőhelytípusok és az ezekhez kötődő fajok természetvédelmi	14 db Natura 2000 terület	886 ha		864.977 €, azaz 268.142.870 Ft	90.102.737 Ft	-Felhasznált támogatás: -LIFE: 69.875.737,- Ft -AM: 20.227.000,- Ft A természetvédelmi célú kezelésre kiírt 1. közbeszerzési eljárásban 3 projektterület került bevonásra, Tepke (HUBN20056), Bézma (HUBN20057) valamint a Gyöngyösi Sár-hegy (HUBN20046) Natura2000 területek. A nyertes vállalkozók 2023. március 15-ig a szukcesszió megfékezéséhez kapcsolódó munkák újabb 70%-

LIFE17 IPE/HU/000018, LIFE-IP GRASSLAND-HU				helyzetének javítása és hosszú távú megőrzése.						át (C.3.1. akció) végezték el, majd szeptember 30-ig elvégezték az inváziós fajokkal érintett területek első évi kezelését. 2023. évben kiírásra került újabb 7 projektterület élőhelykezelésére közbeszerzési eljárás (Vár-hegy-Nagy-Eged - HUBN20008, Borsodbótai Kotyindó-tető - HUBN20017, Sóshartyáni Hencse-hegy - HUBN20060, Heves-sík - HUBN10004, Kerecsendi-erdő és a Lógó-part - HUBN20038, Tard környéki erdőssztyepp - HUBN20009 valamint a Verpeléti Vár-hegy - HUBN20043). A nyertes vállalkozóval 2023.10.26-án megtörtént a szerződéskötés. Emellett több alkalommal kisebb területeken (0,1-0,05 ha) a BNPI munkatársainak bevonásával is történtek természetvédelmi célú kezelések, elsősorban kökény, mogyoró és gyalogakác visszaszorítása (Verpeléti Vár-hegy-HUBN20043, Bükkzsérci Kerek-domb-HUBN20008, Tiszadorogma-HUBN10002). A projektbe két fő bevonása történt meg, egyrészt a gyepvédelmi - tanácsadói feladatok, másrészt inváziós fajok elleni védekezéssel kapcsolatos feladatok ellátása miatt. Ezért beszerzésre került egy Toyota Hilux gépjármű 2023. novemberében, amit a gyepvédelmi tanácsadó kolléga használ.
A folyóparti élővilág egykor és napjainkban SKHU/1902/1.1/037	2020.11.01.	2023.12.31.	Interreg	A projekt célja közös turisztikai szolgáltatások kifejlesztése és a két attrakciót tematikusan összekötő vízi élővilág bemutatása mindkét partner infrastrukturális fejlesztése során. Ipoytarnóc és Karva között egy	Ipolytarnóc Hrsz. 039.	156,0096 ha		473.394,77 EUR, azaz 165.688.170 Ft	52.153.070 Ft	2023.04.14-én átadásra került a felújított 2-es számú csarnok. Ezt követően 2023.04.28-án közbeszerzési eljárás indult (EKR00607292023) kiállítás, kisfilm, információs, interaktív táblák vonatkozásában. Ebből az interaktív tanösvény beszerzése sikertelen volt, ezért új eljárást indítottunk 2023.06.01-én (EKR00864932023) A kiállítás, kisfilm teljesítése 2023.09.15-én, az információs táblák kihelyezése és az interaktív tanösvény 2023.08.10-én készült el. A 3D szkennelés eredményei alapján a kiválasztott lábnyomokból 3D nyomtatással ajándéktárgyak készültek. Letéphető térkép és leporelló

				kerékpáros útvonal kerül kialakításra. Ipolytarnócon a 2. sz csarnok korszerűsítését tervezzük interaktív, 3D bemutatóval.						kiadványokat készítettünk a projekt eredményei alapján. Karva és Ipolytarnóc között kerékpáros útvonal került kijelölésre, mely a GUIDE&HAND mobil applikációban került rögzítésre.
LIVING HERITAGE Határon és korokon átívelő kulturális örökség bemutatása a történelmi Nógrád területén SKHU/1601/1.1/267	2017.09.01.	2023.12.31.	Interreg - SKHU	A projektben résztvevő partnerek közös célja a kulturális és természeti örökség bemutatása, és egy határon átnyúló, fejlett észak-déli idegenforgalmi tengely kialakítása.	Salgótarján 1380 hrsz., Salgótarján 1374 hrsz.	3,2511 ha		258.109,37 EUR, azaz bruttó 90 338 279,5 Ft (350 Ft/euro)	3.800.000 Ft	A projekt újranyitását követően a korábban megépült cölöpös fejlesztőparkot a jelenlegi rendeleteknek megfelelő játszótérré alakíttattuk át.
A Natura2000 tölgyerdők szerkezeti és kompozíciós biodiverzitásának növelését célzó természetvédelmi eszközök LIFE16 NAT/IT/000245	2017.07.01.	2026.12.31.	LIFE	A projekt céljai: A közösségi jelentőségű tölgyes élőhelyek biológiai sokfélesége csökkenésének megállítása, a folyamat megfordítása a Natura 2000 területeken, ökológiai szemléletű természetvédelmi erdőkezelési módszerekkel Közel 26 hektáron idegenhonos (akácos, fekete fenyves) faállományt alakít át tölgyes élőhellyé. A tevékenység és az eredmények a szakközönség és a nagyközönség	SPA területek Borsodi-Mezőség, Bükk hegység és peremterületei Hevesi sík, Kesznyéten, Mátra	36.307, 66.328, 77.049, 6.084, 37.331		699.430.060	LIFE: 31.329.034,- Ft, Önerő: 15.575.000,- Ft	A szakmai irányító által meghatározott feladatokkal járó kiadások rögzítése, továbbítása a magyar koordinátor felé. Tovább folytattuk a megkezdett feladatokat: Injektálás (Buják 102B, Bükkzsérc 61C, D, Felsőtárkány 182B, Kerecsend) Csemeteültetés lékekbe (Buják 102 A, B, Bükkzsérc 61D) + vermelés) Vadkárelhárító kerítés építése (Felsőtárkány 173D) ezen kívül sorkapálás, ápolás, cserjeirtás történt a projekt területein. Ökológiai felmérések készültek több témát érintve.

				részére bemutatásra és publikálásra kerülnek.						
LIFE SakersRoad-A kerecsensólyom védelme az Észak-alföldi régióban LIFE21/NAT/HU/10 1074704	2022.09.01	2028.11.30	LIFE	A projekt célja: A projekt fókuszterülete négy észak-alföldi Natura 2000 (uniós védettséget élvező) terület, így a fajmegőrzési akciók elsősorban a Jászság, a Hortobágy, a Hevesi-sík és a Borsodi-Mezőség Különleges Madárvédelmi Területen kerülnek megvalósításra. A projekt keretében a legmodernebb módszerekkel követik nyomon a kerecsensólyom példányokat, így nyomkövetők, kamerák, speciális jelölő gyűrűk és tollakból kinyert DNS-ujjlenyomat segítségével azonosítják a szakemberek az egyes példányokat és így próbálják megállapítani, hogy milyen tényezők	Dél-Hevesi Tájegység, Dél-borsodi Tájegység			568.670,76 EUR, azaz 221.781.596,4 -Ft	9.828.644.- Ft	Felhasznált támogatás: - LIFE: 2.058.606,- Ft - SZPI önerő támogatás: 7.770.038.- Ft - Önerő:,0 Ft, A projekt egyes akcióiban szereplő munkafolyamatok ellátása, a pályázat szakmai és költségvetési ütemezésének megfelelően megkezdődött. Így 2023-ban, az igazgatóság területén, elindult a faj monitoringja, az állomány felmérése céljából a fiókák gyűrűzése, valamint a veszélyeztető tényezők feltérképezése. Októberben a terepi szezon zárásaként, partneri találkozó keretén belül áttekintésre került a projekt pénzügyi és szakmai helyzete, valamint a fajmegőrzési terv kidolgozása is elindult.

				okozhatják az állomány csökkenését.						
RestPoll HORIZON-101082102	2023. 10. 01.	2027.09 30.		A projekt célja: A beporzók élőhelyeinek helyreállítása az európai mezőgazdasági tájakon többszereplős részvételi megközelítések alapján	Dél-Hevesi Tájegység			70.000 EUR azaz, 27.300.000.- Ft	0	Egyeztetés történt a magyarországi partnerekkel a mintaterületek kijelöléséről és az ott tervezett mintavételi módszerekről, valamint részletesen áttekintettük a kutatási tervet. Emellett előkészítő egyeztetéseket tartottunk a nemzetközi konzorciummal.
HUMANITA – CE0100248 Az ember és a természet közötti kölcsönhatások és a turizmus hatásai hatása a védett területekre	2023.03.15	2026.03.31	Central Europe Interreg	A projekt célkitűzése: a turizmus hatásvizsgálata új, egymást kiegészítő eszközök és módszereinek közös fejlesztésével, a környezeti feltételek megfelelő értékelése a turisták által okozott károk elkerülése érdekében.	BNPI működési terület		Suba-lyuk tanösvény	134.568,00 EUR 57 259 800 Ft	EU támogatas10 7.654,40 EUR, 41.651.487,3 6 Ft, társfinanszírozsá 26.913,60 EUR, 10.412.871,8 4 Ft	A CE0100248 számú, HUMANITA rövidett elnevezésű projekt célja, hogy segítse a Közép-Európában található védett területek vezetőit a bizonyítékokon és részvételen alapuló menedzsmentben, segítve őket abban, hogy a megfelelő intézkedéseket a megfelelő helyre hozzák, megelőzzék a negatív hatásokat és az emberi természeti konfliktusokat, és csökkentsék a kockázatot inkrementális megközelítéssel. A projektben 10 partnerszervezet működik közre. 2023-ben a BNPI szervezésében valósítottuk meg a projekt 3 napos Kick-off megnyitó rendezvényét, sor került 2 db kameracsapda és IT eszközök beszerzésére.
LECA-CE0100170 A következő fajok együttélésének és megőrzésének támogatása Kárpáti nagyragadozó állatok védelme	2023.03.06	2026.03.31	Central Europe Interreg	A projekt célkitűzése: nagyragadozók védelme, élő populációra vonatkozó naprakész információk szolgáltatása. Következetes és hatékony, a helyi	BNPI működési terület			103.335,15 EUR 39 980 369,54 Ft	EU támogatás 82.668,12 EUR, 31.984.295,6 8 Ft, társfinanszírzoás 20.667,03	A CE0100170 számú, LECA elnevezésű projekt a nagyragadozók Kárpátok erdei ökoszisztémáinak kulcsfontosságú elemei, amelyek a hiúz, a farkas és a medve egyik legelterjedtebb őshonos populációjának adnak otthont Európában. Projekt célja a helyi érdekelt felekkel való együttélés elősegítése, a nagyragadozók természetes elterjedésének és újratelepítésének elősegítése, oktató, figyelemfelhívó kampányok folytatása. A

				érdekeltek bevonásával megvalósuló nyomonkövetési megközelítés kidolgozása.					EUR, 7.996.074 Ft	projektben 12 partner működik közre. A projekt keretében került sor 2023. évben 60 db kameracsapda és tartozékai, valamint informatikai eszközbeszerzésre.

2023-ban zárt projektjeink

GINOP projekt

A Bükk Keleti Kapuja" – A Szeleta Park Látogatóközpont kialakítása GINOP 7.1.5-16-2016-00005 azonosító számú projektünkben 2022 tavaszán kiírásra került a látogatóközpontban tervezett, a Bükk természeti kincseit, különleges földtörténetét, egyedi vízrajzát, kulturális örökségét és a világhírű Szeleta-kultúrát színvonalas, interaktív módon bemutató kiállítás kivitelezésére vonatkozó közbeszerzési eljárás. Sajnálatos módon az első eljárás eredménytelenül zárult, így az eljárás megismétlése vált szükségessé. Az eljárás megindítása az ellenőrző hatóságok jóváhagyását követően kerülhetett sor. A beszerzési eljárás erdményes volt, az adásvételi szerződések feltételesen megkötésre kerültek 2023. február 28-án. A projekt forráshiánya miatt a kiállítás megvalósítására vonatkozó szerződések hatálybalépéséhez forrásráemelési kérelmet nyújtottunk be a GINOP Irányító Hatóság felé. A többlettámogatást tartalmazó módosítási igényünk elfogadásra került a Támogatási szerződés módosítása 2023.08.16-én lépett hatályba.

2023 évben a befejeződtek az épület kivitelezési munkálatai, ezt követően a kiállítás is kialakításra kerülhetett. A munkálatok végeztével a használatbavételi engedélyt is megkaptuk.

2023 decemberében a fennmaradó környezeti nevelési eszközök beszerzéseire is sor kerülhetett.

A Szeleta Park Látogatóközpont ünnepélyes átadójára 2023.12.13-án került sor, melyet követően megnyitotta kapuit látogatók számára.

KEHOP projektek

2023-ban *A hosszú távú természetvédelmi területkezelés infrastrukturális feltételeinek megteremtése a Dél-Hevesi Tájegységben című KEHOP-4.1.0-15-2016-00029* azonosító számú projektünkben az állattartó telep üzemeltetéséhez szükséges további eszközök beszerzésére, valamint a projekt zárására került sor.

2023-ban zárt az *Őshonos fafajok a hazai erdőkbe – Tájidegen erdőállományok és fásítások átalakításának megkezdése, erdők természetvédelmi kezelése a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területén KEHOP-4.1.0-15-2016-00062* azonosító számú projektünk is. Lefolytatásra kerültek a közbeszerzések, beszerzések. Megvalósultak a még hátralévő tevékenységek (csemeteültetés, injektálás, fakitermelés, kerítésépítés, útjavítás). Beszereztük a betervezett eszközöket (mezőgazdasági permetező drón, vegyszer), megvalósult az erdőkezelést támogató térinformatikai rendszer. A pályázat végén a projekt keretében szerzett tapasztalatok megismertetésére szakemberek részére 2023.10.19-én egy workshop került megrendezésre.

KEHOP előkészítéses projektjeink

Komplex élőhelyfejlesztési program a Dél-Borsodi Tájegység területén: élőhely-rehabilitáció (fa- és gyeptelepítések), vizesélőhely-rekonstrukció, invazív fajok visszaszorítása (projekt-előkészítés) KEHOP-4.1.0-15-2016-00101 című projektünk 2023.12.22-én zárult. 2023-ban az alábbi tevékenységek zajlottak:

Az előkészítés során elkészült tervek kidolgozásával (műszaki-szakmai tanulmány, vízjogi engedélyes és kiviteli terv, előzetes vizsgálati dokumentáció, előzetes régészeti dokumentáció, rekonstrukciós terv), a hatósági engedélyezési eljárások lefolytatásával a Dél- Borsodi Tájegység jelentős részének vízgazdálkodása tehető hatékonyabbá a megvalósítás eredményeként.

Együttműködési, tulajdonosi és vagyonkezelői megállapodást kötöttünk az érintett hatóságokkal, önkormányzatokkal, magánszemélyekkel, egy civil szervezettel, az érintett területek kapcsán elindítottuk a máscélú hasznosítási igényünket.
Természetvédelmi engedélyt kértünk és kaptunk a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályától.
A vízjogi létesítési engedély 2023.12.19-én került kiadásra. A kivitelei tervdokumentációt Vállalkozó Igazgatóságunknak megküldte.
A pályázat során megtörtént az ingatlanok, ingatlannyilvántartási adatok rendezése. Adás-vételi szerződést kötöttünk 12 ingatlan esetében, 3 ingatlant a tulajdonosok elérhetetlensége miatt kisajátítottunk.
Az Előzetes Régészeti Dokumentáció elkészítésére 2023. január 23-án megkötöttük a szerződést a Magyar Nemzeti Múzeummal. Az ERD-I. része 2023.03.30-án elkészült. Az ERD-II. rész elkészítésére a pályázat megvalósítási szakaszában kerül sor.
Az előzetes vizsgálati dokumentáció készítésére 2023. február 27-én megkötöttük a szerződést a Green Side Kft.-vel. A dokumentáció határidőben elkészült, többszöri átdolgozás után az illetékes BAZ Vármegyei Kormányhivatalnak, mint környezetvédelmi hatóságnak engedélyezésre benyújtásra került. 2023. szeptember 15-én az illetékes hatóság lezárta az előzetes vizsgálati dokumentáció alapján lefolytatott előzetes vizsgálati eljárást és megállapította, hogy környezeti hatásvizsgálat lefolytatására nincs szükség.
Természetvédelmi célból készítendő rekonstrukciós terv készítésére 2022. május 19-én kötöttünk szerződést. A dokumentáció határidőben elkészült, Igazgatóságunkra leadásra került.
LIDAR felmérés készítése tárgyban a pályázatban történő ráemelés után kötöttünk szerződést az Envirosense Hungary Kft.-vel. A felmérés elkészült.
Megvalósíthatósági tanulmány készítésére 2023. március 30-án kötöttük meg a szerződést az Ex Ante Tanácsadó Iroda Kft.-vel. A dokumentáció elkészült.
A Geofront Geotechnika Kft.-vel vízjogi engedélyezési és kiviteli tervek készítése tárgyban 2023. február 13-án kötöttünk szerződést. A vízjogi létesítési engedélyezési tervdokumentáció határidőben elkészült, a vízjogi létesítési engedély 2023.12.19-én került kiadásra. A kivitelei tervdokumentációt Vállalkozó Igazgatóságunknak megküldte.
Természetvédelmi engedélyt kértünk és kaptunk a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályától a Dél-Borsodi Tájegység területén végzendő élőhelyfejlesztésre vonatkozóan.
Együttműködési, tulajdonosi és vagyonkezelői megállapodást kötöttünk az érintett hatóságokkal, egy civil szervezettel, önkormányzattal, magánszemélyekkel, az érintett területek kapcsán elindítottuk a máscélú hasznosítási igényünket.
Kialakításra került a BNPI honlapján egy az adott projektről szóló aloldal.
A projektben tervezett eszköz beszerzésre került.

Komplex élőhely-fejlesztési program a Dél-Hevesi Tájegység területén: élőhely-rehabilitáció (fa- és gyeptelepítések), vizesélőhely-rekonstrukció, invazív fajok visszaszorítása (projekt-előkészítés) KEHOP-4.1.0-15-2016-00102 számú projektben az előkészítéshez kapcsolódóan elkészült a gyeprekonstrukció, gyeptelepítés tervezése, az inváziós fajok területének felmérésére, az eltávolítás időneliségének és módjának a tervezése, a fás élőhelyek kialakításának a tervezése.
Elkészült az előzetes vizsgálati dokumentáció mely alapján a környezetvédelmi hatóság megállapította, hogy környezeti hatástanulmány készítése nem szükséges. Az EVD határozat 2023.09.13-án vált véglegessé. Az elkészült az Örökségvédelmi hatástanulmány az EVD részeként került benyújtásra a Hatóságokhoz. Megszereztük a más célú hasznosítási engedélyt.
2023. 06.15-ére elkészült a vízjogi engedélyezési terv, ami alapján megkaptuk a vízjogi létesítési engedélyt, mely 2023. 12.01-én vált véglegessé. Elkészült a vízjogi kiviteli terv.

Elkészült a Megvalósíthatósági tanulmány.
Együttműködési megállapodást kötöttünk a tervezett tevékenységgel érintett ingatlanok tulajdonosaival, beszereztük a tulajdonosi, vagyonkezelői hozzájárulásokat, együttműködési megállapodást kötöttünk a Magyar Madártani Egyesülettel.
Kialakításra került a BNPI honlapján egy az adott projektről szóló aloldal.

Zagyva-völgyi vizes élőhelyek és fás legelők rekonstrukciója (projekt-előkészítés) KEHOP-4.1.0-15-2016-00103 azonosítójú pályázat keretében elkészült a Megvalósíthatósági Tanulmány.
Elkészült a Kisgombosi fáslegelő I. élőhelykezelés, injektálási munkákra vonatkozó közbeszerzési eljárás dokumentációja, elindult a közbeszerzés.
Együttműködési megállapodást kötöttünk a tervezett tevékenységgel érintett ingatlan tulajdonosával, beszereztük a tulajdonosi, vagyonkezelői hozzájárulásokat.
Kialakításra került a BNPI honlapján egy az adott projektről szóló aloldal.

INTERREG projektjeink

RiWild projekt
A szlovák-magyar határon átnyúló együttműködési program keretében, a RiWild (*Riverside Wildlife Once and Today*) elnevezésű, SKHU/1902/1.1/037 azonosítójú INTERREG V-A pályázat révén a Duna-Ipoly folyók mentén a szelíd turizmus vonzerejének növelése a cél, amely egyúttal a szlovák-magyar, határon átnyúló Novohrad-Nógrád UNESCO Globális Geopark geoturizmusának fellendítését is szolgálja. A kulturális és természeti örökség bemutatására és összekapcsolására irányuló projekt keretében 2023.04.14-én átadásra került Ipolytarnócon a felújított 2-es számú csarnok. A csarnokban elkészült a kiállítás és a kisfilm, a Miocén erdőben megvalósult az interaktív tanösvény, melyen információs és interaktív táblák kerültek kihelyezésre. A 3D szkennelés eredményei alapján a kiválasztott lábnyomokból 3D nyomtatással ajándéktárgyak készültek. Letéphető térkép és leporelló kiadványokat készítettünk a projekt eredményei alapján. Karva és Ipolytarnóc között kerékpáros útvonal került kijelölésre, mely a GUIDE&HAND mobil applikációban került megjelenítésre.
A projekt zárórendezvényét 2023 november 21-én tartottuk meg Ipolytarnócon és 2023. november 28-án Karván, ahol a projektben elért eredmények kerültek megismertetésre a meghívott látogatókkal.

Folyamatban lévő projektjeink

LIFE projektjeink

Jelenleg 4 LIFE projekt van folyamatban az Igazgatóságon. A projektek az ütemezéseknek megfelelően haladnak. *A tűzok határon átnyúló védelme Közép-Európában LIFE15 NAT/AT/000834* azonosító számú projektünk 2024. évre meghosszabbításra került, így 2024. október 31-én zár majd.

A *Pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával LIFE17 IPE/HU/000018, LIFE-IP GRASSLAND-HU* projektünk keretében 2023-ban folytatódott 3 projektterületen a szukcesszió megfékezéséhez kapcsolódó munkák végzése. Szintén vállalkozói munkavégzéssel szeptember 30-ig megtörtént az inváziós fajokkal érintett területek első évi kezelése is. 2023. évben kiírásra került újabb 7 projektterület élőhelykezelésére a közbeszerzési eljárás. Emellett több alkalommal kisebb területeken (0,1-0,05 ha) a BNPI munkatársainak bevonásával is történtek természetvédelmi célú kezelések Natura 2000 területeken. A projektbe két fő bevonása történt meg, egyrészt a gyepvédelmi tanácsadói feladatok, másrészt inváziós fajok elleni védekezéssel kapcsolatos feladatok ellátása miatt. Ezért beszerzésre került egy Toyota Hilux gépjármű 2023. novemberében.

A Natura2000 tölgyerdők szerkezeti és kompozíciós biodiverzitásának növelését célzó természetvédelmi eszközök LIFE16 NAT/IT/000245 projektünkben, az egyes akciókban szereplő munkafolyamatok ellátása a pályázat szakmai és költségvetési ütemezésének megfelelően történt.

A LIFE21/NAT/HU/101074704 - LIFE SakersRoad - „A kerecsensólyom védelme az Észak-alföldi régióban " projektünk 2022. szeptemberében indult el. Az előkészítési egyeztetések után, 2023-ban már megindultak a szakmai munkák is a projektben.

HORIZON projekt

RestPoll HORIZON- 101082102 projekt célja a beporzók élőhelyeinek tartós helyreállítása és összekapcsolása Európában. A projektben dolgozók fő szakmai célkitűzése, a nagyobb léptékű mezőgazdasági rendszerekben vizsgálni, kifejleszteni a beporzó rovarokat és növényi beporzást segítő különböző kezelési módokat, rendszereket, és ezek monitorozására alkalmas módszereket. A projekt a Freiburgi Egyetem vezetésével 2023 októberében kezdődött és négy évig tart. A projekt hazai kutatási tevékenységeit a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont irányítja, a kutatások pedig a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság Hevesi Füves Puszták Tájvédelmi Körzetében zajlanak majd a következő években.

Interreg

Humanita (Közép Európai Interreg 2021-2027)

Védett természeti területeken a turizmus által gyakorolt hatások vizsgálata és javaslat kidolgozása a turizmus negatív hatásainak a csökkentésére.

A CE0100248 számú, HUMANITA rövidett elnevezésű projekt célja, hogy segítse a Közép-Európaban található védett területek vezetőit a bizonyítékokon és részvételen alapuló menedzsmentben, segítve őket abban, hogy a megfelelő intézkedéseket a megfelelő helyre hozzák, megelőzzék a negatív hatásokat és az emberi természeti konfliktusokat, és csökkentsék a kockázatot inkrementális megközelítéssel.

A projekt egyik legfontosabb üzenete a látogatók jobb menedzselésének fontossága ma, hogy a holnap látogatói is minőségi helyszínekkel élhessenek, természetvédelmi értékeik, valamint a helyi közösségek megélhetése és jóléte is támogatott. A projekt a turisták hatásvizsgálatának új kiegészítő eszközeinek és módszereinek közös fejlesztésére összpontosít, nemzetközi tapasztalatcserén alapuló környezeti feltételek és trendek jobb értékelése, kifejezett vezetői válaszok és intézkedések meghozatala, valamint a nemzeti és uniós döntéshozók és a nyilvánosság számára nyújtott információk fejlesztése érdekében. A közösen kidolgozott kísérleti akciók és megoldások bemutatják az innovatív megközelítések alkalmazását a turizmus környezeti hatásainak mérésére a kikötői területeken. A projekt kezdő napja 2023.04.01, és 2026.03.31-én fejeződik be. A megvalósításban összesen 10 partner működik közre. Projekt tevékenységek:

- kutatások (biológiai és genetikai)
- kiadványok, megjelenések
- film/videó készítés
- eszközbeszerzések: vadkamera, informatikai eszközök, látogatószámlálók
- tanösvényfelújítás (Suba-lyuk tájékoztató és interaktív táblázás)
- workshop
- nyitórendezvény: 2023. április BNPI szervezésében

LECA (Közép Európai Interreg 2021-2027)

A Kárpáti nagyragadozó állatok együttélésének és megőrzésének támogatása

LECA – CENTRAL EUROPE INTERREG PROGRAM

A CE0100170 számú, LECA elnevezésű projekt a nagyragadozók Kárpátok erdei ökoszisztémáinak kulcsfontosságú elemei, amelyek a hiúz, a farkas és a medve egyik legelterjedtebb őshonos populációjának adnak otthont Európában. Kérdéses, hogy a populációk stabilak-e vagy növekednek, mivel az adatok gyűjtése nem harmonizált módon történik határokon átnyúlóan, nincsenek közös szabályozások és politikák a nagyragadozók megőrzésére vonatkozóan (pl. orvvadászat megelőzése), és nincs közös megértés és koordináció az érdekelt felek között. A projekt kezdő napja 2023.04.01, a megvalósításra 3 év áll rendelkezésre, projekt befejezési napja 2026.03.31. Projekt célja a helyi érdekelt felekkel való együttélés elősegítése, a nagyragadozók természetes elterjedésének és újratelepítésének elősegítése, oktató, figyelemfelhívó kampányok folytatása. A projektben 12 partner működik közre. A projekt keretében került sor 2023. évben 60 db kameracsapda és tartozékai, valamint informatikai eszközbeszerzésre.

Geotour 2.0 (Interreg Danube Transnational programme 2021-2027)
A kultúra és a fenntartható turizmus szerepének erősítése a gazdasági fejlődésben, társadalmi inklúzió és innováció.

A Duna régió 10 geoparkjának részvételével a meglévő hálózati lehetőségek kihasználása, a közös megőrzési stratégiák és geotermék fejlesztés koncepció – proaktív, fenntartható, rugalmas közösségi vezetésű kulturális és természeti érték kezelés a Danube GeoTour mentén elhelyezkedő Geoparkok erősítéséért és társadalmi gazdasági fejlesztéséért.
A projekt hivatalosan 2024.01.01-én indul, a támogatási szerződés megkötésére 2024.03.11-én került sor.

Benyújtani tervezett projektjeink

KEHOP PLUSZ

Igazgatóságunk korábban 16 projekt javaslatot készített elő a 2021-2027 időszakra vonatkozóan a KEHOP PLUSZ pályázati felhívásra. A projektek jórészt élőhely-kezelési, fejlesztési, rekonstrukciós és fajmegőrzési programokat, tevékenységeket, illetve azokhoz kapcsolódó beruházási elemeket tartalmaznak. Ezek az alábbiak:

1.Dél-Borsodi Tájegység komplex vizesélőhely- és tájrehabilitációs program
2. Komplex élőhelyfejlesztési program a Hevesi-síkon
3. A természetvédelmi területkezelés feltételeinek megteremtése a Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet területén, a Batúz-tanyán
4. A fokozottan védett fekete bödöncsiga kácsi élőhelyének védelme, hosszú távú megőrzésének megalapozása
5. Hegyi rétek kezelése a Bükk-fennsíkon
6. Élőhely-rekonstrukció a mátrai hegylábi és hegyi rétek területén
7. Erdei és erdőssztyepp élőhelyek megőrzése, fejlesztése a Nógrádi Tájegység területén
8. Az ökológiai állapot javítása, élőhelyek és hozzájuk kötődő fajok védelme, inváziós fajok visszaszorítása a Tarnavidéki TK és a Lázbérci TK vizes élőhelyein, vízfolyásain, állóvizein
9. Pannon erdei élőhelyek megőrzése, természeti állapotának javítása, inváziós növények elterjedésének visszaszorítása a Lázbérci Tájvédelmi Körzet védett és Natura 2000 erdőterületein
10. Bél-kői tanösvény felső bányaudvart érintő szakaszának kiépítése, védett fajok védelme érdekében
11. Zagyva völgyi vizes élőhelyek és fás legelők rekonstrukciója (megvalósítás I. ütem)
12. Zagyva völgyi vizes élőhelyek és fás legelők rekonstrukciója (megvalósítás II. ütem)-konzorciumban

13. Véderdők, ritka fajoknak élőhelyet nyújtó idős állományok, faegyedek megőrzése – vadkár megelőzése, ritka fajok élőhelyének védelme, élőhelyrekonstrukció a Mátra területén - részelemek
14. Kétéltűátjárók létesítése a Középső-Ipoly-völgyben
15. Barlangvédelmi célú beavatkozások a Bükk hegység védett és fokozottan védett barlangjaiban
16. A Természetvédelmi Őrszolgálat terepi adatrögzítésének és területellenőrzésének infrastrukturális és térinformatikai támogatása
17. Kétéltűátjárók korszerűsítése, a megfigyelések alapján történő kiegészítése a BNPI területén - Hasznos, Sás-tó, Bogács, Felsőtárkány, Varbó

Az Agrárminisztérium szakmai értékelése alapján a projektek közül az 1. projekt a JTF-ben nevesítésre javasolt, a 2.-11. projektek az ÉFK-ban kerültek nevesítésre. A további pályázataink jelenleg tartaléklistán szerepelnek.

A projektek megvalósítása várhatóan 2024-tavaszán megjelenő KEHOP Plusz pályázati felhívás kiírását követően indítható el.

9. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenység

9.1. Az Igazgatóság ügyiratforgalma

Bükki Nemzeti Park Igazgatóság	ügyek száma
Szakvéleményadás, adatközlés a hatóságok számára	4963
Jelentési feladatok a Minisztérium számára	461
Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés	12391
Összesen:	**17.815**

A jogi tevékenység a klasszikus jogtanácsosi feladatokat jelenti az Igazgatóság esetében is: jogi tanácsadást, állásfoglalások készítését, okiratok, szerződések szerkesztését, ellenjegyzését, jogi képviselet ellátását hatóságok és bíróságok előtt.

2023-ban is számos, a jogi szakterülethez tartozó feladatot láttunk el.

Előkészítettük többek között a Jogi és Igazgatási Osztály ügyrendjének módosítását és az elektronikus dokumentumkezelés szempontjából kiemelten fontos Másolatkészítési Szabályzatot.

Összeállítottuk a belső szabályzatok és igazgatói utasítások nyilvántartását, ezt folyamatosan vezetjük.

2018 novemberében benyújtott kérelmekkel sikeresen csatlakoztunk a SZÜF, az RNY és az e-Papír rendszerekhez. Hivatali Kapuval (BKSZ) 2015 óta rendelkezünk. Az érintett vezetők elektronikus aláírást használnak, melynek alkalmazása egyre gyakoribb.

Igazgatóságunk biztosítja valamennyi feladat- és hatáskörébe tartozó ügyben az elektronikus ügyintézés lehetőséget a személyre szabott ügyintézési felületen (SZÜF), e-Papíron fogadjuk az ügyfelek beadványait. Egyre több ügyfél választja ezt a kapcsolattartási formát, 2023-ben már 333 megkeresést kaptunk e-Papíron keresztül.

Az ügyleírásokat publikáltuk. Az e-ügyintézéssel kapcsolatos tájékoztatót honlapunkon közzétettük a következő elérhetőségen: https://www.bnpi.hu/hu/e-ugyintezes-1

A Rendelkezési Nyilvántartást teljes körűen használjuk.

Az SDA DMS Zrt. által fejlesztett, tanúsított Poszeidon EKEIDR Irat- és Dokumentumkezelő Rendszer alkalmazásával 2022. október 3-tól bevezettük a teljesen elektronikus, hiteles dokumentumkezelést. A munkatársak már a dokumentumkezelő rendszerben kapják meg a bejövő irataikat hiteles elektronikus okirat formájában, a kimenő iratok jóváhagyása, köröztetése, aláírása és címzett részére megküldése szintén a programban, elektronikus formában történik. Papír alapú iratokat csak akkor használunk, ha feltétlenül szükséges, de ezeket is hiteles elektronikus másolatként feltöltjük a Poszeidon rendszerbe a Másolatkészítési Szabályzatunknak megfelelően. A hiteles elektronikus másolatok készítése az Igazgatóságon a Poszeidon rendszerben, annak hitelesítő funkciójával megoldott. 2023-ban 606 irat már hiteles elektronikus dokumentumként került kiküldésre.

A Rendelkezési Nyilvántartásba a Hivatali Kapu elérhetőségünket bejelentettük, ugyanis az a szerv, aki maga is elektronikus ügyintézés biztosítására köteles, csak a Hivatali Kapuját jelentheti be hivatalos elektronikus elérhetőségként, cégkaput nem (még ha létre is tud hozni) a 451/2016. (XII.19.) Korm. rendelet 85. § (6) és (7) bekezdés alapján. Hivatali Kapuról Hivatali Kapura/KÜNY-

regisztrációhoz kapcsolódó tárhelyre (ügyfélkapura)/cégkapura küldött és az onnan Hivatali Kapunkra érkezett küldemények aránya is növekszik, azaz a hivatalos elektronikus kapcsolattartás egyre hangsúlyosabb.

A gépi Hivatali Kapu kapcsolatot kiépítettük. A Hivatali Kapunkra érkező küldemények érkeztetése, és a küldemények Hivatali Kapuról történő kiküldése szintén a dokumentumkezelő programban történik.

A hatóságokkal, államigazgatási szervekkel a Hivatali Kapus kapcsolattartás a hivatalos, ezen csatornán a legtöbb küldemény a természetvédelmi hatóságoktól érkezett. A 2023. évben Hivatali Kapus tárhelyünkre 3673 állományt továbbítottak. Központi email címünkre 11438 üzenetet juttattak el ügyfeleink. Az év folyamán mintegy 1800 darab postai küldeményt dolgoztunk fel. Ezek között vannak olyan iratok is, amelyeket az Iratkezelési Szabályzatunk alapján nem kell érkeztetni és iktatni, fenti táblázatban megadott ügyiratforgalmi adatok az iktatott iratokra vonatkoznak. Fax készülékünkre 7 darab megkeresést küldtek. (a készülék használata főleg internet nélküli területre még mindig jó szolgálatot tesz.)

Az elektronikusan és hagyományosan, papíralapon intézett ügyek hozzávetőleges aránya: 91-9 %.

9.1.1. Szakvéleményadás/adatközlés a hatóságok számára

Hatóság megnevezése	Téma	Ügyek száma
Pest Vármegyei Kormányhivatal	Megkeresés, szakvélemény, adat és tényközlés természetvédelmi ügyben	58
természetvédelmi hatóság	Megkeresés, szakvélemény, adat és tényközlés természetvédelmi ügyben	847
erdészeti hatóság	Megkeresés védett természeti és Natura 2000 területek esetén, saját erdőkkel kapcsolatos ügyek	25
környezetvédelmi hatóság	Megkeresés, szakvélemény, adat és tényközlés környezetvédelmi ügyben	61
NFK, MNV Zrt.	Vagyonkezelési jelentés	82
Magyar Államkincstár, Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály	Szakértői közreműködés	22
Önkormányzatok	Rendezési tervek, TAK, egyéb ügyek	287
	Védetté nyilvánítások, kezelési terv	6
Rendőrkapitányságok	Megkeresések, szakértői felkérések	17
Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály		19
Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztályok		6
Kormányhivatal Földhivatali Főosztályok	Elővásárlási joggal kapcsolatos nyilatkozatok, vagyonkezelői jog bejegyzési kérelmek	244
Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály (foglalkoztatás, nyugdíj)		8
egyéb hatósági levelezés		3281
Összesen:		**4963**

A hatóságok számára kiadott adatközlésekben kismértékű csökkenést látunk, amelyet a korábbi években több évre kiadott környezetvédelmi és a természetvédelmi hatósági engedélyek indokolnak (kaszálás, barlangkutatás). Az előző évek gyakorlatától eltérően külön sorban szerepeltetjük az ugyanazon szervezeti egységektől (Kormányhivatalok Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályaitól), de környezetvédelmi hatósági jogkörben érkezett megkereséseket. Az NFK és az MNV Zrt. felé újonnan bevezetésre került adatszolgáltatási kötelezettségeinknek tettünk eleget. Ezen a területen számottevő változás figyelhető meg a a vagyonkezelési szerződésmódosítások, azok földhivatali bejegyzésének levelezekben. Kimagasló az elővásárlási jognyilatkozatok száma, lemondó nyilatkozatokat szinte 100%-ban elektronikus módon (hivatali kapun, cégkapun) juttatjuk el mind a Kormányhivatalok földhivatali osztályainak, mind az ügyfeleket képviselő ügyvédeknek.

A Kormányhivatalok Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztályaival elsősorban a saját állatállományunkkal kapcsolatos levelezéseket folytattunk. Az önkormányzatok felé településrendezési tervekkel, a településrendezési eszközökkel az előző évihez képest növekvő számú állásfoglalást küldtünk.

2016-ban a Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályától érkező megkeresések száma az előző évhez hasonló, kismértékű (2,1 %-os) csökkenés állapítható meg: 765 megkeresés érkezett.

2017-ben a járási hivataloktól, mint természetvédelmi hatóságoktól érkező megkeresések száma 779 volt, ami kismértékű (1,83 %-os) növekedést jelentett.

2018-ban a természetvédelmi hatóságoktól érkező megkeresések száma 881 volt, ami jelentős (13 %-os) növekedés.

2019-ben a természetvédelmi hatóságoktól érkező megkeresések száma 830 volt, ami kismértékű (5,7 %-os) csökkenést jelentett.

2020-ban a természetvédelmi hatóságoktól érkező megkeresések száma 838 volt, ami kismértékű (0,96 %-os) növekedés.

2021-ben a természetvédelmi hatóságoktól érkező megkeresések száma 899 volt, ami kismértékű (7,2 %-os) növekedés.

2022-ben a természetvédelmi hatóságoktól érkező megkeresések száma 992 volt, ami 10,3 %-os növekedés.

2023-ban a természetvédelmi hatóságoktól érkező megkeresések száma 990 volt, ami szinte megegyezik a korábbi évivel.

Legnagyobb számban a korábbi évekhez hasonlóan továbbra is erdészeti, földügyi, vízjogi, környezetvédelemi engedélyezési, barlangkutatási, vadászati, rendezvények és versenyek engedélyezésével kapcsolatos, védett állat- és növényfajok egyedeit, NATURA 2000 területeket érintő ügyben kerestek meg bennünket a természetvédelmi hatóságok vélemény (adat, tény) adása végett. Védett természeti területet érintő ügyben az esetek túlnyomó többségében megkeresett bennünket a hatóság.

Jogi alapjait, típusát tekintve: jellemzően az Ákr. 25.§ szerinti megkeresésben (az Ákr. a Ket.-től eltérően nem ismeri a jogsegély fogalmát) – alkalmazva a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 39.§-át is – fordultak hozzánk a hatóságok (2023. január 1-jétől a természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 625/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 20.§-t alkalmazva).

Kisebb részben a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 75/A.§ szerinti ügyféli nyilatkozat kérése formájában történik a bevonásunk hatósági eljárásokba. A vízügyi hatóság Igazgatóságunkat közvetlenül a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 5.§ (10) bekezdése alapján keresi meg. Szakértőkénti kirendelésünk

ritkán fordul elő. Mindezek megfelelő jogi keretet biztosítanak ahhoz, hogy a természetvédelmi és tájvédelmi szakkérdéseket következetesen képviseljük a hatóságok eljárásaiban.

A hatóságok fentebb részletezett megkereséseire adott válaszainkban megadjuk természetvédelmi kezelői véleményünket is az adott ügy kapcsán, amiben közöljük a tervezett tevékenység, létesítés végzéséhez általunk figyelembevételre javasolt táj- és természetvédelmi ajánlásokat is. Ezeket az ajánlásokat a Kormányhivatalok általában szinte teljes egészében beépítik határozatukba, szakhatósági állásfoglalásukba, szakkérdés vizsgálata során adott válaszukba. A által kiadott határozatok egy jelentős része nem jut el Igazgatóságunkra, emiatt (a határozat rendelkezésre állásának hiánya) a hatósági előírások betartásának visszaellenőrzése néhány esetben akadályba ütközhet, vagy késedelmet szenvedhet. Kérésünkre utólag a határozatokat utólagosan minden esetben megkaptuk, és a figyelemfelhívások hatására az ilyen esetek száma egyre csökken.

A hatóságok válaszunk megküldésére általában 8-15 napos határidőt szoktak kitűzni, ritkán előfordul ettől hosszabb is, de gyakori a minimális, 5 napos határidő kitűzése, amely nagyon sok esetben nem elégséges a bonyolultabb, sok esetben még a kevésbé bonyolult ügyek megválaszolására sem. Emiatt előfordulhatnak néhány napos késedelmes válaszadások is. 2023-ban is magas volt a napelemes parkok telepítésével kapcsolatos ügyek száma, mind a hatósági, mind az ügyféli megkeresések tekintetében. Az ügyféli megkeresések esetében is részletes tájékoztatást adunk a naperőművek telepítésének általános táj- és természetvédelmi vonatkozásairól, illetve ajánlásainkról, aggályainkról. A védett természeti területeken általában eleve nem is kérnek ilye létesítményt engedélyezni.

Védett természeti területeket érintő, különösen nagy behatással, veszélyeztetéssel járó közösségi eseményekkel, sportrendezvényekkel, túrákkal kapcsolatos megkeresések esetén (pl. technikai sportok, rallye versenyek) a tájegységi munkatársak bevonásával készített részletes indoklással, az érintett élőhelyekre vonatkozó, az adatbázisunkban aktualizált adatokkal alátámasztva teszünk javaslatot a korlátozások előírására, esetenként alternatív útvonal választásának lehetőségére.

A természetvédelmi és környezetvédelmi hatóságok részéről 2023. évben számos megkeresés előzetes vizsgálati eljárás, illetve környezetvédelmi hatásvizsgálati eljárás során adtunk ki tájékoztatást, így különösen vasútvonalak korszerűsítésére, karbantartására vonatkozóan, bányászati ügyekben (bányatelek bővítés, bányászati tevékenység újraindítás, bányászati tevékenység környezetvédelmi engedélyének felülvizsgálata), vízfolyáson völgyzárógátas tározó létesítésére vonatkozó környezeti hatásvizsgálati eljárás, kerékpárút létesítésével kapcsolatosan, üzem, gyártócsarnok, kereskedelmi egység létesítésre vagy bővítésére vonatkozó környezeti hatásvizsgálati eljárás, vagy előzetes vizsgálati eljárás, villamosenergia ellátás (szabadvezeték, földkábel, OTR állomás) létesítésre vonatkozó előzetes vizsgálati eljárás, szennyvíztisztító és szennyvíz csatornahálózat létesítésre vonatkozó előzetes vizsgálati eljárás, út fejlesztésekre (pihenőhely, elkerülő út, vasút és út kereszteződése, mezőgazdasági út burkolása) vonatkozó előzetes vizsgálati eljárás, mederrendezési és partbiztosítási munkára vonatkozó előzetes vizsgálati eljárás, halnevelő telep létesítésre vonatkozó előzetes vizsgálati eljárás, öntözéssel, öntözőtelep létesítésével, vízkivétellel kapcsolatos előzetes vizsgálati eljárás során.

9.1.2. Nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőterületek

NPI működési területén fekvő erdőterületek[4]	Terület (ha)	Erdőrészletek száma	Erdőtervezési körzetek száma
Fokozottan védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület)	625,63	122	7
Fokozottan védett természeti területen **és** egyúttal **Natura 2000** területen lévő erdő	10.376,00	1.987	17
Országos jelentőségű **védett** természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület és nem fokozottan védett)	14.396,09	3.695	22
Országos jelentőségű **védett** természeti területen és egyúttal **Natura 2000** területen lévő erdő (nem fokozottan védett)	54.248,81	11.594	25
Országos jelentőségű védett/ fokozottan védett természeti területen kívüli, de **Natura 2000** területen lévő erdő	46.553,95	10.496	23
Összesen	126.200,48	27.894	28

A körzeti erdőtervezések kapcsán 2023-ban a Tarnaleleszi és Szécsényi körzetekhez adtunk véleményt, ill. képviseltük a természetvédelmi érdekeket az eljárások során (2 körzetben 10473 db erdő- és egyéb részlet).
Az erdőtervezések során a védett és Natura 2000 erdők összességében próbáljuk a védett értékek életlehetőségeit és a természeti állapotot javítani, ezért – valamint a korlátozott számú monitorozási adat miatt – elsősorban fahasználatokhoz kötődő, általános javaslatokat teszünk. Javaslataink az erdőkhöz kötődő legalapvetőbb természetvédelmi célokat fogalmazzák meg (egybefüggő vágásterületek területének minimalizálása, biológiai sokféleség biztosítása, munkák időbeli szüneteltetése, gazdálkodási munkákkal nem érinthető területek kijelölése). Természetesen, ahol információnk van olyan adatról, tényről, ami az általános előírásokon túlmutató korlátozást igényel, ott annak megfelelő javaslatokat fogalmazunk meg.
Mivel ezeket az elveket és módszereket már a kezdetektől (2011-ben volt az első, jelenlegihez hasonló rendszerű erdőtervezés) következetesen képviseljük és alkalmazzuk, ezért az eljárások során a hatóságok, ill. az ügyfelek már nem minden esetben negligálják e javaslatainkat. Az Igazgatóság számára eredményként értékelhető, hogy az erdőtervezések kapcsán meghatározásra kerülnek az egyes erdőkhöz kötődő, természetvédelmi kezelési célok, ill. az aktuális biotikai adatok.
A legfőbb akadályt az erdőtervezések során az inkoherens, ezért többféleképpen értelmezhető jogi szabályozás, valamint az ebből következő problémák jelentik: a 10 évenként garantált, gazdaságilag felhasználható faanyag mennyisége (hozam) még a védett területeken is, ill. a gazdálkodási szempontok alapértelmezettként való figyelembevétele nem gazdasági rendeltetésű erdők esetén is.

A védett és Natura 2000 területeken található erdőtervezett erdőterületekkel és a fásításokkal kapcsolatos eljárásokban adatszolgáltatás, ill. megkeresésekre adott válaszok keretében tájékoztattuk az illetékes erdészeti és természetvédelmi hatóságokat az eljárásokban érintett területek természeti értékeiről, valamint a javasolt korlátozásokról. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően 2023-ban is szinte az összes, az Igazgatóság működési területén található, védett erdőterületet érintő hatósági/szakhatósági engedélyhez adtunk szakvéleményt. Ezek leggyakrabban erdőgazdálkodási

[4] OEA alapján, ahol releváns.

munkák bejelentése, erdőterv módosítások, erdőterület igénybevételi eljárások, fásításból fakitermelési eljárások témában érkeznek – viszonylag nagy számban (512 db).
Az eljárások során jelentkező problémák ugyanazok, mint az erdőtervezési eljárások esetében.

9.1.3. Jelentési feladatok a Minisztérium számára

Agrárminisztérium	Ügyek száma
Agrárminiszter	3
Közigazgatási Államtitkár	1
Miniszteri Kabinet, Sajtóiroda, Protokoll Osztály	30
Környezetügyért Felelős Államtitkár	3
Földvagyon-gazdálkodási és Öntözésfejlesztési Főosztály	38
Ellenőrzési Főosztály	9
Biztonsági és Informatikai Főosztály	0
Jogi Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkár	0
Jogtanácsosi, Közbeszerzési és Projektirányítási Főosztály	3
Költségvetési Főosztály	91
Személyügyi és Igazgatási Főosztály	83
Természetvédelemért Felelős Helyettes Államtitkár	38
Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály	81
Természetmegőrzési Főosztály	28
Halgazdálkodási Főosztály	2
Agrárszakképzési Főosztály	0
Gazdasági Helyettes Államtitkár	0
Gazdálkodási Főosztály	0
Hungarikum Főosztály	0
Élelmiszerlánc-felügyeleti Főosztály	0
Vadgazdálkodási Főosztály	3
Biodiverzitás- és Génmegőrzési Főosztály	9
Belügyminisztérium	3
Pénzügyminisztérium	12
Innovációs és Technológiai Minisztérium	24
Összesen:	**461**

Az Agrárminisztérium felé teljesített jelentéseink számában kissé magasabb arányú csökkenés figyelhető meg. A Földvagyon-gazdálkodási és Öntözésfejlesztési Főosztály felé a Magyar Állam tulajdonát képező védett és Natura 2000 ingatlanok visszterhes vagyonátruházása, ingyenes önkormányzati tulajdonba adása, értékesítése ügyében küldtünk véleményeket. A Személyügyi és Igazgatási Főosztály részére heti rendszerességgel ÁNYR adatszolgáltatásokat teljesítettünk.

A Pénzügyminisztériummal a Szeleta Park kormányhatározat elszámolásait, az ITM majd jogutódja a Miniszterelnökség illetékes Helyettes Államtitkársága felé pályázati elszámolásokat küldtünk.

9.1.4. Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés

Ügyfelekkel történő általános levelezés, egyeztetések		7095
Egyéb egyeztetések	nemzeti park igazgatóságokkal	192
	helyben, szervezeti egységek között	233
	személyzeti ügyekben	1264
	pályázatokkal kapcsolatosan	1202
	haszonbérleti pályázatokkal kapcsolatosan	840
	földvásárlásokkal kapcsolatosan	54

	közfoglalkoztatással kapcsolatosan	44
	Natura 2000 fenntartási tervek készítésével kapcsolatosan	57
	kaszálás bejelentések	1410
Összesen:		**12391**

Az ügyfelekkel történő levelek összesítésénél is kismértékű csökkenést látunk. Több pályázatunk zárult 2023. évben, ez az iktatott ügyiratok számában is látható. A nemzeti park igazgatóságokkal kissé megnőtt a levélváltás, ismét határmódosítás történt év közben, így az illetékesség hiánya miatt sok irat áttételre került. A kaszálási bejelentőlapok száma viszont növekedett, ami az agrár- és vidékfejlesztést támogató főosztályi módosított, szigorúbb ellenőrzések következménye. A 2022. decemberében lejáró megbízási és földhaszonbérleti szerződések mellett 25 évre kijelöléssel történő bérbeadási szerződések esetében 2024. január 1-jétől új szerződéskötésekre került sor, fenntartva az ezzel összefüggő levélváltások számát. 2022. évre elkészültek, és az Agrárminisztérium által elfogadásra kerültek a különleges természetmegőrzési területek (Natura 2000 területek) fenntartási tervei, így az ügyiratforgalom mérsékelt csökkenése ezzel is magyarázható. A tervek véleményezését végző Szakmai Bizottsággal kapcsolatos iratmennyiség is ezáltal tovább csökkent.
Csökkenő tendenciát mutat az igazgatósági ügyfélforgalomban az iktatott iratok száma, ami főleg a különböző szakterületek különböző elektronikus felületeire tevődik át. (VIZEINK, ETDR, DKÜ, DMÜ, SELL, KEF, TISZTA JÁRMŰ, BV INTÉZET, MÁK ONLINE FELÜLETEI, illetve a pályázatokban az irányító hatóságokkal való kapcsolati felületek , EPTK, INTERREG felület, stb)

9.2. Szabálysértés

Megnevezés	Ügyek száma (db)	Kiszabott bírság összege (e Ft)	Befizetett bírság összege (e Ft)
Szabálysértési eljárás	1	ismeretlen	ismeretlen

Szabálysértési eljárások esetében a hatályos szabálysértési törvény (2012. évi II. törvény, továbbiakban: Sztv.) hatálybalépésével Igazgatóságunk szabálysértési hatósági hatásköre megszűnt.

A fenti táblázatban szereplő adatok az Igazgatóság által a 2023. év folyamán tett szabálysértési feljelentéseket mutatják.

Egy esetben kellett felhívással szembeni engedetlenség szabálysértési feljelentést tenni, mert az intézkedés alá vont személy magát az intézkedés alól kivonva, a természetvédelmi őr felszólítása ellenére a helyszínről eltávozott, magát nem igazolta. Az eljárás ismereteink szerint még folyamatban van.

Természetvédelmi szabálysértés ügyében nem tettünk feljelentést 2023-ban.

Védett és/vagy fokozottan védett madarakkal elkövetett illegális pusztítás, csapdázás és/vagy kereskedelem ügyében folytatott szabálysértési eljárásokról így nincs tudomásunk

9.3. Természetvédelmi bírság

Megnevezés	Ügyek száma (db)	Kiszabott bírság összege (e Ft)	Befizetett bírság összege (e Ft)
Természetvédelmi bírság	54	5,955	0

Helyszíni bírság	0	0	0

A természetvédelmi bírság kiszabása a természetvédelmi hatóságok hatáskörébe tartozik, így a befizetett összegekről nincs tudomásunk.

2023-ban Igazgatóságunk összesen 54 esetben élt közérdekű bejelentéssel természetvédelmi bírsággal összefüggésben a természetvédelmi hatóságoknál, ebből 15 ügyben szabtak ki természetvédelmi bírságot a természetvédelmi hatóságok 2023. során, összesen 5 955 000 forint értékben. Egy további esetben figyelmeztetéssel zárult le az eljárás. Egyéb esetről, amikor a természetvédelmi hatóság figyelmeztetést alkalmazott, nincs tudomásunk.

Hangsúlyozzuk, hogy a Természetvédelmi Őrszolgálat egyébiránt jelentős számban tesz még bejelentéseket egyéb közigazgatási (jellemzően hulladékelhelyezési, erdőgazdálkodási) ügyben is. Másrészről emelkedő tendenciát mutat a lakossági közérdekű bejelentések száma is, elsősorban hulladékgazdálkodási, erdőgazdálkodási ügyekben, védett állatfajok fészkelésével kapcsolatban, valamint technikai sportok tárgyában.

A Természetvédelmi Őrszolgálat által tett bejelentések igen széleskörű témákat ölelnek fel, jellemzően technikai jellegű sporttevékenység (terepmotorozás, quadozás, sziklamászás) a tárgyuk, de előfordult gyepkárosítás, engedély nélküli kaszálás, illetve gyűjtés, és egy súlyos esetben hígtrágya-szennyezés jutott ki a Zsunyi-patakba Nógrád vármegyében, amikor legalább 11 példány tiszai küllő, 9 kövi csík, és 11 folyami rák pusztult el. Hódvár/hódgát engedély nélküli bontása is egyre gyakoribb. Egyre többször előfordul, hogy egykerekű segway járművet használtak védett természeti területen. Ezt bejelentésünkkel egyezően technikai sportnak minősítette a természetvédelmi hatóság.

Magas szinten stabilizálódott a védett természeti területen járművel közlekedés miatt indult eljárások száma. Ezek egységes kezelése és egységes megítélése céljából egyeztetést is folytattunk a működési területünkön illetékes három természetvédelmi hatósággal. Remélhetőleg a természet védelméről szóló törvény segít majd egységesíteni a gyakorlatot.

Előfordult a természetvédelmi hatóság által határozatban előírt gazdálkodási korlátozás megszegése is, amely miatt szintén közérdekű bejelentést tettünk a kormányhivatalnál.

Védett és/vagy fokozottan védett madarakkal elkövetett illegális pusztítás, csapdázás és/vagy kereskedelem ügyében folytatott egyéb eljárásokról nincs tudomásunk.

9.4. Büntető ügyek

Megnevezés	Feljelentések száma	Eredményes	Eredménytelen
Természetkárosítás	5	1	4
Egyéb büntető ügyek	12	3	9

Igazgatóságunk 2023-ban összesen 17 büntetőfeljelentést tett, ebből ötöt természetkárosítás miatt.

Védett/fokozottan védett madárfajok sérelmére elkövetett mérgezés miatt nem tettünk feljelentést 2023-ban.

A természetkárosítást képező cselekmények közül két esetben is azért kellett feljelenést tenni, mert sérült fokozottan védett madárról (fehér gólya és kuvik) ellátása során, utólag derült ki, hogy lőszer okozta a sérülését.

Egy esetben tavasszal tűz okozta védett természeti értékek pusztulását, károsodását a Lázbérci Tájvédelmi Körzet területén,

A Természetvédelmi Őrszolgálat Mátrai Csoport vezetője egy alkalommal feltehetően háló okozta sérülések miatt elpusztult 5 példány seregélyt talált kerítésére akasztva egy dobozban. A rendőrség véleménye szerint azonban jelen esetben nem volt bizonyítható bűncselekmény elkövetése.

Egy gazdasági társaság telepéről kijutó hígtrágya súlyos szennyezést okozott Alsótold és Cserhátszentiván települések külterületén, a Zsunyi-patakban. A cselekmény során legalább 11 példány tiszai küllő, 9 kövi csík, és 11 folyami rák pusztult el. A cselekmény miatti büntetőeljárás a Pásztói Rendőrkapitányságon folyamatban van.

A folyamatban lévő ügyeket – megfelelő rubrika hiányában – az eredményesek között tüntettük fel.

Védett és/vagy fokozottan védett madarakkal elkövetett illegális pusztítás, csapdázás és/vagy kereskedelem ügyében folytatott egyéb eljárásokról – az említetten túl – nincs tudomásunk.

9.5. Polgári perek

Megnevezés	Ügyek száma	Nyert	Vesztett	Folyamatban
Polgári perek	12	9	0	3

Számos polgári perben képviseltük az Igazgatóság érdekeit, változatos jogterületeket érintettek a folyamatban lévő pereink.

Pereink – a teljesség igénye nélkül – elővásárlási jogunk, kártérítés, illetve egyéb polgári jogi követeléseink érvényesítése iránt, kormányzati szolgálati jogviszonnyal összefüggésben, valamint bűncselekménnyel okozott kár megtérítése tárgyában voltak folyamatban. Emellett 2 fizetési meghagyásos eljárásunk is volt, amelyeket szintén különböző polgári jogi követeléseink érvényesítése érdekében kezdeményeztünk.

Volt folyamatban eljárásunk a Közszolgálati Döntőbizottság előtt, melynek kormányzati szolgálati jogviszonyt felmentéssel megszüntető intézkedés volt a tárgya. A Döntőbizottság Igazgatóságunk javára döntött, jelenleg az per passzív állapotban van.

10. Természetvédelmi őrszolgálat

10.1. Alapadatok

10.1. Alapadatok

Megnevezés	Átlagosan	Minimum	Maximum
Az egy főre eső működési terület (ha)	26.979	11.195	86.596
Az egy főre eső védett természeti terület (ha)	4.573	0	9.416

(Egy fő, illetve egy őrkerület esetében {NTE, 5/3 őrkerület} fordul elő, hogy az őrkerületben nincs országos jelentőségű védett természeti terület, viszont nagy kiterjedésű Natura 2000 területek találhatóak az egyébként jelentős méretű őrkerületben.)

10.1.1.Személyi feltételek

Felsőfokú végzettségű természetvédelmi őr (fő)	Középfokú végzettségű természetvédelmi őr (fő)	Összesen (fő)
31	3	34

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálata 2023-ban változatlan számú személyi állománnyal működött. A 34 fős őri létszámból 2023-ban egy fő nyugdíjba vonult, álláshelyét sikerült betölteni..

Tájegység neve	természetvédelmi őr (fő)
Dél-Borsodi Tájegység	6
Dél-Hevesi Tájegység	4
Kelet-Bükki Tájegység	5
Mátrai és Tarna-Lázbérci Tájegység	8
Nógrádi Tájegység	6
Nyugat-Bükki Tájegység	5

10.1.2. Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák

Korábbi években az eszközök állapotának javulásában jelentős segítséget nyújtott a „*A területi jelenlét és természetvédelmi őrzés hatékonyságának javítása a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának komplex fejlesztésével*" című KEHOP pályázat. Az azóta eltelt időszakban általánosan elmondható, hogy eszközeink amortizálódnak, egyre több esetében szükséges lenne fejlesztésük, megújításuk.

A természetvédelmi őrök jellemzően pick-up tehergépkocsival végzik terepi feladataikat, emellet néhány személygépkocsi (Suzuki Jimny) is szolgálatban van. Az intenzív igénybevétel következtében a gépkocsik elhasználódása gyors, jelentős karbantartási költségeket emészt fel, újak beszerzésére elsősorban pályázati források igénybevételével nyílik lehetőség.

A magasban történő munkavégzés megvalósításához szükséges biztosító berendezések (mászókötél, mászó- és ereszkedőgépek, hevederek, stb.) mostanra részlegesen állnak rendelkezésre, használhatóságuk határidőhöz kötött, számos eszköz kihordási ideje lejárt, cseréjük tervezett.

Összességében a technikai eszközpark elfogadhatónak mondható, de az eszközök gyors amortizációja (pl. technikai fejlődés – tabletek, telefonok, illegális eltulajdonítás - vadkamerák) miatt

a folyamatos szinten tartás szükséges. Az őrszolgálat tagjai a feladatellátásukhoz szükséges egyenruházati elemekkel az alapellátás szintjéig rendelkezik. A védőfelszerelések a szabályzatnak megfelelően elhasználódásuk függvényében folyamatosan pótlásra kerülnek.

Technikai eszközök tekintetében elmondható, hogy eszközeink (gépjárművek, fényképezőképek, megfigyelő eszközök, terepi adatgyűjtő eszközök, stb.) száma és állapota a feladatellátást jórészt kielégítik. Kisléptékű természetvédelmi kezelésekhez – köszönhetően a korábbi pályázatoknak és a lezárult közfoglalkoztatási programnak – a technikai felszereltségek adottak a tájegységekben.

Természetvédelmi őreink önálló igazgatósági irodákban végzik adminisztrációs tevékenységüket a Nógrádi, a Nyugat-Bükki, a Kelet-Bükki, a Mátrai és Tarna-Lázbérci tájegységünkben. A Dél-Hevesi Tájegységben bérleményben folyik a munka, a Dél-Borsodi Tájegység feladatellátásához jelenleg nincs irodahelység.

A Dél-Hevesi Tájegységet illetően aktuálisan futó pályázatokból elégséges mértékben biztosítottak voltak a kisléptékű természetvédelmi célú beavatkozások és a rendelkezésre álló felszerelések üzemben tartásának feltételei. Az évben nem volt kiemelkedően jelentős fejlesztés vagy beruházás az őrszolgálati eszközparkot illetően. Minden tájegységi kollégának adott és lehetősége van helyben, irodai körülmények között munkát végezni, viszont az elmúlt év(ek) kényszerből történő költségcsökkentő megoldásai miatt nehézkes volt egyes irodatechnikai eszközök üzemeltetése (mint pl.: nyomtató vagy az internetelérés).

A Kelet-Bükki Tájegység Miskolc vonzáskörzetéhez tartozó kollégák adminisztrációs tevékenységét szolgáló átmeneti elhelyezése a Szeleta Park Látogatóközpontban saját ingatlanban történt meg. A tardi Őrszolgálati Iroda továbbra is betölti funkcióját. Állandó jelleggel egy fő természetvédelmi őr és egy fő közfoglalkoztatott használja a létesítményt, eseti jelleggel csoportos őri tevékenységre is sor került (elsősorban projektekhez kapcsolódó egyeztetések, vagy kis léptékű kezelési beavatkozások során). A Tardi Irodáról történik a BNPI vagyonkezelésébe került kácsi csigaélőhely gondnoki jellegű feladatainak ellátása is.

10.1.3. Polgári Természetőrök

A polgár természetőr létszám az előző években 176 fő volt. A tagság jelentős része inaktív volt. A 2023-ban feladatot nem vállaló polgári természetőröket 2024 évben kiértesítjük és tájékoztatjuk jogi helyzetükről, státuszuk megszüntetéséről. 2023-ban számos új igény érkezett polgári természetőri státuszra, ezért 2024-ben megtesszük a program felülvizsgálatát.

10.2. Feladatellátás

10.2.1. Hatósági feladatellátás

A hatósági feladatellátás során az ügyiratkezelés továbbra is jelentős mértékben meghatározó. Számtanilag a korábbi években kisebb mértékű volt, 2023-ban újra jelentős emelkedést tapasztaltunk az ügyiratforgalomban. A természetvédelmi őrök által intézett, illetve természetvédelmi őr bevonásával intézett ügyiratok száma gyakorlatilag megduplázódott az előző évhez képest, komoly terhet helyezve kollégáinkra. Természetvédelmi jelentősége alapján kitüntetett faladat a közigazgatási határozatok ellenőrzése. A hatósági feladatellátás során a preventív feladatokat helyezzük előtérbe a szankció alapú tevékenységekkel szemben.

A hatósági feladatok során elsősorban természetvédelmi őrzés és az engedélyköteles tevékenységek ellenőrzése, hatósági határozatok ellenőrzése, technikai sportok (pl. sziklamászás, illegális terepmotorozás) és régészeti lelőhelyek ellenőrzése jellemző. Tipikus jogsértések: engedély

nélkül gépjárművel védett területre behajtás, falopás, engedélynélküli mohagyűjtés, erdészeti szaporítóanyag engedély nélküli gyűjtése, engedély nélküli fakivágás, szemetelés, hatósági engedélyben foglaltak megsértése, hatósági és információs táblák ellopása és rongálása, vadászati létesítmény engedély nélküli létesítése védett természeti területen, vadkamerák ellopása, tűzgyújtás, ebek természeti területen nem megfelelően történő tartása (póráz nélküli tartás – kutyával veszélyeztetés). A pandémia idején megnövekedett turisztikai nyomás annak lecsengével nem szűnt meg, továbbra is jelentős mértékű. A népszerű, jellemző időszakokban jelentősen nőtt a konfliktusközeli helyzetek száma, melynek kezelésére nagy figyelmet fordított az őrszolgálat. Ez utóbbi a figyelmeztetések számában is megmutatkozott, az előző évihez hasonlóan viszonylag magas volt. Egyes társadalmi rétegek esetében, valószínűleg az életszínvonal növekedésével összefüggésben ismételten növekedésnek indult az extrém sroptolók, illegális terepmotorozók (quad, terepmotor) jelenléte a védett és Natura 2000 területeken. Az ellenük való fellépés fontos, de nehéz feladatunk. A védett területek hatósági táblával történő megjelölése, a hatósági táblák karbantartása a megváltozott társadalmi magatartás következtében jelentős feladatokat jelent.

A korábbi évekhez képest nincs jelentősebb változás a feladatellátás összetételében. A személyi változások miatt valamelyest kevésbé gördülékeny a hatósági feladatok ellátása. Miután a természetvédelmi őrjelölt (Dél-Hevesi Tájegység) az első évében teljesítette az alkalmazásához elengedhetetlen feltételeket, a jövőben már ő is kiveszi részét a feladatok ellátásában, illetve azok hatékonyabbá tételében.

A BNPI természetvédelmi őrszolgálatának 2023. évi tevékenységét bemutató táblázat

Védett területek általános őrzése

Az általános területi jelenlét és a természetvédelmi őrszolgálat észlelési hatékonyságának fokozására a tájegységvezetők kezdeményezésére jórészt egyéni vagy páros, ritkán csoportos szolgálat ellátási módon és a tájegység személyzetének fokozott kommunikációjával került sor. Emellett az aktuálisan mutatkozó szükségleteknek megfelelően elrendelt szolgálatokkal, közös feladatellátással erősítjük a területi jelenlétet.

Az egy fős szolgálat ellátásra a 9/2000 KÖM rend. 7§. 2) bek. biztosít lehetőséget. Ennek következtében jármű, ruházat és csomag átvizsgálása, továbbá előállítás és kényszerítő eszköz alkalmazása ugyanezen jogszabály 13.§ 5) bek. alapján nem lehetséges.

A hatósági őrzés-védelemi feladatok ellátása az egyéb természetvédelmi kezelési feladatok végzésével párhuzamosan történik, az utóbbiak dominanciájával.

A technikai sportok, elsősorban terepmotorozás és egyéb közlekedési eszközök-, valamint a sziklamászás és a szándékos gyűjtogatás továbbra is a legjelentősebb kockázati tényezők. Jelentősen megnövekedett a versenyekkel kapcsolatos (túraverseny, kerékpáros verseny) ügyintézési és hatósági ellenőrzési feladatok száma és mértéke.

Vagyonőrzés

A természetvédelmi őrzés során egyrészt a saját vagyonkezelésű erdőterületeken a falopás megakadályozása a fő feladatunk, valamint az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő telephelyek, objektunok kiemelt őrzése. Szintén jelentős feladattá vált a saját vagyonkezelésű területeken illegálisan elhelyezett hulladéklerakók felderítése, lehetőség szerint a hulladék lerakásának megelőzése.

Natura 2000 területek ellenőrzése

A rendszeresen végzett ellenőrzések ellenére a védett területekhez hasonlóan nem minden esetben elegendő a terepi jelenlét a negatív hatások elkerülése érdekében. Új szakmai kihívásokat jelent a változó támogatási rendszerekhez való alkalmazkodás (pl. fásítási program, öntöző rendszerek kiépítése).

Felmerülő feladatok:

- Gyepgazdálkodás ellenőrzése (bejelentések).
- AKG-ÉTT előírások ellenőrzése.
- Természetvédelmi kezelői szakvélemény szolgáltatás a belföldi jogsegélyszolgálat (mára megkeresés) keretében.

Továbbképzések – gyakorlatok

A kötelező lőgyakorlat és a hozzá kapcsolt intézkedéstaktikai képzés sikeresen lezajlott.

Az év elején esedékes elméleti továbbképzés a tavaszi időszakban valósult meg alapvetően a jogi ismeretek bővítésével, térinformatikai rendszer lehetséges fejlesztési irányának egyeztetésével illetve erdőökológiai-természetvédelmi témájú előadáson keresztül. A mindennapi tevékenységhez szükséges egyéb „belső" továbbképzések a tájegységei feladatok részét képezik. A természetvédelmi célú agrár-környezetgazdálkodási kifizetések ellenőrzését 2023-ban az őrszolgálat önálló ellenőrzés során végezte, melyet a MÁK által szervezett központi képzés előzött meg. Az őrszolgálat egyes, magasban végzett feladatokat ellátó tagjai (Ipari alpin képzettség) éves emlékeztető mászótanfolyamukat elvégezték.

A tájegységi modellnek köszönhetően a tájegységek igény esetén saját, belső szakmai továbbképzéseket szerveznek, igazgatóságunknál több tájegységben éltek a lehetőséggel.

Határozatok ellenőrzése

A Természetvédelmi Hatóság, illetve egyéb társhatóság által kiadott határozatok ellenőrzése az egyik legfontosabb hatósági feladatunk. A természetvédelmi előírások betartatásának színhelye ez, ezért kiemelten fontos a mindennapi természetvédelmi őri munka során. Ilynek lehetnek az élőhelyrekonstrukciós munkák (pl. cserjeirtás Natura 2000 területen), a rendezvények és versenyek ellenőrzése, épületfelújítások során a védett fajok védelme érdekében tett előírások érvényesítése,

valamint kiemelt figyelmet fordítunk a BNPI működési területén fokozottan védett madárfajok költőhelyén elrendelt hatósági korlátozások ügyintézésére, koordinálására, ellenőrzésére.

Erdészeti eljárások előkészítése és ellenőrzése

Az erdőterületeken folyó gazdálkodás természetvédelmi szempontoknak való megfeleltetése szintén jelentős feladatot ró az őrszolgálat tagjaira. Ezek a hatósági előkészítő munkáktól a terepi feladatokon keresztül szerteágazóak. Ilyenek a körzeti erdőtervezésekben való részvétel, az erdészeti hatóság által kiadott határozatok ellenőrzése, a véghasználatra tervezett erdőrészletekben természetvédelmi korlátozások előkészítése, a hagyásfa csoport jelölés, az üzemtervtől eltérő fahasználatok véleményezése, a bejelentett fahasználatok hatósági ellenőrzése a jogszabályban meghatározott, és természetvédelmi célokat is szolgáló előírások betartása kapcsán (helyes jelölés, közelítés, stb.), a bejelentett fahasználatok során az erdészeti jelölések természetvédelmi szempontú megfelelésének ellenőrzése, erdészetekkel közös jelölések, vegetációs időben tervezett fakitermelések egyeztetése.

Egyéb eljárások

Az őrszolgálat tagjai különösen jól ismerik az őrkerületüket a természeti értékek, fajok és élőhelyek vonatkzásában, de ők rendelkeznek a legtöbb információval a térségi jellemzőkről. Ezen információk birtokában a különféle eljárásokhoz releváns adatszolgáltatás tudnak adni, és véleményt formálni. Így van ez a vízjogi engedélyezéshez szakvélemények összeállításához szükséges információszolgáltatás (záportározó, vízfolyások mederrenezése, források), az ország energetikai biztonságának fejlesztése érdekében (napellemparkok) növekvő számú eljárás véleményezése kapcsán. Széles körű ismeretekkel rendelkeznek továbbá a belföldi megkeresésekhez, településrendezési tervekhez szükséges szakértői vélemények összeállításában, valamint hatósági táblák és jelzések létesítése, karbantartása és régészeti lelőhelyek ellenőrzése terén.

10.2.2. Együttműködés más hatóságokkal

A Magyar Államkincstár, az Agrárminisztérium és a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság háromoldalú megállapodásában rögzítettek szerint a természetvédelmi célú agrár-környezetgazdálkodási kifizetések, valamint a Natura 2000 gyepterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések feltételeül meghatározott előírások, továbbá a Kölcsönös Megfeleltetés, illetve a Feltételesség élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelven alapuló JFGK-k helyszíni általános és eseti szakértői ellenőrzési feladatait az Igazgatóságok a Magyar Államkincstár által átruházott feladatként látták el, az Agrárminisztérium Természetvédelemért felelős Helyettes Államtitkársága pedig közvetítő tevékenységet végzett a Kincstár és az Igazgatóság között.

A helyszíni ellenőrzésben az Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálata úgy működött közre, hogy a működési területén önálló ellenőrzést folytatott le a természetvédelmi előírásoknak való megfelelésre vonatkozóan.

A Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT) Tematikus Előírás Csoporttal (TECS) kérelmezett Kötelezettségvállalással érintett egybefüggő területeire (KET) vonatkozó agrár-környezetgazdálkodási kifizetések ellenőrzési feladatai igazgatósági szinten két körben valósultak meg. Az első körös kiválasztás 33 kijelölt Kedvezményezettet érintett, esetükben 287 KET-re vonatkozóan kellett helyszíni ellenőrzést végeznünk. A minőségértékelési (QA) ellenőrzés során 98 ügyfél 379 KET-jére vonatkozóan kellett megállapításokat tenni. Az Igazgatóság illetékességi területén elhelyezkedő VP Natura 2000 kompenzációs kifizetés intézkedésben kérelmezett gyep területein, valamint a Kölcsönös Megfeleltetés, illetve a Feltételesség keretében igénylő gazdálkodók érintett területein a környezet- és természetvédelmi szakmai előírások betartását 94 kijelölt

Kedvezményezett 180 táblájára vonatkozóan kellett ellenőriznünk. A szakértői ellenőrzések eredményeként 355 db szakértői jegyzőkönyv készült el fotódokumentációval kiegészítve és került átadásra az illetékes Vármegyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály Helyszíni Ellenőrzési Osztálya részére.

Agrár-környezetvédelmi támogatásokkal kapcsolatos ellenőrzések (MTÉT+ Natura 2000) nagyobb számban terhelték az őrszolgálatot, mint a korábbi években és kiegészítő feladatként jelentkezett az AKG keresztellenőrzés lefolytatása. Ennek során az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság és a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság területén végeztünk ellenőrzéseket.

Az erdővagyon védelme érdekében jogszabályban előírt kötelezettségünknek folyamatosan eleget teszünk, bár a tulajdonosok-kezelők részéről együttműködési szándékot csupán változó mértékben tapasztaltunk.

A gazdálkodással, turizmussal, civil szférával kapcsolatos tevékenységek és megkeresések következtében rendszeres és szoros partnerkapcsolat alakult ki a résztvevő szervezetek és a BNPI között.

Tagjai vagyunk a vármegyei rendőrkapitányságok szervezésében működő Közbiztonsági Egyeztető Fórumnak.

A Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságokkal együttműködési megállapodás megkötését követően közös szolgálatellátás az előző évekhez hasonlóan történt, ezek súlyponti feladata a vegetációs tüzek megelőzése érdekében az elhanyagolt nem művelt külterületi ingatlanok felderítése és tulajdonosuk beazonosítása. Ennek érdekében térinformatikai adatbázisaink összehangolása megtörtént, valamint a közös működési területeken a gyors személyes elérhetőség biztosítása érdekében őrkerület lista és személyes és az őrszolgálat elérhetősége is átadásra került. Részt veszünk a Tűzmegelőzési Bizottság munkájában.

Ellenőrző tevékenységünknél a védett területekről megvalósuló falopások, mohagyűjtés területén tapasztalható folyamatos növekedés az elkövetések számát illetően. Az őrszolgálat a területileg illetékes rendőrkapitányságokkal közösen próbálja visszaszorítani ezeket a cselekményeket.

2023. során madárinfluenzás mintavételekben vettek részt kollégáink, illetve számos tetemet szállítottunk vizsgálat céljából a NÉBIH Heves Vármegyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály, Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztályára.

A Nógrádi Tájegységben folyó engedély nélküli off-road tevékenység visszaszorítása céljából, Igazgatóságunk együttműködés keretében folytatta közös programját a Nógrád Vármegyei Rendőrfőkapitánysággal. A tájegységben havi rendszerességgel négy városi rendőrkapitánysággal (Salgótarjáni, Balassagyarmati, Pásztói, Szécsényi Rendőrkapitányság) folynak közös szolgálatok a falopás, illegális hulladéklerakás, mohagyűjtés és off-road tevékenység visszaszorítása érdekében.

Mátrai és Tarna-Lázbérci Tájegység: A Tarna-Lázbérci Csoport területén a korábbi évekhez képest jelentősen visszaesett a rendőrséggel közös szolgálatellátás. Ennek elsődleges oka a területünkön található kapitányságok és őrsök nem elégséges személyi állománya, nagyfokú leterheltsége. Az Ózdi Rendőrkapitányság körzeti megbízottjaival két alkalommal közös szolgálatellátáson vettünk részt, elsősorban illegális fakitermelések/falopások visszaszorítása, a közforgalom elől elzárt erdei utakra történő engedély nélküli behajtások visszaszorítása érdekében.

Helyhatósággal, mező- és polgárőrséggel, rendőrséggel együttes, az off road tevékenységben érdekelt versenyzőkkel, sportegyesülettel zajló egyeztetést tartottuk Tarnaleleszen.

Tüzek oltásában két alkalommal közösen vettünk részt a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Katasztrófavédelem tűzoltóival.

Ezen kívül a Borsod-Abaúj-Zemplén és illetve Heves Megyei Kormányhivatal illetékes főosztályainak szakembereivel folyamatosan tartjuk a kapcsolatot, hatósági ellenőrzésen vettünk részt. Írásos együttműködés alapján veszünk részt a Borsod-Abaúj-Zemplén és illetve Heves Megyei

Kormányhivatalok Agár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztályával Natura 2000 területekre vonatkozó előírásokkal kapcsolatos helyszíni ellenőrzéseiben.

A Dél-Borsodi Tájegységben a Borsod-Abaúj-Zemplén és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály szakembereivel folyamatosan tartjuk a kapcsolatot előzetes terepbejárások a határozatok előkészítése előtt, és telefonon történő egyeztetések formájában.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága felé folyamatos a kapcsolattartás a mintagyűjtések, (ASP, madárinfluenza) és egyéb (pl.: róka immunizáció) vadgazdálkodási tevékenységek kapcsán.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály munkatársaival, az érintett tájegységi fővadászokkal rendszeresen egyeztetünk a BNPI kezelésében álló vadászterületek üzemeltetése, különösen vadászható fajok állománykezelési, trófeabírálati ügyei, mintagyűjtések, monitoring tevékenység és valamint hivatásos vadászok továbbképzése kapcsán.

A rendőrséggel folyamatos a kapcsolattartás, (Mezőkövesd, Mezőkeresztes, Mezőcsát, Tiszaújváros, Taktaharkány, Szerencs) az együttműködés egyrészt illegális cselekmények felderítését, másrészt egyéb események (pl.: vad és gépjármű ütközés) körülményeinek tisztázását szolgálja, és információcsere valamint közös szolgálatok formájában valósul meg.

Az illetékes vízügyi igazgatóságok szakembereivel napi kapcsolatban állunk.

A Tiszalúci SHE, HEBOSZ esetében a Tiszalúci Holt-Tisza, a Takta, a Tisza 440 – 447 fkm. közötti vízterületét érintő, horgászvizekkel kapcsolatos egyeztetéseink folyamatosak.

A védett területeket érintő vadászati tevékenységek kapcsán szoros együttműködés folyik a következő társaságokkal: Tiszadobi Táncsics VT, Taktaharkányi Takta VT, Tiszalúci II. Rákóczi Ferenc VT, Szentistváni Aranyfácán VT.

A MME helyi csoportjával a Tiszalúci Madárgyűrűző Tábor szervezése és lebonyolítása ügyében, szinkronszámlálások esetén, fajvédelmi programokban szoros az együttműködés. A BEKE vel kisemlősök védelmével kapcsolatos munkák során tartjuk a kapcsolatot.

A Dél-Hevesi Tájegységben a Heves Vármegyei Kormányhivatal illetékes osztályaival (természetvédelmi, hulladékgazdálkodási, erdészeti, földművelésügyi) 2023. évben folyamatos volt a kapcsolattartás az aktuális ügyek vonatkozásában. Szabadtéri tűzesetek jelentésében, felderítésében és oltásában szorosan együttműködünk a Heves Vármegyei Katasztrófavédelem tűzoltólval. A tájegységet érintő kérdésekben, természetvédelmi célú véleményezésekben aktív szerepet vállalunk az illetékes vízügyi igazgatóságok feladatellátásában. A 2023-as évben nem volt a tájegységet érintően szignifikáns jele a madárinfluenzának, de ennek ellenére eleget tettünk a NÉBIH oldaláról támasztott elvárásoknak, adatszolgáltatási kéréseknek – főként az Igazgatóságon keresztül.

A Nyugat-Bükki Tájegységben írásbeli együttműködési megállapodás van érvényben a Magyar Honvédséggel (Bánkúti lokátor állomás kapcsán). Közös területellenőrzéseken és terepgyakorlataikon veszünk részt. A Kormányhivatallal a támogatott területek ellenőrzését, valamint a közigazgatási határozatok ellenőrzést végezzük szakértőként. A Bélapátfalvi Rendőrőrssel közös akciószolgálatok során két alkalommal sikerült eltévedt kiránduló fellelése Szilvásvárad községhatárban.

A Kelet-Bükki Tájegységben a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály szakembereivel folyamatosan tartjuk a kapcsolatot, legfőképpen adatszolgáltatás során, de az előzetes terepbejárások a határozatok előkészítési szakaszában, és telefonon történő egyeztetések során.

Tüzek oltásában egy alkalommal közösen vettünk részt Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Katasztrófavédelem tűzoltóival. A Miskolci Rendőrkapitányság munkatársaival négy alkalommal közös szolgálatellátáson vettünk részt, elsősorban illegális fakitermelések és falopások visszaszorítása, valamint a közúti szállításra vonatkozó szabályok betartásának ellenőrzése

érdekében. Az erdőjárók és turisták által talált második világháborús lőszerek és lövedékek helyének beazonosítása és a tűzszerész járőr terepi kísérése egy alkalommal történt.

10.2.3. Nem hatósági feladatok ellátása

A Természetvédelmi Őrszolgálat területi jelenléténél fogva az igazgatóság gyakorlatilag valamennyi nem hatósági jellegű természetvédelmi kezelési tevékenységében is aktív részt vesz a szakmai tervezéstől a megvalósításig és a tevékenységek irányításáig, illetve ellenőrzéséig. Ez megfelel az új SzMSz-ben leírt elvárásoknak, a Tájegységi Modell bevezetésének, a területi szakmai munka erősítésének. Így az itt felsorolt tevékenységek az éves jelentés más, központi fejezetiben is megjelennek, mivel azonban az Őrszolgálat feladatainak jelentős részét képezik, így indokolt jelen fejezetben is a felsorolásuk.

Élőhely-kezelési és monitorozási feladatok

A természetvédelmi kezelés során az élőhely-fenntartási és rekonstrukciós jellegű feladatok mellett ezek hatásainak nyomon követése, monitorozása ugyancsak kiemelt feladata a tájegységeknek, az őrszolgálatnak.

Folyamatosan végzik a védett és fokozottan védett fajok mellett az inváziós növényfajok felmérését, valamint az utóbbiak elleni védekezés megszervezését, lebonyolítását. Részt vesznek a gerinctelen zoológiai felmérésekben, a szapro-xilofág rovarok jelenlétének kutatásában, a Natura 2000 jelölőfajok állományának felmérésében.

Madárvédelmi tevékenységük keretében folytatják a telepesen fészkelő fajok költő területeinek ellenőrzését, felmérését, szükség esetén a fészkelő területek karbantartását, a fokozottan védett madárfajok költőhelyeinek felügyeletét. A mesterséges fészkelőhelyek kihelyezése, karbantartása és ellenőrzése folyamatos munkát igénylő feladat (vércse költőládák, szalakóta odúk, egyéb kihelyezett odúk és odútelepek például kis énekesek, pelék, uráli bagoly, kuvik, gyöngybagoly, vízirigó számára). A fokozottan védett ragadozómadár fajok tönkrement fészkeinek karbantartása, műfészkek kihelyezése (parlagi sas, békászó sas, szirti sas, kígyászölyv, kerecsensólyom, vándorsólyom, fekete gólya, fehér gólya) sok esetben csak mászóvizsga birtokában folytatható, melyet képzések során szerzett meg őrszolgálatunk több tagja. Úgyszintén, évi több száz példány védett madár kerül - jelentős részben lakossági bejelentés alapján - mentésre az őrszolgálat tagjai által a BNPI üzemeltetésében lévő Madármentő Állomásra.

Adatokat szolgáltatnak a fokozottan védett madárfajok költőhelye körüli védőzónak hatósági kijelöléséhez. A középfeszültségű hálózaton történt madárpusztulások felmérése és megelőzése érdekében folyamatosan végzik a hálózat okozta madárpusztulások felmérését, kapcsolatot tartanak az áramszolgáltató és hálózatfenntartó társaságok szakembereivel.

Kisemlős-fajaink védelme érdekében folytatják a közönséges hörcsög (*Cricetus cricetus*) csapdázását genetikai mintavétel céljából, a közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) állományvizsgálatát, koordinálják és végzik a csak hazánkban élő magyar szöcskeegér (*Sicista trizona*) területi kutatási programját. Ennek keretében került sor 2023-ban 3 tábor megszervezésére, védelmi intézkedések meghozása (korlátozások haszonbérleti szerződésekben történő rögzítése, gazdálkodókkal történt terepi egyeztetések). Részt vesznek az erdőlakó denevérek felmérésében.

Az utóbbi években kiemelt hangsúlyt kapott a hazánkba visszatelepült nagyragadozók monitorozása (hiúz, farkas, barnamedve). 2023-ban ismereteink szerint nem volt farkas szaporulat a Bükkben, az észlelt egyedszámok és az észlelések gyakorisága is visszaesett.

Kétéltű- és hüllő fajaink védelme érdekében a kétéltűek szaporodási időszakában kiemelt feladat a békamentés, kétéltű-átjáró és terelőrendszerek tisztítása, karbantartása. Folytatják a kétéltű fajok felmérését és monitorozását, egy KEHOP projekt keretében létesült kisméretű vizes élőhely

hálózat fenntartási munkáinak szervezését, részben végrehajtását, valamint ezek kétéltűállományainak vizsgálatátt. Feladatuk a kétéltű szaporodó helyek létesítése, karbantartása. A pannongyík védelmének megtervezése érdekében folyik a faj élőhely választásának kísérletes vizsgálata a Mátrában.

Folytatják a kis területű élőhelykezelési tevékenységek irányítását, a hegyi és hegylábi rétek kezelésének, fenntartásának megvalósítását (Mátra, Bükk, Nógrád, Tarnavidék). Tájegységüket érintően közreműködnek Natura 2000 fenntartási tervekkel kapcsolatos terepbejárásokon, fórumokon.

A Bükki Csillagdával közösen a Nyugat- és Kelet-Bükki Tájegység évente több alkalommal részt vesz a Csillagos Égbolt Park cím kapcsán szükséges fényszennyezettség méréseken.

Az idén Noszvajon került megrendezésre a Nemzeti Biodiverzitás Napok rendezvénye. Az ország valamennyi részéről, jelentős számú kutató érkezett, hogy a kijelölt területek faunáját és flóráját a lehető legalaposabban feltárják. A kutatómunkában, illetve a logisztikai feladatokban az őrszolgálat részéről 5 fő vett részt.

Természetvédelmi Területkezelési tevékenység saját vagyonkezelésű területeken

A természetvédelmi területkezelési tevékenységek területi tervezése és irányítása a tájegységek feladata, mely kiemelt feladatként jelentkezik főként alföldi védett területeinken, ahol a legeltetéses állattartás, az őshonos haszonállatok génmegőrzése fontos feladata őrszolgálatnak. Hegyvidéki erdős területeinken az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő erdőterületek kezelésének természetvédelmi irányítása a feladatuk.

A saját vagyonkezelésben lévő területekhez kapcsolódik a haszonbérleti szerződések előkészítésében (tömbösítés, természetvédelmi előírások meghatározása), a haszonbérleti pályázatok bírálatában, a szerződéskötés előkészítésében való részvétel, a birtokbaadások terepi feladatainak elvégzése, a haszonbérletek, a bérlők tevékenységének átfogó évenkénti többszöri ellenőrzése.

A saját kezelésben lévő területeken a kezelések (legeltetés, szántóföldi növénytermesztés) tervezése, megszervezése, irányítása, ellenőrzése, ehhez kapcsolódóan az elszámolások, jelentések leadása fontos feladatuk. A tervezési szempontból egyaránt fontos a szántóterületeken a természetvédelmi céloknak megfelelő élőhelyszerkezetet biztosító növénykultúrák kialakítása, fenntartása, valamint az állatállományunk számára szükséges szemes- és szálastakarmány szükséglet biztosítása.

A gyepterületek legeltetésre alapozott természetvédelmi kezelésének kialakítása, fenntartása érdekében koordinálják az igazgatóság őshonos haszonállat-állománya tartásának, elhelyezésének, gondozásának, az állomány bővítésének feladatait.

Részt vesznek a SAPS, AKG támogatási rendszerrel kapcsolatos terepi feladatok ellátásában, a támogatási kérelmek benyújtásában.

Az védett területek állami tulajdonba és igazgatósági vagyonkezelésbe vételéhez kapcsolódóan információt szolgáltatnak a VSZT-s területvásárlásokhoz, valamint az elővásárlási joggal kapcsolatban.

Együttműködnek az inváziós növényfajok elleni védekezés koordinációjában és végrehajtásában.

Részt vesznek a LIFE4OakForest pályázat által támogatott természetvédelmi erdőkezelési tevékenységek végrehajtásában, kisléptékű természetvédelmi erdőkezelési feladatok elvégzésében a Mátrában és a Bükkben (idős fák megóvása, erdőssztyepp típusú állomány kialakítása).

Saját vagyonkezelésben lévő erdőterületeinken a természetvédelmi őrszolgálat is végzi az erdészeti szakirányítói feladatokat (természetvédelmi erdőkezelési feladatok tervezésében, erdőművelési munkák szervezésében, szaporító anyag beszerzésében, ápolási munkák, erdőhaszálatok szervezésében és irányításában való részvétel, szerkezetátalakító munkák

megkezdése és irányítása. Fatömegfelvétel, munkairányítás, készletek kezelésében, értékesítésében való részvétel. Feladatuk a természeti károk (például széldőlés, jégtörés) felmérése.

A saját vadászterületeken történő természetvédelmi vadállomány-szabályozás során több természetvédelmi őr hivatásos vadászként is végzi tevékenységét. Ehhez tartozik a természetvédelmi célú különleges rendeltetésű vadászterületek szakmai irányítása, a vadászati létesítmények engedélyeztetése, létesítése, karbantartása, az egyéni és csoportos vadászatok szervezése, irányítása, az elejtett vad kezelése és értékesítése.

A Mátrai Csoport területén az IP Grassland LIFE pályázat keretében Verpeléti Vár-hegy HUBN 20043 kódszámú Natura 2000 területen, amely egyben természetvédelmi terület is, végeztünk élőhelykezelést, cserjeirtást, sarjleverést, valamint a levágott csonkok vegyszeres kezelését. Szintén cserjeirtás történt a mátraszentimrei Tugár-réten, ahol egyben elvégeztük a cserjék aprítékolást is. Kisebb területeken, a Gyöngyösi Sár-hegy TT területén a Gyilkos-réten a szürkés hangyaboglárka (*Phengaris alcon*), valamint a nagybátonyi Lengyendi- galya rétjén a fokozottan védett mocsári kardvirág (*Gladiolus palustris*) élőhelyén végeztünk kaszálást, majd szénalehordást. A parádi Vár-hegyen található idős hagyásfák felszabadítását végeztük el a koronájukba belenőtt feketefenyők eltávolításával. Folyamatosan végeztük a parádi állattartó telep állagmegóvó karbantartását, illetve többször megtörtént a területen a gyommentesítő kaszálás is.

Fontos feladat volt a korábban pályázati forrásból kialalított kisvizes élőhelyek (kétéltű szaporodóhelyek) időszakos, tél végi karbantartása, illetve ellenőrzése.

2023-ban a Tard Bálavölgy területén zajlott terület rehabilitáció, valamint a gyümölcsös program keretén belül a meglévő egyedek metszése, ápolása és a gyümölcsös területének kaszálása történt.

Oktatás-nevelés, közönségszolgálat

A természetvédelmi őri munka fontos eleme a környezeti nevelés, mely során a természetvédelmi szemléletet, a legújabb ismereteket igyekznek legfőképpen az ifjúság számára átadni. Természetvédelmi őreink számos túravezetést és előadást tartanak, részt vesznek a felsőtárkányi Bábakalács Természetiskola és a mátrafüredi Harkály Ház Természetiskola szakmai programjaiban, a Transzbükki Átkelésen, a természetvédelem Jeles Napjainak programjaiban. Aktívan közreműködnek a Vidra Verda oktatóbusz üzemeltetésében, a „Minisztériumi gyermektábor" megvalósításában, iskolai rendezvények, valamint a Közhasznú Önkéntes Tevékenységek létrehozásában és lebonyolításában. Számos esetben a megjelenő média terepi szakmai irányítása is a feladatuk. Az információs táblák, tanösvénytáblák cseréje, karbantartása a tájegységek feladata.

Diplomadolgozatok készítésénél gyakran kérik fel őket külső konzulensnek, részt vesznek nyári- és szakmai gyakorlaton lévő hallgatók oktatásában, képzésében, felsőoktatási terepgyakorlatok vezetésében.

Egyre nagyobb számban készítenek honlaphíreket, facebook-bejegyzéseket, az Igazgatóság honlapján és közösségi médiafelületein, válaszolnak terepi riport formájában sajtómegkeresésekre.

A tájegységek feladata a téli madáretetéshez etetőanyag és szaktanácsadás nyújtása a partner oktatási-nevelési intézmények számára. Nagy érdeklődésnek örvendenek az őrszolgálatunk tagjai által tartott madárgyűrűző programok, a részvételükkel szervezett és az általuk vezetett gyűrűzőtáborok. Ilyen a Laskó menti gyűrűzőtűbor, valamint az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság területén működő bódvai tábor, ahol kollégáink hat turnusban vezetik a gyűrűző programokat.

Az utánpótlás-nevelés szempontjából kiemelendő az Ifjú Kócsagőr Program, melyre 2023-ban igazgatóságunkra 5 fő jelentkezett, ám a terepi gyakorlatot csupán ketten végezték el.
A BNPI-vel együttműködési szerződéssel rendelkező iskolákban kiemelt programokat tartunk, azokat szakmailag segítjük.

Ingatlanok üzemeltetésében való részvétel

Az Igazgatóság tájegységekhez rendelt ingatlanjainak üzemeltetése során az őrszolgálat szerepe szintén jelentkezik, ezek az ingatlanok a következőek:

- Ipolytarnóc (részfeladat)
- Hollókő (részfeladat)
- Baglyaskő (teljes üzemeltetés)
- Garábi természetvédelmi kezelési egység (teljes üzemeltetés)
- Parád állattartó telep (részfeladat)
- Mátrai TE csoport iroda épülete (teljes üzemeltetés) és a Harkály Ház oktató és látogatóközpont (részfeladat)
- Tardi iroda (teljes üzemeltetés)
- Kelemen erdészlak (teljes üzemeltetés)
- Szalajka Információs Ház (részfeladat)
- Tarna-Lázbérci TE csoport iroda (teljes üzemeltetés)
- Batúzi állattartó telep (részfeladat)
- Tarnaszetmiklósi állattartó telep (részfeladat)

Nemzetközi kapcsolatok

A Szlovák Természetvédelmi Hivatal (SOPSR) regionális szervével való kapcsolattartás, közös terepi feladatokk, kétoldalú látogatások, szakmai együttműködés.

Védett vagy vadonélő állatok jelenlétének kezelése lakott területeken

A védett- és vadon élő fajokkal kapcsolatos konfliktushelyzetek jelentős száma aktív természetvédelmi őri beavatkozást igényel. Ilyenek az épületlekó denevérfajokkal kapcsolatos folyamatos mentés, a lakosság számára szemléletformáló tájékoztatás megadása, a bagoly-fajokkal kapcsolatos feladatok (kuvik, erdei fülesbagoly), madármentés, menyétfélék által okozott problémák kezelése, sérült védett és fokozottan védett állatok szállítása, mentőközpontok üzemeltetésében való részvétel, gólya fészektartók és más fajok számára fészekodúk kihelyezésében való közreműködés, vetési varjú telepekkel kapcsolatos egyeztetések, szemléletformálás, vagy a mezei hörcsög jelenléte miatt kiskertekben jelentkező, valamint az esetenként a lakott területen történő nagyragadozóval vagy nagyragadozó által elejtett háziállatokkal kapcsolatos problémák kezelése. Rendszeres feladatként jelentkezik siklófajok lakóépületekben megjelenő egyedeinek eltávolítása, gyakran a kialakult pánikhelyzet feloldása.

A magas patogenitású H5N1 madárinfluenza járvány megjelenését követően a lakott területeket érintően három esetben történt beavatkozás a Kelet-Bükki Tájegységben, mindhárom esetben daru (*Grus grus*) egyed volt érintett. Az őszi-téli madárinfluenza-járvány kapcsán rendszeres ellenőriztük a terület vizes élőhelyeit, tavait és fokozott figyelmet fordítottunk a gyanús eseteket tartalmazó lakossági bejelentésekre. A gyanús körülmények között elhullt, gyengült madarakból a vírus jelenléte kapcsán mintákat vettünk, amelyeket az illetékes NÉBIH-nek átadtunk elemzésre. A Nyugat-Bükki Tájegység területén egyetlen igazolt madárinfluenzában fertőzött vadmadár került elő (1 pld daru, Noszvaj).

A Mátrai csoport területén több alkalommal került sor (természetesen természetvédelmi hatósági engedély birtokában) hódgátak bontására többek között Domoszlón (víztározó karbantartás), Ludason (szennyvíz átemelő időszakos elárasztása) vagy Parádon (kiskertek időszakos elárasztása).

Molnárfecske fészkek engedélyezett eltávolítására, szigetelés, homlokzat felújítás (Abasár, Adács) vagy tűzjelző rendszer üzembiztossága érdekében (Hatvan Bosch gyárüzem).

Pályázatokban való részvétel

A természetvédelmi őrszolgálat tagjai a pályázatok előkészítésében, írásában is gyakran meghatározó szakmai koordinátori szerepet játszanak. A természetvédelmi projektek esetében a lebonyolítás során is kulcsszereplők, valamint szakmai kontroll szerepet is ellátnak. A 2023-ban a következő pályázatokban vettek részt valamilyen formában a természetvédelmi őrszolgálat tagjai: *Komplex élőhelyfejlesztési program a Dél-Borsodi Tájegység területén: élőhely-rehabilitáció, vizesélőhely-rekonstrukció, invazív fajok visszaszorítása (projekt-előkészítés); Zagyva-völgyi vizes élőhelyek és fás legelők rekonstrukciójának előkészítése (projekt-előkészítés); Komplex élőhelyfejlesztési program a Dél-Hevesi Tájegység területén: élőhely-rehabilitáció, vizes élőhely-rekonstrukció, invazív fajok visszaszorítása"; LECA - A nagyragadozókkal való együttélés javítása (Improving life with large carnivores); HUMANITA - A természet és az ember közötti kapcsolatok, valamint a turisztikai tevékenységek hatása a védett területekre; A túzok határon átnyúló védelme Közép-Európában; A pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával; Life4OakForests - Természetvédelmi kezelési eszközök a Natura 2000 tölgyesek biológiai sokfélesége szerkezeti és összetételi növeléséhez.; „A Bükk Keleti Kapuja" - A Szeleta Park Látogatóközpont kialakítása, LIFE SakerRoads - A kerecsensólyom védelme az Észak-alföldi régióban.*

11. Költségvetés és vagyon

11.1. Kiadások

Jogcím	Megnevezés	Eredeti előirányzat 2022 év (eFt)	Eredeti előirányzat 2023 év (e Ft)	Teljesítés 2022 év (eFt)	Teljesítés 2023 év (eFt)
Működési kiadások	Személyi juttatás	922.940	969.818	968.807	1.037.584
	Járulék	140.621	126.041	145.770	146.754
	Dologi	494.943	578.254	1.025.079	1.280.373
	Egyéb működési célú kiadások	0	0	36.819	41.260
Felhalmozási kiadások	Beruházások	34.040	34.040	880.678	2.674.383
	Felújítások	9.570	9.570	133.199	73.500
	Egyéb felhalmozási célú kiadások (kölcsönök nyújtása)	2.470	2.470	37.556	56.570
Finanszírozási kiadások				44.602	0
Kiadások összesen		**1.604.584**	**1.720.193**	**3.272.510**	**5.310.424**

2023. évben az elemi költségvetési előirányzatunk nagyobb összeggel került jóváhagyásra az előző évhez képest, melynek oka, hogy az új látogatóközpontjainkból származó bevételek tartósak, így azok egy része bázisként beépül a költségvetésbe. Az előirányzat növekedése érintette a személyi jellegű előiránzyatot is, ennek ellenére ebben az évben nagyobb mértékű tartós jellegű béremelést nem tudtunk végrehajtani, pedig a növekvő infláció miatt munkatársaink megtartása érdekében erre feltétlenül nagy szükség lett volna. Bizonyítja ezt az is, hogy a kilépők száma tovább növekedett, míg 2022-ben 29 kilépő dolgozónk volt, 2023-ban pedig 32 fő hagyta el az Igazgatóságot.

A **dologi kiadások**, mint kiemelt előirányzatunk is közel 17%-os növekedéssel került jóváhagyásra az előző évhez képest. A növekedés ellenére is kevésnek bizonyult a meghatározott előirányzat a dologi kiadásokra. Már az év elején láttuk a közbeszerzéssel megkötött áramszolgáltatói és gáz szolgáltatói szerződések egységáraiból, hogy a közüzemi költségekre az elemi költségvetésben meghatározzott előirányzat csak töredéke a szükségesnek.

Szűkös elemi költségvetésünkben csak az alapvető üzemeltetés költségeit tudtuk tervezni.

Évek óta problémát jelent, hogy az épületeink folyamatos üzemeltetési és fenntartási kiadási többletére az elemi költségvetésünk nem nyújt fedezetet.

2022-ben a dologi kiadások teljesítése 1.025.079 eFt volt, ez 2023-ban 1.280.373 eFt-ra változott, mely 24,9 %-os növekedést mutat, oka, hogy a 2022 évi uniós maradvány (Interreg projektekből, KEHOP pályázatokból, Szeleta Park látogatóközpont építésére) felhasználása 2023-ban megtörtént. Ennek eredményeképpen az eredeti előirányzathoz képest 578.254 eFt-ról 1.280.373 eFt-ra nőtt a dologi kiadások teljesítése év végére.

Nagyobb volumenű dologi és beruházási kiadási tételek:

Főbb dologi kiadási tételek	Összeg (eFt)
Telefon kiadások	2.870
Karbantartások, kisjavítások	116.003
Munkaruha, védőruha	7.895
Díjak és egyéb befizetésekhez kapcsolódó kiadások	20.538
Működési célú előzetesen felszámított áfa	232.247
Bérleti díjak	17.209
Villamos energia, Víz – és csatornadíjak, Gázdíj	94.528
Egyéb üzemeltetési, fenntartási szolgáltatások	297.564
Irodaszer, nyomtatvány beszerzés	5.733
Üzemanyag, hajtóanyag, kenőanyag	55.021
Szakmai anyagok (vegyszer nélkül)	40.209
Vegyszer beszerzés	27.381
Árubeszerzés	13.427
Pénzügyi szolgáltatások	260
Szakmai tevékenységet segítő szolgáltatások	213.908
Közvetített szolgáltatások	13.930

A dologi kiadások legnagyobb hányadát az egyéb üzemeltetési, fenntartási szolgáltatások: 297.564 eFt képezik. Ez az összeg azon szolgáltatások értékét jelenti, mely az alapfeladatok ellátásához illetve a pályázati feladatellátáshoz kapcsolódnak.

Karbantartásra, javításokra, üzemanyag valamint egyéb szakmai anyagok beszerzésére szintén számottevő összeget fordítottuk, 171.024 eFt-ot. Az Igazgatóság egészére nézve nagy kiadást jelent az üzemanyag beszerzése 55.021 eFt, pedig az év elején kiosztott kilométer keretek szigorú betartását követeljük meg egész évben, valamint a gépjárműhasználatot optimalizáltuk.

Gépjárműveink állapota folyamatos karbantartást, javítást igényel. Több terepjárónak a karosszériája kilyukadt, teljes karosszéria javítást, festést kellett végezni rajtuk, mert a következő műszaki vizsgán már nem feleltek volna meg. Dologi kiadásaink közül meg kell említeni a Szakmai tevékenységet segítő szolgáltatásokat, amely teljesítésére 213.908 eFt-ot fordítottunk. Ennek okai: a szakmai tevékenységhez (területkezeléshez, állattartáshoz, bemutatóhelyek üzemeltetéséhez) kapcsolódó szerződések valamint a jogi, közbeszerzési tanácsadói díjak az alaptevékenység ellátása során és a pályázati feladatellátás révén is folyamatosan jelentkező kiadások.

2023 évben rezsivel kapcsolatos kiadásaink jelentősen megemelkedtek, közel megháromszorozódtak. A megemelkedett rezsiköltségek miatt próbáltunk rugalmasan reagálni a megváltozott körülményekre. Takarékoskodásra ösztönző intézkedéseket vezettünk be a hatékonyabb energiafelhasználás és a költségek optimalizálása érdekében.

Működési célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó: 232.947 eFt szintén jelentős arányban találhatók meg a dologi kiadások között. A tevékenységeink sokrétűsége, ezen belül is az áfakörbe tartozó gazdasági események nagysága indokolja a jelentős arányt.

A kiadások közül legnagyobb értéket a **beruházások** jelentenek, melyek pályázati forrásból finanszírozottak. Az eredeti költségvetésünkben jóváhagyott beruházások előirányzata 34.040 eFt, melynek teljesítése év végére 2.674.383 eFt-ra növekedett.

Kiemelkedő beruházásaink a következők:

2023-ban legnagyobb volumenű beruházásunk a GINOP támogatásból megvalósuló Szeleta Park Látogatóközpont létrehozása volt. Beruházási kiadásainkat 2.347.345 eFt-tal emelte az építmény kialakításához kapcsolódó kifizetések teljesítése. A projekt kivitelezése befejeződött, látogatóközpontunk decemberben megnyitotta kapuit.

2023. évben zárult a KEHOP pályázataink közül az Őshonos fafajokat a hazai erdőbe című, ehhez kapcsolódóan 2023. évben 116.370 eFt-tal emelkedtek a beruházási kiadásaink.

Interreg programból létrejövő Riwild című projektünkre, amely a folyómenti élővilág egykor és most bemutatásának kidolgozására jött létre 35.214 eFt kifizetést teljesítettünk 2023. évben.

Borzderes programból tartalék kutat és gépházat alakítottunk ki, rakodógépet szereztünk be, valamint tenyészbika vásárlására fordítottuk a rendelkezésünkre álló összeget. A teljes beruházási költség 28.942 eFt volt.

A különbözeti összeget a futó KEHOP és Interreg pályázatokra, valamint a Life pályázatokból megvalósult beruházási kiadásokra fordítottunk.

Felújítási kiadásainkat tekintve 2023. évben az eredeti előirányzathoz képest (9.570 eFt), a teljesítés 73.500 eFt-ra emelkedett. Riwild projektünk megvalósítására, valamint a kácsi ingatlanunk tető rekonstrukciójára fordítottuk nagy részét.

Az alábbi összefoglaló táblázat tartalmazza azokat pályázatok/támogatások terhére történt bruttó dologi és beruházási kiadások értékét 3.142.630 eFt, melyek az eredeti költségvetésünkben még nem szerepeltek, azonban a teljesítésben szerepet játszottak:

Ezek a következők:

GINOP pályázatok kifizetései	2.389.012 eFt
Interreg pályázatok kifizetései	155.426 eFt
KEHOP pályázatok kifizetései	311.610 eFt
LIFE pályázatokhoz kapcsolódó kiadások	189.124 eFt
Országos közmunka program kifizetései	15.456 eFt
Borzderes mintaprogram kifizetései	62.683 eFt
Kácsi természetvédelmi pályázat kifizetései	12.611 eFt
Természetvédelmi kártalanítási keret kifizetései - TK	6.708 eFt

2023. évi Kiadásaink összesen (5.310.424 eFt) az alábbi feladatok érdekében kerültek kifizetésre:

Állattartásra	234.288,- eFt
Szálláshelyeink kiadásai	13.033.,- eFt
Erdőkezelésre	297.302,- eFt
Szántóföldi növénytermesztés	188.589,- eFt
Gyepgazdálkodás	11.905,- eFt
Természetiskola működtetésére	9.336,- eFt
Vadgazdálkodásra	13.938,- eFt
Természetvédelmi kezelési tervre	1.150,- eFt
Természetvédelmi szakértői tevékenységre	33.707,- eFt
Agrártámogatásra	900,- eFt
Ingatlanok bérbeadására	5.970,- eFt
Ingatlanok állami tulajdonba vétel	8.083,- eFt
Natura 2000 területekre, monitorozásra	298,- eFt
Tanösvények felújítása	5,- eFt
Természetvédelmi programokra	28.417,- eFt
Bemutatóhelyeinkre	2.195.525,- eFt
Barlangok működtetésére	11.456,- eFt
Kiadványok, ajándéktárgyak készítésére, értékesítésére	21.589,- eFt
Őrszolgálat működtetésére	540.225,- eFt
Nemzetközi szervezetekben való részvételre	1.041,- eFt
Általános kiadásokra	354.486,- eFt
Közmunka programra	15.529,- eFt
Védett értékek megőrzésére	1.033.010,- eFt
Természetvédelem igazgatása	249.642,- eFt
Központi költségvetési befizetésre	41.000,- eFt

11.2. Bevételek

A BNP Igazgatóság bevételeinek alakulása előirányzathoz és a 2022. évi teljesítéshez viszonyítva

Megnevezés	2023. év Eredeti előirányzat eFt	Megoszlás %	2022. év Teljesítés eFt	2023. év Teljesítés eFt
Működési célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök	0		0	23.341
Egyéb működési célú támogatások bevételei	99.005	5,75%	213.211	473.346
Működési célú támogatási bevételek államháztartáson belülről	**99.005**	**5,75%**	**213.211**	**496.687**
Felhalmozási célú visszatérítendő támogatások	0		0	4.273
Egyéb felhalmozási célú támogatás bevételei	0		2.319.753	939.349
Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről	**0**		**2.319.753**	**943.622**
Készlet és áruértékesítés	105.000	6,10%	140.581	144.171
Szolgáltatások	260.000	15,12%	328.682	258.054
Közvetített szolgáltatások	10.000	0,58%	14.002	15.761
Tulajdonosi bevételek	315.000	18,31%	320.210	337.292
ÁFA bevételek	70.000	4,07%	187.822	190.270
Kamatbevétel, egyéb pénzügyi műveletek	0		2	37
Biztosítók által fizetett kártalanítás	0		9.716	3.157
Egyéb működési bevételek	0		10.915	15.255
Működési bevételek	**760.000**	**44,18%**	**1.011.930**	**963.997**
Felhalmozási bevétel	**0**		**10.525**	**9.923**
Működési célú átvett pénzeszköz	**0**		**5 .057**	**1.900**
Felhalmozási célú visszatérítendő kölcsönök államháztartáson kívülről	2.500	0,15%	3.202	1.835
Egyéb felhalmozási célú átvett pénzeszközök	0		0	0
Felhalmozási célú átvett pénzeszközök/visszatérítendő kölcsönök	**2.500**	**0,15%**	**3.202**	**1.835**
Költségvetési bevétel	**861.505**	**50,08%**	**3.563.678**	**2.417.963**
Költségvetési támogatás	858.688	49,92%	971.387	1.131.833
Költségvetési maradvány igénybevétele	0		587.907	1.850.462
Finanszírozási bevételek	**858.688**	**49,92%**	**1.559.294**	**2.982.295**
Összes bevétel	**1.720.193**	**100%**	**5.122.972**	**5.400.258**

Az Igazgatóság feladatainak ellátásához a költségvetési támogatás, a támogatás értékű bevételek, az átvett pénzeszközök és az intézményi saját bevételek biztosítanak forrást.

Az Igazgatóság bevételeinek jelentős részét a pályázatokhoz kapcsolódó **átvett pénzeszközök (működési és felhalmozási)** teszik ki, az alábbi megoszlásban:

Heves Megyei Kormányhivataltól Közmunkaprogram támogatásra	15.417 eFt
MÁK Agrártámogatások	354.861 eFt
MÁK Ártalmatlanítás támogatása	1.782 eFt
Miniszterelnökség – 4 Interreg pályázat	111.640 eFt
Miniszterelnökség – 2 db KEHOP pályázati támogatás	80.793 eFt
Miniszterelnökség - 1 db GINOP pályázati támogtás	787.517 eFt
Agrárminisztérium – Természetvédelmi kártalanítás	3.500 eFt
Miniszterelnökség – Natura területek támogatása	84.799 eFt
Mol Nyrt.	1.800 eFt
Földtulajdonosi Közösség – élőhelyfejlesztés	100 eFt

2023. évben MÁK EMGA (Európai Mezőgazdasági Garancia Alap) alapján támogatásban (356.643 eFt) részesültünk, az alábbiak szerint.

Agrártámogatások:

területalapú támogatásként	248.584 eFt
zöldítés támogatására	90.667eFt
szálas fehérjetakarmány jogcímen	3.053 eFt
állatállomány tartás támogatása:	12.557 eFt

Összesen: 354.861 Ft

MÁK-tól ártalmatlanítás támogatása jogcímen: 1.782 e Ft (az elhullott állatok elszállítására és megsemmisítésére).

Állatállomány tartás támogatása: 12.557 eFt (anyajuh, anyatehén, hízott bika és tenyészbika támogatása).

Ártalmatlanítás támogatása: 1.782 e Ft (az elhullott állatok elszállítására és megsemmisítésére).

2023-ben sikerült a MOL Nyrt-vel egy támogatási szerződést kötnünk reklám és propaganda tevékenység folytatására 1.800 eFt összegben.

A költségvetési bevételeink másik nagy részét a **működési bevételek** teszik ki. Az eredeti költségvetésben tervezett 760.000 eFt-ról 963.997 eFt működési bevételünk keletkezett, ami 203.997 eFt többletbevételt eredményezett. A többletbevételünk részben eseti -részben tartós jellegű volt. Legnagyobb tétel az **ÁFA bevételeinknél** keletkezett, *70.000 eFt-ról 190.270 eFt teljesült* - melynek oka a Szeleta Park látogatóközpont kiállítás kivitelezése és egyéb eszközbeszerzéseinek kifizetéseiből adódott.

Tartós jelleggel a haszonbérleti díj bevételek emelkedtek. Decemberben többletbevételi engedély kérelmet nyújtottunk be a Minisztérium részére, azzal az indokkal, hogy a befolyt többletet fel kívánjuk használni dologi kiadásaink fedezetére. A jóváhagyás eredményeként sikerült területkezeléshez őszi input anyagokat, műtrágyát beszerezni, valamint a megnövekedett üzemanyag költségeinket is tudtuk így fedezni. A DKÜ-től engedélyt kaptunk számítógépek és laptopok beszerzésére, így a többletbevételeinkből lehetőség nyílt a legelavultabb számítógépeink cseréjére is.

Készletértékesítés bevételének megoszlása a következő:

Megnevezés	Összeg (eFt)
Állat	25.630
Faanyag	2.465
Mezőgazdasági termék	99.023
Kiadvány, ajándéktárgyak	16.985
Védjegyes termékek	10.700
Munkaruha, egyéb készletek	68
Összesen	**144.171**

A készletértékesítési bevételeink az elmúlt évhez képest csak a mezőgazdasági termékek tekintetében mutat emelkedést.

Tulajdonosi bevételeink: a tulajdonosi bevételek az éves haszonbérleti díjakból és területhasználati díjakból (333.233 eFt), vadászati jog bérbeadásából (3.308 eFt) valamint osztalék (751 eFt) bevételből tevődnek össze. Ezekből öszesen 337.292 eFt bevételünk keletkezett, mely az előző évhez képest 5%-os növekedést jelentett.

Területeink nagy részét - a természetvédelmi követelményeket szem előtt tartva - az erdők kivételével használatba adjuk.

A tulajdonosi bevételeink tekintetében mind az előirányzathoz, mind az előző évhez képest nagyobb bevételt tudtunk elérni.

Az Igazgatóság bevételeinek egy részét a **költségvetési támogatások** teszik ki, sajnos ezek összege évről évre csökken, 2023. december 31-ig ezek összege: **1.131.833 eFt** volt, melyből címzett támogatásként 273.145 eFt-ot kaptunk.

A címzett támogatások az alábbi feladatokhoz kapcsolódnak:

Borzderes szarvasmarha mintaprogram	50.000 eFt
Tölgyes Life pályázat támogatása	15.575 eFt
Túzok Life pályázat támogatása	2.410 eFt
Pannon IP pályázat támogatása	20.227 eFt
Kerecsensólyom pályázat támogatása	20.371 eFt
Természetvédelmi kártalanításra	3.119 eFt
Területi ellenőrzésre	11.470 eFt
Minimál bér, garantált bérminiumra	4.071 eFt
ÁMGSZ gazdasági feladatainak ellátására	18.168 eFt
Kácsi AM természetvédelmi pályázat támogatása	10.000 eFt
Rezsi védelem támogatása	117.734 eFt

11.3. Vagyon

Megnevezés		Bruttó érték (eFt)	Értékcsökk. (eFt)	Nettó érték (eFt) 2023. év	Nettó érték (eFt) 2022. év	Változás mértéke %-ban (2023.év/2022.év)
Vagyoni értékű jogok		80.555	60.290	20.265	16.207	25,04
Szellemi termékek		193.030	176.417	16.613	22.797	-27,13
Immateriális javak összesen:		**273.585**	**236.707**	**36.878**	**39.004**	**-5,45**
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	*Földterületek, telkek*	2.581.592	0	2.581.592	2.579.839	0,007
	Épületek, műemléki védetts.	6.323.406	626.064	5.697.342	3.794.696	50,14
	Építmények, kisértékű	4.328.958	922.568	3.406.390	3.176.089	7,25
	Vagyoni értékű jogok	4.001	124	3.878	585	562,91
Gépek, berendezések, felszerelések járművek	*Ügyviteli, számítástechnikai (informatikai eszközök)*	125.821	114.554	11.267	17.510	-35,65
	Egyéb, kulturális és kisértékű	2.602.103	1.245.546	1.356.556	635.062	113,61
	Járművek	959.592	794.087	165.505	141.332	17,10
Tenyészállatok		83.911	44.485	39.426	34.281	15,01
Beruházások, felújítások		200.016	0	200.016	977.675	-79,54
Tárgyi eszközök értékhelyesbítése		167.668	0	167.668	167.676	-0,005
Tárgyi eszközök összesen:		**17.650.653**	**3.984.136**	**13.629.640**	**11.524.745**	**18,26**
Nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök összesen:		**17.482.985**	**3.984.136**	**13.666.517**	**11.563.749**	**18,18**

11.3.1. Befektetett eszközök

Nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközeink értéke az előző évhez képest 18,18%-kal nőttek. Eszközbeszerzéseinkről összességében elmondható, hogy szakmai (természetmegőrzési, ökoturisztikai, környezeti-nevelési, vagyonkezelési) feladatellátásokhoz kapcsolódik.

A vagyonelemeink legnagyobb értékét az **ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok** teszik ki.

A vagyonelemek növekedésének finanszírozását pályázatból/támogatásból tudjuk csak biztosítani. A Miskolc belterületén tervezett és megépült **Szeleta Park Látogatóközpont** használatbavételi eljárása 2023. évben zajlott le. Ugyanebben az évben került sor a Mályinka 080 hrsz és a Miskolc 01154 hrsz ingatlanok vagyonkezelésbe vételére is.

Nem elhanyagolható az **Immateriális javakon** belül a szellemi termékek értéke és a vagyoni értékű jogok értéke sem. Az előző évhez képest a vagyoni értékű jogok értéke növekedett. A növekedés zömét az erdőkezelési térinformatikai rendszer beszerzése és a Szeleta Park honlap elkészíttetése adja. A szellemi termékek állományát a RiWild interaktív kiállításhoz elkészült kisfilm jelentette.

Gépek, berendezések, felszerelések, járművek értékében is történt változás. Néhány eszköz selejtezésére került sor, de ezek ellenére bővült az eszközök állománya. A Szeleta Park Látogatóközpont létesítésére beszerzett gépek, berendezések értéke jelentősen megnövelte az állományt. A járművek értékében növekedés tapasztalható, ennek oka, hogy 1 db Toyota Hilux gépjármű, 1 db rakodógép, 1 db erdészeti kihordó szerelvény és 1 db tréler került megvásárlásra a 2023-as évben.

Tenyészállatok értékében növekedés tapasztalható 15,01%-kal, azonban csökkent az értékük selejtezés és káresemény miatt 2.878 eFt értékben.

A folyamatban lévő **beruházások** értékében lényeges változás történt az elmúlt évben. A 2022. évi záró adatokhoz képest a 2023. év -79,54%-os csökkenést mutat. 2023. évben aktiválásra került – *beruházás befejeződött-* a Szeleta Park Látogatóközpont és a Mályinka 080 hrsz alatt található volt erdészeti és cserkész szállás is.

A 2023. évben az ingatlanjaink **felújítására** 72.500 eFt-ot fordítottunk. Ez a kácsi régi szálló épület tető felújításából, az ipolytarnóci II-es csarnok és geológiai tanösvény, a batúzi tüzivíztároló és az ipolytarnóci fogadóépület homlokzatának felújításából tevődik össze.

Káresemények

2023. évben 13 **káresemény** következtében került sor kárrendezésre. Ebből 11 biztosítási esemény a hivatali gépjárművekhez kapcsolódó baleset, amelyek a Wáberer Hungária Biztosító Zrt.-nél CASCO terhére kerültek rendezésre. Két káresemény pedig az Igazgatóság ingatlanjaihoz kapcsolódóan következett be (a Batúz–tanyán és a Bükki Csillagdában), melyet a biztosító felé továbbítottunk.
A 2023-as évben 3 esetben történt kárrendezés **1.063 eFt értékben**. Két kártérítés még 2022-es évből húzodott át, amelyben a Harkály Ház és az Igazgatóság (Eger, Sánc u. 6. szám) volt érintett. A harmadik kártérítés már a 2023-ban bekövetkezett káresethez kötődött, melyben a Bükki Csillagda

kandelábere sérült meg közlekedési balesetben. A Batúz-tanya szélkárának rendezése tekintetében még folyamatban van az ügyintézés.

A vagyongazdálkodás területén az alábbi egyéb vagyonmozgások történtek:

Az elmúlt évben a **leltározás egyeztetéssel** történt, mely a leltározási utasításban foglaltaknak megfelelően zajlott.

Selejtezésre évente egyszer kerül sor a leltározás előtt, ám a tenyészállatok selejtezésének kivezetését évközben is elvégezzük.

Az **immateriális javak** esetében a selejtezésre leadott eszközök nulláig leírt vagyoni értékű jogokból tevődött össze.

A selejtezett eszközeink nagyon sok apró tételből állt, mint pl: csésze, pléd, ásó, seprű...stb, ezeknek már nem volt nettó értéke.

A **tenyészállatoknál** az alábbi vagyonmozgások voltak A 2023. évben:

- elhullások, káresemények bruttó értéke 2.878 eFt,
- selejtezések bruttó értéke 861 eFt. Azon állatok kerültek selejtezésre, melyeket azonnali vágásra vágóhídra kellet szállítani, - megsérült a lába, megszúrták stb. - majd vágóhídi feldolgozás után a hús értékesítésre került.
- értékesítések bruttó értéke 5.176 eFt, melyek a következőkből tevődnek össze:
    1. furioso ló 3 db 369 eFt,
    2. kárpáti borzderes szarvasmarha 7 db 1.970 eFt,
    3. magyar tarka szarvasmarha 1 db 350 eFt,
    4. magyar szürke szarvasmarha 10 db 2.327 eFt és
    5. merino juh 1 db 160 eFt.

11.3.2. Forgóeszközök

adatok: eFt-ban

Forgóeszközök	2022. 12.31	2023. 12.31	Változás előző évhez
Vásárolt készletek	86.624	76.688	-11,47 %
Átsorolt követelés fejében átvett eszközök	102	0	-100,00 %
Befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek	197.586	206.854	+4,69 %
Növendék, hízó és egyéb állat	53.895	51.705	-4,06 %
összesen	**338.207**	**335.246**	**-0,88 %**

A nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközeink értéke a nyitó állományhoz képest (338.207 eFt) 2.961 eFt-al csökkent (335.246 eFt), ami 0,88 % -os készlet állomány csökkenést jelent.

Forgóeszközeink részét képezik a **vásárolt készletek 76.688 eFt** értékben. A vásárolt készletek értékében év végére 11,47 %-os csökkenés történt a nyitó állományhoz képest (ami 86.624 eFt volt).

A vásárolt készletek értéke és megoszlása:

- szakmai anyagok	59.826 eFt	78 %
- üzemeltetési anyagok	10.915 eFt	14 %
- áruk	5.946 eFt	8 %

A **befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek 2023 évi záró értéke 206.854 eFt**, melyből a mezei leltár során felvett befejezetlen termelés 68.469 eFt. Ez az adat a 2022. évi 55.965 eFt értékhez képest közel 22 %-os növekedést mutat.

A **növendék-, hízó és egyéb állatok értéke 51.705 eFt**. Az állatok értéke 2022. évhez képest csökkent. A csökkenés mértéke 4,06 %, ami részben abból is adódik, hogy a 2023-as évben több ló is elpusztult betegség következtében.

11.4. Épületek

Az épület típusa	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Iroda, Tájegységi Központok (Eger; Felsőtárkány; Garáb; Ipolytarnóc; Salgótarján-Baglyaskő; Tard; Uppony)	7	0
Szolgálati lakás (Felsőtárkány; Ipolytarnóc; Rejtek; Batúz-tanya; Szalajka-völgy; Borostyán Vendégház)	6	0
Bemutatóhely, Kutatóház, Vendégház (Hollókői Tájház; Rejteki Erdei Iskola és Kutatóház; Oszlai Kutató- és Tájház; Bükki Csillagda Látogatóközpont; Bükki Nemzeti Park Nyugati Kapu Látogatóközpont Felsőtárkány; Látogató, oktató és bemutatóközpont, Harkály Ház; Szeleta Park Látogatóközpont Miskolc; Ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi Terület Látogatóközpont; Baglyas-kői Természetvédelmi Oktató- és Látogatóközpont; Lillafüredi Szent István-barlang; Lillafüredi Anna-barlang; Létrástetői Kutatóház; Millenniumi kilátó, Szilvásvárad; Millenniumi Tanösvény Információs Ház; Szalajka-völgyi Információs Ház; Szili-erdei Kutatóház; Borostyán Panzió; Répáshuta Vendégház; Mályinka 080 hrsz)	19	1
Tanya (Köles-háti tanya Tiszadorogma; Tiszadorogma gátőrház; Holya-tanya Ipolytarnóc; Galkó-tanya; Kenyérváró – tanya)	5	0
Egyéb (Szilvásváradi kerékpárkölcsönző; Nagy-mezői őrház; Barát-réti őrház; Bükkzsérci Turistaház; Tamás-kúti Turistaház; Geopark Panzió; Kács épületek, Miskolc 01154 hrsz)	8	1
Természetvédelmi Területkezelési Központ (Eger; Garáb; Parád; Batúz-tanya, Tarnaszentmiklós új állattartó telep, Szürke szállás)	5	0
Bérelt ingatlanok (Mezőtárkány-Tepélypuszta;)	1	0

Bemutatóhely, Kutatóház, Vendégház soron a Szeleta Park Látogatóközpont darabszámilag nem növelte a fenti táblázat adatait, mivel az előző években Keleti Kapu Látogatóközpont néven már volt szerepeltetve. Az itt található régi épület elbontásra került, s új épült helyette. A Mályinka 080 hrsz-on található épülettel gyarapodott ez a sor.

Az Egyéb sor a Miskolc 01154 hrsz-on található épülettel nőtt.

A Bérelt ingatlanok kategóriából kikerült a miskolci iroda.

11.5. Eszközök

Az eszköz megnevezése	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Mezőgazdasági erőgépek (rakodógép is)(6 db Carraro; 1 db Super Zetor; 1 db Feng-Shou; 3 db - Aebi, Agria - rézsűkasza; 2 db Belarusz traktor; 3 db Deutz Fahr traktor; 1 db Landini traktor; 1db Bobcat rakodógép; 1 db Dieci AgriStar rakodógép, JCB rakodógép; 1 db Merlo rakodógép, 1 db tréler, 1 db Aestor erdészeti kihordó szerelvény)	23	3
Gépjárművek (teher-, személy-, lószállító gépjármű)	80	1
Motorkerékpár	2	0
Kerékpár (elektromos kerékpárok is)	58	0
Kamera (videó-, autós-, vad-, web-, hő-, test-, csillagászati-, akció-, odú-, infra-, sportkamera, kameracsapda)	342	80
Fényképezőgépek (hagyományos, digitális)	106	0
Távcsövek (állványos-, kézi-, nap-, éjjellátó tácsó)	198	32
Projektor	13	0
Számítógép	106	8
Laptop	124	3
Szerver	9	0
Telefonok (vezetékes-, mobil-, kaputelefon)	210	8
GPS (GPRS, GPS, GPS nyomkövető állatokra),	100	0
Fegyver (maroklőfegyver, vadászlőfegyver)	42	0

Gépjárművek, gépek állományának változása

Az Igazgatóság gépjármű állománya a 2023. évben 1db új gépjárművel bővült, egy Toyota Hilux tehergépkocsi került beszerzésre - a Pannon IP. Grassland LIFE nevű pályázat terhére. Így az Igazgatóság flottája 2023. év végén 80 db. járműből állt, amelyek átlagéletkora: 13,34 év. A járműpark 56 db tehergépkocsiból és 24 db személygépkocsiból áll, amelyek közül 62 db diesel üzemű, 16 db benzines, 1 db elektromos és 1 db hibrid meghajtású. A saját gépjárművökön felül 3 db elektromos VW Golf személygépkocsi tartós bérleti szerződés keretében áll az igazgatóság rendelkezésére. Ezenkívül 51 db rendszámmal rendelkező utánfutó, traktor, lakókocsi, illetve mezőgazdasági gép biztosítja a feladatellátást.

12. Bemutatás, oktatás, társadalmi kapcsolatok

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság három vármegyében van jelen oktatási, bemutatási, környezeti nevelési, öko- és geoturisztikai feladataival, szolgáltatásaival, bemutatóhelyeivel, információs központjaival, tanösvényeivel és terepi bemutatóhelyeivel. Kapcsolatot tart a régió önkormányzataival, kulturális intézményeivel, oktatási intézményeivel és kutatóhelyeivel, ökoturisztikai szolgáltatóival, termelőivel. Ökoturisztikai szereplőként nemcsak jelentős szabályozó, hanem szolgáltató funkcióval is rendelkezik. Bemutatóhelyeinek, látogatóközpontjainak, információs pontjainak, szállásainak a működtetésével, karbantartásával, és a szolgáltatások biztosításával a térség jelentős ökoturisztikai szolgáltatója. Ráadásul a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság nemzetközileg is jelentős partneri tevékenységet is végez a szelíd túrizmus előmozdítása érdekében, ennek egyik példája, hogy a Novohrad-Nógrád UNESCO Globális Geopark őslénytani központjaként is működteti az Európa Diplomás Ipolytarnóci Ősmaradványok természetvédelmi területet.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén – helyi adottságoknak megfelelően – eltérő szerepkörökben és intenzitással vesz részt az ökoturisztikai fejlesztésekben. Legfontosabb céljaink között szerepel a természetet ismerő, megbecsülő és óvó emberek számának növelése, a környezeti nevelés, szemléletformálás minden korosztály és minden társadalmi csoport irányába.

Fontos feladatunk a környezeti nevelési programok, természetiskolai foglalkozások lebonyolítása, oktatási programcsomagok kidolgozása és végrehajtása, nyári természetvédelmi táborok szervezése, tanösvények, terepi bemutatóhelyek fenntartása és fejlesztése. A tudományos ismeretterjesztést és a szakember utánpótlás-nevelést erősíti a felsőoktatásból érkező szakdolgozók bevonása, a társadalom környezeti tudatosságának növelését pedig a természetvédelmi önkéntes munkalehetőségek megszervezése. A bemutatási tevékenységünket szolgálják a természetvédelem jeles napjaihoz kötődő rendezvényeink. Fontos feladatunk a Bükki Csillagoségbolt-park szakmai feladatainak elvégzése, valamint a földtani értékek bemutatása érdekében a Bükk-vidék Geopark működtetése, az UNESCO Globális Geopark cím elnyerése.

Ökoturisztikai feladataink között fontos bemutatóhelyeink működtetése és fejlesztése, a Nemzeti Parki Termékek, helyi termékek fejlesztése és támogatása, szálláshelyeink üzemeltetése. Aktív szakmai kapcsolatot ápolunk az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központtal, a Magyar Turisztikai Ügynökséggel és a helyi TDM szervezetekkel és önkormányzatokkal. Jeles nemzetközi évfordulók, események kapcsán közös rendezvényekkel (Föld Napja, Európai Geoparkok Hete, Vulkánnap, Geodiverzitás napja stb.) együttműködünk az UNESCO geoparkokkal és a Globális Geopark Hálózattal.

Különösen jelentős a táji- és természeti értékek népszerűsítése-bemutatása érdekében az Igazgatóságunk által végzett kommunikációs tevékenység, amely a honlapunkon és közösségi oldalainkon jelenik meg.

12.1. Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra

	Látogatóközpont	Tematikus bemutatóhely	Idegenforgalmi hasznosítású barlang	Arborétum	Tájház	Szálláshely
1.	Nyugati Kapu Látogatóközpont /Felsőtárkány/	Salgótarján, Eresztvényi-bánya (Nagy-bánya) /geol. bemutatóhely/	Szt. István-barlang /Lillafüred/		Hollókő Natura 2000 kiállítás (zárva)	Rejteki Kutatóház bérlő által üzemeltetve /Bükkszentkereszt/
2.	Ipolytarnóci Ősmaradványok TT Bemutatóhely	Kozárd, Pogány-vári andezitbánya /geol. bemutatóhely/	Anna-barlang /Lillafüred/		Oszla tájház /Cserépfalu/ (bérlő üzemelteti)	Borostyán Vendégház bérlő által üzemeltetve /Répáshuta/
3.	Szent István-barlang Fogadóépület – /Lillafüred/	Hollókői andezit-telér kőfejtő /geol. bemutatóhely/	Kő-lyuk /Parasznya/			Répáshutai vendégház kiadva teljes évre lakhatási célból /Répáshuta/
4.	Baglyas-kő Vár Természetvédelmi Látogatóközpont /Salgótarján/	Mátraszőlősi Függő-kő /geol. bemutatóhely/	Létrási-vizesbarlang /Miskolc/			Geopark Vendégház bérlő által üzemeltetve /Bükkszentkereszt/
5.	Millenniumi Kilátó és Tanösvény /Szilvásvárad/	Nógrádszakál, Páris-patak völgye /geol. bemutatóhely/	Balla-barlang /Répáshuta/			Bábakalács Természetiskola /Felsőtárkány/
6.	Harkály Ház Természetiskola /Mátrafüred/	Salgótarján, Tehenesi bazaltbánya /geol. bemutatóhely/	Bolhási-Jávorkúti-barlangrendszer /Miskolc			Egri Vendégház
7.	Bükki Csillagda /Répáshuta/	Salgótarján, Farkas-kői andezitbánya /geol. bemutatóhely/	Esztáz-kői-barlang /Felsőtárkány/			Ipolytarnóci Kutatóház

	Látogatóközpont	Tematikus bemutatóhely	Idegenforgalmi hasznosítású barlang	Arborétum	Tájház	Szálláshely
8.	Szalajka-völgyi Információs Ház /Szilvásvárad/	Sámsonháza, Csüd-hegy /geol. bemutatóhely/	Gyurkó-lápai-barlang /Varbó/			Létrástetői Kutatóház /Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület működtetésében/
9.	Szeleta Park /Miskolc/	Salgótarján, Nyárjaspuszta	Hillebrand Jenő-barlang /Parasznya/			Tamás-kúti Turistaház /bérbe adva/
10.		Salgótarján, Szilváskő	Istállós-kői-barlang /Szilvásvárad/			Oszlai Kutatóház /bérbe adva/
11.		Salgótarján, Margit-bánya	Körös-barlang /Szilvásvárad/			
12.		Salgótarján, Közép-bánya	Lilla-barlang /Parasznya/			
13.		Ludányhalászi, Öreg-tó /természetvédelmi bemutatóhely/	Pongor-lyuk /Répáshuta/			
14.		Bélkő-Palabánya geol./Bükk-vidék Geopark/	Suba-lyuk /Cserépfalu/			
15.			Szeleta-barlang / Miskolc			
16.			Vénusz-barlang /Parasznya/			
17.			Kecske-lyuk /Miskolc/			
18.			Büdös-pest /Miskolc/			
19.			Kő-lyuk /Parasznya/			

12.1.1. Látogató-, és oktatóközpontok

Ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi Terület Bemutatóhely

2023-ban az Igazgatóság harmadik legtöbb látogatóját az Ipolytarnóci Ősmaradványok vonzotta, több mint 27.500 belépőt váltottak a helyszínen.

Az ipolytarnóci tevékenységünk térségi kisugárzása is jelentős, hiszen az országhatáron átnyúló Novohrad-Nógrád UNESCO Globális Geopark beléptető kapujaként a régió természeti örökségének népszerűsítését is felvállalja. A terület munkatársai számos kiemelt nemzetközi eseménybe is bekapcsolódtak, mint például az Európai Geoparkok Hete rendezvénysorozat, az Európai Vulkánnap és a Geotóp-Geodiverzitás napok.

Ebben az évben tovább folytatódott a földtani örökség kutatása, nemzetközi folyóiratokban nagy érdeklődést kiváltó vulkanológiai és nyomfosszíliákat bemutató ichnológiai tanulmányok jelentek meg a területről.

A háborús vészhelyzet hatása jelentősen érintette a terület geoturisztikai tevékenységét. A téli szombat-vasárnapi rendkívüli nyitvatartások és a tematikus programok iránti érdeklődés ellenére a látogatók száma csökkent a 2022. évi látogatói számhoz képest. A terület látogatottsága júniusig jócskán meghaladta a múlt évi forgalmat, de júliustól kezdődően októberig alatta maradt.

A MAKETUSZ nyári kerékpáros programokat sikerült folytatni, 2023. június 24. és augusztus 22. között 18 kerékpáros csoportot szállásoltunk el, 281 gyermeket és 76 felnőtt kísérőt láttunk vendégül a területen.

A továbblépés megalapozásául közösségi média megjelenéseket és a honlaphírek számát növeltük. Az őslénytani értékek karbantartása mellett a túravezetők részt vettek a további feltárásban, a lábnyomos felületek letisztításában és szakmai továbbképzésben, elősegítve a nyomfosszíliák felmérését és tudományos meghatározását, valamint az új ismeretek elsajátításával a hiteles tudományos ismeretterjesztést túravezetéseik során. A terület munkatársai feladatot vállaltak több tudományos cikk és előadás anyagának összeállításában is, a megjelent nemzetközi publikációk jelentős része feltöltésre került a terület honlapjára.

A RiWild Interreg projekt munkálatai a geológiai tanösvény középső szakaszán levő 2. csarnokát érintették, azt a területet a látogatók elől biztonságosan le kellett zárni, az elkerítés a bemutatási tevékenységet jelentősen nem befolyásolta. A projekt befejezése 2023 novemberében megtörtént, a 2. csarnok megújult interpretációs alkalmazásokkal újra a geoturizmus rendelkezésére áll.

A Lombkorona tanösvényt technikai okok miatt le kellett zárni, valamint a 2-es csarnok szinte egész évben tartó felújítási munkálatai is közrejátszottak abban, hogy a látogatószám sajnos elmaradt az előző évi eredményektől.

Felsőtárkány – Nyugati Kapu Látogatóközpont, „Karszt és élővilága" c. kiállítás, Bábakalács Természetiskola

A korábban erdei iskolai minősítéssel rendelkező egységünk 2022 óta Természetiskola bázishelyként üzemel. A látogatóközpont stabil hátteret biztosít a természetiskolai foglalkozásoknak, rendezvényeknek. ugyanakkor alkalmas helyszín egyedi programok, rendezvények számára is. A közeli Esztáz-kői barlang látogatását nemcsak természetiskolai programként, hanem meghirdetett napokon (pl. márciusban a Barlangok hónapjában), vagy külön megrendelt ökoturisztikai szolgáltatás keretében is megszervezzük vendégeinknek.

A látogatóközpontban található még egy 38 fő elszállásolására alkalmas szállásépület (közösségi helyiséggel, foglalkoztató-teremmel), mely környezeti nevelési, természetismereti és szabadidős családi programok helyszíne. A látogatóközpont parkjában sátorozó hely és egy 100 m2-

es fedett foglalkoztató áll a vendégek és az érdeklődők rendelkezésére. A fogadóépület előtti tóparti sétányon kialakított kőzetpark (geológiai bemutatóhely), az erdőben egy ún. „állandó tájfutó pálya" található. A Szikla-forrástól indul egy háromkörös tanösvényhálózat, mely a környék látnivalóit, valamint a hegység természeti és kultúrtörténeti értékeit mutatja be.

A Karszt és Élővilága Kiállítás 2023-ban létszámhiány miatt csak előre bejelentkezett csoportok számára volt látogatható.

A Nyugati Kapu Látogatóközpontban zajló programokon 2023-ban 2.940 fő (zömében iskolás korosztály) vett részt.

Salgótarján – Baglyas-kő Vár Természetvédelmi Látogatóközpont

A nógrádi tájegység-irodának is helyet adó természetvédelmi látogatóközpont 2011 óta fogad látogatókat. További, bemutatást és a látogatói infrastruktúrát érintő fejlesztések valósultak meg a *„Komplex természetvédelmi látogató-tájékoztató rendszer kialakítása a határ menti térségben"* című HUSK pályázat keretében 2013-ban, valamint a 2020-ban lezárult *„Élő örökség"* című Interreg projekt során. Ez utóbbi pályázat keretében történt meg a Baglyas-kő régészeti feltárása. Az ásatás eredményeiről egy *in situ* létrehozott kültéri bemutatóhely (archeopark), valamint egy interaktív elemeket is tartalmazó beltéri kiállítás ad információt a látogatóknak. A gyermekek számára kültéren kialakított régészeti homokozó segíti az ismeretek játékos elsajátítását, lehetőséget nyújt a kutatás izgalmainak megtapasztalására. A fejlesztések során a legfiatalabbak mozgásigényét is kielégítő kültéri játékos foglalkoztató elemek kerültek kialakításra. A szikla körüli rövid tanösvény Baglyas-kő földtani értékeit és a vulkáni folyamatokat mutatja be. A látogatók, családok, turisták élő természeti értékekkel kapcsolatos ismereteinek bővítését segítik az őshonos fásszárú növények mellett elhelyezett információs táblák, valamint a kisvizes élőhely védett fajait bemutató tájékoztató táblák. Szintén ebből a pályázatból valósult meg egy önálló látogatói vizesblokk, valamint a kiszolgáló létesítmények és a kültéri kamerarendszer fejlesztése. A látogatók ismereteinek bővítésére további információs táblákat helyeztünk ki. A 2021-ben beüzemelt Vidra Verda 2022 júniusában megkapta a Természetiskola Mobilprogram minősítést. A három élőhelytípust bemutató kisbusz azóta is nagy népszerűségnek örvend nemcsak a környező, hanem az igazgatóság működési területén működő iskolák és óvodák körében is. 2021-hez képest 2022-ben növekedett az egyéni érdeklődők száma, azonban 2023-ban az felkéréseknek eleget téve a külső rendezvények száma és azon részt vevők létszáma is megsokszorozódott az elmúlt évekhez képest Nógrád vármegyében.

Az objektum környezeti nevelési központként főként a helyi és környékbeli óvodások és iskolások számára kínál természetismereti programokat. Az épület belső terében kapott helyet a terület történetét bemutató kiállítás, mely 2020-ban jelentősen megújult és kiegészült a régészeti feltárás során talált leletanyaggal. 2021-hez képest 2022-ben növekedett az egyéni érdeklődők száma és rendezvényeken is többen jelentek meg.

A látogatóközpont területén kialakított, sérült madarak elhelyezésére szolgáló menhely a természetvédelmi szemléletformálás fontos eszköze. Egyszerre szolgálja a madárvédelmi és bemutatási célokat, a látogatók szinte testközelből, de a madarak zavarása nélkül figyelhetik és ismerhetik meg a röpde lakóit.

Harkály Ház

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság Mátrai Tájvédelmi Körzet mátrafüredi központjában került kialakításra a Harkály Ház látogató-, oktatási és kezelőközpont, amely 2020 augusztusa óta fogad látogatókat. A létesítmény fő célja, hogy a látogatók megismerkedhessenek a környék élővilágának, élettelen természeti értékeinek egy-egy bemutatható szeletével, tisztában legyenek az élővilágra leselkedő veszélyekkel, és ismerjék meg azt a munkát, melyet a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrei végeznek a Mátrában. A kiállítás felépítése időrendi sorrendben tárgyalja a terület múltját, így a földtörténeti kialakulás után az ember tájban való megjelenését, az emberi tevékenységek egészen napjainkig tartó hatásával együtt. Környezeti nevelési programok, modulok

keretében ismerteti meg elsősorban az iskolás korosztályt a Mátra természeti kincseivel. A bemutatóhely ismertsége folyamatosan növekszik. Programjai népszerűek, 2022 nyarán megkapta a Természetiskola Oktatóhely minősítést. 2023-ban mindkét környezeti nevelőnk anyai örömök elé nézett, így egy új kolléganő látja el helyben a természetiskolai feladatokat, de rövidített nyitvatartással, így a látogatószám éppen csak fele az előző évinek. Iskolai, óvodai csoportokat nyitvatartási időn kívül fogad és tanórai keretek között is tart foglalkozásokat. A nyári tábort a Vidra Verda és a tájegység hathatós segítségével tudtuk megtartani.

Bükki Csillagda

A 2022-es év egyik legjobban várt eseménye Igazgatóságunk életében minden bizonnyal a Bükki Csillagda megnyitása volt március 7-én először ünnepélyes keretek között, majd március 8-án a nagyközönség számára is. Egy év alatt a látogatószám túlszárnyalta az előzetes terveket, az összesítések alapján 51.312 fő kereste fel csillagászati és természetismereti látogatóközpontunkat. Ezzel a látogatószámmal abban az évben a nemzetipark-igazgatóságok által üzemeltetett látogatóközpontok és bemutatóhelyek között országosan a 3. helyre került. Az első időszak sikerességét jól bizonyítja, hogy novemberben a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság átvehette az Év Turisztikai Attrakciója Szakmai Díj II. helyezéséért járó elismerést a Szállás.hu-tól járó szakmai díjat a Bükki Csillagda nevében.

Büszkék lehetünk arra, hogy a nyitva tartás második esztendejében majd' 37 ezer fő látogatott el a Répáshuta melletti látogatóhelyre. Az évfordulót egész napos programmal, mentőkutyás bemutatóval ünnepeltük. 2023-ban több különleges programot is tartottunk hagyományteremtő szándékkal: így volt véradás a Magyar Vöröskereszt Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei Szervezetével közös akcióban, vacsora – azaz AsztroGasztro – a nyári, csillagos ég alatt, de koncert is színesítette a palettát. Szakmai konferenciának is helyet adtunk, ahol a hazai csillagodégbolt-parkok képviselőivel tartottunk egyeztetést, és osztottuk meg egymással tapasztalatainkat.

A tavaszi, nyári és őszi szünetek a hétvégi forgalomnak megfelelő erős látogatottságot eredményeztek. A legnépszerűbb a komplex program, ami a kiállítás, a planetárium és a kupola hármasának megtekintését jelenti. A VR élmények jól kiegészítik a csillagászati ismereteket, hiszen ezeket kipróbálva űrutazókká is válhatnak a látogatók.

Szeleta Park Látogatóközpont

A Szeleta Park Látogatóközpont 2023. december 14. óta fogad látogatókat. A látogatóközpont a családok, turisták, diákok, kisgyermekek, nyugdíjasok és szakmai érdeklődők számára egyaránt hasznos időtöltésre ad lehetőséget. A Szeleta Parkban helyet kapott a „Bükki barlangok évezredes titkai és az ősember természete" című tematikus kiállítás, ahol bemutatjuk a Bükk-hegység élő és élettelen természeti és kultúrális értékein túl a világhírű Szeleta-kultúrát, a hegység tájtörténetét, a jégkor élővilágát és a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi tevékenységét. A gyermekek számára az épületben egyedi, „Kőkori Karszt Kaland" elnevezésű tematikus játszóház készült, míg kültéren a „Pókfonál" és „Bikmakk" játszótereket lehet igénybe venni. A látogatóközpont területén a fenntarthatóság jegyében készült tanösvény, a „Jövő ösvény" is kialakításra került, illetve a látogatóközponttól indul a Szinva tanösvény, amelyen a környezeti nevelők szakvezetett túrákat visznek.

A park alkalmas családok kikapcsolódására, mivel a parkosított területen nemcsak játszóterek, tanösvény és madárbarát kert került kialakításra, hanem pihenőpadok ugyancsak helyet kaptak. A látogatók számára az épületben bisztró került kiépítésre, amelyet bérlő üzemeltet.

Az objektum környezeti nevelési központként is funkcionál, amely a helyi és környékbeli óvodások és iskolások számára kínál természetismereti programokat. Ennek érdekében foglalkoztató helyiség is kiépítésre került.

Üzemeltetünk továbbá vetítőtermet, amely 3D és 2D filmek vetítésére egyaránt alkalmas, de konferenciák megrendezésére is használható. A 2024-es évben több nagyszabású program lebonyolítása is a tervek között szerepel.

12.1.2. Tanösvények, terepi bemutatóhelyek

A Bükk első tanösvényeinek (a Szalajka-völgyi és a Szinva-völgyi bemutatóút, tájékoztatótáblákkal ellátott sétaút, turistaút) létesítése megelőzte a nemzeti park megalapítását, azt követően azonban megsokasodott a terepi tájékoztatást szolgáló helyszínek kialakítása – nemcsak a Bükki Nemzeti Parkban, hanem az Igazgatóság működési területén lévő többi védett természeti területen is. A tanösvények – mint az önálló ismeretszerzés és a közvetlen szemléltetés helyszínei – egyaránt szolgálják az oktatást, nevelést és a turizmust.

Jelenleg a működési területünkön saját, vagy részben saját fenntartásban **52** tanösvény található, úgynevezett terepi bemutatópont pedig **40** darab: ezek egy vagy több táblával, esetenként erdei bútorzattal, korláttal, doronglépcsővel, esőbeállóval ellátott helyszínek. Ezeken a bemutatóhelyeken összesen 650 tájékoztató tábla (483 tanösvény-állomáson és 167 egyéb terepi bemutatóhelyen) szolgálja az ismeretek, információk átadását: az állomáshelyeken összesen **35** „esőházikó" és **5** kilátószerű betekintő áll a látogatók, kirándulók rendelkezésére. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében, fenntartásában lévő természetismereti útvonal jelenlegi összes hosszúsága **252,5 km**.

2023 decemberében a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság tanösvény-hálózata egy új tanösvénnyel gyarapodott: a Szeleta Parkkal együtt átadásra került a kapcsolódó 10 állomásos Jövő ösvény, mely a környezettudatosságot, fenntarthatóságot helyezi középpontba és egy látványos kőzetparki bemutatóval zárul.

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb ütor db	Létreho zás	Felújítá s	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Veze tő-fü-zet
																EOV X	EOV Y	
1.	Bélapátfalva - Bél-kői tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Bélapátfalva	A Bél-kő környékének kultúrtörténetét, a hegy földtani felépítését, növénytársulásait és a sziklagyepek növény- és állatvilágát bemutató komplex típusú környezetismereti tanösvény.	Bükk	6.550	500	8	7	7	3	1	2003	2015	fehér négy zet-ben átlós kék sáv	301574	748271	+
2.	Bélapátfalva - Kelemen széke tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Bélapátfalva	A tematikus (régészeti és kultúrtörténeti vonatkozásokat bemutat) tanösvény a Kelemen széke bronzkori erődített telep látnivalóit fűzi fel egy útvonalra.	Bükk	7.480	278	7	9	9	1	1	2020		zöld bástya a Kato nasír októl	302550	750832	-
3.	Szarvaskői geológiai tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Szarvaskő	A tematikus tanösvény Szarvaskő környékének földtani értékeit (a jura kori tengeralatti vulkanizmus emlékeit, párnalává-képződményeket, gabbró-bányát, wehrlit-tárót) mutatja be.	Bükk	7.670	672	7	11	11			2000	2015		294655	757800	+
4.	Cserépfalu - „Ördögtorony" tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Cserépfalu	Cserépfalu kulturális és természeti örökségét mutatja be – köztük a Suba-lyukat, a Mész-hegy kaptárkövét és falu pincesorát, barlanglakásait. A tanösvény érinti a Hór-völgyi Látogatóközpontot, amelyben kiállítás mutatja be a híres neandervölgyi ősemberleletet és a bükkaljai kőkultúra elemeit.	Bükk	11.270	86	6	20	6	1	1	2002		piros T	298382	754832	+

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb ütor db	Létreho zás	Felújítá s	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Veze tő-fü-zet
																EOV X	EOV Y	
5.	Cserépfalu - Mész-tető földvár tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Cserépfalu	A későbronzkori – koravaskori erődített telep (földvár) és a Mész-tetőn lévő fáslegelő természeti és kultúrtörténeti vonatkozásait mutatja be.	Bükk	1.440	14	1	5	6	1	2	2020			291515	762360	
6.	Eger - Nyerges-Mész-hegyi Kőkultúra	Nyugat-Bükki TE	Eger	A hajdani promontórium tájművelési emlékeit (szőlőskertek garádjait, kőzetbe faragott bújóit, pincéit) és a természeti emlékként oltalmat kapott kaptárköveket, a bükkaljai kőkultúra sajátos emlékeit és a természeti értékeket mutatja be.	Bükk	3.340	5	2	4	4			2020			285314	753100	
7.	Egerbakta - Baktató tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Egerbakta	Az egerbaktai tőzegmohás lápmedencék élővilágát, kutatástörténetét, a keletkezésükkel kapcsolatos hipotéziseket, valamint a környező Natura 2000 terület természetvédelmi értékeit mutatja be a tanösvény.	Bükk	3.400	45	2	6	6	1	1	2020			288658	743127	
8.	Felsőtárkány - Barát-réti tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Felsőtárkány	A Kő-köz keleti végétől indul, az Oldal-völgy torkolatáig a sárga jelzésű turistaúton vezet, majd áttér a műút túloldalára, s a karthauzi kolostorromtól egy meredek ösvényen közelíti meg a Lök-bérc oldalában előbukkanó sziklavonulatot, a Bujdosó-kőt	Bükk	2.040	96	3	4	2			2004		fehér négy zet-ben átlós kék sáv	294160	753643	+

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb ütor db	Létreho zás dátuma	Felújítá s	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Veze tő-fü-zet
																EOV X	EOV Y	
9.	Felsőtárkány - Kő-közi tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Felsőtárkány	A Szikla-forrást és a fölötte magasodó mészkősziklát, az alatta húzódó Kő-köz nevű sziklaszorost és a tavat fűzi fel. 2019-ben a tanösvény a terület régészeti értékeit bemutató állomásokkal bővült.	Bükk	1.450	94	2	6	3	1		2004	2019	fehér négy zet-ben átlós kék sáv	298382	754832	+
10.	Felsőtárkány - Vár-hegyi tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Felsőtárkány	Földtani formációkkal (dolomitbánya, radiolarit-sziklák), a gyertyános tölgyes, szubmontán bükkös, a mészkerülő tölgyes és a hársas törmeléklejtő-erdő élővilágával, valamint egy késő-bronzkori erődített teleppel, a Kyjatice-kultúra földvárával ismertet meg.	Bükk	10.790	550	10 +	6	4	1	1	2004		fehér négy zetbe n kT	293453	753842	+
11.	Felsőtárkány - Hulladék tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Felsőtárkány	A tanösvényen végigsétálva megismerkedünk a hulladékcsökkentés lehetőségeivel: a megelőzés, szelektálás, újrahasznosítás fogalmaival. Megtudhatjuk, mit tehetünk a saját környezetünkben a hulladék csökkentése érdekében.	Bükk	150	0	1	4	4			2019		-	298382	754832	+

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb útor db	Létrehozás dátuma	Felújítás	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Vezető-füzet
																EOV X	EOV Y	
12.	Felsőtárkány - Tamás-kúti tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Felsőtárkány	Útvonala a Kis-som forrástól indul, érint két időszakos forrást (Feket-len és Imó) majd továbbhaladva a Lök-völgy irányában a Zsindelybánya-lápán fordulva felhagyott palabányákhoz vezet. Innen rövid átkötéssel a Török-úton vezet vissza a Pazsag-tető felé. A tanösvény a természeti értékek mellett bükki palahasítást és faszénégetést is bemutatja.	Bükk	7.320	352	6	5	5			2010			300774	757362	-
13.	Domaháza - Répás-völgyi-tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Domaháza	Bemutatja a Heves-Borsodi dombságban elhelyezkedő völgy és tágabb környezete geológiai viszonyait, élővilágát, az emberi tevékenység hatását a völgyre és élővilágára. A tanösvény csatlakozik a szlovákiai Péterfalvától (Petrovce) a határig húzódó túraútvonalhoz.	Bükk	2.300	77	2	3	4	1	1	2021					
14.	Szilvásvárad - Millenniumi természetismereti és erdészeti sétaút	Nyugat-Bükki TE	Szilvásvárad	Szilvásváradról a Milleniumi kilátóhoz (Kalapat) vezető sétaút természetvédelmi és erdőgazdálkodási ismereteket tár a látogató elé.	Bükk	2.060	273	4	20	18	3	12	2000			307044	750207	.

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb ütor db	Létreho zás	Felújítá s	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Veze tő-fü-zet
																EOV X	EOV Y	
15.	Szilvásvárad - Szalajka-völgyi természet-védelmi bemutató-ösvény	Nyugat-Bükki TE	Szilvásvárad	A Szalajka-völgy földtani, víztani (Fátyol-vízesés mésztufalépcsőit, a Szikla-forrás forrásbarlangját), botanikai és tájképi (a Szalajka-patak élővilágát, az erdőtársulásokat), valamint kultúrtörténeti értékeket (Istállós-kői-barlang) mutatja be.	Bükk	6.980	265	6	10	9			2000			305947	751074	+
16.	Szilvásvárad - Olasz-kapui tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Szilvás-várad	Bemutatja a fennsík felszínalaktani és botanikai és a tájképi értékeit.	Bükk	8.950	417	9	6	7			2003	2022		304854	754508	+
17.	Répáshuta - Nagyvisnyó - Nagymező-Kis-kőháti zsomboly tanösvény	Nyugat-Bükki TE - Kelet-Bükki TE	Répáshuta - Nagyvisnyó	A Bükk-fennsík felszínalaktani formakincsét és a Nagy-mező fokozottan védett növényvilágát mutatja be.	Bükk	5.230	144	4	3	3		1	2003			302726	758707	+
18.	Szomolya - Kaptárkő Tanösvény	Nyugat-Bükki TE	Szomolya	Szomolya központjából turistaúton lehet megközelíteni az 1960-ban védetté nyilvánított, 4,8 hektár nagyságú Szomolyai kaptárkövek természetvédelmi területen lévő kaptárköveket.	Bükk	800	25	1	5	11	1	1	2014	2019		284150	575000	+

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb ütor db	Létreho zás	Felújítá s	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Veze tő-fü-zet
																EOV X	EOV Y	
19.	Miskolc – Lillafüred - Szinva tanösvény	Kelet-Bükki TE	Miskolc – Lillafüred	A Szeleta Park Látogatóközponttól a Szeleta-tetőn át, Felsőhámor fölött Lillafüredre vezet, a Szinva-völgy, a Kis-fennsík és a Garadna-völgy legfontosabb természeti és kultúrtörténeti értékeit mutatja be.	Bükk	3.510	338	5	7	7	1	1	1994	2002		309177	769885	
20.	Dédestapolcsány – Nagyvisnyó - Verepce-bérci tanösvény	Kelet-Bükki TE	Dédestapolcsány – Nagyvisnyó	Alapvetően a Verepce-tetői őskori erődített telep és a Dédesvár régészeti emlékeit mutatja be (tematikus tanösvény), de az állomások táblái a terület természeti értékeiről is tájékoztatást nyújtanak.	Bükk	11.910	576	10	12	12			2020			312365	754589	
21.	Répáshuta - Rejteki természetismereti tanösvény (Kis kör)	Kelet-Bükki TE	Répáshuta	Természetismereti tanösvény, amely a Rejteki kutatóház és erdei iskola környezetében lévő biotópok élővilágáról tájékoztat.	Bükk	800	49	1	7	9			1986	2022		303592	762921	+
22.	Répáshuta - Rejtek tanösvény II. (Nagy kör)	Kelet-Bükki TE	Répáshuta	A Balla-völgy, a Csúnya-völgy és a Hór-völgy környékének természeti (kőzetfeltárásokat, barlangokat, növénytársulásokat, élőhelyeket) és a Déli-Bükk kultúrtörténeti értékeit (erdei iparok és foglalkozások emlékeit) mutatja be.	Bükk	11.900	568	10	10	10			1987	2022		303477	762961	

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb útor db	Létrehozás éve	Felújítás	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Vezető-füzet
																EOV X	EOV Y	
23.	Répáshuta - Bolygótúra tanösvény	Kelet-Bükki TE	Répáshuta	A Bükki Csillagdához kapcsolódik a 4 kilométer hosszú **Bolygótúra tanösvény** is, mely a környék természeti, földtani és kultúrtörténeti értékei mellett egy lejárható Naprendszer modellt is tartalmaz.	Bükk	4.210	278	5	19	19			2022			302448.14	759774.74	
24.	Jávorkúti tanösvény	Kelet-Bükki TE	Jávorkút	Jávorkút környékének botanikai, zoológiai és földtani értékeit ismerteti.	Bükk	4.200	27	2	4	4			2003			307028	760126	+
25.	Jövö ösvény	Kelet-Bükki TE	Miskolc	A Szeleta Park körül futó tanösvény a környezettudatosságot, fenntarthatóságot helyezi középpontba és egy látványos közetparki bemutatóval zárul.	Bükk	0,2	1	1	10	10			2023					-
26.	Tiszabábolna - Szalakóta tanösvény	Dél-Borsodi TE	Tiszabábolna	Természetvédelmi és környezetismereti tanösvény, amely a „puszta ékkövét", a szalakótát és élőhelyét mutatja be.	Borsodi Mező ség	2.640	7	1	10	10	1	1	2018			782387	264379	+
27.	Tiszabábolna - "Szélkiáltó" tanösvény	Dél-Borsodi TE	Tiszabábolna	Környezetismereti (a Borsodi-Mezőség természeti és kulturális értékekeit bemutató tanösvény	Borsodi Mező ség	14.510	30	8	12	12	1	3	2008			782645	263584	-

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb ütor db	Létrehozás	Felújítás	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Vezető-füzet
																EOV X	EOV Y	
28.	Kesznyéteni agrár-környezetgazdálkodási tanösvény	Dél-Borsodi TE	Kesznyéten	A Kesznyéteni Tájvédelmi Körzet hagyományos tájhasználatát és vízhez kötődő gazdag élővilágát mutatja be a tanösvény. A megfigyelőtoronyból feltárul a Tisza-vidék gazdag madárvilága.	Borsodi Mezőség	4.800	10	3	6	6			1999			295661	800225	+
29.	Dormánd - Nagy-Hanyi tanösvény	Dél-Hevesi TE	Dormánd	A természetismereti tanösvény a tájvédelmi körzet élőhelyeit, a gyepterületek, fás vegetációk, vízfolyások élővilágát, a madárvédelmi beavatkozásokat és a mesterséges fészkelő-helyeket mutatja be.	Hevesi Füves Puszták	6.500	16	3	9	9			2015			750719	261426	
30.	Kerecsend - Berek-erdő tanösvény	Dél-Hevesi TE	Kerecsend	Természetismereti és tájtörténeti tanösvény, amely a tatárjuharos lösztölgyes élővilágát mutatja be.	Hevesi Füves Puszták	3.480	52	2	5	5	1	2	2014			745666	272929	+
31.	Tarnaszentmiklós - Hamvajárási tanösvény	Dél-Hevesi TE	Tarnaszentmiklós	Természetismereti tanösvény, amely állomásai bemutatják a legeltetés szerepét a gyepek kezelésében, valamint a kék vércsét.	Hevesi Füves Puszták	10.790	21	6	3	3			2013			246460	754439	-
32.	Pély-Ludas tanösvény	Dél-Hevesi TE	Pély, Tarnaszentmiklós	Környezetismereti (természeti és tájtörténeti tanösvény, amely elsősorban a Hevesi-sík füves élőhelyeit mutatja be, valamint a szalakótát és a Hevesi Füves Puszták Tájvédelmi Körzetben zajló élőhely-fejlesztéseket mutatja be.	Hevesi Füves Puszták	6.680	11	3	5	5			2013			749655	242876	

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb útor db	Létrehozás éve	Felújítás	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Vezető-füzet
																EOV X	EOV Y	
33.	Gyöngyös – Mátrafüred - Sár-hegyi Mandula tanösvény	MTL TE Mátra CS	Gyöngyös – Mátrafüred	A tanösvény többféle növénytársulást (cseres-tölgyes, melegkedvelő tölgyes, pusztafüves lejtősztyepp, sziklagyep), változatos élőhelyeket és a hajdani tájhasználat nyomait mutatja be.	Mátra	8.880	372	8	14	14			1996	2019	fehér négy zetben sárga sáv	276040	719034	
34.	Mátrafüred - Sás-tói Cincér tanösvény	MTL TE Mátra CS	Mátrafüred	A Harkály Háztól a Sás-tóig vezető ösvény a Mátrai Tájvédelmi Körzet jellegzetes élőhelyeit mutatja be, valamint a holt fa jelentőségét és az erdőgazdálkodás történetét.	Mátra	3.500	32	4	9	12			2020			276113	718950	-
35.	Kékes tanösvény	MTL TE Mátra CS	Kékestető	Kékestető környékének földtani értékeit, a Mátra élővilágát, a kőtengereket és az őserdőt mutatja be a tanösvény.	Mátra	7.980	646	10	10	10			2017			281458	721873	+
36.	Mátraszőlős - Függőkői Tanösvény	MTL TE Mátra CS	Mátra-szőlős	A Keleti-Cserhátot felépítő andezit különös képződményeit mutatja be a tanösvény.	Mátra	1.500			3	3		3	2008			696466	291341	
37.	Parádfürdő – Ilona-völgyi Geológiai Tanösvény	MTL TE Mátra CS	Parádfürdő	A tanösvény a Keleti-Mátra földtani értékeit és a hajdani ércbányászat emlékeit mutatja be a 6,5 km hosszú túraútvonal, melynek vége az andezit sziklán kialakult látványos Ilona-völgyi-vízesés.	Mátra	5.650	220	5	8	1	1		2002			287259	726112	+

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb ütőr db	Létreho zás	Felújítá s	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Veze tő-fü-zet
																EOV X	EOV Y	
38.	Hollókő – Vártúra Ösvény	Nógrádi TE	Hollókö	A Vártúra Ösvény az Ófaluban lévő – a tájvédelmi körzet természeti és kulturális értékeit bemutató – Tájháztól indul, és a várba visz föl,	Cser-hát	898	28	1	6	4			2004			294921	690413	+
39.	Hollókő – Holló ösvény	Nógrádi TE	Hollókö	A Vár-hegyet és az ún. Túlsó-mező hagyásfás legelőjét öleli körül.	Cser-hát	6.500			16	10			2004			294921	690413	+
40.	Sámsonháza Buda-hegyi geológiai és botanikai tanösvény	Nógrádi TE	Sámson-háza	Geológia bemutatóhely és természetismereti tanösvény.	Cser-hát	3.000	125	2	12	12			2008			700262	295637	-
41.	Sámsonháza - Vár-hegyi és Csűd-hegyi geológiai tanösvény)	Nógrádi TE	Sámson-háza	A Vár-hegy rétegvulkáni kőzetösszletét és a völgy egyéb geológiai látnivalóit bemutató tematikus tanösvény.	Cser-hát	3.000			12	6	1	1	2007	2011 2017		294597	699872	
42.	Ipolytarnóc – Biológiai tanösvény	Nógrádi TE	Ipoly-tarnóc	A hajdani tölgyesek, cseresek maradványait és a kiirtásuk nyomán keletkezett legelők élővilágát mutatja be.	Nóg-rád	4.500			14	14			2000	2005		320903	695453	

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb ütőr db	Létrehozás éve	Felújítás	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Vezető-füzet
																EOV X	EOV Y	
43.	Ipolytarnóc – Borókás-árok geológiai tanösvény	Nógrádi TE	Ipolytarnóc	A 24-23 millió évvel ezelőtti üledékes kőzetek feltárását a csarnoképületben a miocén folyópart megkövesedett felszínét, a homokkőpadon páros ujjú patások, ragadozók, ősorrszarvúak, madarak lábnyomait, a védőpince épületében a Kubinyi Ferenc által felfedezett 46 m hosszú kövült ősfenyő mutatja be.	Nógrád	800	2	1	7	11	1	7	1985	2005		320887	695475	+
44.	Ipolytarnóc – Kőszikla tanösvény	Nógrádi TE	Ipolytarnóc	A felső parkoló mellől induló és Botos árokig, majd a Fogadóépületig vezető Kőszikla ösvény vízmosások, tanya romok, kőzetkibúvások és felhagyott kőbányák mentén vezeti látogatóit.	Nógrád	4.000	108	3	11	19		14	2005			320796	695384	+
45.	Ipolytarnóc – Kőzetparki ösvény	Nógrádi TE	Ipolytarnóc	0-24 millió éves földtörténeti utazás. Az út mellett elhelyezett üledékes és vulkanikus kőzetek (andezit, bazalt) reprezentálják a térséget alkotó földtani formációkat.	Nógrád	700	5	1	11	25		2	1996	2005		320870	695476	+
46.	Ipolytarnóc – Lombkorona sétány	Nógrádi TE	Ipolytarnóc	Élmény-tanösvény a fák lombkoronaszintjében.	Nógrád	150	10	1	2	2		8	2010	2022		321178	694845	+

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb ütor db	Létreho zás	Felújítá s	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Veze tő-fü-zet
																EOV X	EOV Y	
47.	Salgótarján – Boszorkány-kő Geológiai Tanösvény	Nógrádi TE	Salgótarján	A tanösvény a pliocén-pleisztocén korú 2,4-2,2 millió év között lezajlott) bazaltvulkanizmus jelenségeit mutatja be, a Kis-Salgó (Boszorkány-kő) 571 m magas bazaltkúpját övezi.	Ka-rancs-Medv es	400	47	1	13	13			2003	2011		311058	709681	
48.	Salgótarján – Szilvás-köi Geológiai Tanösvény	Nógrádi TE	Salgótarján	A tanösvény érinti a Gusztáv-tároó bejáratát a Bagó-kő kőfejtőjét, a hideg mikroklímájú, szétnyíló hasadékokat (álbarlangokat) és egy oszlopos, pados-lemezes szerkezetű bazaltfeltárást.	Ka-rancs-Medv es	3.500	163	3	12	12			2003	2012		309214	713144	-
49.	Eresztvényi Kőbányák	Nógrádi TE	Eresztvény	Az Új-bánya és a Kis-bánya rekultivált területét köti össze a Salgóbányából induló és oda visszatérő tanösvény, melynek táblákkal jelölt megállóhelyei a különböző kifejlődésű lávafolyások és piroklasztikumok (vulkáni törmelék, tufa).	Ka-rancs-Medv es	9.800	326	8	4	4			2004	2014		312159	710656	-
50.	Somoskő – Magyar-bányai Kőpark	Nógrádi TE	Somoskő	A kőparkban a környék (Nógrád) jellegzetes kőzeteit gyűjtötték össze. A nyitótábla áttekintő térkép segítségével a kiállított kőzeteket és lelőhelyeiket mutatja be.	Ka-rancs-Medv es	227	4	1	13	13			2002			314380	710872	-
51.	Salgó – Somoskő vára tanösvény (Petőfi-sétány)	Nógrádi TE	Salgó – Somoskő	Somoskő várát köti össze Salgó várával és érinti a Madárparkot.	Ka-rancs-Medv es	5.000	203	5	8	21			2002			311482	709557	+

Tanösvény		Üzemeltetésért felelős tájegység	Tele-pülés	Tanösvény típusa, tartalma	Terület	Hossz m	Szint m	Nehézsé	Állomás szám	Tábla db	Esőház db	Pihenőb útor db	Létreho zás dátuma	Felújítás	Jelzés	Indítóállomás koordinátái		Veze tő-fü-zet
																EOV X	EOV Y	
52.	Tarnalelesz – Bükkszent-erzsébet - Nagy-kői tanösvény	MTL TE Tarna-Lázbérc CS	Tarnalelesz - Bükkszenterzsébet	Környezetismereti (természeti és kulturális örökség értékeit bemutató) tanösvény: a Nagy-kőn lévő bronzkori erődített telep és környezetének élővilága ismerhető meg.	Tarna - vidék	7.100	206	6	5	4	1		2011			295587	721087	-

Terepi bemutatóhelyek

Sor-szám	Név	Helyszín	Védett természeti terület	A bemutatóhely típusa, tartalma	Infrastruktúra-elemek
1	Gilitka-kápolna	Bélapátfalva	Bükki Nemzeti Park	Tájtörténeti, kultúrtörténeti bemutatóhely	1 tábla, 2 esőház, pihenőbútorzat
2	Bánkút	Bükk-fennsík	Bükki Nemzeti Park	Bükki Nemzeti Park általános (térképes) ismertetése	1 esőházikó
3	Nagy-mező	Bükk-fennsík	Bükki Nemzeti Park	Bükki Nemzeti Park általános (térképes) ismertetése, Bükk-vidék Geopark általános ismertetése	1 esőházikó
4	Lófő-tisztás	Bükkszentkereszt	Bükki Nemzeti Park	Bükki Nemzeti Park általános (térképes) ismertetése; BNPI működési területének, természetvédelmi tevékenységének bemutatása	1 esőházikó
5	Mangó-tető	Cserépváralja	Bükki Nemzeti Park	Bükki Nemzeti Park általános (térképes) ismertetése; BNPI működési területének, természetvédelmi tevékenységének bemutatása Bükk-vidék Geopark általános ismertetése	1 esőházikó
6	Cserhátszentiván régi fürdő melletti kőfejtő geológiai bemutatóhely	Cserhát-szentiván	Kelet-cserháti Tájvédelmi Körzet	Geológiai bemutatóhely	2 tábla

Sor-szám	Név	Helyszín	Védett természeti terület	A bemutatóhely típusa, tartalma	Infrastruktúra-elemek
7	Cserhátszentiván régi kőfejtő geológiai bemutatóhely	Cserhát-szentiván	Kelet-cserháti Tájvédelmi Körzet	Geológiai bemutatóhely	1 tábla
8	Imó-kő	Felsőtárkány	Bükki Nemzeti Park	Bükk-vidék Geopark geosite (időszakos karsztforrás, forrásbarlang)	1 tábla
9	Vöröskői-alsó-forrás	Felsőtárkány	Bükki Nemzeti Park	Bükk-vidék Geopark geosite (időszakos karsztforrás)	1 tábla
10	Kő-köz	Felsőtárkány	Bükki Nemzeti Park	Bükki Nemzeti Park általános (térképes) ismertetése; Bükk-vidék Geopark általános ismertetése; Kő-köz földvár, régészeti lelőhely	1 esőházikó
11	Garáb úti tufabánya	Felsőtold	Kelet-cserháti Tájvédelmi Körzet	Geológiai bemutatóhely	1 tábla
12	Kecske-hegyi kőfejtő geológiai bemutatóhely	Felsőtold	Kelet-cserháti Tájvédelmi Körzet	Geológiai bemutatóhely	1 tábla
13	Gyepes-völgy	Ivánka	Tarnavidéki Tájvédelmi Körzet	Természetvédelmi bemutatóhely.	1 tábla
14	Andezit-telér kőfejtő (régi fürdő mellett)	Hollókő	Hollókői Tájvédelmi Körzet	Geológia bemutatóhely.	1 tábla
15	Noé szőlője	Istenmezeje	Tarnavidéki Tájvédelmi Körzet	Geológiai bemutatóhely.	1 tábla
16	Pogányvár, andezitkőfejtő	Kozárd	Kelet-cserháti Tájvédelmi Körzet	Geológiai bemutatóhely.	2 tábla, 1 esőházikó
17	Öreg-tó természetvédelmi bemutatóhely	Ludányhalászi	Ipoly-völgye SPA, Ludányhalászi	Természetismereti bemutatóhely	4 tábla
18	Benevár	Mátrafüred	Mátrai Tájvédelmi Körzet	Mátrai Tájvédelmi Körzet általános ismertetése; BNPI működési területének, természetvédelmi tevékenységének bemutatása	1 tábla
19	Nagykercsegi fáslegelő	Nagykercseg	Karancs–Medves Tájvédelmi Körzet	Karancs–Medves Tájvédelmi Körzet általános ismertetése; Természetvédelmi információs tábla.	1 tábla
20	Páris-patak völgye helyi jelentőségű TT	Nógrádszakál	Nógrádszakál	Geológiai bemutatóhely	6 tábla

Sor-szám	Név	Helyszín	Védett természeti terület	A bemutatóhely típusa, tartalma	Infrastruktúra-elemek
21	Nyárjas-pusztai homokbánya geológiai bemutatóhely	Márkházapuszta	Márkházapusztai fás legelő természetvédelmi terület	Geológiai bemutatóhely	3 tábla
22	Ilona-völgy	Parád	Mátrai Tájvédelmi Körzet	Mátrai Tájvédelmi Körzet általános ismertetése; BNPI működési területének, természetvédelmi tevékenységének bemutatása	1 esőházikó
23	Baglyas-kő-vár Oktató- és Bemutatóhely	Salgótarján	Karancs–Medves Tájvédelmi Körzet	Geológiai és régészeti bemutatóhely, növénygyűjtemény	59 tábla, 10 pihenő-bútorzat
24	Eresztvényi Régi-bánya	Salgótarján	Karancs–Medves Tájvédelmi Körzet	Geológiai bemutatóhely.	1 tábla
25	Eresztvényi Új-bánya	Salgótarján	Karancs–Medves Tájvédelmi Körzet	Geológiai bemutatóhely.	1 tábla
26	Farkas-kői andezitbánya	Salgótarján	Karancs–Medves Tájvédelmi Körzet	Geológiai bemutatóhely.	1 tábla
27	Kercseg-tető alatti homokkőbánya	Salgótarján	Karancs–Medves Tájvédelmi Körzet	Geológiai bemutatóhely.	1 tábla
28	Magyarbánya	Salgótarján	Karancs–Medves Tájvédelmi Körzet	Geológiai bemutatóhely.	1 tábla
29	Tehenesi bazaltbánya	Salgótarján	Karancs–Medves Tájvédelmi Körzet	Geológiai bemutatóhely.	1 tábla
30	Nyírjes-tó	Sirok	Siroki Nyírjes-tó természetvédelmi terület	Természetvédelmi információs tábla.	1 tábla
31	A „Siroki Nyírjes-tó természetvédelmi területhez" vezető turistaút	Sirok	(Sirok település belterülete)	Mátrai Tájvédelmi Körzet általános ismertetése; BNPI működési területének, természetvédelmi tevékenységének bemutatása	1 esőházikó
32	Hencse-hegy	Sóshartyán	Sóshartyáni Hencse-hegy természetvédelmi terület	Természetismereti bemutatóhely	1 tábla
33	Bába-fa	Szarvaskő	Bükki Nemzeti Park	Kultúrtörténeti bemutatóhely.	1 esőházikó
34	Hosszú-völgy	Váraszó	Tarnavidéki Tájvédelmi Körzet	Természetvédelmi információs tábla.	1 tábla
35	Borostyán Vendégház	Répáshuta	Bükki Nemzeti Park	PR-marketingkommunikációs tábla	1 tábla
36	Geológiai alapszelvények	Bükk	BNPI működési terület	Geológiai bemutatópontok	23 tábla; 1 esőházikó

Sor-szám	Név	Helyszín	Védett természeti terület	A bemutatóhely típusa, tartalma	Infrastruktúra-elemek
37	Kaptárkövek	Bükk, Bükkalja	BNPI működési terület	Természeti emlékek bemutatópontjai	27 tábla; 2 esőházikó
38	Földvárak	Bükk	BNPI működési terület	Kultúrtörténeti bemutatópontok	13 tábla; 3 esőházikó
39	Kisvizes élőhelyek	Nógrádi Tájegység	BNPI működési terület	Természetismereti bemutatópontok	14 tábla
40	Barlangok	Bükk	Bükki Nemzeti Park	„Ex lege" védett értékek bemutatópontjai	21 tábla

Egyéb terepi bemutatóhelyek

Megnevezés	Település	Védett természeti terület	Bemutatóhely jellege
Kozárd, Pogányvár	Kozárd	Kelet-cserháti TK	Natura 2000 bemutatóhely
Hollókői andezit-telér kőfejtő	Hollókő	Hollókői TK	geológiai bemutatóhely
Mátraszőlősi Függő-kő	Mátraszőlős	Kelet-cserháti TK	geológiai bemutatóhely
Nógrádszakál, Páris-patak völgye	Nógrádszakál	Páris-patak völgye TT (helyi jelentőségű)	geológiai bemutatóhely
Salgótarján, Magyarbánya bazaltbánya	Salgótarján	Karancs-Medves TK	geológiai bemutatóhely
Salgótarján, Tehenesi bazaltbánya	Salgótarján	Karancs-Medves TK	geológiai bemutatóhely
Salgótarján, Farkas-kői andezitbánya	Salgótarján	Karancs-Medves TK	geológiai bemutatóhely
Sámsonháza, Csűd-hegy	Sámsonháza	Kelet-cserháti TK	geológiai bemutatóhely
Salgótarján, Nyárjaspuszta	Salgótarján	Márkházapusztai Fás Legelő TT	geológiai bemutatóhely
Salgótarján, Szilváskő	Salgótarján	Karancs-Medves TK	geológiai bemutatóhely
Salgótarján, Margit-bánya	Salgótarján	Karancs-Medves TK	geológiai bemutatóhely
Salgótarján, Közép-bánya	Salgótarján	Karancs-Medves TK	geológiai bemutatóhely
Salgótarján, Kercseg-tető alatti homokkőbánya	Salgótarján	Karancs-Medves TK	geológiai bemutatóhely
Ludányhalászi, Öreg-tó	Ludányhalászi	HUDI10008 Ipoly-völgye különleges madárvédelmi terület	természetvédelmi bemutatóhely
Vadász-völgy földtani alapszelvény	Miskolc	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Savós-völgy földtani alapszelvény	Miskolc	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Y-tároló	Miskolc	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Nagy-hegyi földtani alapszelvény	Dédestapolcsány	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Strázsa-hegyi földtani alapszelvény	Nekézseny	Bükki NP	geológiai bemutatóhely

Megnevezés	Település	Védett természeti terület	Bemutatóhely jellege
Bánya-hegyi földtani alapszelvény	Répáshuta	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Rónabükki földtani alapszelvény	Szilvásvárad	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Gerennavár alatti földtani feltárás	Szilvásvárad	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Rákmára (szerpentin út) földtani alapszelvény	Szilvásvárad	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Lök-völgy I. (Hereg-rét) földtani alapszelvény	Felsőtárkány	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Lök-völgy II. földtani alapszelvény	Felsőtárkány	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Bálvány észak földtani alapszelvény	Nagyvisnyó	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Mihalovits kőfejtő földtani alapszelvény	Nagyvisnyó	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Síkfőkúti földtani alapszelvény	Noszvaj	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Darázskő-bánya	Mónosbél	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Hór-völgyi nagybánya földtani alapszelvény	Cserépfalu	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Hór-völgy I. földtani alapszelvény	Cserépfalu	Bükki NP	geológiai bemutatóhely
Cserhátszentiván/régi kőfejtő	Cserhátszentiván	Kelet-cserháti TK, Bézma KJTT	Natura 2000 bemutatóhely
Sámsonháza / geológiai bemutatóhely esőháza	Sámsonháza	Kelet-cserháti TK, Tepke KJTT	Natura 2000 bemutatóhely
Mátraverebély/Szentkúti Kegyhely	Mátraverebély	Meszes-tető és Köszirt-hegy KJTT	Natura 2000 bemutatóhely
Nagylóc/Kőkapu	Nagylóc	Nagylóci Kő-hegy KJTT	Natura 2000 bemutatóhely
Rimóc/településközpont	Rimóc	Nagylóci Kő-hegy KJTT	Natura 2000 bemutatóhely
Sóshartyán/lőtéri bejáró	Sóshartyán	Sóshartyáni Hencse-hegy TT	Natura 2000 bemutatóhely
Szandaváralja/buszforduló	Szanda	Szandai Várhegy KJTT	Natura 2000 bemutatóhely
Kercseg-lapos	Salgótarján	Karancs-Medves TK, Karancs KJTT	Natura 2000 bemutatóhely
Gortva-tó	Salgótarján	Karancs-Medves TK, Gortva-völgy KJTT	Natura 2000 bemutatóhely
Eresztvényi madárpark	Salgótarján	Karancs-Medves TK, Salgó KJTT	Natura 2000 bemutatóhely
Buják / Fagyos	Buják	Bujáki Csirke-hegy és Kántor-rét KJTT, Bujáki Hényeli-erdő és Alsó-rét KJTT	Natura 2000 bemutatóhely
Szécsény / sóderbánya-tó bejárója	Szécsény	Középső-Ipoly-völgy KTT és Ipoly-völgye KMV	Natura 2000 bemutatóhely

A terepi bemutatóhelyek és tanösvények létesítése pályázati forrásból történik, a fenntartásuk, gondozásuk, az infrastruktúra-elemek karbantartása, szükséges javítása viszont a saját költségvetésünkre ró terheket, melyeket a társadalmi részvétel, az önkéntes tevékenység, a közösségi aktivitás jelentősen csökkenthet. Terepi bemutatóhelyeink nemcsak az egyéni turisták kedvelt célpontjai, hanem nyári természetvédelmi táborok, szakmai- és terepgyakorlatok, a természet- és környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolódó foglalkozások helyszínei is, ahol évente számos szakvezetéses programot szervezünk.

12.1.3. Egyéb bemutatóhelyek

Természetvédelmi Információs Ház, Indítóház

Szilvásváradon, a Millenniumi tanösvény kezdőpontján épült faházban működik, funkciója: turisztikai főidényben információs szolgáltatás, valamint az ismertető kiadványok, nemzeti parki ajándéktárgyak árusítása. Az épület 2022-ben és 2023-ban kapacitás hiány miatt nem üzemelt.

Millenniumi kilátó

A Millenniumi kilátót vállalkozó működteti üzemeltetési szerződéssel.

Szalajka-völgyi Információs Ház

2023-ban a Szalajka-völgyi Információs Házat ismét vállalkozó üzemeltette, és rendkívül jó eredményekkel zárta az évet: 14.235 főt fogadott. Ünnepnapokon különleges programokkal is készült a betérőknek, családoknak. A vásárolt áruk közül népszerűek voltak az apróbb ajándéktárgyak, a nemzeti parki és kézműves termékek, hűtőmágnesek.

A „Kajla" kampányban az információs ház pecsételő pontként, és Kajla Karika gyűjtőpontként is részt vett, ami szintén növelte az elsősorban családos látogatók létszámát.

Barlangi bemutatóhelyek - Szent István-barlang és Anna-barlang, Lillafüred

Barlangjaink közül csak a folyamatosan látogatható idegenforgalmi barlangjainkat részletezzük. Az ökolétesítmény adatbázisban a nem rendszeresen látogatható, overallos túrákon, szakvezetéssel látogatható barlangok is felsorolásra kerültek, ezeket egy táblázatba foglalva mutatjuk be.

A Szent István-barlangban információs pont és nemzeti parki termék bolt működik. 2022-ben megújultak a vizes blokkok és egy vásárlócsalógató új bolt került kialakításra. Az óránként biztosított idegenvezetések keretében körülbelül 40 perces program során a vendégek betekintést kapnak a cseppkőbarlangok csodálatos világába – nemcsak a cseppkő-képződményeket, hanem a barlang történetét, kutatás-történetét és élővilágát is bemutatva a látogatóknak.

A Szent István-barlangban ebben az évben márciusban tematikus barlangi vezetést is tartottunk, amely vezetés fókuszában a barlanglakó denevérek voltak. A Denevérlesen programot két ízben tartottuk meg, de rendkívül népszerű volt a Turizmus Világnapja alkalmából meghirdetett hosszú túráink is, melyek során a látogatók elől egyébként elzárt Fekete-terembe és Tordai-hasadékba is elvezettük jegyvásárlóinkat.

Az Anna-barlang ebben az évben is népszerű célpont volt. A barlang szűk járatai egyszerre maximum 30 látogató részére biztosítanak lehetőséget a vezetett túrán való részvételre, de a jelentkező érdeklődés kapcsán óránként 2-3 alkalommal is indítottunk túrákat. 2023-ban látogatószám a 2022-hez hasonlóan alakult.

Előzetes bejelentkezés alapján, szakvezetéssel is látogatható,nem kiépített barlangjaink

Név	Település
Kő-lyuk	Parasznya
Létrási-vizesbarlang	Miskolc
Balla-barlang	Répáshuta
Bolhási-Jávorkúti-barlangrendszer	Miskolc
Esztáz-kői-barlang	Felsőtárkány
Gyurkó-lápai-barlang	Varbó
Hillebrand Jenő-barlang	Parasznya
Istállós-kői-barlang	Szilvásvárad
Körös-barlang	Szilvásvárad
Lilla-barlang	Parasznya
Pongor-lyuk	Répáshuta
Suba-lyuk	Cserépfalu
Szeleta-barlang	Miskolc
Vénusz-barlang	Parasznya
Kecske-lyuk	Miskolc
Büdös-pest	Miskolc

Tájházak

Oszlai Tájház
A kiállítás karbantartását és igény szerinti bemutatását a bérlő végzi.
Hollókő „Táj és a nép" kiállítás
A régi kiállítás helyén KEHOP forrásból a BNPI új Natura2000 kiállítása került kialakításra. A tájház felújításra vár, az ott elhelyezett kiállítási eszközöket Igazgatóságunk kitelepüléseken, illetve mobil kiállításként használja..

Mobil kiállítások
2021. október elején a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság útjára indította a **Bükk-vidék Geopark vándorkiállítást**, mely 8 tájékoztató táblán mutatja be a geoparkkal kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat a geopark kezdeményezésről, a Bükk-vidék geológiai sokszínűségéről, az ahhoz kapcsolódó kulturális értékekről, geoturizmus lehetőségeiről.

12.1.4. Természetiskolai minősítésre felterjesztett helyszínek

Felsőtárkány – Bábakalács Természetiskola - bázishely

A felsőtárkányi oktató- és látogatóközpont természetiskolai, környezeti nevelési, természetismereti és szabadidős családi programok helyszíne. A főépületben lévő, a Bükk természeti értékeit bemutató „Karszt és élővilága" interaktív kiállítás is része a természetiskolai programszolgáltatásnak.

Minősített természetiskola programunk moduljai a következők: „A Bükk természeti értékei és védelme"; „A Kő-közi kör"; „Állati nyomozás"; „Vizes élőhelyek"; „Beporzók"; „Hulladékcsökkentés"; „Madárvilág"; „Irány a Vár-hegy!"; „Esztáz-kői-barlangtúra",

Az természetiskola tetőtéri foglalkoztató számos eszköze (mikroszkóp, csillagászati távcső, kézműves műhely, mintavételi és terepkofferek, természetvédelmi játékok és eszközök, foglalkoztató

füzetek stb.) szolgálja az élménypedagógiát. Két foglalkoztató mágnestáblánk az erdei ökoszisztémát és a BNPI működési területén előforduló természeti értékeket bemutató foglalkozások megtartásához használhatók. 2023-ban az udvaron saját erőforrásokból és a Bikk Betyár természetismereti tábor résztvevői közreműködésével kialakítottunk egy méhlegelőt, egy kisvizes élőhelyet és egy rövid mezítlábas tanösvényt.

Harkály Ház – Természetiskola oktatóhely

A Harkály Ház is csatlakozott a Természetiskola Programhoz, mely keretein belül a már meglévő moduljaik mellett, illetve azokat kissé átalakítva, számos új modul közül választhatnak az idelátogató iskolás csoportok. Ezen modulok közül több a Harkály Házban és annak közvetlen közelében, udvarában kap helyet.

A "Harkályok világa" elnevezésű modulon belül ismerkedhetnek meg részletesen a kiállítással, illetve természetvédelmi alapfogalmakkal, a Mátrában végzett élőhelykezelésekkel. Emellett három további, a "Kétéltű-kutató", a "Kitinpáncélos lovagok" és a "Madarat tolláról" elnevezésű, különböző élőlénycsoportokat bemutató modul a Harkály Ház oktatótermében és udvarán kerül lebonyolításra, vetített előadás, majd benti játékok és kinti bemutatók, nyomozás formájában. A tanösvények is bevonásra kerültek, ezekből kettő egyenesen a Harkály Háztól indul. "Cincérek nyomában" elnevezésű modul a Sástóra vezető Cincér tanösvényen, míg "Irály a Sár-hegy" nevű program tanösvénye, a Mandula tanösvény, a Sár-hegyen át egészen Gyöngyösig viszi a kirándulókat. Kékesi tanösvényt veszi célba a "Barangolás az ország tetején" nevet viselő modul, ahol vezetett körtúra során ismerhetik meg Magyarország legmagasabb pontjának élővilágát, kultúrtörténetét. Emellett pedig Mátrafüred területén, a Bene-patak partján vehetnek részt "Patak parti" elnevezésű modulon, ahol a patakok és patakpartok élővilágával ismerkedhetnek meg a gyerekek. 2023-ban méhlegelő és rovarhotelek is készültek meghirdetett program keretein belül a bemutatóhelyünk udvarán.

Vidra Verda – Természetiskola mobil program

A Vidra Verda, a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság oktatóbuszának célja, hogy terepi körülmények között bemutassa azokat a növény- és állatfajokat, valamint élőhelyeket, amelyek a Pannon Régiót egyedülállóvá teszik Európában, amelyeknek védelméért a Natura 2000 hálózat létrejött.
Terepi természetismereti foglalkozásainkon három élőhelytípus megismerésére nyílik lehetőség: rétek, erdők és vizes élőhelyek. Minden programcsomag (modul) csoportmunka keretében végzett terepi vizsgálódásból - állatok begyűjtéséből, ill. meghatározásából - a látottak közös megbeszéléséből, valamint a tudást elmélyítő játékokból tevődik össze.
Modulok:

1.) *„Mocsárjáró" – a kisvizek élővilágának felfedezése*
A modul témája: Kisvizek élővilága, a vizes élőhelyek Natura 2000 fajai. A kisvizek védelmének fontossága.
2.) *„Rétnéző" – sáskák, szöcskék és társaik nyomában*
A modul témája: A gyepek élővilágának megismerése. Gazdálkodás és természetvédelem kapcsolata, a kaszálás és legeltetés szerepe a füves élőhelyek Natura 2000 fajainak megőrzésében.
3.) *„Avarturkáló" – hogy meglássuk a fától az erdőt!*
A modul témája: Állatok az avarszinttől a lombkoronáig. Az erdő, mint életközösség. A holtfa természetvédelmi jelentősége. Natura 2000 fajok az erdőben.

12.1.5. Szálláshelyek

Ökoturisztikai szálláshelyek

1. **Bábakalács Természetiskola**
   Cím: 3324 Felsőtárkány, Ifjúság u. 34/1.
   Férőhelyek száma (fő): **6 szoba, 38 fő**

2. **Rejteki Kutatóház** – bérlő által üzemeltetve
   Cím:3559 Répáshuta, Pf. 5, Tel: (46)390-174.
   Férőhelyek száma (fő): **5 szoba, 41 fő férőhely**

3. **Borostyán Vendégház** – bérlő által üzemeltetve
   Cím: 3559 Répáshuta, 0107 HRSZ
   Férőhelyek száma: **7 szoba, 21 fő**

4. **Geopark Vendégház** – bérlő által üzemeltetve
   Cím: Bükkszentkereszt, Őz u. 9.
   Férőhelyek száma: **10 szoba, 28 fő**

Nem ökoturisztikai jellegű szálláshelyek, kutatószállások

1. **Egri Vendégház**
   Cím: 3304 Eger, Sánc u. 6.
   Férőhelyek száma (fő): **4 szoba, 12 fő férőhely**

2. **Ipolytarnóci Kutatóház**
   Cím: 3138 Ipolytarnóc, Pf.2.
   Ipolytarnóci Ősmaradványok TT, Ipolytarnóc külterület
   Férőhelyek száma (fő): **4 szoba, 10 fő férőhely + 4 pótágy**

3. **Létrástetői Kutatóház** /Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület működtetésében/
   Cím: Miskolc 01061/1 HRSZ
   Férőhelyek száma (fő): **3 szoba, 18 fő férőhely**

4. **Tamás-kúti Turistaház** /bérbe adva
   Cím: 3324 Felsőtárkány, 0128 HRSZ
   Férőhelyek száma (fő): **3 szoba, 14 fő**

5. **Oszlai Kutatóház**/bérbe adva
   Cím: Cserépfalu, 027 HRSZ
   Férőhelyek száma: **2 szoba, 10 fő**

6. **Répáshutai Vendégház** – 2022. szeptemberétől újra az igazgatóság belső kezelésében.
   Cím: Répáshuta, Herman Ottó u. 66.
   Férőhelyek száma: **3 szoba, 8 fő**

12.1.6. Új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények

2023 decemberében került átadásra az egykori Herman Ottó Emlékpark helyén Miskolcon a Szeleta Park látogatóközpont, mely nagyon népszerű a látogatók körében. Központi épületének 1.837 négyzetméteres alapterületével,innovatív építészeti megoldásával, interaktív kiállításával, különleges kidolgozású beltéri játszóházával és az előtte helyet foglaló mamutszoborral vezető helyet foglal el nemcsak az Igazgatóság, de az országos ökoturisztikai kínálatban. A Szeleta Park „A bükki barlangok évezredes titkai – Az ősember természete" című kiállítása bemutatja:

a Bükk természeti kincseit,

különleges földtörténetét,

egyedi vízrajzát és barlangrendszerét,

a kaptárköveket,

a hegység jellemző növény- és állatvilágát,

valamint a világhírű Szeleta-kultúrát, a magyar ősemberkutatás bölcsőjének helyszíni eredményeit.

A megnyitás előtti időszakban folyamatosan zajlott az építkezés, a kínálat és a látogatókezelés megtervezése.

12.2. Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások

2023-ban ezekkel a programokkal és szolgáltatásokkal több mint 23 ezer főt értünk el, amely tartalmazza a szakvezetéses túrákat, barlangtúrákat, természetiskolai programokat, nyílt és jeles napok eléréseit, természetvédelmi táborokat, kitelepüléseket, szakmai előadásokat és egyéb tematikus programokat.

12.2.1. Szakvezetéses túrák, speciális túrák

- A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság rendszeres szakvezetést biztosít vendégei részére az Ipolytarnóci Ősmaradványok természetvédelmi területen, a lillafüredi Szent István- és Anna-barlangokban, a Bükki Csillagdában, ahol a kiállítási szakvezetés és a túravezetés a Bolygótúra tanösvényen része a bemutatóhely szolgáltatásainak. Új csatlakozó környezeti nevelési központ várományos a Szeleta Park is.
- Előre meghirdetett túra-jellegű terepi bemutató programjainkon kedvezményes díjért, illetve néhány kiemelt Jeles Napon ingyenesen biztosítunk szakvezetést.
- Téli szakvezetéses programjaink között kiemelkedő érdeklődés kíséri a „Transzbükki átkelést", amelyre már hagyományosan minden évben január végén, február elején kerül sor. 2013-tól a program az Erőss Zsolt emléktúra nevet is viseli. A túra-jellegű szakvezetéses terepi program útvonala olyan fokozottan védett területekre is belépést enged, amelyek egyébként a látogatóktól elzártak. 2023-ban Bélapátfalva és Felsőtárkány között szeltük át a Bükköt .
- 2014-től a Felsőtárkány közelében található Esztáz-kői-barlang könnyen járható felső szakaszára is viszünk vendégeket, elsősorban a Természetiskolai és természetismereti oktatási programjainkhoz kapcsolódóan. 2023-ban 347 fő látogatta meg a barlangot.
- Felsőtárkányban, a Bábakalács Természetiskolához kapcsolódóan tematikus túrák szervezése.
- A Tarjánka-szurdokot bemutató vezetésekre nagy igény mutatkozik, de a természeti értékek védelmében csak augusztustól februárig tartó időszakban és korlátozott számban tudunk

látogatókat vinni a területre. A havonta meghirdetett, a Mátrai Tájegységgel együttműködésben megvalósított nyílt szakvezetéseken 262 fő vett részt.

Nagyon népszerűek, főleg a Barlangok Hónapja keretein belül, a kiépítetlen barlangjaink felfedezésére induló overálos, extrém túrák. Ezek a barlangok – például a Gyurkó-lápai, a Hillebrand Jenő-barlang, a Kő-lyuk, vagy a Létrási-vizesbarlang – előzetes bejelentkezés alapján is látogathatók az év során.12.2.2. Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények

Természetvédelmi programok, jeles napok, tájegységi nyílt napok

A **Vizes Élőhelyek Világnapja** alkalmából a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság Környezeti Nevelési Csoportja, valamint a Nógrádi Tájegység munkatársai működési területünk több oktatási intézményébe is ellátogattak, hogy tanórai keretek között tartsanak előadást a vizes élőhelyekről.

A víz világnapja alkalmából pedig a víz tulajdonságaival ismerkedhettek meg a gyerekek különböző kísérletek elvégzése mellett. Ezzel segítjük megérteni a természetben előforduló ok-okozati összefüggéseket.

Új kezdeményezésként indult az autizmus világnapja és a pedagógusnap megrendezése a látogatóközpontban. Mindkét jeles napot nagy érdeklődés követte.

A felsőtárkányi Bábakalács Természetiskolában a **Víz Világnapja** alkalmából március 20-24. között fogadtunk iskolai csoportokat. Az egri Hunyadi Mátyás Általános Iskolából, valamint a noszvaji Figedy János Általános Iskolából összesen 82 tanuló látogatott el programunkra. Habár a közeli Szikla-forrásban és a belőle táplálkozó kis patak medrében újra víz folyik, a közel egy évig tartó kiszáradt állapot következtében életnek alig találtuk nyomát. Az Oldal-völgyi-patak gerinctelen lakóiból gyűjtöttünk ideiglenesen mintát, így mikroszkóppal és szabad szemmel is figyelhettünk meg bolharákot, füles planáriát, tegzest. Az idei jeles nap foglalkozásainak központi témái a kisvizes élőhelyek és a kétéltűek voltak. A Nógrádi Tájegységben kilenc oktatási intézménynél tartottunk foglalkozásokat. Előadásokkal, kísérletekkel és a téli álmából új erőre kapott Vidra Verdával emlékeztünk meg eme jeles napról, az óvodába most becsöppenő apróságoktól az általános iskolából lassan elballagó diákokig. Előadásaink a víz jelentőségét hangsúlyozták, miközben megbeszéltük a gyerekekkel, hogy kinek mit jelent a víz, egyszerű kísérleteink pedig a víz tulajdonságainak megfigyelésére irányultak.

A **Föld Napja** alkalmából a felsőtárkányi természetiskola moduljaival három napon át fogadtuk az érdeklődő oktatási intézmények diákjait, de foglalkoztató sátrunkkal részt vettünk az egri városi rendezvényen is. Ekkor tartottuk meg Vizek Őrzői című vetélkedősorozatunk döntőjét is, valamint felkérésre részt vettünk az országos Curie Emlékverseny döntőjén is Szolnokon, melynek idei kiemelt témái a 45 éves Bükki és az 50 éves Hortobágyi Nemzeti Park voltak.

A **Madarak és Fák Napján** mi is különös hangsúlyt fektetünk a környezeti nevelésben a természetes erdők és a madárvilág megismertetésére. Egerben a Pásztorvölgyi Iskola felkérésére e témákban foglalkoztattuk a gyerekeket négy állomáson, ahol megismertettük őket a természetes erdők felépítésével, működésével és értékeivel, a különböző fafajokkal és a hozzájuk kötődő élővilággal, valamint madárgyűrűzési bemutatót tartottunk számukra. Számos oktatási intézmény kereste fel a Nógrádi Tájegység környezeti nevelőjét és természetvédelmi őreit is, hogy előadásokkal, bemutatókkal és foglalkozásokkal együtt ünnepeljük a gyerekekkel a Madarak és fák napját. Tartottunk előadásokat általános iskolás diákoknak, illetve a Vidra Verda is szerepet kapott óvodások körében a salgótarjáni Baglyas-kő Vár Természetvédelmi Látogatóközpontban.

Az **Állatok Világnapja** alkalmából október 3. és 6. között a felsőtárkányi Bábakalács Természetiskolában tartottunk természetismereti programokat. A foglalkozások ezúttal a természetben fellelhető állati nyomokról, életjelekről szóltak. A szerdai és pénteki napokra regisztrált csoportok egy négy állomásos programon vettek részt, melyen az év fajai közül, az év rovarának megszavazott közönséges temetőbogár, valamint az év emlősének választott közönséges vakond életmódjával is megismerkedhettek a gyerekek. Két állomáson élő állatokkal is volt lehetőség

találkozni. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság védett állatok tartására szolgáló mentőállomásának lakóit – egerészölyv, vörös vércse, holló, macskabagoly is bemutattuk a résztvevőknek. Az inváziós fajok elterjedésének veszélyeiről természetvédelmi referensünk mesélt, miközben testközelből is össze lehetett hasonlítani a sárgafülű ékszerteknős és a nálunk őshonos, mocsári teknős jellemzőit. A négy napos programon 9 oktatási intézményből 14 csoport, összesen 364 kisdiákja vett részt.

Idén is csatlakoztunk az **Európai Hulladékcsökkentési Héthez,** Igazgatóságunk környezeti nevelői iskolákba látogattak el, népszerűsítve a hulladékcsökkentés szemléletét. 2023-ban a fókuszban a csomagolás, a csomagolóanyagok újrahasznosítása, újrahasználata, a csomagolóanyag-felhasználás csökkentése és a csomagolásból adódó hulladék keletkezésének megelőzése állt. A programra 4 általános iskola 12 felső tagozatos osztálya jelentkezett, a foglalkozásainkon összesen 243 tanuló vett részt.

- ***Ipolytarnóci Ősmaradványok Bemutatóhely***

Az ipolytarnóci tematikus programok már januárban beindultak, a hiánypótló vadászati élménynapra sajnos kevésbé, de az országhatár közelében levő, szlovák oldali mucsinyi fatörzsbarlanghoz vezető túrákra mindig volt érdeklődés. Kiemelkedő eseményei voltak a március 15-i Kubinyi Ferenc emléktúra, az **Európai Geoparkok Hete** (2023. május 23 - június 4.) program-kavalkádja, a Kulturális Örökség napjai és a Geotóp-Geodiverzitás Napja a szokásos húsvéti és pünkösdi ünnepek rendezvényei mellett. A jeles eseményekhez, országos rendezvényekhez munkaszüneti és ünnepnapokon is csatlakozott a Miocén Park. A programokon részben előre regisztráltak, de alkalmanként ad hoc csatlakozók is részt vehettek, egy idő után a beltéri kiállításokat is beleértve.
A szezonon kívüli ősz végi és decemberi túrák is rendszeressé váltak, az országhatáron is túlnyúlva (Mucsinyi fatörzsbarlanghoz) a határon átnyúló Novohrad-Nógrád UNESCO Globális Geopark egyéb látványosságait is propagálva, még egy sikeres **szilveszteri kalandtúra** is volt az óév búcsúztatására. A tematikus túrák mellett számos szakmai programban és média szereplésben is részt vett a terület, a téli iskolai szünethez is rendkívüli nyitvatartással alkalmazkodva. A **nyári kerékpáros vándortábor** résztvevőinek is speciális interpretációt nyújtott 18 alkalommal a terület.

Nyári természetvédelmi tábor, napközis tábor

Évek óta zajló nyári táboraink idén is nagy igény mutatkozott, létszámkeretük gyorsan betelt, mindösszesen 114 résztvevővel. A napközis **Túramanó Tábor** a 8-12 éves korosztály számára nyújtott sok-sok új élményt és új ismeretet a minket körülvevő természetről, míg a „**Bikk Betyár**" bentlakásos tábor a 12-16 éves korosztály részvételével a Bükk természeti értékeire, valamint az aktív természetvédelem helyi problémáira fókuszált. A Harkály Házat és a Vidra Verdát üzemeltető kollégák együttműködésében szintén eredményes bentlakásos tábort rendeztek 10-14 éves diákok részvételével, „**Mátrai Természetvédelmi Tábor**" címmel. Újdonság volt az első (részben) csillagászati témájú táborunk. A **Barlangoktól a csillagokig tábor** a Bükki Csillagda szolgáltatásaira és szakembereire építve az éjszakai égbolt, a naprendszerünk és a galaxisunk érdekességeivel foglalkozott Rejteki központtal, ám a természetismereti túrák és foglalkozások sem hiányoztak belőle.

Saját szervezésű vetélkedők

2022 őszén a „**Vizek őrzői**" címmel az általános iskolák felső tagozatosai számára indított nagy sikerű vetélkedőnk májusban ért véget. 2023 őszén indult az „**Északi tájakon**" című vetélkedőnk, ennek célja tájvédelmi körzeteink megismertetése, melyre 38 háromfős csapat regisztrált. A Harkály Házban „**Mátra kincsei természetismereti és természetvédelmi verseny**" címmel zajlott le szintén nagyon nagy érdeklődés mellett egy több fordulós természetvédelmi vetélkedő, amelyet ősszel újra meghirdettek.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság és a Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (Szlovák Köztársaság Állami Természetvédelmi Hivatala) a több évre visszanyúló hagyományoknak megfelelően 2023. május 31-én, a Somoskői vár szlovák oldalán, újra megrendezte a "Közösen védjük a természetet" című vetélkedőjét. Immáron 18. alkalommal sikerült felső tagozatos diákok számára megszervezni ezt a közös szlovák-magyar természetismereti találkozót.

12.2.3. Természetiskolai minősítésre felterjesztett programszolgáltatás

Bábakalács Természetiskola

A Bábakalács Természetiskola szállás szolgáltatásait 2023-ban összesen 3.021 fő, 5.393 vendégéjszakával vette igénybe. A természetiskola program, illetve modulok mellett a Környezeti Nevelési Csoport szervezésében megtartott egyéb programválasztékkal várta a látogatókat különböző tematikus napok keretén belül. Nyári természetvédelmi napközis táborok, szaktáborok, szakmai- és terepgyakorlatok lebonyolítása mellett a természet- és környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolódó foglalkozásokat, terepi bemutatókat is tartottunk. A felsőtárkányi Nyugati Kapu Látogatóközpontban szakmai tanácskozásokat, civil fórumokat, továbbképzéseket szerveztünk.

Harkály Ház

A Harkály Ház 2023-ban megtartotta hagyományosnak számító programjait az egyéni látogatók és csoportok fogadása mellett, ám a személyi változások és a nyitvatartási idő csökkentése miatt akadályokba ütközött a 2022-ben elért látogatószám megismétlése.A kevésbé forgalmas év eleji és év végi időszakban számos programmal készültünk az érdeklődők számára, 2023 elején megrendezésre került a III. Mátra Kincsei Téli Előadássorozat 4 előadása, majd év végén novemberben és decemberben a IV. Mátra Kincsei Téli Előadássorozat két első előadása is, melyek során a regisztrálók hónapról hónapra számos új információval gazdagodhattak több témában, több élőlénycsoportról, például kétéltűekről, madarakról, vagy a természetvédelmi őrök feladatairól, munkájáról.

Az év folyamán számos csoport látogatott el hozzánk, az óvodástól a nyugdíjas korosztályig több, mint félszáz csoportot fogadtunk. Voltak, akik egyénileg tekintették meg a Harkály Házat, voltak, akik szakvezetés mellett, de nagyon népszerűek az oktatási intézmények által igénybe vehető moduljaink is. Ezek közül kiemelkedően sokan választották a Cincérek nyomában elnevezésű modulunkat, mely a Harkály Ház szakvezetéssel történő megtekintése mellett magában foglalja a Mátrafüred és Sástó között húzódó Cincér tanösvény bejárását is.

Június utolsó hetében tartottuk első Mátrai Természetvédelmi Táborunkat, melynek főhadiszállása Sástó volt. A bentlakásos táborra olyan 10-14 éves diákok jelentkezését vártuk, akik érdeklődnek a minket körülvevő természeti értékek, állatok, növények iránt, és akik szívesen ismerkednének meg még közelebbről a különböző fajcsoportokkal, amiket a hét folyamán górcső alá vettünk.

Ezen túl számos alkalommal tartottunk kitelepülést iskolákba és óvodákba, ahol többek között például madáretetésről, gyűrűzésről tartottunk természetismereti programokat. Nagy büszkeségel töltött el bennünket az is, hogy a Harkály Ház volt az egyik fő helyszíne a 14. MAVIR Madárvédelmi Konferenciának.

Mátrafüredi döntővel zárult március 28-án a Harkály Ház szervezésében harmadik alkalommal megrendezett Mátra Kincsei Természetismereti és Természetvédelmi Verseny. A verseny döntőjébe két korosztályból (5-6. osztály, 7-8. osztály) az az 5-5 háromfős csapat juthatott be, akik az elmúlt hónapok három fordulója során a legjobbaknak bizonyultak. Összesen 74 csapat, több, mint 220 diákja nyújtotta be részvételi szándékát és kezdte meg a versengést a végső győzelemért az idei tanévben.

Vidra Verda

A guruló természetbúvár oktatóbuszunk segítségével összesen 85 foglalkozás valósult meg 78 különböző településen, 4.610 főt érintve, mely az igazgatóság működési területén egyre nagyobb ismertségnek és népszerűségnek örvend. Ezen kívül 8 különböző rendezvényen volt hivatalos a Vidra Verda, ahol több, mint 2000 ember ismerhette meg küldetését.

Nagyon jó kezdeményezésnek bizonyult a salgótarjáni Balassi Bálint Könyvtárral kötött együttműködés, melynek köszönhetően a hátrányos helyzetű kistelepülések oktatási intézményiben is lehetőség nyílt az oktatóbusz megjelenésére.

A Vidra Verda mellett nagy népszerűségnek örvendett a Nógrádi esték címmel elindított új előadássorozat, melyet a Nógrádi Tájegység természetvédelmi őrei felkeresésére indult útnak.

12.2.4. Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások

A nemzeti park a természeti és kultúrtörténeti értékeiről, valamint a természetvédelmi tevékenységéről tanösvényeken, bemutatóhelyeken, múzeumokban, kiállítóhelyeken ad tájékoztatást.

A természetvédelmi oktatás és a környezeti nevelés céljait szolgáló programok skálája a szakvezetéses túráktól az előadásokon át a felnőtt továbbképzésekig terjed. A tájegységekben a természetvédelmi őrök által lebonyolított programok tovább színesítik a kínálatot.

A Bükki Nemzeti Park az Észak-Magyarországi régió kiemelt turisztikai célterülete, ahol a látogatók számára egyre több az olyan turisztikai kínálat, amely a természeti értékek bemutatását célozza meg. A bükki települések is egyre nagyobb hangsúllyal jelenítik meg a nemzeti parkot és annak természeti, kultúrtörténeti értékeit a vonzerők között. A látogatók között a belföldi vendégek jelentős többségben vannak, a természetjárás és az „outdoor" sportrendezvények száma és résztvevőinek száma is folyamatosan emelkedik (esetenként megközelíti az 4.000 főt).

A nemzeti park egész területe a jelzett turistautakon szabadon látogatható, de egyes védett vagy fokozottan védett fajok élőhelyein korlátozásokra lehet számítani. A természetjárás mellett a kerékpáros látogatási formát is ösztönzi a nemzeti park erdei kerékpáros úthálózata.

Önkéntes tevékenység elősegítése

2022-ben igazgatóságunk bekerült a közérdekű önkéntes tevékenységet szolgáltató fogadó szervezetek nyilvántartásába, ennek köszönhetően a társadalom egy újabb jelentős szegmensét tudjuk bevonni a természetvédelmi kezelési tevékenységek végzésébe. 2023-ban összesen 121 fő élt a lehetőséggel az alábbi helyszíneken és tevékenységek végzése közben.

SZERVEZET	HELYSZÍN	TEVÉKENYSÉG
Írisz Alapítvány, Szilvásvárad	Szilvásvárad	Szemétszedés
Eger, Emerson Automatic Solutions	Cserépfalu, Túrbucka	Faültetés
BNPI önkéntesei	Tardosi kőfejtő térsége	Szemétszedés
Maklár, Robert Bosch Kft.	Olasz-kapu tanösvény	Tanösvény karbantartás
Heves Megyei Vízmű zrt.	Szarvaskő-Almár, Eger-patak nyomvonala	Szemétszedés
Decathlon, Eger	Hollókő	övárok tisztítás
Békatutaj Egyesület	Tarnaszentmiklós	faültetés

Látogatószámlálás

Az elmúlt években tapasztalható a hazai erdeinkben, védett természeti területeken a kirándulók, túrázók számának jelentős növekedése. A megnövekedett látogatás hatásai és az érintett élőhely sérülékenységét, a természeti értékek veszélyeztetettségét növelik. A kialakuló konfliktus helyzetek megelőzéséhez látogatókezelési eszközökre van szükség, amelyek kiválasztásához pontos számadatok szükségesek. 2019 óta négy, tanösvényen elérhető helyszínen folytatunk folyamatos látogatószámlálást. Ezek 2023-ban a következő eredményeket szolgáltatták:

- **Szomolyai Kaptárkövek Természetvédelmi Terület: 33.718 fő**
- **Suba-lyuk: 15.763 fő**
- **Bél-kő: 9.115 fő**
- **Tar-kő: 8.763 fő**

A közeljövőben megnyert pályázati forrásból 5 új helyszínre fogunk látogatószámlálókat kihelyezni.

Látogatók véleményének felmérése a látogatóközpontjainkban és bemutatóhelyeinken

2023-ban is folytattuk a kutatást kérdőívek segítségével, amelyek a látogatóközpontjainkban és online felületen is elérhetők. A Bükki Csillagdának külön elégedettségi kérdőívet hoztunk létre – Tesszük mindezt azért, hogy a látogatóinkról több információval rendelkezzünk. Többnyire online válaszoltak kérdőívünkre a látogatók. A bemutatóhelyeinket a látogatók leginkább személyes ajánlásra keresik fel, de 57% már visszajáró vendég. Leginkább családdal érkeznek. A bemutatóhelyek szolgáltatásaival a legtöbben teljesen elégedettek és néhány látogató esetében nem felelt meg elképzeléseiknek a nyújtott szolgáltatás. (1%). A legtöbben (99%) ajánlanák ismerőseik részére is, hogy keressék fel látogatóközpontjainakat. A látogatókat megkérdeztük arról is, hogy korábban jártak-e már valamelyik bemutatóhelyünkön. 43% járt már az Anna-barlangban, ami után 44%-kal a Szent István-barlang következett. A bükki tanösvényeken a látogatók 37%-a járt. (több válasz megadása is lehetséges volt)

A válaszadóink 63%-ka nő volt. A 41 év feletti korosztályból került ki a válaszadók több mint 41%-ka. Látogatóink szinte fele-fele arányban felsőfokú vagy középfokú végzettséggel rendelkeznek. Ugyanilyen arányban jelezték, hogy szívesen olvasnák hírlevelünket. Két látogatóhelyünk esetében kiugróan magas száma volt azoknak a látogatóknak akik 150 km-nél messzebbről érkeztek a helyszínre, Ipolytarnócra az Ősmaradványok bemutatóhelyünkre és a Szent István–barlangba. A látogatóink majd háromnegyede városlakó, a többiek falvakból, községekből érkeztek.

12.2.5. Kiadványok

12.2.5.1. Térítéses kiadványok: Monográfiák, albumok, könyvek, képeslapok, Bábakalács füzetek

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által az utóbbi években megjelentetett ismeretterjesztő, tájékoztató és foglalkoztató kiadványok (2001–2023)

I. Monográfiák, albumok, könyvek (lásd a 12.2.5.2. táblázatban)

II. Módszertani kézikönyvek (lásd a 12.2.5.2. táblázatban)

III. Tanösvény-ismertető füzetek (lásd a 12.2.5.2. táblázatban)

IV. „Bábakalács füzetek" (lásd a 12.2.5.2. táblázatban)

V. – Természetiskolai/erdei iskolai foglalkoztató-füzetek

1. **Barangolj velünk! Kalandos természetjárás Telkibányán és környékén.** Eger, 2007. (ISBN 978-963-9817-07-4)
2. **Kalandozás a Karancs és a Medves vidékén.** Eger, 2007. (ISBN 978-963-9817-06-7)
3. **Karszt és élővilága.** Kiállításvezető füzet. Eger, 2018 (ISBN nincs)

VI. – Térképes leporellók, szórólapok (A/2-es méret)

1. **A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területe.** Eger, 2010 (1:190.000) (ISBN 978-963-9817-21-0)
2. **A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság tanösvényei, túraútvonalai, terepi bemutatóhelyei.** Eger, 2010 (1:190.000) (ISBN 978-963-9817-22-7)
3. **A Bükkaljai kőkultúra térképe. Kaptárkövek földje.** Eger, 2014 (1:100.000) (ISBN 978-963-9817-31-9)
4. **Dél-Heves természeti és kulturális értékei.** Eger, 2014 (1:100.000) (ISBN 978-963-9817-40-1)
5. **A Tarnavidéki Tájvédelmi Körzet térképe.** Eger, 21014 (1:40.000) (ISBN 978-963-9817-34-0)
6. **A Kelet-cserháti Tájvédelmi Körzet térképe.** Eger, 21014 (1:45.000) (ISBN 978-963-9817-37-0)
7. **A Hevesi Füves Puszták Tájvédelmi Körzet térképe.** Eger, 21014 (1:90.000) (ISBN 978-963-9817-32-0)
8. **A Lázbérci Tájvédelmi Körzet térképe.** Eger, 21014 (1:30.000) (ISBN 978-963-9817-35-0)
9. **A Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet térképe.** Eger, 21014 (1:100.000) (ISBN 978-963-9817-36-0)
10. **A kaptárkövek és a bükkaljai kőkultúra. Táj-Tér-Kép.** Eger, 2018 (ISBN 978-963-9817-89-0)
11. **Évmilliók tanúi. A Bükk-vidék földtudományi értékeinek térképe** Eger, 2018 (ISBN 978-963-9817-89-2)
12. **Őskori sáncok, középkori földvárak. A Bükk-vidék kultúrtörténeti értékeinek térképe** Eger, 2018 (ISBN 978-963-9817-97-5)
13. **A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálata.** Eger, 2019 (ISBN 978-615-5980-00-8)
14. **A Bükki Csillagoségbolt-park (2019-2020)**

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóságról

1. A Bükki Nemzeti Park. Alapítás, fontosabb adatok (2006, 2013)
2. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság. Feladatkör és működési terület (2006, 2013)
3. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság. Bemutatóhelyek (2006)
4. A Bükki Nemzeti Park. Bükk-fennsíki tanösvények (2006, 2013)

5. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság ismeretterjesztő kiadványai (2006)
6. Házirend túrázóknak. A védett természeti területeken való tartózkodás és viselkedés szabályairól (2006, 2013)
7. A Bükki nemzeti Park igazgatóság. Ismeretterjesztés, oktatás, környezeti nevelés, turizmus (2006)
8. Baglyas-kő Vár Természetvédelmi Látogatóközpont

Természetvédelmi területek a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén

9. Ipolytarnóci Ősmaradványok TT, Sóshartyáni Hencse-hegy TT (2006)
10. Gyöngyösi Sár-hegy TT, Siroki Nyírjes-tó TT (2006)
11. Erdőtelki Arborétum TT, Erdőtelki Égerláp TT, Kerecsendi-erdő TT (2006)
12. Kőlyuk-tető TT, Szőllőskei Erdő TT, Szomolyai Kaptárkövek TT (2006)
13. A Kerecsendi erdő természetvédelmi terület (2013)
14. A Szomolyai kaptárkövek természetvédelmi terület (2013)

Tájvédelmi körzetek a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén

15. Hollókői Tájvédelmi Körzet, Kelet-Cserhát Tájvédelmi Körzet (2006)
16. Karancs–Medves Tájvédelmi Körzet (2006)
17. Mátrai Tájvédelmi Körzet, Hevesi Füves Puszták Tájvédelmi Körzet (2006)
18. Tarnavidéki Tájvédelmi Körzet, Lázbérci Tájvédelmi Körzet (2006)
19. Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet, Kesznyéteni Tájvédelmi Körzet (2006)
20. A Bükki Nemzeti Park természeti és kultúrtörténeti értékei (2006)

Természetvédelmi tevékenységek a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területén

21. Élőhely-fenntartás, gyepkezelés (2006)
22. Fajmegőrzési programok (2006)
23. Földtani természetvédelem, barlangok kezelése (2006)
24. Vizesélőhely-fejlesztések a Hevesi Füves Puszták Tájvédelmi Körzetben (2006)
25. Az erdők kezelése (2006)
26. A Natura 2000 hálózat (2006)
27. Nemzeti Ökológiai Hálózat (2006)
28. „Ex lege" védett természeti értékek (2006)
29. „Ex lege" védett kultúrtörténeti értékek (kunhalmok és földvárak) (2006)
30. Bükki Nemzeti Park. Karszt és víz (2013)

12.2.5.2. Térítéses kiadványok: Monográfiák, albumok, könyvek, képeslapok, Bábakalács füzetek

No.	A saját áras kiadvány megnevezése	Kiadás éve
1.	Regéci vár füzete	1985.
2.	Képeslapok (Millenniumi kilátótorony)	2007.
3.	Képeslapok (Ipolytarnóci ősmaradványok tt)	1976., 2002.
4.	Képeslapok (Bükki Nemzeti Park, 4. sz.)	2012.
5.	Képeslapok (lillafüredi barlangok)	2004. – 2007.
6.	Képeslapok (felsőtárkányi erdei iskola)	2012.
7.	Képeslapok (BNP téli)	2006.
8.	Képeslap leporelló (Ipolytarnóc)	2006.
9.	Képeslap leporelló (Hollókő)	2006.
10.	Matricák (Bükki Nemzeti Park)	2002.
11.	Matricák (Szt. István-barlang)	2005.
12.	Matricák (Szalajka-völgy)	2005.
13.	Ipolytarnóci ősmaradványok Természetvédelmi Terület és a Hollókői Tájvédelemi Körzet. (ISBN963 86854-2-5)	2005
14.	Mátrai Tájvédelmi Körzet (füzet)	2007. újrakiadás
15.	Hogyan építsünk tanösvényt? (könyv) (ISBN 963-03-6737-8)	1999.
16	Tanösvények építése. Módszertani útmutató. (ISBN 978-963-9817-04-3)	2007
17.	A Bükki Nemzeti Park monográfia – Hegyek, erdők, emberek. (ISBN 963 204 025 2)	2002.
18.	Rejtektől – Tárkányig tanári kézikönyv. (ISBN 963-2048938)	2003.
19	BNP kerékpáros térkép, magyar, angol	2002.
20.	Szalajka-völgyi túravezető füzet	2000.
21.	Rejteki tanösvények túravezető füzet (ISBN 963 202 893-8)	2002.
22.	Felsőtárkányi tanösvények túravezető füzet (ISBN 963-204 894-6)	2002.
23.	Bél-kő tanösvény füzet (ISBN 963 212 870-2)	2003.
24.	Bükk-fennsíki tanösvények füzet (ISBN 963 216 368-0)	2004.
25.	Szt. István-barlang füzet	2004.
26.	Anna-barlang füzet	2004.
27.	Bükki Nemzeti Park film (DVD)	2006.
28.	"Karszt és élővilága" kiállítás-vezető füzet (magyar, angol, német, szlovák). (ISBN 963 868 54 8 4)	2006.
29.	Karst and its living world. Guide to the exhibition. Eger, 2006. 16 p. (ISBN 963 86854 9 2)	2006.
30.	Karst und dessen lebensformen. Ausstellungsführer. Eger, 2006. 16 p. (ISBN 963 87289 0 6)	2006.
31.	Kras a jeho živý svet. Sprievodca výstavou. Eger, 2006. 16 p. (ISBN 963 87289 1 4)	2006.
32.	Zöld Horizont (ISSN 1788-2567) (periodika)	2018.
33.	Élőhelyek, mohák és gombák I. (könyv)	2006.
34.	Özönnövények I. (könyv)	2006.
35.	Özönnövények II. könyv	2006.
36.	A Karancs-Medves és a Cseres-hegység Tájvédelmi Körzet (monográfia). (ISBN 978 963 87289-2 0)	2007.
37.	A Zempléni Tájvédelmi Körzet (monográfia). (ISBN 978-963-9817-01-2)	2007.
38.	Cseppkövek, denevérek, ősemberek (Bábakalács Füzetek 2.). (ISBN 978-963-87289-4-4)	2007.
39.	Kaptárkövek völgye (Bábakalács Füzetek 7.). (ISBN 978-963-87289-8-2)	2007.
40.	Varázslatos karsztvidék füzet (Bábakalács Füzetek 1.). (ISBN 978 -963-87289-3-7)	2007.
41.	Hollókőtől a Bodrogzugig füzet (Bábakalács Füzetek 4.). (ISBN 978-963-87289-6-8)	2007.
42.	Az Ördögtornyoktól a patkónyomos kövekig (Bábakalács Füzetek 10.). (ISBN 978-963-9817-00-5)	2007.
43.	Ipolytarnóctól a Long-erdőig (Bábakalács Füzetek 3.). (ISBN 978-963-87289-5-1)	2007.
44.	Abaúj és Zemplén tájvédelmi körzetei (Bábakalács Füzetek 5.). (ISBN 978-963-87289-7-5)	2007.
45.	Tájvédelmi körzetek a Tisza mentén (Bábakalács Füzetek 6.)(ISBN 978-963-9817-12-9)	2007.
46.	„Ex lege" védett értékek (Bábakalács Füzetek 8.) (ISBN 978-963-87289-9-9)	2007.

No.	A saját áras kiadvány megnevezése	Kiadás éve
47.	Sokszínű élővilág (Bábakalács Füzetek 9.). (ISBN 978-963-87289-3-7)	2007.
48.	A Szalajka-völgy füzete (Bábakalács Füzetek 11.). (ISBN 978-963-9817-11-1)	2009.
49.	The magic karst. Protection of the natural and cultural heritage in the Bükk National Park (Bábakalács Füzetek 12.). (ISBN 978-963-9817-17-3)	2010.
50.	From the devils towers to the rocks with horse –shoe trakcs (Bábakalács Füzetek 13.). (ISBN 978- 963-9817-18-0)	2010.
51.	Suba-lyuk barlang. Neandervölgyi ősember a Bükkben. Monográfia. (ISBN 978-963-9817-09-8)	2008.
52.	„Színek szárnyán" film (DVD)	2009.
53.	Pál István: „Zöld erdőben lakom" lemez (CD)	2010.
54.	Kirándulások a bazaltvulkánok földjén füzet (Bábakalács Füzetek 14.). (ISBN 978-963-9817-23-4)	2010.
55.	Tájban élő eredetmondák füzet (Bábakalács Füzetek 15.). (ISBN 978-963-9817-24-1)	2010.
56.	The magic karst füzet (Bábakalács Füzetek 12.)	2011.
57.	From the devil's towers to the rocks with horse shoe tracks füzet (Bábakalács Füzetek 13.)	2011.
58.	A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területe térkép (1:190000)	2011.
59.	A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság és a Cseres-hegység TK tanösvényei, túraútvonalai, terepi bemutatóhelyei (1:190000)	2011.
60.	Tér és idő határán – A Bükki Nemzeti Park – fotóalbum (ISBN 978-963-9817-20-3)	2010.
61.	Magyarország földtani atlasza országjáróknak (magyar-angol)	2011.
62.	A Mátrai Tájvédelmi Körzet – Heves és Nógrád határán (monográfia). (ISBN 978-963-9817-19-7)	2010.
63.	A Karancs-Medves és a Cseres-hegység Tájvédelmi Körzet - Nógrád és Gömör határán (monográfia, (szlovák nyelvű). (ISBN 978-963-9817-12-8)	2010.
64.	Baglyas-kő vár (Bábakalács Füzetek 16.). (ISBN 978-963-9817-26-9)	2013.
65.	Geologica Hungarica	2013.
66.	Lénárt János kötet (ISBN 978-963-9817-28-9)	2013.
67.	Ipolytarnóci Ősmaradványok bemutató füzet	2013.
68.	Kaptárkövek földje. Tájművelés és természetvédelem a Bükkalján (ISBN 978-963-9817-30-2)	2013.
69.	Dél-Heves természeti és kulturális öröksége (Bábakalács Füzetek 18.). (ISBN 978-963-9817-38-8)	2014.
70.	Zöld mozaik (Bábakalács Füzetek 19.). (ISBN 978-963-9817-43-2)	2014.
71.	Apoka. A Heves-borsodi-dombság és az Upponyi-hegység élővilága (ISBN 978-963-9817-42-5)	2014.
72.	Zöld Horizont könyv (ISBN 978-963-9817-39-5)	2014.
73.	Szikfok. Dél-hevesi tanulmányok. (ISBN 978-963-9817-41-8)	2014.
74.	Tanösvény a Bél-kőn (ISBN 978-963-9817-70-8)	2016.
75.	BNPI működési területe térkép (ISBN 978-963-9817-21-0)	2010.
76.	BNPI tanösvényei, túraútvonalai és terepi bemutatóhelyei (ISBN 978-963-9817-22-7)	2010.
77.	A Bükk csavargó útjain (verses kötet). (ISBN 978-963-9817-76-0)	2017
78.	Bél-köi tanösvények könyv + térkép melléklet (ISBN 978-963-9817-70-8)	2016
78.	Szalajka-völgy (Bábakalács Füzetek 21.). (ISBN 978-963-9817-71-5)	2016
80.	Natura 2000 erdőterületek (Bábakalács Füzetek 20.). (ISBN 978-963-9817-67-8)	2015
81.	A bükk hegység kerékpáros térképe (Bükki Nemzeti Park Igazgatóság saját)	2020
82.	A bátor kis gulipán című mesekönyv (ISBN 978 -615-00-6588-5)	2019
83.	Évszakmanók meséje (ISBN 978 -615-5980-12-1)	2021
84.	Szentiványi Jenő: A kőbaltás ember (ISBN 978-615-5980-32-9)	2023
85.	Természetvédelmi kezelés a Dél-Hevesi Tájegységben (Bábakalács füzetek) (ISSN 1789-8609)	2023

12.2.5.3. Egyéb kiadványok

No.	A saját kiadvány címe	Kiadás éve
1.	Bükki Nemzeti Park – Természeti és kultúrtörténeti értékek (leporelló sorozat)	2011.
2.	Természetvédelmi tevékenység – Élőhely-fenntartás, gyepkezelés (leporelló sorozat)	2006.
3.	Természetvédelmi tevékenység – Fajvédelmi programok (leporelló sorozat)	2006.

No.	A saját kiadvány címe	Kiadás éve
4.	Természetvédelmi tevékenység – Földtani természetvédelem, barlangok kezelése (leporelló sorozat)	2006.
5.	Természetvédelmi tevékenység – Vizesélőhely-fejlesztések a Hevesi Füves Puszták Tájvédelmi Körzetben (leporelló sorozat)	2006.
6.	Természetvédelmi tevékenység – Az erdők kezelése (leporelló sorozat)	2006.
7.	Natura 2000 hálózat a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén (leporelló sorozat)	2006.
8.	Nemzeti Ökológiai Hálózat a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén (leporelló sorozat)	2006.
9.	„Ex lege" védett természeti értékek a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén (leporelló sorozat)	2006.
10.	„Ex lege" védett kultúrtörténeti értékek – Kunhalmok és földvárak a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén (leporelló sorozat)	2006.
11.	Karszt és élővilága kiállításvezető leporelló (ISBN 963-86854-8-4)	2006.
12.	A Bükk-fennsíki tanösvények leporelló	2010.
13.	A felsőtárkányi tanösvények leporelló	2010.
14.	Bélapátfalva. A Bél-kői tanösvény leporelló	2008
15.	Anna-barlang leporelló	2004
16.	Szent-István barlang leporelló	2004
17.	A Bükki Csillagoségbolt-park leporelló	2019/2020
18.	Hevesi füves puszták tájvédelmi körzet térképe leporelló (ISBN 978-963-9817-32-0)	2014.
19.	Alapítás, fontosabb adatok leporelló (Bükki Nemzeti Park)	2010.
20.	Karszt és élővilága kiállításvezető (szlovák). (ISBN 963-87289-1-4)	2006.
21.	Karsz és élővilága kiállításvezető (német). (ISBN 963-87289-0-6)	2006.
22.	Karszt és élővilága kiállításvezető leporelló (angol). (ISBN 96386854-9-2)	2006.
23.	Házirend túrázóknak leporelló	2010.
24.	Működési terület és természetvédelmi kezelés leporelló (Bükki Nemzeti Park Igazgatóság)	2010.
25.	„A Mátra Kincsei"(a Mátrai Tájvédelmi Körzet természeti és kultúrtörténeti értékei térkép)	2020.
26.	A puszta ékkövei (ISBN 978-615-5980-07-7)	2020
27.	Bükki Nemzeti Park Évkönyv 2020 /2021	2020/2021
28.	Dél - Heves természeti és kulturális értékei. (ISBN 978-963-9817-40-1)	2014.
29.	Lillafüredi barlangok kisfüzet	2019.
30.	Lillafüredi barlangok kisfüzet angol	2019.
31.	Ipolytarnóc kisfüzet	2019.
32.	Ipolytarnóc kisfüzet angol	2019.
33.	Évmilliók tanúi térkép (ISBN 978-963-9817-89-2)	2018.
34.	Évmilliók tanúi füzet (ISBN 978-963-9817-95-1)	2018.
35.	Őskori sáncok, középkori földvárak leporelló, térkép (ISBN 978-963-9817-97-5)	2018.
36.	Őskori sáncok, középkori földvárak füzet (ISBN 978-963-9817-96-8)	2018.
37.	A Kaptárkövek és a bükkaljai kőkultúra. Táj-Tér-Kép (ISBN 978-963-9817-89-0)	2018.
38.	A BNPI természetvédelmi őrszolgálata (ISBN 978-615-5980-00-8)	2019.
39.	Nógrád Kulturális és Természeti Öröksége	2020.
40.	A Bükk –Vidék Geopark geoturisztikai térképe	2018.
41.	Kaptárkő-Tár füzet (ISBN 978-963-9817-94-4)	2018.
42.	A természet szolgálatában (Bábakalács Füzetek 22.). (ISBN 978-963-9817-99-9)	2019.
43.	Kesznyéteni Tájvédelmi Körzet. Védett természeti területek a Tisza mentén. (Bábakalács Füzetek 23.). (ISBN 978-615-5980-02-2)	2019.
44.	Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet. (Bábakalács Füzetek 24.). (ISBN 978-615-5980-3-9)	2019.
45.	Dél-heves természeti és kulturális értékei. (Bábakalács Füzetek 25.). (ISBN 978-615 5980-04-6)	2019.
46.	Kaptárkövek földjén. Tájművelés és Természetvédelem a Bükkaján. (ISBN 978-615-5980-05-3)	2019.
47.	Fedezzük fel a Bükk-vidék Geoparkot!	2022.
48.	Bükki Nemzeti Park Igazgatóság Évkönyv 2021 (saját kiadás)	2021
49.	Bükki Nemzeti Park Igazgatóság Évkönyv 2022(Saját kiadás)	2022
50.	Bükki Nemzeti Park Igazgatóság Évkönyv 2023 (saját kiadás)	2023.
51..	45 év üzenete Bükki Nemzeti Park Igazgatóság Jubileumi kiadvány	2022

No.	A saját kiadvány címe	Kiadás éve
52.	Kövekbe zárt világ a Bükk-vidék és a Novohrad-Nógrád Geopark (ISBN 978-615-5980-15-2)	2022
53.	Geoparkok és geotúra-vezetés alapismeretei a Bükk-vidék és a Novohrad-Nógrád Geopark példáján (ISBN 978-615-5980-17-6)	2022

A kiadványokat, füzeteket, könyveket, egyéb reklámhordozó eszközöket, szóróanyagokat igazgatóságunk elsősorban nagy forgalmú látogatóhelyein (Felsőtárkány, Lillafüred, Szilvásvárad, Ipolytarnóc, Mátrafüred, Répáshuta), valamint az egri igazgatósági központban teszi elérhetővé. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság a saját kezelésben lévő kiemelt turisztikai létesítmények elárusító helyein kívül más közreműködő vállalkozók/bizományosok kezébe is átadta természetismereti és ismeretterjesztő kiadványainak, ajándéktárgyainak árusítását. Igazgatóságunk 11 bizományosi partnerrel áll kapcsolatban, termékeiket már webáruházunkban (www.karpatiborzderes.com) is értékesítjük, amely a www.bnpi.hu honlapról is elérhető

12.2.6. Látogatóstatisztika

A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai bemutatóhelyek regisztrált látogatói						
Bemutatóhely neve		*Fizetős látogatók (fő)*	*Nem fizetős látogatók (fő)*	*Összesen (fő)*	*Belépőjegy ára (tól-ig; Ft)*	*Megjegyzés*
1	**Szent István-barlang (Lillafüred)**	44.704	1.911	*46.615*	100-5.500	a "nem fizetős látogatók" 100 Ft-os regisztrációs jegyet váltottak
2	**Anna-barlang (Lillafüred)**	26.724	789	*27513*	100-5.500	a "nem fizetős látogatók" 100 Ft-os regisztrációs jegyet váltottak
3	**Nyugati Kapu Látogatóközpont (Felsőtárkány)**	2.257	683	*2.940*	500-1.000	a látogatóközpont minden látogatója (term.iskolai foglalkozások, kiállítás, jeles napok, tematikus napok ide tartoznak)
4	**Millenniumi kilátó (Szilvásvárad)**	12.554	0	*12.554*	100-500	
5	**Baglyas-kő Vár Természetvédelmi Látogatóközpont (Salgótarján)**	0	2.054	*2.054*	nincs	A szervezett programok résztvevői is
6	**Harkály Ház (Mátrafüred)**	2.496	446	*2.942*	100-3.600	A szervezett programok résztvevői is
7	**Szeleta Park Látogatóközpont (Miskolc)**	4.109	284	*4.393*	100-8.000	2023. december 14-én nyitott; a "nem fizetős látogatók" 100 Ft-os regisztrációs jegyet váltottak
8	**Bükki Csillagda (Bükki Nemzeti Park, Répáshuta)**	29.308	2.150	*36.412*	100-12.000	a "nem fizetős látogatók" 100 Ft-os regisztrációs jegyet váltottak
9	**Szomolyai kaptárkövek bemutatóhely**	0	33.618	*33.618*	nincs	kihelyezett látogatószámláló adat
10	**Szalajka-völgyi információs ház**	0	14.235	*14.235*	nincs	bérlő üzemeltetésében
11	**Ipolytarnóci Ősmaradványok természetvédelmi terület**	26.081	1.484	*27.565*	100-3.000	igénybe vett szolgáltasok száma alapján

12	Cserépfalu - Oszlai tájház	0	0	*0*		bérlő által üzemeltetve
13	Hollókő -Tájház	0	0	*0*		felújításra vár
Regisztrált látogatók összesen:		148.233	57.654	210.841		

A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai szolgáltatásainak regisztrált igénybevevői					
Szolgáltatástípus	*Fizetős látogatók (fő)*	*Nem fizetős látogatók (fő)*	*Összesen (fő)*	*Szolgáltatás ára (tól-ig; Ft)*	*Megjegyzés*
Szakvezetéses túra, nyílt túra	976	141	*1.117*	900-6.500	
Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény	4.815	12.313	*17.128*	10.000	
Természetiskolai program	4.151	105	*4.256*	500-10.000	Term.isk. modulok+ mobil program
Természetvédelmi táborok	114	0	*114*	29.000-54.000	
Barlangi kalandtúra	693	0	693	900-6.800	
Csónak- és kenútúra	0	0	*0*		
Fotóstúrák	0	0	*0*		
E-bike túrák	0	0	*0*		
Kulturális jellegű rendezvények (pl. koncertek)	51	0	*51*		
Regisztrált igénybevevők összesen:	**10.800**	**12.559**	**23.359**		
Szálláshelyek nemzeti park igazgatósági működtetésben					
				Ár (tól-ig; Ft)	*Megjegyzés*
Szállóvendégek száma (fő)	3.021		3.021		
Vendégéjszakák száma (fő/éj)	5.393		5.393		
Bemutatóhelyek és szolgáltatások összesen:	234.200		234.200		
Szállóvendégek	3.021		3.021		
Mindösszesen	**237.221**		**237.221**		

12.2.7. Környezeti nevelési statisztika

Környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység	létszám összes (fő/év)
Szakvezetéses túra	1.117
Barlangi program, túravezetés	693
Természetiskola/óvoda	4.256

saját szervezésű szakmai napok	17.128
természetvédelmi táborok	114
természetvédelmi szakmai előadás	4.734
osztálykirándulás	379
Egyéb tematikus program	3.341
Regisztrált igénybevevők összesen:	**30.469**

12.3. Társadalmi kapcsolatok, kommunikáció

Az intézmény kommunikációs feladatait az Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály végzi, az adott szakterület munkatársainak bevonásával. A média megjelenések száma ebben az évben is növekedett, hangsúlyosabbá tettük állandó jelenlétünket a sajtóban. Rendezvényeink, túráink, az élőhely-kezeléshez vagy egyes fajok védelméhez kapcsolódó eseményeink rendszerint nagy sajtóérdeklődéssel járnak.

12.3.1. Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, pályázati eredmények, programok bemutatása

A Nemzeti Parki Termék Védjegy használatát szolgáltatók és termelők egyaránt pályázhatnak a nemzetipark-igazgatóságok kiírásai alapján. A védjegy jogosultjává - a természetes személyektől egészen a nagy agrárvállalkozásokig - olyan szereplők válhatnak, akik tevékenységüket védett természeti területen vagy Natura 2000 területen végzik.

2023-ban újra írtunk ki Nemzeti Parki Termék Védjegy pályázatot, 26 pályázat érkezett be, az elbírálás 2024-ben tervezett. Védjegyeseink száma legutóbb 2022 évben nőtt 33-ra, a védjegyes termékek száma több mint 110. Webshopunkban védjegyes termékek és a saját kiadványaink is elérhetők. (www.karpatiborzderes.com).

Védjegyes termelőink rendezvényeinken is megjelentek így például a Nemzeti Parkok Hetének nyitórendezvényén, Balatonfüreden vagy az aggteleki Som Fesztiválon és az Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásáron (OMÉK).

12.3.2. Natúr-és geoparkokkal való kapcsolat

Igazgatóságunk szakmai programokban évek óta együttműködik a Cserhát Natúrparkkal, és részt vettünk a 2023 novemberében natúrpark névhasználati hozzájárulást kapott Hortobágyi Tisza-mente Natúrpark megalapozó dokumentációjának véleményezésében. Együttműködünk továbbá a szlovák-magyar határon átnyúló Novohrad-Nógrád UNESCO Globális Geoparkkal, a Bakony-Balaton UNESCO Globális Geoparkkal, kapcsolatot tartunk fent az UNESCO Globális Geopark Hálózattal valamint számos külföldi geoparkkal, így pélédául a Duna-régió 10 geoparkjával közös, már nyertes pályázatot nyújtottunk be.

12.3.3. Kommunikáció-hírlevelek, honlapok, rendszeres kiadványok

Igazgatóságunk kezelésében már 8 honlap, 7 Facebook és 4 Instagram oldal és egy Youtube csatorna van. A BNPI Facebook oldalát jelenleg 26 ezren követik, a második legtöbb követővel a Bükki Csillagda rendelkezik, ami 14 ezret jelent. A honlapunkat 2023-ban eddig több mint 350 ezer felhasználó tekintette meg: a legtöbb kattintás még mindig a főoldalunkra érkezik (www.bnpi.hu).

Mivel továbbra is főoldalunkról indítható a Bükki Csillagda jegyvásárlása, még mindig ez volt a második legkattintottabb oldal az idén. A jegyvásárló oldalra több mint 72 ezren kattintottak. Nagy népszerűségnek örvend a Bükki Csillagda esti programja, majd ezt követi a Szent István- és Anna-barlang a TOP10-ben.

Facebook- és Instagram követőink ebben az évben több száz bejegyzésünket, történetünket láthatták már. Az idei év nagy népszerűségnek örvendő témái a közösségi oldalainkon a teljesség igénye nélkül: a farkasok és a medvék jelenléte – e cikkek mindig nagy komment-háborút indítanak pro és kontra.

Nagyon szeretik a kedvelőink természetismereti bejegyzéseinket, fotóinkat, videóinkat, amiket természetvédelmi őreinknek és (szak)referenseinknek köszönhetünk.

A sajtómegkeresések száma ebben az évben is 200 körül mozgott, amelynek eredményeképpen számos hír jelent meg Igazgatóságunk működési területéhez kötődő témákban, kiemelten nagy számban volt megjelenésünk a Bükki Csillagdával és Szeleta Parkkal kapcsolatban írásos, hanganyag és mozgókép formájában. Évről évre gyarapszik a fotós és filmes témájú megkeresések száma, ezek során osztályunk az engedélyezéssel kapcsolatos ügyintézésben érintett, de az együttműködésre való felkérések is érkeztek. A tavasz folyamán elkészültek bemutatóhelyeink megújított szórólapjai.

12.4. Tervezett fejlesztések

Szeleta Park Látogatóközpont

2023. december 13-án átadásra került a Szeleta Park Látogatóközpont, melynek építése és az annak során jelentkező szakmai feladatok folyamatosan zajlottak. A nyitást követően, az év hátralevő időszakában, december 14-31. között fokozott érdeklődés volt a látogatóközpont iránt, 4.394 fő látogatót fogadtunk. A látogatóközpont programjainak, attrakcióinak, a hozzá kapcsolódó tanösvénynek a folyamatos frissítését, fejlesztését tervezzük a látogatói igényeknek megfelelően. Szeretnénk, ha a látogatóközpont Miskolc környezeti nevelési központjává válna.

Tervezzük a Szeleta Park Látogatóközpontból kiinduló és oda érkező „Szeleta tanösvény" megvalósítását (19 db állomás és tájékoztató tábla, 2 db pihenőasztal, 1 db esőház, padok, valamint a Szeleta Park Látogatóközpont melletti mesterséges kis tó bekötését a parkosított területhez, mely által lehetővé válik élővilágának bemutatása. A hozzá vezető sétányt és a területet olyan megújuló energiaforrással rendelkező (napelemes) kültéri köztéri világítással szeretnénk ellátni, amely alacsony fényszennyezést generál.

Bükki Csillagda

Szintén tervezzük a Bükki Csillagda attrakcióinak, programjainak, a Bolygótúra tanösvénynek a fejlesztését, melyre nemzetközi pályázatot nyújtunk be 2024-ben (HUSKROUA). Terveink közt szerepel a tanösvény fejlesztése, tájékoztató vagy interaktív táblákkal kombinált pihenőpadok és esőbeálló telepítése, a patakon való átkelést biztosító kishíd építse, tanösvény jelzések felfestése, kapcsolódó cserje/bozót/aljnövényzetírtás, interaktív táblák és játékok telepítése, valamint a hagyományos bükki mesterségeket - szénégető boksa, üveghuta – bemutató modellek elkészítése.

Kács vízicsiga-élőhely bemutatási feltételeinek javítása

Kács településen található Európa egyik legértékesebb, Magyarország legkülönlegesebb vízicsiga-élőhelye. A területen található forrásban élő négy csigafajból egy a világon egyedül itt él (*kácsi patakcsiga*), egy faj elterjedése a Bükkre és a Gömör-Tornai karsztra korlátozódik (*tornai patakcsiga*), két másik faj (*fekete bödöncsiga és a folyamcsiga*) Kácson kívül mindössze három helyen él a világon. Ennek az élőhelynek a bemutatása szintén terveink között szerepel. Tervezzük az egykori tábor helyszínének területrendezését, természetiskola/(kutató)tábor kialakítását 3 db, összesen 20 gyermek elhelyezésére alkalmas jurta beszerzését és telepítését, a meglévő kutatóház közművesítését és berendezését, valamint egy természetismereti mobil jármű beszerzését.

Látogatómonitoring fejlesztése a Bükki Nemzeti Parkban

A Bükki Nemzeti Park területén 5 új helyszínre szeretnénk kihelyezni látogatószámláló rendszert. A CE0100248 számú, HUMANITA rövidett elnevezésű (A Természet És Az Ember Közötti Kapcsolatok, Valamint A Turisztikai Tevékenységek Hatása A Védett Területekre), INTERREG Central Europe pályázatból a Déli-Bükk, Ördögtorony tanösvényén jelöltünk ki 2 helyszínt. Egyik a Hór-völgyi rész, ezzel szeretnénk mérni a Bükk turisztikailag egyik leglátogatottabb völgyének terheltségét, látogtóinak temporális preferenciáját- A területen a másik helyszín a Mész-tetőtől nyugatra található szurdok, ahol a Hór-völgyből, a tanösvényen maradók arányát szeretnénk figyelni.

A DRP0200085 számú, Danube GeoTour Plus rövidett elnevezésű (A befogadóbb, többletértékekkel bíró és kiegyensúlyozottabb geoparkközösségek lehetőségeinek előmozdítása), INTERREG Duna Régió pályázatból a Bükk-vidék három legjelentősebb ősemberbarlang (Istállós-kői-barlang, Szeleta-barlang, Balla-barlang) turisztikai terheltségét szeretnénk nyomonkövetni.

A Bükk-vidék Aspiráns UNESCO Globális Geopark geoturisztikai potenciálfejlesztése, geoélményinek szélesítése

A Bükk-vidék Aspiráns UNESCO Globális Geopark területén található 109 településen szoros kapcsolatok teremtése és közös programok szervezése céljából egy mobil természetiskolát (természetiskolai programok tartására készített kisbusz) szeretnénk fejleszteni, mely a térség földtudományi örökségét és az ahhoz kapcsolódó kulturális és kultúrtörténeti értékeket bemuattó interaktív foglalkozásokat nyújt. A mozgó kiállítás és foglalkoztató egy átalakított furgonban kap majd helyet és a A DRP0200085 számú, Danube GeoTour Plus rövidett elnevezésű (A befogadóbb, többletértékekkel bíró és kiegyensúlyozottabb geoparkközösségek lehetőségeinek előmozdítása), INTERREG Duna Régió pályázat keretein belül, mint külnleges geoélény kerül majd kivitelezésre.

Geo- és kulturális értékek megóvása és bemutatása: Bél-kői tanösvény kialakítása, Cserépváralja középkori gabonavermek biztonságossá tétele és bemutatásaBél-kői tanösvény felső bányaudvart érintő szakaszának kiépítése, látogatható terület lehatárolása a turista, kerékpáros és vadkempinges forgalom elől a kiemelt botanikai és faunisztikai értékek védelme érdekében. A tanösvény nyomvonalának lehatárolása, tájékoztató táblák kihelyezése és kilátópont létesítése.

Cserépváraljai középkori gabonatároló vermek omlás elleni védelme, balesetveszély megszüntetése, bemutatási feltételek kialakítása.

12.5. Együttműködési megállapodások

Folyamatban lévő együttműködések

Belföldi oktatási intézményekkel megkötött együttműködési megállapodások révén részt veszünk a **szakképzések, szakmai** gyakorlatok, terepgyakorlatok szervezésében, irányításában, **szakdolgozatok és diplomamunkák** témavezetésében.

Igazgatóságunk az egyetemek, főiskolák természetvédelmi képzéseihez a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvényben megfogalmazott – a hallgató munkavégzésre vonatkozó – szabályok szerint kapcsolódik, a **2011. évi CCIV. törvény 44 § (3a) bekezdése** szerint munkaszerződés és díjazás nélkül fogad hallgatókat szakmai gyakorlatra.

A hatályban lévő oktatási együttműködések, megállapodások	
Természetvédelmi mérnök mesterszak terepgyakorlat	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar, Természeti Erőforrások Megőrzése Intézet, Természetvédelmi és Tájgazdálkodási Tanszék
Vadgazda mérnöki gyakorlati képzés	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar, Vadvilág Megőrzési Intézet
Természetvédelem és kulturális örökségvédelem kurzus	Eötvös Loránd Tudományegyetem, Régészeti Intézet
Természetvédelmi mérnöki Bsc, Msc képzés, gyakorlatvezetés	Nyugat-Magyarországi Egyetem, Növénytani és Természetvédelmi Intézet, Erdőmérnöki Kar – Sopron; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar – Gödöllő
+	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem – Eger
+	Eötvös Loránd Tudományegyetem, Régészettudományi Intézet – Budapest
+	Eötvös Loránd Tudományegyetem, Természettudományi Intézet – Budapest
+	Miskolci Egyetem, Műszaki Földtudományi Kar
+	Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar
+	Debreceni Egyetem. Természettudományi és Technológiai Kar
+	Corvinus Egyetem, Tájépítészeti Kar – Budapest
+	Pannon Egyetem, Növénytudományi és Biotechnológia Tanszék – Keszthely
+	Debreceni Egyetem ATC, Mezőgazdaságtudományi Kar, Természetvédelmi, Állattani és Vadgazdálkodási Tanszék – Debrecen
+	Debreceni Egyetem ATC, Műszaki Kar, Környezet- és Vegyészmérnöki Tanszék – Debrecen
+	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet – Gödöllő
a Bükk-vidék Geopark létrehozása és az UNESCO felterjesztéshez szükséges szakmai anyag elkészítése	Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Földrajz- és Környezettudományi Intézet; Miskolci Egyetem, Műszaki Földtudományi Kar;
Környezeti nevelési együttműködés	Salgótarján Összevont Óvoda, Mackóvár Központi Óvodája
nyári gyakorlat	Salgótarjáni Szakképzési Centrum, Táncsics Mihály Szakgimnázium és Szakközépiskola
iskolák természetismereti oktatásának segítése, pilot-programok	Egri Tankerületi Központ; Eventus Művészeti Középiskola, Eger
környezeti nevelés, Esztáz-köi-barlang meglátogatása	Felsőtárkányi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
közösségi szolgálat	Iskolai Közösségi Szolgálat keretében 14 középfokú közoktatási intézmény

Természetjáró szervezetek

Rendszeresen egyeztetünk a Nógrád Vármegyei Természetjáró Szövetség, a Heves Vármegyei Természetbarát Szövetség és a B-A-Z Vármegyei Természetjáró Szövetség mellett a Magyarországi Kárpát Egyesület Egri Csoportjával is az éves programokról. Sok szervezett természetjáró egyúttal vizsgázott polgári természetőrként aktív segítője az őrszolgálatunknak.

A Magyar Természetjáró Szövetség és az AM között megkötött stratégiai partnerségi megállapodás alapján a szövetség tagsági kártyájára kedvezményt nyújtunk kiállító helyeinken.

Az Egri Spartacus Tájékozódási Futó Sportegyesülettel aláírt együttműködés keretében működik a Nyugati Kapu Látogatóközpontnál közösen létrehozott állandó tájékozódási pálya

nyereményjátéka, az egyesület gyűjti a teljesítés igazoló lapokat, a pálya eszközeit felügyeli, havonta ellenőrzi a pontok meglétét.

Természetvédelmi szervezetek, kutatóintézetek

Az egri illetőségű **Békatutaj Szabadidősport Egyesület** a tavalyi évhez hasonlóan idén is fatelepítést végzett, ezuttal a célterület a Szürke Szállás (Tarnaszentmiklós, területkezelési központ) és annak környezete volt. 2023. november 25-én az egyesület önkéntesei és támogatói facsemetéket ültettek el, melynek jelentős részét tájhonos kocsányos tölgyek, valamint kisebb tőszámban magyar kőris és fekete nyár csemeték alkották. A területek előzetes kiválasztását Igazgatóságunk munkatársai végezték. A **Magyar Madártani Egyesülettel** rendszeresen szervezünk közös túra- és madarász programokat. Egymás kommunikációs csatornáinak használata elősegíti a közönség hatékonyabb tájékoztatását. Együttműködünk LIFE projektekben, madárodúk kihelyezésében, monitoring feladatokban.

A **Nemzeti Biodiverzitás- és Génmegőrzési Központtal (NBGK)** mint a hazai génmegőrzés bázisintézményével együttműködünk régi gyümölcsfajták megőrzsési programjában, valamint a kárpáti borzderes szarvasmarha megőrzésében.

Az alábbi együttműködési megállapodások kutatási keretében folynak tevékenységek az igazgatóságunk területén (a 2021-ban megkötött megállapodást csillaggal (*) jelöltük):

Az alábbi együttműködési megállapodások kutatási keretében folynak tevékenységek az igazgatóságunk területén (a 2023-ban megkötött megállapodást csillaggal (*) jelöltük):

- Peter Erzberger – téma: Mohaflorisztikai felmérések elvégzésére a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területén (a megállapodás időtartama: 2022.01.01 – 2025.december 31.) (korábbi együttműködési megállapodás megújítása)
- Palacký Egyetem Növénytani Tanszéke* (Olomouc; Cseh Köztársaság) – téma: Taxonómiailag bonyolult edényes növényfajok, csoportok kutatása a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területén (2021.08.01. – 2024.12.31.)
- Belgrádi Egyetem, Biológiai Intézet* (Szerb Köztársaság) – téma: A veszélyeztetett északi sárkányfű (*Dracocephalum ruyschiana*) kutatása a Bükki Nemzeti Park területén (2022.05.01. – 2024.12.31)
- Pavol Jozef Šafárik Egyetem Kassai Természettudományi Kara* – téma: a Szamentu- és Anna-barlang gerinctelen faunájának kutatása
- Debreceni Egyetem TTK Növénytani Tanszéke – téma: A Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*) szaporodás- és terjedésbiológiájának vizsgálata a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság területén (2023.04.01 – 2025.12.31)*
- Debreceni Egyetem – téma: A biomassza-produkció és a biodiverzitás kapcsolatának vizsgálata különböző gyeptársulásokban a Bükki Nemzeti Park igazgatósági területén (2023.05.01 – 2025.12.31)*
- Dr. Tölgyesi Csaba – téma: Siskanád visszaszorítása félparazita növények segítségével degradált gyepes töbrökben (2023.07.01. – 2027.09.30.)*

12.6. Fontosabb események

A Bükk-vidék Geopark UNESCO Globális Geopark aspiráns

Az UNESCO Globális Geoparkok Tanácsa döntő szerepet játszik az új és megújított UNESCO Globális Geopark jelölések értékelésében. Tagjai évente üléseznek, hogy eldöntsék, az új pályázatok megfelelnek-e az előírt követelményeknek, és továbbíthatók-e az UNESCO Végrehajtó Testületének jóváhagyásra. Szeptember 4-5-én, Marrakeshben az UNESCO Globális Geoparkok Tanácsa 16 leendő UNESCO Aspiráns Globális Geopark pályázatát támogatta, köztük a Bükk-vidék Geoparkét is.

Amennyiben az UNESCO Végrehajtó Testülete jóváhagyja az eddig elfogadott pályázatokat, az UNESCO globális geoparkjainak száma 195-ről 211-re emelkedik, 48 országban. Reményeink szerint ezzel hazánkban a Bükk-vidék Geopark, a Novohrad-Nógrád és a Bakony-Balaton Geopark után harmadikként viselheti ezt a nemes és kitüntető címet. A végleges döntés kihirdetése 2024 tavaszán lesz.

Szeleta Park megnyitása

December 13-án, ünnepélyes keretek között tartotta meg a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság a Szeleta Park Látogatóközpont megépítését célzó projekt zárórendezvényét, egyben a bemutatóhely átadását.

A Miskolcon megépült Szeleta Park Látogatóközpont „A bükki barlangok évezredes titkai – Az ősember természete" című kiállítása bemutatja a Bükk természeti kincseit, különleges földtörténetét, egyedi vízrajzát és barlangrendszerét, a hegység jellemző növény- és állatvilágát, valamint a világhírű Szeleta-kultúrát, a magyar ősemberkutatás bölcsőjének helyszíni eredményeit. Megkerülhetetlen környezeti nevelési központtá válás a cél.

A Bükki Nemzeti Park alapításától számított több mint négy évtized után, először válik lehetővé a Szeleta-kultúra színvonalas bemutatása a majd' 3 milliárd forint összegből elkészült Szeleta Park Látogatóközponttal, amely a hazai nemzeti parkok ökoturisztikai bemutatóhelyei közül a legnagyobb.

13. Közfoglalkoztatás

A 2023. évben a Közfoglalkoztatási Program 6 hónapos időtartamra csökkent, igazgatóságunk 2023. március 1-től 2023. augusztus 31-ig majd 2023. szeptember 1-től 2024.február 29-ig kötött újabb hatósági szerződést a Heves Vármegyei Kormányhivatallal a Közfoglalkoztatási Programban való részvételre. 2023-ben átlagosan 8 fő/hó közfoglalkoztatott bevonása segített a védett természeti területek és természeti értékek megőrzésében, fenntartásában és bemutatásában.

13.1. Elvégzett feladatok, eredmények

Kelet-Bükki Tájegység (4 fő)

A tájegységben összesen 4 fő közfoglalkoztatott dolgozott. Az általuk elvégzett feladatok a következők voltak:

Tard, Kács (1 fő)

Madárvédelmi berendezések (odúk, költőládák) javítása, festése. Cserjeirtás, úthálózat rekonstrukciója és speciális természetvédelmi beavatkozásokat igénylő területek kezelése a Tardi-legelő Természetvédelmi Területen. Kis kiterjedésben, foltszerűen megjelenő inváziós növényfajok (selyemkóró, akác, aranyvessző fajok, parlagfű) visszaszorítása, valamint a BNPI „Gyümölcsös Programjának" aktuális feladatai (metszés, ápolások, kaszálások, kerítés karbantartása) a Tard és Cserépváralja községhatárokban lévő saját vagyonkezelésű területeken. Tardi Őrszolgálati Iroda kapcsán tereprendezési és karbantartási feladatok ellátása.

A kácsi patakmeder tisztítása a kácsi bödöncsiga élőhelyének megőrzése. Az **egyedülálló forráscsoport, a különleges élőhely és a felbecsülhetetlen értékű csigafauna biztonságba helyezése érdekében** az invazív növényfajok visszaszorítása, valamint a zöld területek ápolása (kaszálás, cserjeirtás), kerítés, kapu karbantartása.

Varbó (2 fő)

Saját vagyonkezelésű területek karbantartása (kaszálás, fakitermelés), műodúk gyártása, mesterséges odúk, műfészkek kihelyezése, karbantartása, speciális természetvédelmi kezelést igénylő élőhelyek kezelése (kétéltű-szaporodóhelyek, stb.).

Kisgyőr, Miskolc (1 fő)

Saját vagyonkezelésű területekkel kapcsolatos feladatok, természetvédelmi kezelési feladatok (kisgyőri gyepek), természetvédelmi értékek adatainak gyűjtése, dokumentálása (Natura 2000), utak mentén szemétszedés.

Nógrádi Tájegység – Baglyas-kő Vár Természetvédelmi Látogatóközpont (2 fő)

A tájegységben 2 fő közfoglalkoztatott dolgozott.

Fő feladataik a következők voltak: a salgótarjáni Baglyas-kő Vár Természetvédelmi Látogatóközpont parkjának rendbentartása, kaszálás, fás szárú növényzet gondozása, takarítás. A tájékoztató táblák, lépcsők, padok, korlátok, játszótéri elemek és kerítés javítása, festése. A fenntartási munkákhoz használt gépek és eszközök karbantartása. Az épületekben takarítási, karbantartási feladatok elvégzése. A látogatóközpont területén működő menhely sérült állatainak ellátása, gondozása, volierek takarítása. A madarak megtelepítését és fészkelését segítő eszközök (odú, fészekalap, etetők, stb.) elkészítésében, karbantartásában segédkezés. A látogatók fogadása és eligazítása.

BNPI központ:

A 2023-as közfoglalkoztatási programban 1 fő adatrögzítő és 1 fő adatbázis kezelő közfoglalkoztatott segítette az Üzemeltetési osztály és a Természetmegőrzési Osztály sokrétű és szerteágazó munkáját.

Adatrögzítő (1 fő)

Irodai adminisztrációs feladatok közé tartoztak a különféle nyilvántartások vezetése, a porral oltó készülékek karbantartásának ügyintézése, az Igazgatóság telephelyeinek, közüzemi számláinak Excel táblázatban történő felvitele, gépjármű menetlevelek ellenőrzése, üzemanyag vásárlások ellenőrzése rendszámonként. Megrendelések, átadás-átvételi jegyzőkönyvek, Excel táblázatok, Word dokumentumok elkészítését napi rendszerességgel végzi.

Adatbáziskezelő (1 fő)

Földhasználati megbízási szerződések előkészítése. Részfeladatai: legfrissebb tulajdoni lapok összevetése az Igazgatóság adatbázisával. Általános és speciális előírások összehasonlítása, ellenőrzése a vagyonkezelési szerződésekkel. Kutatási jelentések adatainak ellenőrzése, rögzítése az igazgatóság biotikai adatbázisában. Az Igazgatóság madármentő állomására bekerült madarakról vezetett adatbázis kezelése. Irattározási, szkennelési, archiválási feladatok. Tanösvény ellenőrző bejárás Szarvaskő községhatárban. Biotikai adatok gyűjtése.

13.2. Tapasztalatok

Az adott programban számos olyan élőmunkát igénylő természetvédelmi kezelést hajtottunk végre a közfoglalkoztatás keretében, melyre egyéb támogatásból és működési bevételeinkből nem volt elegendő emberi és anyagi erőforrásunk.

A közfoglalkoztatottaink a természetvédelmi kezelési feladatok közül területgondozási, karbantartási és gondnoki feladatok végrehajtásában vettek részt leginkább. Fontos szerepet töltöttek be a védett területeken, a szemétgyűjtésben és az invazív növények gyérítésében is. Tapasztalatunk szerint a 2023. évi programban résztvevő közfoglalkoztatottak nagy részére biztonsággal számíthattunk, ők a program folytatásában is részt vesznek. A takarítói területen sajnos nem találtunk olyan alkalmas munkatársat, aki hosszabb távon is maradna Igazgatóságunknál közfoglalkoztatás keretében.

13.3. Javaslatok

Tekintettel arra, hogy sikerült szinte már egy fix csoportot alkalmazni, bízunk a közfoglalkoztatási program folytatásában. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság – a foglalkoztatáshoz kapcsolódó többletforrás megléte esetében – nyitott az igazgatóságnál már munkatapasztalattal rendelkező, szervezetbe szocializálódott, eredményesen tevékenykedő közfoglalkoztatottak állományba vételére.

14. Belföldi és külföldi együttműködés

14.1. Belföldi együttműködés

2022-ben folytattuk együttműködésünket a hazai partnerszervezetekkel, kutatóintézetekkel, amelyet a megrendezett fórumok is erősítettek.

Intézményi együttműködések

- *Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ*
- *Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar*
- *Dobó István Vármúzeum*
- *EGERERDŐ Zrt.*
- *Egri Turisztikai Nonprofit Kft.*
- *Északerdő Zrt.*
- *ELTE BTK Régészettudományi Intézet, Ős- és Koratörténeti Tanszék*
- *Eszterházy Károly Katolikus Egyetem*
- *Fővárosi Állat- és Növénykert*
- *Geopark Magyar Nemzeti Bizottság*
- *Heves Vármegyei Kormányhivatal, Foglalkoztatási, Foglalkoztatás-felügyeleti és Munkavédelmi Főosztály*
- *Herman Ottó Múzeum*
- *Kaposvári Egyetem*
- *Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet*
- *Magyar Államkincstár*
- *Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.*
- *Magyar Természettudományi Múzeum*
- *Magyar Turisztikai Ügynökség*
- *MATE Genetikai és Biotechnológiai Intézet*
- *Mátra Múzeum, Gyöngyös*
- *MIDMAR Miskolci Idegenforgalmi Marketing Nonprofit Kft. (mint Miskolc helyi TDM szervezete)*
- *Miskolci Egyetem Ásványtani – Földtani Intézet*
- *Miskolci Egyetem Hidrogeológiai és Mérnökgeológiai Intézeti Tanszék*
- *Miskolci Egyetem Természetföldrajz-Környezettan Tanszék*
- *Miskolci Kulturális Központ Nonprofit Kft. Diósgyőri Vár*
- *Miskolci Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány*
- *Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ*
- *Nemzeti Biodiverzitás- és Génmegőrzési Központ*
- *Nemzeti Földügyi Központ*
- *Nógrád Turisztikai Közhasznú Nonprofit Kft.*
- *Nógrádi Geopark Egyesület*
- *Novohrad-Nógrád Geopark Nonprofit Kft.*
- *Szakóca Ökoturisztikai, Természetvédelmi, És Kulturális Alapítvány*
- *Szegedi Tudományegyetem*
- *Szegedi Vadaspark*

Intézményi partnerség a környezeti nevelési feladatok területén:

- *Corvinus Egyetem, Tájépítészeti Kar – Budapest*
- *Debreceni Egyetem ATC, Mezőgazdaságtudományi Kar, Természetvédelmi, Állattani és Vadgazdálkodási Tanszék*
- *Debreceni Egyetem ATC, Műszaki Kar, Környezet- és Vegyészmérnöki Tanszék – Debrecen*
- *Debreceni Egyetem, Természettudományi és Technológiai Kar*
- *Egri Tankerületi Központ*
- *Eötvös Loránd Tudományegyetem, Régészeti Intézet*
- *Eötvös Loránd Tudományegyetem, Régészettudományi Intézet*
- *Eötvös Loránd Tudományegyetem, Természettudományi Intézet*
- *Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Biológiai Intézet*
- *Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Földrajz- és Környezettudományi Intézet*
- *Eventus Művészeti Középiskola, Eger*
- *Felsőtárkányi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola*
- *Iskolai Közösségi Szolgálat keretében 14 középfokú közoktatási intézmény*
- *Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar, Természeti Erőforrások Megőrzése Intézet, Természetvédelmi és Tájgazdálkodási Tanszék*
- *Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar*
- *Miskolci Egyetem, Műszaki Földtudományi Kar*
- *Nyugat-Magyarországi Egyetem, Növénytani és Természetvédelmi Intézet, Erdőmérnöki Kar*
- *Pannon Egyetem, Növénytudományi és Biotechnológia Tanszék*
- *Salgótarján Összevont Óvoda, Mackóvár Központi Óvodája*
- *Salgótarjáni Szakképzési Centrum, Táncsics Mihály Szakgimnázium és Szakközépiskola*

Együttműködés civil szervezetekkel

- *Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Bükki, Nógrádi, Heves-vármegyei, Észak-Borsodi, Zempléni-Tiszavasvári Helyi Csoportjai, a Tűzokvédelmi munkacsoport, MME szakosztályok*
- *AGRIA GEOGRÁFIA a Földrajz Oktatásáért, Kutatásáért és Alkalmazásáért Alapítvány*
- *Alapítvány a Vidrákért*
- *Alsódobszai Hernádmenti Természetvédelmi Kulturális és Sport Egyesület*
- *Bátor a bátraké Egyesület*
- *Borsod Abaúj Zemplén Vármegyei Természetjáró Szövetség*
- *Békatutaj Szabadidősport Egyesület*
- *Bükki Természetvédelmi, Kulturális és Ökoturisztikai Alapítvány*
- *Bükki Emlőstani Kutatócsoport Egyesület*
- *Bükkaljai Gasztronómiai, Turisztikai és Szabadidősport Egyesület*
- *Castrum Bene Egyesület*
- *Cserhát Natúrpark Közhasznú Alapítvány*
- *Debrecinum Hexasakk és Természetbarát Egyesület*
- *Egri Spartacus Tájékozódási Futó Sportegyesület*
- *Életfa Környezetvédő Szövetség*
- *Érmelléki Természetvédelmi és Turisztikai Közhasznú Egyesület*
- *Furioso-North Star Lótenyésztők Országos Egyesülete* - honlap szerint működik*
- *Gyöngybagolyvédelmi Alapítvány*
- *Hegyre Megy Egyesület*
- *Heves Vármegyei Természetbarát Szövetség*

- *Holocén Természetvédelmi Egyesület*
- *Hortobágyi Madárpark – Madárkórház Alapítvány*
- *IPOLY UNIÓ Környezetvédelmi és Kulturális Egyesület*
- *Ipoly Túra Egyesület*
- *Kaptárkő Természetvédelmi és Kulturális Egyesület*
- *Karancs-Medves Természetvédelmi Alapítvány*
- *Kárpát Egyesület, Eger*
- *Kárpáti Borzderes Szarvasmarha Fajta Tenyésztők Egyesülete*
- *Kék Bolygó Egyesület*
- *Kékes Turista Egyesület*
- *Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság*
- *Magyar Juh-és Kecsketenyésztők Szövetség* - aktív honlap friss hírekkel*
- *Magyar Kuvasz Fajtagondozó Egyesület*
- *Magyar Lótenyésztők Országos Szövetsége*
- *Magyar Rovartani Társaság*
- *Magyar Szürke Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesülete*
- *Magyarhoni Földtani Társulat*
- *Magyartarka Tenyésztők Egyesülete*
- *Magyar Természetjáró Szövetség*
- *Magyar Turisztikai Szövetség*
- *Magyar Természettudományi Társulat*
- *Mályi Természetvédelmi Egyesület*
- *Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület*
- *Miskolci Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány*
- *Miskolci Öko-kör*
- *Nimfea Természetvédelmi Szövetség*
- *Nógrádi Geopark Egyesület*
- *Nógrád Vármegyei Természetbarát Szövetség*
- *Országos Erdészeti Egyesület*
- *Országos Természetőr Egyesület*
- *Salgótarján Helyi TDM Közhasznú Egyesület*
- *Salgótarján Helyi TDM Közhasznú Egyesület*
- *Sárréti Tündér Lovas Egyesület, Tenki Lovasudvar*
- *Szalakóta Természetvédelmi és Kulturális Egyesület*
- *Szalkay József Magyar Lepkészeti Egyesület*
- *Szeleta Kultúráért Közalapítvány*
- *Támasz az Embernek – Támasz a Természetnek Alapítvány*
- *Természeti Örökségünk Alapítvány*
- *Üröm Környezet- és Természetvédelmi Egyesület*
- *WWF Magyarország*
- *Zöld Akció Egyesület*
- *Zöld Kapcsolat Egyesület*

14.2 Külföldi együttműködés

Külföldi együttműködéseink

Partnerszervezet	Ország (nemzetközi szervezet esetén székhelye)	Az együttműködés rövid ismertetése
Holland Nemzeti Múzeum Biodiverzitás Kutató Intézete (Naturalis Biodiversity Center)	Hollandia (Leiden)	A Bükkben és Mátrában előforduló Pannon erdőtípusok mikobiomjának vizsgálata DNS metabarcoding módszerekkel.
Státna ochrany prirody (SOP SR)	Szlovákia (Beszterce-bánya)	Kölcsönös szakmai segítségnyújtás, határon átnyúló pályázati lehetőségek feltárása, előkészítése.
		A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság és a szlovákiai Latorica CHKO, az eperjesi központ közötti együttműködés a hiúz, farkas, vadmacska populációk felmérése, populációdinamikai folyamatok elemzése érdekében.
		Szakmai anyagok (kiadványok, könyvek) cseréje.
EURÓPA TANÁCS	Franciaország (Strasbourg)	Az Európa Diplomás Ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi Terület éves jelentéseinek elküldése, szakértői együttműködés. 50 éves jubileumi megemlékezés előkészítése.
UNESCO – World Heritage	Franciaország (Párizs)	Az Ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi Terület központi magjának „ Tarnóci Ősélőhely" néven történt 2004 évi nevezésének elbírálását az UNESCO szakmai testülete további vizsgálatokig elnapolta, a Hollókői Ófalu és tájképi környezete a Hollókői Tájvédelmi Körzet 1977 évi határával megegyezően listán szerepel, jelentési, fenntartási kötelezettségeiben, világörökségi kezelési terv elkészítésében a BNPI aktív szereplő.
EUROPARC	Németország	Bekapcsolódás nemzetközi együttműködési programokba Kárpátok Egyezmény - Kárpáti védett területek szakmai együttműködése. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság aláírta a csatlakozást a szervezethez. Bekapcsolódtunk a Junior Ranger (Ifjú Kócsagőr) programba
Retezat NP	Románia	Tapasztalat és információ csere természetvédelmi kezelési, valamint a Natura 2000 hálózattal kapcsolatos kérdésekben.
Správa Slovensky Jaskyn	Szlovákia (Liptószent-miklós)	Tapasztalatcsere a idegenforgalmi barlangok üzemeltetése, barlangvédelmi munkáinak megismerésére.
International Ranger Federation		Kapcsolattartás, hírlevelek, a tagsági csatlakozást az ANPI és a BNPI természetvédelmi őrei dolgozták ki 2006-ban.
Novohrad-Nógrád Geopark nonprofit Kft.	Szlovákia – Magyar-ország	Határon átnyúló együttműködés a geológiai értékek bemutatásán alapuló ökoturisztikai hálózat működtetésére, részben védett területeken. Európai Geopark Hét tartása Ipolytarnócon.
WWF DCP Romania és partnerei	Románia	ConnectGreen Interreg Danube-pályázatban nagyragadozók élőhelyi kapcsolatainak megőrzése

Partnerszervezet	Ország (nemzetközi szervezet esetén székhelye)	Az együttműködés rövid ismertetése
Parco Nazionale Foreste Casentinesi, Monte Falterona e Campigna,	Olaszország	LIFE19 NAT/IT/000795 pályázat előkészítése, A pályázat célja a vadmacska genetikai tisztaságának megőrzése
Karva Község Önkormányzata	Szlovákia (Karva)	RiWild (Riverside Wildlife Once and Today) című, SKHU/1902/1.1/037 azonosítójú INTERREG V-A pályázatban partner szervezet.
World Wide Fund For Nature Germany	Németország	LIFE16 GIE/DE/000661 EULARGECARNIVORES- Az emberek és a nagyragadozók együttélésének elősegítése, kommunikáció, határokon átnyúló együttműködés és tudáscsere révén – közvetlen kapcsolat csupán a WWF Hungary –val van, képzések, találkozók
Királyi Botanikus Kert (Royal Botanic Gardens, Kew)	Egyesült Királyság	A BNPI csatlokozott a nevezett parnerszervezetek futó projektjéhez („*A bennszülött flora megőrzése a Kárpáti Régióban*" témacímen), melyben a hazai Kárpátok vonatkozásában történek adatgyűjtések, botanikai értékelések, létrehozva a Kárpáti Kutatói Hálózatot. https://www.carpathian-research-network.eu/consortium
Szlovák Tudományos Akadémia Növénytudomány és Biológiai Sokféleség Központ Plant Science and Biodiversity Center (PSBC), Slovak Academy of Sciences (SAS)	Szlovákia	
Nemzeti Biológiai Kutatóintézet (Institute of Biological Research Cluj-Napoca) és Borza Botanikus Kert, Babes-Bolyai Egyetem (A. Borza Botanical Garden Babeş-Bolyai University)	Románia	
Lengyel Tudományos Akadémia, W. Szafer Botanikai Intézet	Lengyelország	
Károly Egyetem Botanikai Tanszék (Department of Botany, Charles University)	Csehország	
Alpin Ökológiai Laboratórium (Laboratoire d'Ecologie Alpine (LECA)	Franciaország	
Zsolnai Egyetem (Žilinská univerzita v Žiline)	Szlovákia	A CE0100248 számú, HUMANITA rövidett elnevezésű (A Természet És Az Ember Közötti Kapcsolatok, Valamint A Turisztikai Tevékenységek Hatása A Védett Területekre), INTERREG Central Europe pályázatban partnerszervezet.
Eurac research Kutatóintézet	Olaszország	
Parma-i Egyetem (Università degli Studi di Parma)	Olaszország	
NOTITIA d.o.o.	Horvátország	

Partnerszervezet	Ország (nemzetközi szervezet esetén székhelye)	Az együttműködés rövid ismertetése
Karinitai Egyetem (FH Kärnten - gemeinnützige Gesellschaft mbH – CUAS)	Ausztria	
Malá Fátra Nemzeti Park (Správa Národného parku Malá Fatra so sídlom vo Varíne)	Szlovákia	
CEEweb a Biológiai Sokféleségért	Magyarország – Közép Európa	
Kamejak Természetvédelmi Terület (Javna ustanova Kamenjak)	Horvátország	
Tuscan-Emilian Appennin Nemzeti Park (Parco Nazionale dell'Appennino Tosco-Emiliano)	Olaszország	
Karawanken- Karawanke UNESCO Globális Geopark (EVTZ GEOPARK KARAWANKEN m.b.H.)	Szlovélia - Ausztria	A CE0100248 számú, HUMANITA rövidett elnevezésű (A Természet És Az Ember Közötti Kapcsolatok, Valamint A Turisztikai Tevékenységek Hatása A Védett Területekre), INTERREG Central Europe pályázatban partnerszervezet. Továbbá, a DRP0200085 számú, Danube GeoTour Plus rövidett elnevezésű (A befogadóbb, többletértékekkel bíró és kiegyensúlyozottabb geoparkközösségek lehetőségeinek előmozdítása), INTERREG Duna Régió pályázat előkészítése (nyertes pályázat, 2024. évben indul).
Sztíriai-Eisenwurzen UNESCO Globális Geopark (Natur- und Geopark Steirische Eisenwurzen GmbH)	Ausztria	A DRP0200085 számú, Danube GeoTour Plus rövidett elnevezésű (A befogadóbb, többletértékekkel bíró és kiegyensúlyozottabb geoparkközösségek lehetőségeinek előmozdítása), INTERREG Duna Régió pályázat előkészítése (nyertes pályázat, 2024. évben indul).
Idriai UNESCO Globális Geopark (Zavod za turizem Idrija)	Szlovénia	
Djerdap UNESCO Globális Geopark (Jovno preduzeće Nacionalni park Đerdap)	Szerbia	
Železné hory Nemzeti Geopark (Vodní zdroje Chrudim, spol. s r. o.)	Csehország	
Papuk Natúr Park (Javna ustanova Park prirode Papuk	Horvátország	
Sváb Alpok UNESCO Globális Geopark (Geopark Schwäbische Alb e.V.)	Németország	
Kassai Tudományegyetem (Technická univerzita v Košiciach)	Szlovákia	
Konjici Turisztikai és Menedzsment Főiskola (Visoka škola za turizam i menadžment Konjic)	Bosznia-Hercegovina	

Partnerszervezet	Ország (nemzetközi szervezet esetén székhelye)	Az együttműködés rövid ismertetése
Hátszegi UNESCO Globális Geopark (Universitatea din Bucureşti)	Románia	A DRP0200085 számú, Danube GeoTour Plus rövidett elnevezésű (A befogadóbb, többletértékekkel bíró és kiegyensúlyozottabb geoparkközösségek lehetőségeinek előmozdítása), INTERREG Duna Régió pályázat előkészítése (nyertes pályázat, 2024. évben indul). Továbbá együttműködés és tapasztalatcsere az önkéntesi programok, különösen a Kulturweit önkéntesi szolgálattal kapcsolatban.
Freiwilligendienst Kulturweit – Német UNESCO Nemzeti Bizottság	Németország	A Kulturweit német fiatalok számára szervez külföldi önkéntesszolgálatot 6-12 hónapos időtartamra. A Bükk-vidék Geopark 2021. év óta a Kulturweit önkéntesi szolgálat hálózatának egyik fogadóhelyszíne.
A Szlovák Köztársaság Geopark Hálózatának Tátcaközi Bizottsága (Medzirezortná komisia Siete geoparkov Slovenskej republiky)	Szlovákia	A Visegrádi Együttműködés országainak nemzeti geoparkhálózatai 2023. májusában együttműködési nyilatkozatot tettek.
Cseh Nemzeti Geoparkok Tanácsa (Rada národních geoparků České republiky	Csehország	
Lengyelország Éghajlatvédelmi és Környezetvédelmi Minisztériuma (Ministerstwo Klimatu i Środowiska)	Lengyenország	

15. Ellenőrzés

15.1. Belső ellenőrzés

Az Igazgatóság 2023-ban is a 370/2011. (XII.31.) Kormányrendelet (továbbiakban: Bkr.) előírásainak, valamint az államháztartási belső standardoknak és a kapcsolódó útmutatóknak megfelelően működtette és fejlesztette belső kontrollrendszerét és ezen belül belső ellenőrzési tevékenységét.

Az aktuális Belső Ellenőrzési Kézikönyvének hatályba lépése 2023. június1.

2021-ben lépett hatályba a 2021-2024. évre vonatkozó Belső ellenőrzési stratégiai terv, mely a belső ellenőrzési kockázatfelmérésen alapulva figyelembe veszi az Igazgatóság kockázatkezelési tevékenységének eredményeit, valamint a belső ellenőrzés eddigi tapasztalatait.

2023. év folyamán, hasonlóan az előző évhez, a belső ellenőrzés - a 3/2013. (II.15.) VM utasításnak megfelelő - vállalkozási szerződés keretén belül bonyolódott egy fő ellenőr alkalmazásával. A belső ellenőr szerződésének keretein belül köteles gondoskodni saját továbbképzéséről és eszközállományáról, mely az előírások és az elvárások szerint megtörtént. A belső ellenőr rendelkezik regisztrációval és kötelező továbbképzését 2023-ban is teljesítette.

Az ellenőrzési terv tizenegy vizsgálati témakört és egy – belső kontrollrendszer fejlesztését célzó – tanácsadási tevékenységet tartalmazott.

Az ellenőrzési témakörök meghatározása során az Igazgatóság vezetése és a belső ellenőrzés fokozott figyelmet fordított a lefolytatott kockázatelemzési eljárás eredményére, valamint az elmúlt évek tapasztalataira.

Az Éves ellenőrzési terv tartalmi módosítására tárgyévben nem volt szükség. A belső ellenőrzés feladatát az év során végrehajtotta, két vizsgálat pedig áthúzódik 2023. évre.

A vizsgálatokról ellenőrzési jelentések készültek, melyeknek megállapításai három esetben minősültek jelentősnek, egyéb esetben kisebb jelentőségűnek voltak mondhatók.

Soron kívüli ellenőrzés elrendelésére nem került sor az év folyamán.

A 2023. évi belső ellenőrzések során büntető-, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény, mulasztás vagy hiányosság gyanúja nem merült fel, így nem történt ilyen irányú megállapítás, nem készült erre irányuló jelentés.

Az Igazgatóság vezetése a belső ellenőri jelentésekre három esetben adott ki intézkedési tervet, melynek összeállítása során figyelembe vette a belső ellenőri javaslatokat. Az intézkedési terv megfelelő módon készült és rendelkezik az elvárt tartalmi elemekkel.

Egyéb – intézkedési tervet nem igénylő – megállapítások és javaslatok hasznosítása az Igazgatóság vezetése részéről – a jó gyakorlat és együttműködés alátámasztásaként - minden esetben megtörtént.

Az Éves ellenőrzési terv ezen felül egy tanácsadási tevékenységet írt elő, mely a belső kontrollrendszer fejlesztésének jegyében zajlott.

A belső ellenőrzés a tárgyévben is a jogszabályi előírásoknak megfelelően vezette a szükséges nyilvántartásokat és megfelelően gondoskodott a dokumentumok megőrzéséről, mind elektronikus, mind papír alapon. A vizsgálatok során a belső ellenőr a számára elektronikusan átadott dokumentumokat a megfelelő biztonsági előírások megtartása mellett bizalmasan kezeli és őrzi.

A belső ellenőrrel szemben összeférhetetlenségi eset nem fordult elő az ellenőrzésekhez kapcsolódóan.

A belső ellenőrzés szervezeti és funkcionális függetlenségét az Igazgatóság vezetése a jogszabályi előírásoknak megfelelően biztosította.

Az ellenőrzések kapcsán a belső ellenőrzés a személyes ellenőrzések számát a szükséges és elégséges szinten tudta tartani, amellett, hogy a már jól működő elektronikus adat és dokumentum bekéréseket a továbbiakban is rendszeresen, a jó gyakorlatnak megfelelően folytatta.

Az Igazgatóság és a belső ellenőrzés együttműködése megfelelő, hatékony és példaértékűnek mondható. A belső ellenőri jogok korlátozása egy vizsgálat esetében sem fordult elő.

A belső ellenőri tevékenység során kapott információk és nyert tapasztalatok figyelembevételével megállapítható, hogy az Igazgatóság első kontrollrendszerét magas színvonalon működteti. A belső szabályozottság, a folyamatok kontrollja és monitoringja megfelelő. A belső ellenőrzés feladata során a vezetés elvárásainak megfelelően részletesen tekinti át a folyamatokat, a részfolyamatok szerinti tagolásban és mélységben.

A jogszabályi változásoknak megfelelően (370/2011. 48.§ ca) cb)) az Igazgatóság a külső ellenőrzéseinek, illetve az azokra megtett intézkedéseinek nyilvántartását a belső ellenőr részére 2024. január 15-ig átadta. A 2024. éves belső ellenőrzési terv a belső ellenőrzési stratégiai tervnek és a kockázatelemzés eredményének megfelelően elkészült.

Ellenőrzést végző szerv neve Ellenőrzés ügyiratszáma	Ellenőrzés címe, tárgya, ellenőrzött időszak	Ellenőrzési jelentés javaslatai	Intézkedési terv intézkedések leírása és végrehajtásának határideje	Végrehajtott intézkedések, esetleges elmaradás indoka
Belső ellenőrzés 1256/1/2023	A BNPI követeléskezelési tevékenységének vizsgálata a 2020-2022. évekre vonatkozólag	Intézkedési terv elkészítése lett előírva, mely elkészült.	A vizsgálat során megállapítható, hogy az Igazgatóság részéről a jogszabályi előírások adta lehetőség kihasználása még nem megfelelő, ezért a belső szabályzatok és eljárásrendek fejlesztése szükséges. A belső ellenőrzés a vizsgálathoz intézkedési terv készítését javasolja a fenti feladatok elvégzésére.	
Belső ellenőrzés 462/2/2023.	A Kelet-Bükk Tájegység működésének vizsgálata	Intézkedést igénylő megállapítás, javaslat nem történt	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	
Belső ellenőrzés 1037/3/2023.	A BNPI kommunikációs tevékenységének vizsgálata a jogszabályok és a belső eljárásrend alapján	Intézkedési terv elkészítése lett előírva, mely elkészült.	Az ÖKNO a jelenlegi ügyrendjének aktualizálását, valamint kiegészítendően ellenőrzési nyomvonalát léptesse hatálybalegkésőbb 2024. január 1-től.a 11.2.3. fejezetben leírtak szerint a megjelenések javítása a két érintett honlapra vonatkozóan (www.karpatiborzderes.com, www.bukkvidekgeopark.hu).	
Belső ellenőrzés 1726/4/2023.	A Bükki Csillagda működtetésének vizsgálata	Intézkedést igénylő megállapítás, javaslat nem történt	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	

Ellenőrzést végző szerv neve Ellenőrzés ügyiratszáma	Ellenőrzés címe, tárgya, ellenőrzött időszak	Ellenőrzési jelentés javaslatai	Intézkedési terv intézkedések leírása és végrehajtásának határideje	Végrehajtott intézkedések, esetleges elmaradás indoka
Belső ellenőrzés 1913/5/2023	A BNPI működtetése során bevezetett energiahatékonysági intézkedések vizsgálata	Intézkedést igénylő megállapítás, javaslat nem történt	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	
Belső ellenőrzés 2465/6/2023	A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság alaptevékenysége körében történő feladatvégzés vizsgálata	Intézkedést igénylő megállapítás, javaslat nem történt	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	
Belső ellenőrzés 3142/7/2023.	A belső ellenőrzés Dél-Borsod Tájegységben folytatott mezőgazdasági tevékenység utóellenőrzése	Intézkedést igénylő megállapítás, javaslat nem történt	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	

Ellenőrzést végző szerv neve Ellenőrzés ügyiratszáma	Ellenőrzés címe, tárgya, ellenőrzött időszak	Ellenőrzési jelentés javaslatai	Intézkedési terv intézkedések leírása és végrehajtásának határideje	Végrehajtott intézkedések, esetleges elmaradás indoka
Belső ellenőrzés 3143/8/2023.	A BNPI 2023. évi 1. féléves munkába járásának ellenőrzése	Intézkedési terv elkészítése lett előírva, mely elkészült.	Intézkedési terv készítése javasolt a következő területeken: • A Közszolgálati szabályzat (525/1/2020.) 53.§-ban a költségtérítés összegének törlése és a „mindenkor hatályos jogszabályi előírások és a vonatkozó belső igazgatói utasítások szerinti" vagy annak megfelelő megfogalmazás használata. • A saját gépjármű munkába járáshoz történő használatának kérelmében, valamint az elszámolásokban szükséges a pontos címek használata az indulási és érkezési pontok esetében, mert csak így állapítható meg a jóváhagyott távolság és kifizetés megfelelősége. • A használandó nyomtatványokat szükséges felülvizsgálni a megállapítások szerint és kiegészíteni a II.2.3-ban foglalt nyilatkozattal. Az elkészített nyilatkozatokat szükséges a belső szabályzatokon átvezetni	
Belső ellenőrzés 4027/9/2023.	BNPI közérdekű adatokra vonatkozó feladatainak ellenőrzése	Intézkedési terv elkészítése lett előírva, mely elkészült.	A belső ellenőrzés intézkedési terv készítési kötelezettséget a vizsgálat kapcsán a jelentés II..3.1. pontjában foglaltak alapján, a honlapon teljesített közzététel kiegészítése, valamint	

Ellenőrzést végző szerv neve Ellenőrzés ügyiratszáma	Ellenőrzés címe, tárgya, ellenőrzött időszak	Ellenőrzési jelentés javaslatai	Intézkedési terv intézkedések leírása és végrehajtásának határideje	Végrehajtott intézkedések, esetleges elmaradás indoka
			ehhez kapcsolódva a belső feladatterv felülvizsgálata területén javasolja.	
Belső ellenőrzés 4272/10 /2023	A központilag bevezetett Személyügyi nyilvántartó rendszer bevezetésének és működtetésének vizsgálata	Intézkedést igénylő megállapítás, javaslat nem történt.	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	
Belső ellenőrzés 4273/11 /2023	LIFE16 NAT/IT/000245 LIFE40akForests nemzetközi pályázat vizsgálata	Intézkedést igénylő megállapítás, javaslat nem történt.	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	
Belső ellenőrzés .	Tölgyes LIFE pályázat ellenőrzése (LIFE16 NAT/IT/000245)	Az ellenőrzés folyamatban van.		

15.2. Külső ellenőrzés

Ellenőrzést végző szerv neve; Ellenőrzés ügyiratszáma	Ellenőrzés címe, tárgya, ellenőrzött időszak	Ellenőrzési jelentés javaslatai	Intézkedési terv intézkedések leírása és végrehajtásának határideje	Végrehajtott intézkedések, esetleges elmaradás indoka
Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztály 968/66/2023	A Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztálya az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 98.§, és a 99.§ foglaltak alapján a 05-653300-205 kódszámú vadászterületen vadászatra jogosult a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság átfogó ellenőrzését rendelte el.	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	-	-
AM Ellenőrzési Főosztály 4113/2022	A Bükki Csillagda megvalósulásához kapcsolódó gazdasági folyamatok ellenőrzése	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	-	-
AM Ellenőrzési Főosztály 3412/2023.	A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság ellenőrzése, ezen belül a büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	-	-

Ellenőrzést végző szerv neve; Ellenőrzés ügyiratszáma	Ellenőrzés címe, tárgya, ellenőrzött időszak	Ellenőrzési jelentés javaslatai	Intézkedési terv intézkedések leírása és végrehajtásának határideje	Végrehajtott intézkedések, esetleges elmaradás indoka
	rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló 44/2011. (III.23.) Korm. rendelet szerinti beszerzések ellenőrzéseellentételezésének rendjéről szóló 44/2011. (III. 23.) Korm. rendelet szerinti beszerzések ellenőrzése			
Heves Vármegyei Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály Tb. Ellenőrzési és Nyilvántartási Osztály	Társadalombiztosítási szakellenőrzés 2018.11.01 - 2023.10.31 időszakra	az ellenőrzés folyamatban van 2023-ban		
Állami Számvevőszék 3783/2023	Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv által teljesített dologi kiadás szabályszerűségének rapid ellenőrzése", valamint „Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv által teljesített felhalmozási célú kiadás szabályszerűségének	az ellenőrzés jelentése áthúzódott 2024. évre		

Ellenőrzést végző szerv neve; Ellenőrzés ügyiratszáma	Ellenőrzés címe, tárgya, ellenőrzött időszak	Ellenőrzési jelentés javaslatai	Intézkedési terv intézkedések leírása és végrehajtásának határideje	Végrehajtott intézkedések, esetleges elmaradás indoka
	rapid ellenőrzése			
Heves Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Munkaügyi és Munkavédelmi Főosztály HEM/01/2181/2023	BNPI 2022. évi lezárult országos közfoglalkoztatási program támogatásának utóellenőrzése 2022.03.01-2023.02.28 időszakra	az ellenőrzés mindent rendben talált		-
Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft. –	Folyóparti élővilág egykor és napjainkban SKHU/1902/1.1/037 című projektnél közbenső helyszíni ellenőrzés a projekt megvalósulásának szabályszerűségi és pénzügyi ellenőrzése. 2020.11.01-2022.10.31.	Intézkedést igénylő megállapítás, javaslat nem történt	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	-
Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft. –	Folyóparti élővilág egykor és napjainkban SKHU/1902/1.1/037 című projektnél záró helyszíni ellenőrzés a projekt megvalósulásának szabályszerűségi és pénzügyi ellenőrzése. 2022.11.01-2023.10.15.	Intézkedést igénylő megállapítás, javaslat nem történt	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	-
Miniszterelnökség Környezeti és Energiahatékonysági Operatív	Záró Helyszíni Ellenőrzés A hosszú távú természetvédelmi területkezelés infrastrukturális feltételeinek megteremtése a	Támogató tartalmú jelentés.	Intézkedési terv készítésére nem volt szükség	-

Ellenőrzést végző szerv neve; Ellenőrzés ügyiratszáma	Ellenőrzés címe, tárgya, ellenőrzött időszak	Ellenőrzési jelentés javaslatai	Intézkedési terv intézkedések leírása és végrehajtásának határideje	Végrehajtott intézkedések, esetleges elmaradás indoka
Programokért Felelős Helyettes Államtitkárság KEHOP/62-10/2023-ME	Dél-Hevesi Tájegységben című projektnél			

16. Éves munka legfontosabb elemeinek összefoglalása

2023-at ugyancsak az új kihívásokhoz történő **alkalmazkodás** jellemezte. A klímaváltozás, a háborús helyzet, az inváziós fajok térhódítása mind-mind megoldandó feladatként jelentkeztek.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság 2023-ban a szakmai-gazdasági tevékenységei erőteljes felügyelete mellett megőrizte költségvetése egyensúlyát. A fegyelmezett gazdálkodás, a munkatársak elhivatottsága eredményezte, hogy ebben az esztendőben is sikerrel teljesítettük alapfeladatainkat, az újonnan felmerülő és növekvő egyéb elvárásoknak eleget tettünk.

A háborús veszélyhelyzet folyamatos meghosszabbításával járó szigorú jogszabályi változások, az energiaár robbanás következtében az energiaköltségek a többszörösére ugrottak, az álláshely elvonás, zárolások, egyre szigorúbb tilalom elrendelése és nem utolsó sorban a gazdasági szervezet feladatellátásának bővülése, mind erőteljes kihívásként jelentkeztek. Az Igazgatóság gazdasági szervezete január 1-től új feladattal bővült, az Állami Ménesgazdaság Szilvásvárad tekintetében ellátja a gazdasági feladatait az állományába tartozó munkatársakkal, a munkamegosztás és felelősségvállalás rendjét tartalmazó munkamegosztási megállapodásban meghatározott helyen és módon. Az Igazgatóság és a Ménesgazdaság közötti munkamegosztási megállapodás alapján került ellátásra a feladat. Ennek ellenére a növekvő szakmai feladatainkat kevesebb létszámmal és költséggel, a nehézségek árán is, de megoldottuk. Erre a munkatársak elhivatottsága, erőn felüli teljesítése eredményeként volt lehetőség. Sajnos az elmúlt évhez képest azt tapasztaltuk, hogy még erőteljesebb volt a munkaerő elvándorlás, fokozódott a fluktuáció.

Súlyos problémát jelentett év közben a 16 álláshely elvonása, az, hogy a gazdasági szervezet kibővült feladatellátásához nem kaptunk plusz létszámot, majd a december közepére tervezett Szeleta Park Látogatóközpont üzemeltetéséhez szükséges létszám hiánya. Látogatóközpont üzemeltetéséhez kért létszámot visszamenőleg 2023. december 1-i hatállyal megkaptuk, ezzel biztosítani tudtuk a teljes körű működést. Ezektől függetlenül is, feladataink egy részét külső szervezetek megbízásával, vállalkozói szerződésekkel kellett megoldanunk, azonban az optimális, szakmailag is megalapozott működéshez alaptevékenységeinket akkor tudjuk megfelelő elkötelezettséggel, színvonalon és módon ellátni, ha nem kényszerülünk az egyébiránt saját munkatársakkal is ellátható feladatok kiszervezésére.

2023-ban az előző években bevezetett új Szervezeti és Működési Szabályzata szerinti működés, az új szervezeti rendnek megfelelően aktualizált szabályzatok és belső utasítások, ügyrendek alkalmazása a gyakorlatban is jól bizonyított, immáron a napi rutin részévé vált. A szabályzatokat, utasításokat és az új ügyrendeket belső ellenőrzés keretében folyamatosan felülvizsgáljuk, az így szerzett működési tapasztalatokkal aktualizáljuk.

Egyre hangsúlyosabb erőforrásokat biztosítunk az **élőhely- és fajmegőrzési** programjaink végrehajtásához, melyek közül kiemelhetők a hegyi rét kezelések, alföldi gyepjeink fenntartó kezelése és rekonstrukciója, a vizesélőhelyek fenntartása, a fokozottan védett madárfajok megőrzése érdekében folytatott feladatok, a visszatelepülő nagyragadozók társadalmi konfliktusainak elkerülése érdekében végzett megelőző és ismeretterjesztő tevékenységek.

Fajmegőrzés terén jelentősek a fokozottan védett madárfajainkkal kapcsolatos védelmi tevékenységek (*például parlagi sas, békászó sas, kerecsensólyom, kék vércse, vándorsólyom, szalakóta*), a megvalósult *kétéltű* átjárók karbantartása, illetve az új kétéltű szaporodóhelyek kialakítása. Számos esetben hatósági korlátozást kezdeményeztünk például a *fehérhátú harkály* vagy

fokozottan védett *ragadozómadár-fajok* fészkelésének védelme érdekében. 2023-ban először kértünk korlátozásokat a fokozottan védett *haris* élőhelyeinek megőrzésére.

A hazánkban csak Kácson élő *fekete bödöncsiga* állományának, egyben **a Kárpát-medence legértékesebb vízicsiga-élőhelyének** megóvása érdekében a langyosvizű forráscsoportokat magában foglaló, jelentős anyagi ráfordítással általunk megvásárolt ingatlant 2022-ben vagyonkezelésünkbe vettük. Ezáltal lehetőségünk nyílik a különleges természeti kincsek megőrzésére, így az unikális vízicsiga-közösségek mellett hazánk legnagyobb épületlakó kis patkósorrú denevérállományának megmentésére is. 2021 őszétől a langyosvizes forrás alatti patakszakaszon megkezdtük a veszélyeztető vörösszárú süllőhínár (*Myriophyllum rubricaule*) eltávolítását, mely tevékenységet 2023-ban is végeztük és több éven át folyamatosan folytatni is szükséges. Megkezdtük az élőhely védelmére tervezett tevékenységek pályázati előkészítését. Az érintett forráscsoport és az általuk táplált csigás patakszakasz védetté nyilvánítási eljárást megalapozó tanulmányt elkészítettük. A védett terület mellett védőzóna kijelölését is szükségesnek itéltük a dokumentációban.

Az **inváziós fajok visszaszorítása** a teljes működési területen egyre növekvő feladatot jelent. 2023-ban is folyamatosan végeztük intenzív felmérő, valamint kezelési tevékenységünket. A *bíbor nebáncsvirág* esetében több ponton sikerült teljesen felszámolni a bükki állományokat, valamint folytattuk a selyemkóró, a Szosznovszkij medvetalp és a mirigyes bálványfa visszaszorítását. A *bíbor nebáncsvirág* visszaszorításának tevékenységbe civil résztvevőket is sikerült bevonni a Tarnalázbérci tájegységben.

2023-ban is részt vettünk erdőtervezések folyamatában. Folyamatos egyeztetéseket folytattunk az állami erdőgazdálkodókkal a **Tarnaleleszi és Szécsényi erdőtervezési körzet** tekintetében.

A **nagyragadozók** állományának és életnyomainak megfigyelése egyre több információt szolgáltat a faj jelenlétével kapcsolatban. A 2023-as év megfigyelései a farkas állományának stagnálását, inkább csökkenését mutatja. Egyre több feladatot jelent számunkra a vad- és haszonállatok nagyragadozóknak tulajdonított támadásának kivizsgálása, és a társadalom, a sajtó tájékoztatása. A lakosságot, gazdálkodókat évek óta folyamatosan, szakszerűen informáljuk és konkrét segítséget is nyújtunk. Indokolt igény és gazdálkodói közreműködés mellett villanypásztorokat biztosítottunk megelőzési céllal, a bejelentett eseteket kivizsgáljuk. Az elmúlt időszak támadásait helyszínelve szemrevételezéssel, majd genetikai vizsgálatokkal is alátámasztva megállapítható, hogy annak jelentős részét kutyák követték el.

A **Natura 2000** területek megfelelő állapotát **fenntartási tervek** biztosítják, melyből jelenleg 61 db áll rendelkezésre és ad iránymutatást. A tárgyévben a „Bükk hegység és peremterületei" (HUBN10003) különleges madárvédelmi terület terve került elfogadásra az Agrárminisztérium Természetmegőrzési Főosztály Szakmai Bizottsága részéről. „A Vidékfejlesztési Program megvalósítását szolgáló Technikai Segítségnyújtás Projekt" keretében az igazgatóság az alábbi Natura 2000 fenntartási tervek aktualizálását végzte el:

HUBN10004 Hevesi-sík
HUBN20044 Recski Hegyes-hegy
HUBN20047 Mátra északi letörése
HUBN20049 Mátrabérc - Fallóskúti-rétek
HUBN20051 Nyugat-Mátra

A tervdokumentációk egyeztetése, benyújtása a 2024. évben tervezett.

A Natura 2000 területeket érintő hatósági/szakhatósági ügyekben (más célú hasznosítás, művelésből való kivonás, telephely-engedélyezés, telephelybővítés, erdészeti eljárások) megkeresésre számos esetben adtunk szakvéleményt az érintett természetvédelmi hatóságok számára.

A **Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszert** (NBmR) jelentős adathalmazzal gyarapítottuk: 14 védett és 5 inváziós edényes növényfaj monitorozása, gombaközösségek, gerinces *(pannon gyík, madárfajok, denevérfajok, ürge, kisemlősök)* és gerinctelen állatfajok *(egyenesszárnyúak)* felmérése. 1 élőhely-térképezési kvadrát (Abasár), 1 fás társulás és 5

gyeptársulás monitorozása, 8 db közösségi jelentőségű erdős és 3 db gyepes élőhely felmérése extenzív adatlapokkal.

Az élettelen természeti értékek felmérése is folytatódott. Elkészült két település egyedi tájérték katasztere.

Folytattuk a **településrendezési** tervek felülvizsgálatának véleményezését, 2023-ban összesen 133 településről érkeztek a településrendezési tervek felülvizsgálatával, illetve módosításával, továbbá a településfejlesztési koncepcióval és az integrált településfejlesztési stratégia készítésével, véleményezésével kapcsolatos megkeresések.

Barlangvédelmi feladataink keretében öt barlangban végeztünk állagmegóvási, helyreállítási munkát, együttműködési megállapodás alapján. Igazgatóságunk bioszpeleológiai kutatást folytatott a szlovák Pavol Jozef Šafárik Egyetem Kassai Természettudományi Kara közreműködésével, amely egy megállapodás keretén belül az Anna-, Létrási-vizes-, Szent István-, Szamentu-, Vesszős-gerinci-barlangban, gerinctelen faunájának kutatására vonatkozott.

Védett gyepterületeink fenntartását **őshonos állatállományunk** segítségével végezzük, ami egyben jó alapot teremt az állami génmegőrzési feladatain ellátásához is. **A Dél-hevesi Tájegységben magyar szürke és kárpáti borzderes szarvasmarha** gulyák, a **Dél-borsodi tájegységben furioso-north star lovakkal**, valamint **magyar tarka és kárpáti borzderes szarvasmarha gyulyák** legeltetésével oldottuk meg a gyepterületek kezelését.

2023-ban tovább folytattuk a **furioso-north star** lófajta megőrzési programját, jelentős eredményeket értünk el fogathajtó versenyeken, résztvettünk díjugrató versenyeken valamint kiállításokon mutattuk be a legjobb egyedeket.

A **kárpáti borzderes szarvasmarha génmegőrzési mintaprogramja** a 2023. évben lezárult. Összegezve a mintprogram során elért eredményeket elmondhatjuk, hogy, az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő kárpáti borzderes szarvasmarha állományt nem csak mennyiségben, de minőségben is fejleszteni tudtuk. A gyulyák napi ellátásához szükséges alapfeltételeket, mind a tarnaszetmiklósi, mind a Batúz-tanyai állattartó telepünkön biztosítani tudtuk. Célunk, hogy a jövőben olyan borjak szülessenek, melyek fontos szerepet fognak játszani a fajta tenyésztésében. Kimagasló eredmény, hogy egyrészt az elmúlt évek felméréseinek, másrészt az elvégzett genetikai vizsgálatok, elemzések kapcsán immáron, olyan fontos információk állnak rendelkezésre, melyek közép és hosszútávon jelentős segítséget nyújthatnak a fajta tenyésztési koncepciójának összeállításában és végrehajtásában. Kijelölésre kerülhetnek a nukleusz állomány egyedei. A bikavonalak feltérképezésével, valamint az A2-es genotípus vizsgálatok eredményeivel fontos információk állnak rendelkezésre az elkövetkező időszak célpárosítási tervének összeállításához, megvalósításához.

2023-ban 2494,2773 hektár területre adtunk be egységes területalapú támogatási kérelmet. 2021-ben beadott AKG pályázatunk eredményes volt, így a 2023. évben 794,1092 hektáron Alföldi madárvédelmi szántó, és 1574,4463 hektáron Alföldi madárvédelmi gyep program végrehajtását végeztük el kettő tájegységünket érintően.

Igazgatóságunk három vadászterületen folytat vadgazdálkodóként **természetvédelmi vadállomány-szabályozást**. Általánosságben elmondható, hogy a 2022. évi adatokhoz képet a 2023. évben vaddisznóállományban növekedés tapasztalható, ezért fő feladatunk volt és lesz a jövőben is, hogy az állományt alacsony szinten tartsuk egyrészt a földön fészkelő madárfajok védelme, és a mezőgazgasági vadkárok megelőzése érdekében.

Birtokpolitikai feladataink keretében a 2023. évben a Bükki Nemzeti Park Igazgatóságnál haszonbérleti pályázat nem került meghirdetésre. A beérkező igények alapján, pályáztatás nélkül, folyamatosan végeztük az 5 ha alatti területekre vonatkozó haszonbérleti szerződések kötését. 2023. évben 7 db, 5 ha alatti területre vonatkozó szerződés került megkötésre. A 2023. december 31-én lejáró 5 ha alatti területekre 18 db új szerződést kötöttünk 71,8378 ha vonatkozásában. 5 ha feletti területekre a minisztérium iránymutatása alapján 75 db, egy évre szóló megbízási szerződést

kötöttünk 2 556,0792 ha-ra vonatkozóan. Természetvédelmi kijelölés útján 81 db szerződést kötöttünk 9 052,5357 ha-ra vonatkozóan. A 2023. évben 3 db szerződést megszüntettünk, mert a haszonbérlő családi és életkörülményeiben olyan tartós változás állt be, amely a haszonbérleti szerződésben vállalt kötelezettségei teljesítését akadályozta.

Kiemelt feladatunk a jövő (és a jelen) generációinak szemléletformálása, így **környezeti nevelési programok, természetiskolai foglalkozások** lebonyolítása, oktatási programcsomagok kidolgozása és végrehajtása, nyári természetvédelmi táborok szervezése, tanösvények, terepi bemutatóhelyek fenntartása és fejlesztése. A tudományos ismeretterjesztést és a szakember utánpótlás-nevelést erősíti a felsőoktatásból érkező szakdolgozók bevonása, a társadalom környezeti tudatosságának növelését pedig a természetvédelmi önkéntes munkalehetőségek megszervezése. A bemutatási tevékenységünket szolgálják a természetvédelem jeles napjaihoz kötődő rendezvényeink, valamint együttműködéseink más szervezetekkel, így például a salgótarjáni Balassi Bálint Könyvtárral, akik több alkalommal is igénybe vették a természetiskolai mobilprogramunkat, a Vidra Verdát vagy a pásztói Mikszáth Kálmán Gimnáziummal, ahol egy új, természetismereti előadássorozat valósulhatott meg.

Fontos feladatunk a **Bükki Csillagoségbolt-park** szakmai feladatainak elvégzése, valamint a földtani értékek bemutatása és az UNESCO Globális Geoparkok Hálózatához való csatlakozásunk érdekében a **Bükk-vidék Geopark** munkaszervezetének működtetése. Közreműködésünk a szlovák-magyar határon átnyúló Novohrad-Nógrád Geopark tevékenységében, kiemelten az Ipolytarnóci Ősmaradványoknál, ami a geopark beléptetőkapujaként is funkcionál.

Ökoturisztikai feladataink között fontos bemutatóhelyeink működtetése és fejlesztése, a **Nemzeti Parki Termékek**, helyi termékek fejlesztése és támogatása, szálláshelyeink üzemeltetése. Aktív szakmai kapcsolatot ápolunk az ökoturisztikai és turisztikai szervezetekkel, működési területünk településeinek önkormányzataival.

Különösen jelentős a természeti értékek népszerűsítése-bemutatása érdekében az Igazgatóságunk – kiemelten a Természetvédelmi Őrszolgálattal együttműködésében – által végzett kommunikációs tevékenység, amely a honlapunkon és közösségi oldalainkon jelenik meg, több mint 27 ezer főt számláló követőtáborunk nagy megelégedésére.

A **Bükki Csillagda** 2022 tavaszán nyitotta meg kapuit, mely azóta is nagyszámú látogatót vonz. Az első évben 51 ezer vendéget fogadott, 2023-ban 36 ezret, így 2024-ben – reményeink szerint – már a 100 ezredik látogatót is megünnepelhetjük. A csillagászati központunkban a tudomány-élmény-interakció hármasának központba állításával nappal és éjszaka is olyan egyedülálló élményben részesülnek a látogatók, amely hazánkban csak itt elérhető. Fontos feladatunk, hogy a jelentős érdeklődést a következő években is fenn tudjuk tartani és a látogatókat kiemelt színvonalon kiszolgálni.

Kiemelt feladat volt 2023-ban a kötelező NTAK-adatszolgáltatás megoldása is, amit a Csillagda esetében már a nyáron el kellett kezdeni, és azóta is zökkenőmentesen működik, köszönhetően jól működő honlapcsaládunknak. 2024 év elejétől az Ipolytarnóci Ősmaradványok és a két, lillafüredi barlangunk is NTAK-adatszolgáltatás köteles.

A 2023-as évben a látogató- és bemutatóhelyeink látogatószáma elérte a 210 ezer főt a decemberben megnyitott miskolci Szeleta Park Látogatóközpontot is beleszámítva. Ez az eredmény főként a helyszíneinken odaadó, felelősségteljes munkát végző munkatársaknak köszönhető. Kérdőíveinkben követhető visszajelzések alapján a látogatóink elégedettek kollégáink figyelmességével, szaktudásával, vendégekhez való hozzáállásával.

Az ökoturisztikai szolgáltatások, a környezeti nevelési programok és a közösségi felületeink adnak lehetőséget arra, hogy az Igazgatóság munkájáról szélesebb társadalmi környezetben véleményt tudjanak formálni. Ezek alapján büszkék vagyunk arra, hogy 2023-ban is közel negyed millió ökoturisztikai szolgáltatást igénybevevőt regisztrálhattunk. Közösségi csatornáinkon (honlap,

fb, instagram, youtube) több mint 2 millió felhasználó fordult meg és a környezeti nevelési programjainkon 23 és félezer fő jelent meg.

2023-ban előkészítettük a **Bükk-vidék Geopark** UNESCO Globális Geoparkok Hálózatához való csatlakozásunk előrehaladási dokumentációját, melyet a Geopark Magyar Nemzeti Tanács véleményezése után augusztus közepén a Magyar UNESCO Nemzeti Bizottság közreműködésével megküldtünk az UNESCO Globális Geopark Hálózat Titkársága felé. A beküldött előrehaladási dokumentumot az UNESCO Globális Geopark Hálózat Tanácsa marokkói Marrakeshben megtartott 8. ülésszakaszán támogatta. Ezt követően a Tanács Főtitkára a támogatott pályázatot az UNESCO Végrehajtó Tanács következő, 219. ülésszakaszának (2024. március 13-27.) napirendjére tűzte. A Végrehajtó Tanács jóváhagyásával az UNESCO Globális Geoparkok száma 195-ről 211-re emelkedik, 48 országban. Reményeink szerint ezzel hazánkban a Bükk-vidék Geopark, a Novohrad-Nógrád és a Bakony-Balaton Geopark után harmadikként viselheti ezt a nemes és kitüntető címet.

Alapfeladataink mellett számos hazai és nemzetközi **pályázatot** menedzselünk. A pályázatok jó lehetőséget nyújtanak arra, hogy költségvetési és saját forrásaink korlátai miatt a fedezet nélküli, nem megvalósítható, de természetvédelmileg indokolt tevékenységeink pénzügyi hátteréül forrásokat tudjunk bevonni. Ezáltal a természetvédelmi feladataink körét tovább bővíthetjük, tevékenységeinket infrastrukturális beruházásokkal és eszközbeszerzéssel tudjuk hatékonyabbá tenni.

Egy **GINOP** pályázatunk, két **KEHOP**, három előkészítéses **KEHOP** projektünk és egy **Interreg** projektünk zárása történt meg 2023-ban. Az elszámolások, a szakmai jelentések elfogadása, a projektek zárása 2024 első negyedévében zajlanak. A Túzok **LIFE** projektünk fmeghosszabbításra került 2024. október 31-ig. **A tölgyes és a gyepes LIFE projektjeink** megvalósítása folyamatos. A 2022-ben megkezdett **kerecsen LIFE** projektünkben 2023-ban megkezdődött az aktív munka. 2023. tavaszán indult **két új INTERREG és egy HORIZON** pályázatunk. Folyamatosan végezzük a pályázatainkkal kapcsolatos feladatokat. **Új KEHOP PLUSZ, Interreg és LIFE** pályázatokat készítünk elő és nyújtunk be pályázati lehetőségekre önállóan vagy hazai/külföldi partnerszervezetek bevonásával, elsősorban élőhelyvédelmi és fajmegőrzési, illetve bemutatási/ökoturisztikai területeken.

Az SDA DMS Zrt. által fejlesztett, tanúsított **Poszeidon EKEIDR Irat- és Dokumentumkezelő Rendszer** alkalmazásával 2022. október 3-tól bevezettük a teljesen elektronikus, hiteles dokumentumkezelést. A munkatársak már a dokumentumkezelő rendszerben kapják meg a bejövő irataikat hiteles elektronikus okirat formájában, a kimenő iratok jóváhagyása, köröztetése, aláírása és címzett részére megküldése szintén a programban, elektronikus formában történik. Papír alapú iratokat csak akkor használunk, ha feltétlenül szükséges, de ezeket is hiteles elektronikus másolatként feltöltjük a Poszeidon rendszerbe a Másolatkészítési Szabályzatunknak megfelelően.
Teljes ügyiratforgalmunk csaknem 20 000 db irat, amiből 606 db irat már hiteles elektronikus dokumentumként, 2202 irat pedig teljes mértékben elektronikus felületen került köröztetésre, illetve elektronikus kiadmányozásra és kiküldésre - 2023-ban."

A bevezetéssel járó teendők nagy többlet munkaterhet jelentettek/jelentenek az ezért felelős munkatársak számára, mely az alábbiakból adódott: a program és dokumentációjának tanulmányozása, az ügyviteli folyamatok kidolgozása, tesztelése, az egyeztetés a fejlesztőkkel, az összes felhasználó oktatása, részükre oktatási és segédanyagok készítése, folyamatos segítségnyújtás a program használatában.

A területi munkára hangsúlyt fektető **tájegységi modell** szerinti munkaszervezés a napi rutin részévé vált. **Természetvédelmi őrszolgálati** tevékenységünk hatékonyságát tovább növeltük, az

őrszolgálat tagjai gyakorlatilag az igazgatóság teljes tevékenységi körének megvalósításában részt vesznek. Ennek támogatás érdekében új képzéseket szerveztünk számukra.

Az Igazgatóság jelentős **kapcsolatrendszert** alakított ki a természetvédelemmel kapcsolatban álló hazai és külföldi oktatási, kutatási intézményekkel, civil szervezetekkel, az őshonos haszonállat génmegőrzés terén az érintett tenyésztő szervezetekkel. A Debreceni Egyetem Természetvédelmi Biológia Kihelyezett Tanszékeként működünk. A Bükk-vidék Geopark munkaszervezeteként több olyan kulturális és oktatási intézménnyel is együttműködési megállapodást kötöttünk, mely segíti a Bükk-vidék Geopark jövőbeli fenntartását és működését. A Geoparki tevékenység során számos külföldi Geoparkkal sikerült jó kapcsolatot kialakítanunk, szakmai programokat terveznünk, mely közös pályázat benyújtását is jelentette.

Feladataink ellátásában nemcsak hazai partnerekkel, hanem **külföldi természetvédelmi szervezetekkel** is együttműködünk, közös kutatási és monitorozási programok, konferenciák, együttes pályázatok révén. Partneri körünk egész Európára kiterjed, tagjai vagyunk az **EUROPARC** szövetségnek és alapítói annak Kelet- Közép Európai Szekciójának. Kutatási együttműködési megállapodást kötöttünk több külföldi intézettel, mely együttműködés keretében értékes új adatokat kapunk, osztunk meg természetvédelmi kezelési feladataink ellátásához is, mint például a nagyragadozók védelme, a Kárpáti Régió bennszülött flórájának megőrzése vagy a bükki barlangok egyedülálló faunájának kutatása terén. Az elmúlt évek során kapcsolatot alakítottunk ki a **Kulturweit** nemzetközi kulturális önkéntes szolgálattal foglalkozó szervezettel, mely az **UNESCO** német bizottságának alszervezete. Ennek eredményeként **a Bükk-vidék Geopark** területén már több turnusban fogadtunk önkénteseket.

17. Fontosabb célkitűzések a következő évre

Az Igazgatóság 2020-2030-ig szóló középtávú stratégiája meghatározza azokat a célkitűzéseket, melyek alapján kijelöljük a rövid távú, 2024. évre vonatkozó operatív tevékenységeink irányát. A feladatok tervezésénél a háború okozta gazdasági nehézségeket és a klímaváltozás hatásait kiemelten figyelembe vettük. Az év egyik kiemelt feladata az új pályázati ciklusra történő felkészülés, a projektek tervezése és a pályázatok benyújtása, hiszen ezek sikeressége alapvetően határozza meg 2030-ig szóló stratégiai terveink megvalósítását.

17.1. Alapfeladataink hosszú távú célkitűzéseinek megfelelő éves program

Az alapértékként meghatározott küldetésünk változatlan: *„A természeti értékek megóvását táji léptékben megvalósító, az ökológiai rendszereket működésükben és kapcsolataikban megőrző, az ökológiai hálózat fennmaradását, a biológiai sokféleséget fenntartó és megőrző, tudatos természetvédelmi, szemléletformálási tevékenység."*

Továbbra is elsődleges feladatunk a természeti értékek védelme, őrzése, a veszélyeztető tényezők felmérése, megelőző, stabilizáló és fenntartó intézkedések megtétele. Kiemelt szerepet kap a fajok és élőhelyek jobb állapotba helyezése.

A természetvédelmi eljárásokban, a hatósági megkeresésekre adott válaszokban egyre hangsúlyosabban kell érvényesíteni a természetvédelem érdekeit. Az előttünk álló új pályázati ciklusban várhatóan újabb megkeresések érkeznek a fejlesztési elképzelések terén, melyek védett területeket érintenek.

A szervezett programjaink, túráink, látogatóközpontjaink, bemutatóhelyeink nagy szerepet kapnak a környezeti nevelésben és ökoturisztikában. Számolnunk kell azzal a ténnyel, hogy a társadalom, a családok anyagi helyzete korlátozza ezen ismeretátadások, élményelemek igénybevételét. A szakmai tevékenységen túl feladatunk a látogatottság szinten tartása és a saját bevételek tervének teljesítése, hiszen ez utóbbi kötségvetési egyensúlyunk alapfeltétele. Sajnos egyes természetvédelmi, állagmegóvási tevékenységek, üzemeltetési feladatok bevétel hiányában történő hátrasorolása egyre több problémát vetít előre.

A 2024. évre szóló természetvédelmi/szakmai tevékenységeink fő témacsoportjai:

1. Biológiai sokféleség megőrzése
2. Élő és élettelen természeti értékek megőrzése, jobb állapotba helyezése
3. Turisztikai és természetismereti oktatási infrastruktúra és programkínálat fejlesztése
4. Kiemelt jelentőségű természeti értékek monitorozása
5. Bükki földtani örökségünk és kezelésének, fejlesztésének UNESCO-s elismerése
6. Szilvásváradi Állami Ménesgazdaság gazdasági feladatainak ellátása

A fő csoportokon belül 2024. évre vonatkozóan az alábbi tevékenységelemeket emeljük ki:

a) fejlesztési elképzelések kidolgozása
   - indokolt természtvédelmi, ökoturisztikai és üzemeltetési fejlesztések meghatározása
   - igazodás a kiírt pályázatok feltételrendszeréhez
     (KEHOP Plusz, LIFE, Interreg, TOP Plusz és egyéb támogatási felhívások)
b) a génmentés, megőrzés, hasznosítás a haszonállat- és őshonos gyümölcsfajták esetében
c) természetvédelmi kezelési és Natura 2000 fenntartási tervek
d) fajmegőrzés, élőhely-fenntartás és kezelés / „igazgatósági" kiemelt fajok
e) erdőkímélő erdőgazdálkodás
f) látogató- és bemutatóhelyeink látogatószámának növelése
g) kommunikáció továbbfejlesztése, környezeti nevelés, információs csatornák kezelése
h) természetvédelmi őrszolgálat terepi jelenlétének fokozása

i) nemzeti parki értékeink, termékek széles körben történő megismertetése
j) Bükk-vidék Geopark aktivitásának fokozása
k) Bükki Csillagda működtetése, az érdeklődés fenntartása
l) Szilvásváradi Állami Ménesgazdaság gazdasági feladatainak megfelelő színvonalú ellátásához munkaerőelvonás a BNPI gazdasági szervezetétől, annak megoldására kockázatkezelési elemzés elkészítése

Alapfeladataink teljesítésére vonatkozóan eddig is komoly kihívást jelentett az engedélyezett létszámkeret, illetve annak elvonása. Az Igazgatóságnál okozott nehézségek kezelése is komoly kihívást jelent a környezetünkben érvényesülő magasabb bér miatt elvándorló munkatársak tekintetében. Ezt a körülményt fokozza az a tény, hogy a Szilvásváradi Állami Ménesgazdaság gazdasági feladatainak elvégzésére való kötelezéssel erre a feladatra létszámot nem kaptunk. Jelenleg kockázatos mértékűre növekedett a pénzügyi-számviteli dolgozók leterheltsége, ami már mindkét szervezet gazdálkodását veszélyezteti.

17.2. A háború okozta gazdasági nehézségek és a klímaváltozása negatív hatásainak kiegyenlítése

A háború okozta gazdasági nehézségek, a klímaváltozása hatásai továbbra is megnehezítik igazgatóságunk tevékenységeit.

Kiegyenlítésére igazgatói utasítással takarékossági intézkedések bevezetésére került sor. Ezen intézkedések megvalósultak, de a számszerű megtakarítás nem tudja ellensúlyozni azt az áremelkedést, amit szolgáltatás igénybevevőként és beszerzőként tapasztalunk.

A működés területén további szigorítások bevezetése válik szükségessé. A dologi kiadások csökkentése, az elvonások oly mértékű forráskivonást jelentenek, hogy az eddig végzett feladataink folytatását ellehetetlenítik. Egyre nagyobb problémát jelent nem csak alapfeladataink, hanem üzemeltetési kötelezettségeink teljesítése, különösen úgy, hogy minden területen jelentős áremelkedéssel szembesülünk. Csökkenteni vagyunk kénytelenek például a kártalanítási keretből eddig végzett tevékenységek folytatását. A vagyonelemeink karbantartásának évek óta történő elmaradása, és például a 12 évesnél idősebb átlagéletkorú gépkocsiállományunk működésben tartása romló vagyonállapotot okoz, ami a felelős gazdálkodásnak ellentmond.

A bevételi oldal fokozására tett erőfeszítéseink egyre kisebb ereménnyel járnak, tekintettel arra, hogy a társadalom és a családok anyagilag túlterheltté váltak, így az ökoturisztikai szolgáltatásokat egyre kevésbé veszik igénybe. Az eddig minden évben visszatérő intézmények, iskolák, óvodák nem tudják megfizetni a drasztikusan megemelkedett utazási költségeket, amivel hozzánk ellátogatnának és sajnos az energiaköltségekre tekintettel mi is kénytelenek voltuk kis mértékben árat emelni.

A klímaváltozás hatásait egyre több területen érzékeljük. A szükséges beavatkozások töredékét tudjuk elvégezni, azt, amit természetvédelmi őreink és kollégáink saját erővel, a még működő eszközökkel meg tudnak tenni, mert szolgáltatás igénybevételére nincs forrásunk.

Több, akár korábban pályázati keretből finanszírozott élőhelykezelés és fajmegőrzés fenntartásban egyre nagyobb lemaradással kell szembesülnünk.

Ebben a fejezetben szükséges megemlíteni azt az erdészetek részéről jelentkező nyomást is, melyet a klímaváltozás és a háború okozta energiaválság váltott ki. Az erdőgazdálkodók részéről fokozott igény mutatkozik a szociális és a hatósági áras tűzifa biztosítása érdekében tervezett erdészeti munkák engedélyeztetésére vonatkozóan. A kérések már védett területekre, vegetációs időben történő kitermelésre is vonatkoznak.

17.3. Új európai uniós fejlesztési ciklus előkészítő tevékenységei

A tájegységek és szakmai területek kiegyenlített fejlesztésének megvalósítását szem előtt tartva a korábbé évek tervezési szakaszaival, munkájával készítettük elő az alap projekt listát.

Az Igazgatóság éves célkitűzése a korábban meghatározott **uniós fejlesztési** elképzelések felülvizsgálata, majd a felhívásnak megfelelő kidolgozása. A háborús helyzet és a klímaváltozás olyan hatásokat váltott ki, melyek szükségessé teszik a korábbi tervek felülvizsgálatát, módosítását, a projektcsomag prioritásainak újraértékelését.
Eredeti elképzelésünket fenntartva legfontosabb projektjeink a vizes élőhelyek rekonstrukciójára vonatkoznak Dél-Borsodban, Dél-Hevesben és Hatvan környékén. Ezen előkészítésekre már megkötött támogatói szerződésünk van, így ütemesen haladunk az előkészítési szakasz feladataival.
Az újragondolt projektlistában elsőbbséget élveznek azon elképzelések, melyek egyrészt rövid időn belül megvalósulhatnak, másrészt a jelen gazdasági környezetben is látható, fenntartható eredményeket céloznak meg az élőhelyek és fajok jobb állapotba történő helyezése által - mérhető és jelentős indikátorértéket képviselve.

Jelen időszak kiemelt feladata egyrészt az újragondolt prioritási sor elején álló projektek előkészítésének meggyorsítása, másrészt azon projektek részleteinek kidolgozása, melyek rövid időn belül elindításra, megvalósításra kerülhetnek.

17.4. Az Igazgatóság szervezeti egységeinek kiemelt, éves számszerűsíthető célkitűzései

Az Igazgatóság aktuális feladatait a középtávú célkitűzések határozzák meg. A konkrét, részletes elemeket a szervezeti egységekre lebontott éves munkaterv tartalmazza. A módszer lehetővé teszi az év közbeni ellenőrzést, szükség esetén a korai beavatkozást, indokolt esetben a módosítást is, ami által az éves célok teljesítése kontrolláltan és ütemezetten haladhat.
A tavalyi évben bevált gyakorlatot követve idén is kijelöltük a szervezeti egységek feladatait, az abból kiemelt számszerűsíthető céljait, mely a jelentés végére került beillesztésre.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság elkötelezett a természeti értékek védelme iránt, kitartó munkálkodásunk megfontoltan, körültekintően halad előre a biológiai sokféleség megőrzése érdekében a társadalmi elvárások figyelembe vételével, a gazdaság fejlődésének természetkímélő alternatíváinak ösztönzése mellett, az aktív fenntartható turizmusra való törekvéssel, a környezeti nevelésnek olyan hangsúlyt adva, hogy tudjuk: a felnövekvő nemzedék jövőnk záloga.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai a nehézségek ellenére kitartással, hivatástudattal dolgoznak és alkalmazkodnak, legyőzik a nehézségeket, mert elkötelezettek természeti kincseink, kulturális örökségünk megőrzésben, azért, hogy a következő generáció is élje át azt a csodát, amit mi nap, mint nap megtapasztalunk a hegyek ormán, a dombok lejtőin, ég és föld alatt, a patakok mellett és a pusztaságon.

Eger, 2024. március 31.

Rónai Kálmánné
igazgató

Jogi és Igazgatási Osztály

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség
Hiteles elektronikus másolattá alakított papíralapú iratok, és egyéb elektronikus irat példányok csatolmányként történő feltöltése a Poszeidon rendszerbe.	Titkárság	A Poszeidon rendszerbe csatolmányként feltöltött összes, BNPI által hiteles elektronikus másolattá alakított papíralapú irat, és egyéb elektronikus irat példányok (db)	5.000
A hatályos jogi szabályozás alapján jogi tanácsadás a BNPI szervezeti egységei számára	BL, NK	Jogi tanácsadással érintett ügyek száma (db)	100

Természetmegőrzési Osztály

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség
Természetvédelmi szempontból szükséges kezelések és korlátozások előírása védett és Natura 2000 erdőterületeken.	KKr	ha	5.000
Természetvédelmi hatósági / szakhatósági eljárásokban való részvétel.	KKr	db	300
NBmR Gyepes-völgy 5 x 5 km négyzet élőhelytérképezése.	PA, KZS	ha	2.500
Erdőtervezés adatszolgáltatás végzése.	SJ	db	1
Élőhelyvédelmi Irányelv 17. cikk szerinti országjelentés elkészítésében közreműködés	ÉCS	jelölő fajok és élőhelyek száma	160
Természetvédelmi témájú előadások szervezése az egri Bródy Sándor Megyei Könyvtárban	HF	db	4
Naperőművek és napelemes parkok telepítésének véleményezése.	HS	db	8
Településrendezési tervek véleményezése.	KMCS, SZZS	db	50
Honlaphír/közösségi média hír elkészítése a BNPI honlapjára/közösségi média felületeire	TMO	db	10

Területkezelési és Birtokügyi Osztály

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség
2024. évben lejáró haszonbérleti-, és termőfölddel kapcsolatos hasznosítási kötelezettség teljesítésére irányuló megbízási szerződés újra kötése	CsT	ha	2.570
2025. évben lejárú haszonbérleti szerződések vonatkozásában megjelölni a természetvédelmi kijelölésnek megfelelő birtoktesteket.	CsT, HÁ	ha	5.816

Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség
Tematikus rendezvények szervezése és lebonyolítása a jeles napokhoz kapcsolódóan Bábakalács Természetiskolában, a Harkály Házban és a Szeleta Parkban	KNCS	folyamatos	folyamatos
A BNPI honlap család folyamatos aktualizálása	MCSE, VSZE	db	1
Nemzeti Park Védjegy pályázat lebonyolítása, új termelők bevonása	FA	alkalom	1
GEOfood termék védjegy pályázat kiírása, új termelők bevonása	GCS, FA	folyamatos	folyamatos
Régi/új bemutatóhelyeink, látogatóközpontjaink népszerűsítése (facebookon, hírlevélben, megjelenésekben, interjúk során stb.)	LK vezetők, ÖKNO	folyamatos	folyamatos
A látogató-/bemutatóhely facebook oldalán legalább heti 2 bejegyzés elhelyezése	Lk. vezető	bejegyzések száma db	80
Vendégelégedettségi kérdőív kitöltése, segítség a kitöltéshez látogatóhelyenként 300 db/év	Lk. vezető	online kitöltött kérdőívek száma	300 db
Saját rendezvény, esemény, szakvezetett túra szervezése	Lk. vezető	alkalom	3
Honlaphír/közösségi média hír elkészítése a BNPI honlapjára/közösségi média felületeire	ÖKNO	db	12

Pályázatkezelési Osztály

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség
KEHOP Plusz előkészítéses pályázat megvalósításának az indítása	MÁ, BG,	db	2
Új KEHOP Plusz projektek indítása	MÁ, CsZs, BG	db	3
Új INTERREG projekt indítása	HA	db	1
Honlaphír/közösségi média hír elkészítése a BNPI honlapjára/közösségi média felületeire	BSZG	db	12

Dél-Borsodi Tájegység

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség
Kisemlős védelmi tevékenység, kiemelten az endemikus magyar szöcskeegér (*Sicista trizona*) állományának megőrzése érdekében. A kutatási tapasztalatok beépítése a faj élőhelyét érintő földhasználattal kapcsolatos engedélyezési eljárásokba.	BP TŐSZ	munkanap	50
BMTK vizesélőhely-rekonstrukciós munkái vonatkozásában, a kivitelezés előkészítésével kapcsolatos egyeztetések	MJ, BS	munkanap	30
A Batúz-tanya tervezett éves állatállományának ellátásához szükséges mennyiségű, jó minőségű szálas takarmány és alaomszalma előállításának/ beszerzésének koordinálása (összehangolása a természetvédelmi kezelési feladatokkal)	DA, BMTK	bála	3.100 széna, 2.000 szalma
A DBTE természetvédelmi kezelési céljait szolgáló éves vadgazdálkodási terv készítése	LZ, KJ, NSZ	db	2
Az agrártámogatások előírásainak betartására vonatkozó ellenőrzésekben szakértőként történő közreműködés.	TŐSZ	munkanap	20
A BNPI vagyonkezelésében álló földterületek használatára vonatkozó szerződések természetvédlmi szakmai szempontjainak kidolgozása, a szerződésben rögzített gazdálkodói kötelezettségek ellenőrzés	TŐSZ	munkanap	20
Honlaphír/közösségi média hír elkészítése a BNPI honlapjára/közösségi média felületeire	TŐSZ	db	12

Dél-Hevesi Tájegység

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség
Kerecsen Life+ pályázat szakmai feladatainak ellátása.	TL	db	1
Biotikai adatok gyűjtése és adatbázisba rögzítése.	BP	db	10.000
Mesterséges költőhelyek, karbantartása, ellenőrzése.	SJ	db	600
Természetvédelmi szempontú saját vagyonkezelés megvalósítása.	BGy	ha	1.350
Természetvédelmi célú legeltetéses gyepkezelés megvalósítása.	SHÉ	ha	550

Kelet Bükki Tájegység

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség
Kisvizes élőhelyek felmérésének folytatása és ezekhez kapcsolódó adatgyűjtés, adatok leadása.	KBTE	nap	20
Védett területeken lévő vadászati létesítmények legalitásának ellenőrzése, vadászatra jogosulttal történő egyeztetése, természetvédelmi szempontból problémás létesítmények felszámoltatása.	KBTE	NR	Teljes felmérés
LECA projekt kapcsán (hiúz kimutatására tett kísérletek, egységes módszertan alapján) 70 UTM (2.5x2.5 km-es) vizsgálata a KBTE területén	KA - ÉT	nap	10
Intenzív biotikai adatgyűjtés a középtávon védelemre tervezett cserépváraljai „Lator-patak völgye" területén.	KA	db	1.000
„KBTE közös terepnapok" megtartása, lehetőség szerint a teljes őri állomány részvételével, rotációval az egyes őrkerületekben, melyek célja a több embert igénylő, speciális eszközökkel megvalósuló biotikai adatgyűjtések, illetve a különleges kezelést igénylő, kis kiterjedésű, értékes élőhelyeken természetvédelmi beavatkozások végrehajtása (KÉRA).	KBTE	nap	12

Mátrai és Tarna-Lázbérci Tájegység

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség
Vegetációs időbeli fakitermelések, természetvédelmi szempontból problémás erdei rakodókról a faanyag elszállításának kiemelt ellenőrzése, egyeztetések a gazdálkodókkal.	TE	db	10
Környezeti nevelési i programok megvalósítása a Harkály Házban.	MG	db	5

Adatgyűjtés, természetvédelmi irányelvek összeállítása a Szilvásváradi körzeti erdőtervezéséhez.	BCS	db	1
Részletszintű tárgyaláson való részvétel a Szilvásváradi körzeti erdőtervezésnél.	BCS	db	1
Honlaphír/közösségi média hír elkészítése a BNPI honlapjára/közösségi média felületeire (MCS és TLCS)	UL, BCs	db	24

Nógrádi Tájegység

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség
„Pannon legelők és kapcsolódó élőhelyek a PAF stratégia intézkedéseinek implementálásával történő hosszú távú megőrzése" LIFE17 IPE/HU/000018 – részvétel a projekt Nógrádi Tájegységben zajló részének megvalósításában (kézi cserjeirtás + inváziós növényfajok vegyszeres kezelése).	HK	ha	113,8
Adatszolgáltatás és természetvédelmi irányelvek megfogalmazása a Salgótarjáni Erdőtervezési Körzet erdőtervezéséhez	LI-NB	db	1
Középfeszültségű oszlopokon történő áramütések felmérése.	PF	db	700

Nyugat-Bükki Tájegység

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség (nap)
Fokozottan védett, telepesen fészkelő madarak állományfelmérése. UTM alapú madaras felmérések. Gyakorlati madárvédelmi tevékenységek.	NYBTE (PI)	nap	60
Élőhelykezelés tervezés/végrehajtás (Hideg-kút - fás legelő rekontrukciója - FR, Bükk-fennsíki rétkezelés - BA, PI, Győzedelmes hagyma kerítés - BA, Miklós-völgy, Ostoros-völgy - DG, Bükkzsérc: Kerek-domb - FR, Bél-kő - PI)	NYBTE	nap	80
Kisvizes élőhelyek felmérése, rekonstrukciója, békaátjárók karbantartása. Kétéltű és hüllő monitoring.	NYBTE (BJ)	nap	20
Szilvásváradi erdőtervezési körzet, 2024. évi erdőtervezés. Előkészületek a Felsőtárkányi körzet erdőtervezésére.	NYBTE (BA)	nap	100
Nagyragadozó monitoring végzése, kameracsapda hálózat üzemeltetése, adatok elemzése.	NYBTE (DG)	nap	100
Tervezett erdészeti beavatkozásokkal kapcsolatos jelölések, hagyásfák, bőhöncök visszajelölése.	NYBTE (DG)	nap	30

Üzemeltetési Osztály

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség
BNPI ingatlanállományának felmérése - preventív karbantartási terv készítése	LG, HSZA	db	1
Ingatlanállomány üzemeltetéséhez kapcsolódó szerződések felülvizsgálata - szerződés nyilvántartás létrehozása, szolgáltatói szerződések optimalizálása	LG	db	1
Feleslegessé vált gépek, berendezések selejtezése és értékesítése	LG, FBA	db	1

Pénzügyi és Számviteli Osztály

Célkitűzés	Felelős	Mennyiség egysége	Mennyiség
Éves képzési terv elkészítése a Kormányzati Képzésszervezési Központ által működtetett portálon.	VEA	db	1
Támogatói okirattal kapott források elszámolásának elkészítése.	MA	db	6

18. Mellékletek

A BÜKKI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG 2023. ÉVI KÖRNYEZETI NEVELÉSI STATISZTIKAI ADATAI									
Környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység	**korosztály/helyszín**	**létszám** *(összes/év)*					**modul-foglalkozás/ év**	**belépőjegy /modul ára**	**megjegyzés**
		fizetős (fő)	nem fizetős (fő)	regisztrált együtt (fő)	mennyiségi egység	összesen fő	db	tól-ig Ft/egység	
Szakvezetéses túra						1117			
gyalogos túra		967	141	1.108	50		53	900-6.500	
kerékpáros túra									
csónak-, kenu túra									
fotós/exkluzív túra		9		9	1		1	40.000	
Barlangi program, túravezetés		613	80	693	25	693	25	900-1.900	Szent István és Anna-barlang a látogató statisztikában van beírva
Természetiskola/óvoda						2963			
3-5 napos ottalvós saját helyszínen	- iskolai korosztály	819		819	11		33	900-1.000	
	- óvodás csoport								
3-5 napos bejárós saját helyszínen	- iskolai korosztály								
	- óvodás csoport	150		150	2		6	500-900	

A BÜKKI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG 2023. ÉVI KÖRNYEZETI NEVELÉSI STATISZTIKAI ADATAI									
Környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység	**korosztály/helyszín**	**létszám** *(összes/év)*					**modul-foglalkozás/ év**	**belépőjegy /modul ára**	**megjegyzés**
		fizetős (fő)	nem fizetős (fő)	regisztrált együtt (fő)	mennyiségi egység	összesen fő	db	tól-ig Ft/egység	
természetiskolai program	- saját helyszín	1.745	75	1.820	57		73	0-10.000	
	- külsős helyszín	144	30	174	9		9	10.000	
saját szervezésű szakmai napok						17.128			
nyíltnap, jeles nap	- saját helyszín		1.001	1.001	34		34		
	- külsős helyszín /kitelepülés	202	3.411	3.613	48		48	10.000	
témanap	- saját helyszín		161	161	6		9		
	- külsős helyszín /kitelepülés	4.613	5.564	10.177	99		112	10.000	
családi nap	- saját helyszín		81	81	3		6		
	- külsős helyszín /kitelepülés		2.095	2.095	9		11		
természetvédelmi táborok						114			

A BÜKKI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG 2023. ÉVI KÖRNYEZETI NEVELÉSI STATISZTIKAI ADATAI									
Környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység	**korosztály/helyszín**	**létszám** *(összes/év)*					**modul-foglalkozás/ év**	**belépőjegy /modul ára**	**megjegyzés**
		fizetős (fő)	nem fizetős (fő)	regisztrált együtt (fő)	mennyiségi egység	összesen fő	db	tól-ig Ft/egység	
ottalvós		71		71	3		3	45.000-54.000	
napközis		43		43	2		2	29.000	
természetvédelmi szakmai előadások						4.734			
tanóra jellegű	iskolai koroszt.	272	2.592	2.864	52		52		
ismeretterjesztő	felnőtt koroszt.	257	1.613	1.870	42		45		
osztálykirándulás						379			
• egynapos			379	379	18		18		
• kétnapos									
Egyéb tematikus program						3.341			
madárgyűrűzés		40	338	378	11		11		
mobil program (terepi vízvizsgálat)		1.293		1.293	24		24	10.000	
vetélkedő, rajzverseny			1.242	1.242	7		7		iskola
Felnőttképzés			25	25	1		1		csoport
terepgyakorlat				236	236	11		11	iskola
szakmai gyakorlat				42	42	3		3	iskola

A BÜKKI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG 2023. ÉVI KÖRNYEZETI NEVELÉSI STATISZTIKAI ADATAI									
Környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység	**korosztály/helyszín**	**létszám** *(összes/év)*					**modul-foglalkozás/ év**	**belépőjegy /modul ára**	**megjegyzés**
		fizetős (fő)	nem fizetős (fő)	regisztrált együtt (fő)	mennyiségi egység	összesen fő	db	tól-ig Ft/egység	
közösségi szolgálat			3		3		3		iskola
Önkéntes tevékenység			125	125	10		10		csapat
Regisztrált igénybevevők összesen:						30.469	582		

AGRÁRMINISZTÉRIUM

1055 Budapest Kossuth Lajos tér 11.

NPTF/4028/4/2024

TÉRTIVEVÉNY
ADVICE OF DELIVERY

A/1

Agrárminisztérium
1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 11.
1860 Budapest
Konsz.: Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság

DÍJ HITELEZVE
1376
Budapest
62.

BUDAPEST 62
MP
2024 09 05
SX

Magyar Posta
R BUDAPEST 62
RL 1376 009 388 165 6

2024 SZEPT 09.

Rónai Kálmánné
igazgató részére
Bükki Nemzeti Park Igaz

EGER
Sánc u. 6.
3304